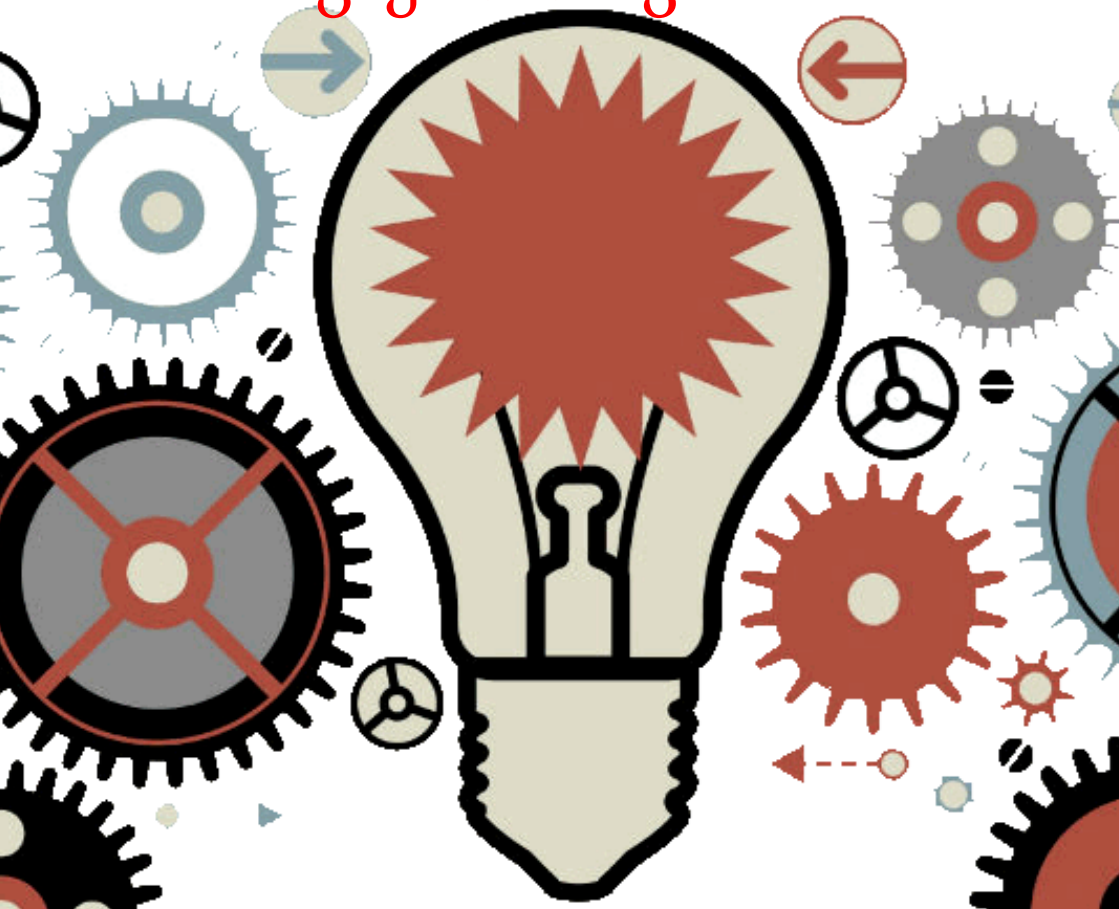

ვაჟა შავასკირი

მასკომუნიკაციის
ფსიქოლოგია

თბილისი 2021

ვაჟა ჰაპასკირი

მასკომუნიკაციის
ფსიქოლოგია

თბილისი
2021

ავტორი: ვაჟა ჰაპასკირი

რეცენზენტები: ასოც. პროფესორი - ლია ქათამაძე

ასოც. პროფესორი - ქეთი გიორგობიანი

რედ: ასოც პროფესორი - მამუკა შელეგია

ტექნ. რედაქტორი - ნინო ქებურია
სოფო რეხვიაშვილი

დამკაბადონებელი - ირინა ღარიბიანი

ISBN 978-9941-28-721-3 (pdf)

შინაარსი

ფსიქოლოგია	4
ზიგმუნდ ფროიდი.....	10
ჟურნალისტის ფსიქოლოგიური აქსესუარი	19
ზოგიერთი რამ ჟურნალისტური ფსიქოლოგიის შესახებ	30
ფსიქოლოგიური აღქმა მასმედიაში	50
სხულის ფსიქოლოგია	69
დარწმუნებისა და კომუნიკაციის ფსიქოლოგიის გააზრებისათვის მასმედიაში	90
განმარტებითი ლექსიკონი.....	104

ფსიქოლოგია

ფსიქოლოგია არის ინდივიდების ქცევის და ფსიქიკური პროცესების მეცნიერული შესწავლა.

ფსიქოლოგიის მიზანია, ქცევის აღწერა, ახსნა, წინასწარმეტყველება და გაკონტროლების ხელშეწყობა.

ისტორიის მანძილზე, მრავალი ფსიქოლოგი ეძებდა და ეძებს პასუხს ისეთ ძირითად კითხვებზე, როგორცაა: როგორია ადამიანის ბუნება?

ამ კითხვის პასუხად ფსიქოლოგია უფრო სწორად ფსიქოლოგთა მთელი არმია იმით პასუხობს, რომ ფსიქოლოგია სწავლობს, როგორც ინდივიდში მიმდინარე პროცესებს, ასევე ფიზიკურ და სოციალურ გარემოში აღმოცენებულ ძალებს, რომლებიც მოქმედებენ ამა თუ იმ ცოცხალი ორგანიზმის ფსიქოლოგიურ რეაქციაზე. ამ თვალსაზრისით, ფსიქოლოგია განიმარტება, როგორც ინდივიდის ქცევის და ფსიქიკური პროცესების მეცნიერული შესწავლა.

ფსიქოლოგიური დასკვნები მეცნიერული მეთოდის მიხედვით მოპოვებულ მონაცემებს ეფუძნება, ხოლო ეს უკანასკნელი მოიცავს ამა თუ იმ პრობლემის ანალიზისა და გადაჭრისათვის საჭირო თანმიმდევრულ და გააზრებულ ნაბიჯებს. ეს მეთოდები, რომლებიც შემდგომ დასკვნებს იძლევიან, უპირველეს ყოვლისა, დამყარებულია ობიექტურად შეგროვებულ მონაცემთა ბაზებზე.

ფსიქოლოგიის საგანი, ძირითადად, ადამიანის და ცხოველის დაკვირვებადი ქცევაა. ფსიქოლოგები იკვლევენ ინდივიდის ნებისმიერ ქცევას-თუ რას და როგორ აკეთებს ინდივიდი მოცემულ გარემოში. ამასთანავე, მისი ინტერესის სფეროა თუ როგორ იქცევიან ადამიანები ფართო სოციალურ და კულტურულ კონტექსტში. ფსიქოლოგები თვლიან, რომ ქცევა ის იარაღია, რომლის საშუალებითაც ადამიანი თუ სხვა ცოცხალი არსება გარემოს შესაბამისად იქცევა და ერგება მას. ადამიანის თუ ცხოველის ქცევა-მოქმედებაა, ამიტომაც, ფსიქოლოგთა ინტერესი სწორედ მათკენაა მიმართული. ერთი შეხედვით, ისეთი მარტივი პროცესები გარკვეულ გარემოში როგორცაა: სიცილი, ტირილი, სირბილი, გაბრაზება სხვადასხვა სახის შემხებლობები გარესამყაროსთან, ფსიქოლოგთა კვლევის საყვარელი ობიექტია.

ფსიქოლოგიური ანალიზის საგანი, მეტწილად - ადამიანია, ინდივიდია. ეს უკანასკნელი შეიძლება იყოს: ახალშობილი, მოზარდი, ყმაწვილი, ხანში შესული, კოლეჯის სტუდენტი, შუახნის ცხოვრებისაგან დაბრძენებული მამაკაცი ან ქალი და სხვა.

ფსიქოლოგიური კვლევის ობიექტი ასევე შეიძლება იყოს „ჩვენი უმცროსი ძმები“: სხვადასხვა სახის მაიმუნები: შიმპანზეები, გორილები, მაკაკები, ორანგუტანგები და სხვა მაღალი თუ დაბალი განვითარების მქონე ცხოველები.

ფსიქოლოგიური დაკვირვება შეიძლება მიმდინარეობდეს ბუნებრივ გარემოში ან კვლევით ლაბორატორიაში.

ფსიქოლოგები ერთხმად აღიარებენ, რომ ადამიანის მოქმედების ფსიქიკური პროცესების, ანუ ადამიანის ფსიქიკური მუშაობის გარეშე, შეუძლებელია გავიგოთ ის, თუ რას ემყარება მაღალგანვითარებადი ცოცხალი ორგანიზმის -ადამიანის ქცევათა რაგვარობა.

ამკარაა, რომ ადამიანური აქტივობების უდიდესი ნაწილი შინაგანია. აზროვნება, დაგეგმვა, მსჯელობა, დასკვნა, სხვადასხვა შემოქმედებითი პროცესები: ოცნება და ფანტაზია-ეს ის პროცესებია, რომელიც მეცნიერ-ფსიქოლოგთა განმარტებით ინდივიდის ფსიქიკურ მონაცემებზეა დამოკიდებული. ფსიქოლოგები ცდილობენ, რომ პირადი გამოცდილება და კონკრეტული ფსიქოლოგიური დაკვირვებები, მეცნიერულად გააზრების შემდეგ, საზოგადო და სოციუმის ყველა ფენისათვის ხელმისაწვდომი გახადონ. თუ ზემოთ თქმულს სწორად გავაანალიზებთ, მარტივად მივხვდებით, რომ ზემოთ ჩამოთვლილი კომბინაციები, ფსიქოლოგიას უნიკალურ სფეროდ აყალიბებს.

მიუხედავად მრავალი შენაკადებისა და საინტერესო კვლევებისა სხვადასხვა სფეროში, ფსიქოლოგია თავის ძირითად აქცენტს ფოკუსირებს ინდივიდის ქცევაზე. მას, ფსიქოლოგიას, აინტერესებს ინდივიდის ქცევა, ხოლო ამავე ინდივიდის მოქმედება საზოგადოების სხვადასხვა ჯგუფებთან და ამ ჯგუფების მიმართება ინდივიდის მიმართ, ფსიქოლოგიასთან ერთად, სოციალური მეცნიერების კვლევის საგანიცაა. როგორც ზემოთ აღვნიშნეთ,

სოციოლოგია უნიკალურია იმიტაც, რომ იგი მჭიდრო კონტაქტშია, ერთი შეხედვით ისეთ დამოუკიდებელ მეცნიერულ ინტერესებთან როგორცაა: ეკონომიკა, პოლიტოლოგია, ეთნოლოგია, ანთროპოლოგია, და სხვა. ფსიქოლოგები, აშკარად ხედავენ თავიანთ მჭიდრო კონტაქტს ბიოლოგებთან, განსაკუთრებით, ადამიანის თუ ცხოველის თავის ტვინის შესწავლის პროცესებთან. ასევე, ისინი თავიანთ სფეროდ მოიაზრებენ და მჭიდროდ ენათესავებიან თავიანთ კვლევებში ადამიანის ქცევის ბიოქიმიურ საფუძვლებს. ფსიქოლოგიას ასევე აინტერესებს ახლად წარმოშობილი კოგნიტური მეცნიერებები: თუ როგორია ადამიანის ფსიქიკის მიმართება კომპიუტერული მეცნიერების და ხელოვნური ინტელექტის მიმართ.

ფსიქოლოგია ასევე მიზნად ისახავს ადამიანის ცხოვრების გაუმჯობესებას, რაც, მათი აზრით, მიიღწევა მათ ქცევაზე დაკვირვებითა და გაანალიზებით. ფსიქოლოგია თავისი კვლევის საფუძველზე წინასწარმეტყველებს ადამიანთა ამა თუ იმ მოსალოდნელ ქცევას და ასევე ძალუძს გააკონტროლოს, როგორც ქცევის აღმმრავი, ასევე მისი განმავითარებელი მოტივაციები.

ამგვარი კვლევების საფუძველზე, ფსიქოლოგია უნიკალური და უაღრესად აუცილებელი სამეცნიერო მიმართულებაა, რომელსაც 21-ე საუკუნეში განსაკუთრებულად დიდი პერსპექტივები ესახება, რადგან მსოფლიოში მიმდინარე ძირეული, თუ ნაკლებად მნიშვნელოვანი პროცესები,

ფსიქოლოგიური გააზრებისა და ადამიანთა ამგვარი ქცევის კონკრეტულ გაანალიზებას საჭიროებენ.

თანამედროვე ფსიქოლოგიის მიმდინარეობები

თანამედროვე ფსიქოლოგიის ძირითადი მიმდინარეობებია: ბიოლოგიური, ფსიქო-დინამიკური, ბიჰევიორისტული, ჰუმანისტური და კოგნიტური და ფსიქო-კულტურული.

1. ბიოლოგიური მიმდინარეობა

ბიოლოგიური მიმდინარეობის წარმომადგენლები ადამიანის ამათ თუ იმ მოქმედებისა და ქცევის მიზეზებს, ნერვიული და ენდოკრინული სისტემების, გენებისა და ტვინის ფუნქციონირებაში ეძებენ. ამ მიმდინარეობის მიხედვით, განცდა და ქცევა გაიგება, როგორც ნერვიულ უჯრედთა შორის ორგანიზმის შიგნით არსებული ქიმიური და ელექტრული აქტივობის შედეგი.

2. ფსიქოდინამიკური მიმდინარეობა

ამ მიმართულების მიხედვით, ქცევას წარმართავს, ან მის მოტივს განსაზღვრავს ძლიერი შინაგანი ძალები. ადამიანის ქცევები, თანდაყოლილი ინსტიქტებიდან, ბიოლოგიური ლტოლვებიდან, პიროვნულ მოთხოვნილებებს და საზოგადოების მოთხოვნებს შორის, კონფლიქტის გადაჭრის მეცნიერული მცდელობაა.

ამ თეორიის მიხედვით, ფიზიოლოგიური აღზნებები და კონფლიქტები განსაზღვრავენ ასევე ეს მიმდინარეობა ასკვნის, რომ ადამიანის ორგანიზმი წყვეტს რეაგირებას, თუ

მისი მოთხოვნები დაკმაყოფილებულია და ასევე,
„ყუჩდებიან“ ლტოლვები, რომელიც ადამიანის
ორგანიზმშივე წარმოიშობა.

ზიგმუნდ ფროიდი

ზიგმუნდ ფროიდი დაიბადა 1865 წელს ქ. ფრაიბურგში, სადაც მის მამას გახსნილი ჰქონდა პატარა სავაჭრო ცენტრი. 1873 წელს მან ჩააბარა ვენის სამედიცინო უნივერსიტეტში, რომელიც ბრწყინვალედ დაამთავრა. 1881 წელს მალე იგი ხდება მედიცინის მეცნიერებათა დოქტორი. სტუდენტობის წლებში მას უკვე ჰქონდა სეროიზული შრომები, რომელიც მიძღვნილი იყო ნარკოტიკულ ნივთიერებებზე. იგი არ მიიღეს სამედიცინო უნივერსიტეტში სამუშაოდ, ამიტომ მან ვერ შეძლო შეექმნა აკადემიური კარიერა და ფროიდმა დაიწყო პრაქტიკოსი ფსიქიატრი ექიმის სამსახური და გახსნა საკუთარი სამკურნალო კაბინეტი. წამოიწყო ექსპერიმენტები ძლიერი ნევროზული დაავადებების სამკურნალოდ. 1885 წელ, მან შეძლო დაეძლია ვენის სამედიცინო უნივერსიტეტში პრივატ-დოცენტის ადგილზე კონკურსი და იგი შემდგომ უკვე შედარებით იოლად გაემგზავრა პარიზში სალპეტრიტრის საავადმყოფოში, რომელსაც მეთაურობდა იმ დროს გამოჩენილი ნევროპათოლოგი ჟან შარკო.

ოთხმა თვემ, რომელიც ფროიდმა გაატარა ამ კლინიკაში, დაარწმუნა ის, რომ წამლისმიერი მკურნალობა არის უეფექტო და მან დაიწყო ძებნა ახალი საშუალებებისა. იგი უღრმავდება ადამიანის ამ დაავადებების გამოვლინებებს და მიხვდა, რომ დაავადების ლიკვიდირება შეიძლება მხოლოდ დაავადების გამომწვევი მიზეზების შესწავლით.

ჟან შარკოს მოწაფემ დოქტორმა იპოლიტე ბერგეიმმა ფროიდის შეატყო მკვეთრი ინტერესი ჰიპნოზის მიმართ და მან მიიწვია იგი თავის კლინიკაში-ნანსში. ფროიდი მასთან ერთად სწავლობდა ამ მეთოდის გამოყენების შესაძლებლობებს და მივიდნენ იმ დასკვნამდე, რომ ჰიპნოზის საშუალებით შეიძლება ნევროზული დაავადებების მკურნალობა. აქ დაიბადა თეორია იმის შესახებ, რომ ჰიპნოზის საშუალებით შეიძლება არა მარტო ნევროზული დაავადების მკურნალობა, არამედ შეცნობა ადამიანის ქმედების ბევრი უხილავი მხარისა.

მე-20 საუკუნის დასაწყისში ფროიდი აქვეყნებს რამდენიმე წიგნს, ამ შრომებში მან აჩვენა ფსიქოლოგიური იმპულსების როლი ადამიანური ქმედების სხვადასხვა ასპექტებში.

თავდაპირველად მისმა თეორიამ გამოიწვია მკვეთრად უარყოფითი დამოკიდებულება სამეცნიერო წრეებში, რადგან როგორც მისი ერთ-ერთი მოწაფე აღნიშნავდა, იგი მუშაობდა ყველა სხვა მონათესავე დარგებიდან სრულ იზოლაციაში, მაგრამ 1902-1903 წლებში მის ირგვლივ უფრო თანამოაზრეები იკრიბებოდნენ. უფრო გვიან მათ ამ შეკრებებს დაარქვეს „ფსიქოლოგიური გარემოს საზოგადოება“ და იკრიბებოდნენ ყოველ ოთხშაბათს.

1908 წელს მოწაფეთა რაოდენობა იმდენად გაიზარდა, რომ მათ ჩამოაყალიბეს ვენის ფსიქონალიტიკური საზოგადოება. ფროიდის იდეა დღითი დღე ხდებოდა პოპულარული ისევე, როგორც შტაინერის ანთროპოსოფიური იდეები.

განსაკუთრებით მისით დაინტერესდნენ ამერიკის შეერთებულ შტატებში, სადაც ის კითხულობდა ლექციებს 1909 წელს. იქ დღესაც არიან მისი ისეთი მიმდევრები, რომლებიც საუბრობენ თავის პაციენტებთან და საუბრის დროს არა მარტო უბრალოდ უხსნიან სტრესს, არამედ საერთოდ კურნავენ ავადმყოფს. ტახტი, რომელზეც ფროიდი აწარმოებდა წარმატებით ცდებს, დღესაც არსებობს ლონდონში ფროიდის მუზეუმში.

მეცნიერის ბედი დაკავშირებული იყო ილბალთანაც და ტრაგიზმთანაც. მისმა ქალიშვილმა ვენაში გახსნა ფსიქიკურად დაავადებულ ბავშვთა სამკურნალო. ფაშისტების მიერ ვენის ოკუპაციის შემდეგ, ზიგმუნდ ფროიდი და სხვა ებრაელები ტყვეებად აიყვანეს. რამდენიმე თვის შემდეგ ფროიდი გამოისყიდეს და ის გაემგზავრა ლონდონში, სადაც ის გარდაიცვალა ერთი წლის მერე.

1880-1882 წლებში ავსტრიელმა ექიმმა იოსებ ბროიერმა, მოჩვენებით და ისტერიკით დაავადებული გოგონა განკურნა, რომელსაც მამის მკურნალობის შედეგად მიღებული ჰქონდა ფსიქოლოგიური ტრამვები. ბროიერმა იგი ჰიპნოზის ველში გადაიყვანა და ამ ვითარებაში ალაპარაკა დაავადების გამომწვევ მიზეზებზე. 10 წლის შემდეგ ბროიერმა და მისმა მოწაფემ, ზიგმუნდ ფროიდმა, გამოსცეს წიგნი გამოჯანმრთლებული გოგონას შესახებ და ამ მეთოდს კათარზისი-განწმენდა უწოდეს. აქედან მიიღო ფროიდმა ბიძგი და შემდეგ, მთელ მის შემოქმედებას ფსიქოანალიზი უწოდა. მისი განმარტებით ფსიქოანალიზი

არის მოძღვრება ადამიანის გონებისა და პიროვნების განვითარების შესახებ, რომელიც მუდმივად ეფუძნება „ინტრაფსიქიკური კონფლიქტის“ თეორიას. ინტრაფსიქიკურ კონფლიქტში მუდმივად მიმდინარეობს კონკურენცია ადამიანის სინდისსა და სურვილს შორის, რისგანაც იშვება ნევროზული (შიში, ისტერია, სხვადასხვა აკვიატებები) მდგომარეობა. თეორია შემდგომ ძალზედ გაფართოვდა და იგი გამოიყენებოდა, როგორც ჯანმრთელი ადამიანის ფსიქიკის შესწავლისთვის, ასევე ნევროზული დაავადებისას.

ამ თეორიით, გონებრივი მოქმედების დიდი ნაწილი ცნობიერების გარეთ მიმდინარეობს და ცნობიერი იმდენად მცირეა ამ პროცესში, როგორც აისბერგის ხილული ნაწილი. ერთი სიტყვით, არაცნობიერი ფიქრები და ემოციები ბევრად ჭარბობს ცნობიერს. ხშირად ამ კონცეფციას ფროიდი ფსიქიკურ დეტერმინიზმს უწოდებს და მისი თქმით, შემთხვევითი და წინასწარგაუაზრებელი ქცევა, ან ნათქვამი უფრო აქტიური და დომინანტია, ვიდრე წინასწარგანზრახული და გააზრებული. ეს სურვილები და ემოციები საბოლოოდ ინსტინქტის დონეზე დაიყვანა და დაყო ორ ნაწილად: სექსუალური და აგრესიულობა ანუ ნგრევის ინსტიქტი.

ჯანმრთელ ადამიანს, ჯერ კიდევ ძალუმს აამუშავოს თვდაცვის მექანიზმი-უარყოფის, გამოძევება-პროექციის, ინტელექტუალიზაციის, სუბლიმაციის, რეგრესის ან სხვა ფორმით. პროექციის დროს, მიუღებელია შინაგანი იმპულსის ან გრძნობის გადატანა სხვებზე. მაგ. „მე კი არ ვარ

შენზე გაბრაზებული, არამედ შენ ბრაზობ ჩემზე“. ინტელექტუალიზაცია მტკივნეული ან საშიში პრობლემის გადაჭრის ცდაა, მისი გაგების ან ახსნის საშუალებით. მაგალითად, მძიმე დაავადებით შეპყრობილი ადამიანი მშვიდად სწავლობს დაავადების მიზეზებს მის გადასალახავად. სუბლიმაციის დროს არარეალიზებული, აკრძალული სექსუალური ენერგია იხარჯება ინდივიდსა და საზოგადოებისათვის მისაღებ საქმიანობაში-შემოქმედებაში, ალტრუიზმში. უარყოფის დროს პირდაპირ მიუღებელი გრძნობების, აზრების, ქმედებების უეცარი გამოძევება ცნობიერებიდან და ა.შ.

თავდაცვის მექანიზმებიდან თუ ერთ-ერთი არ ამოქმედდა მაშინ დათრგუნული ელემენტები სახეშეცვლილად (სიზმარი, ხუმრობა, უნებლიე წამონაცდენი და სხვა) იჩენს თავს, ყველა სახის ფსიქიკურ გამოვლინებაში. ამ გამოვლინების მიზანია განცდის გადაფარვა იმგვარად, რომ ის მორალის თვალსაზრისით უფრო მისაღები იყოს ყველასთვის.

საერთო ჯამში, ნევროზული სიმპტომებია ფარული, გაუცნობიერებელი სურვილების, ემოციების სიმბოლური გამოხატვა. ნევროზისაგან თავის დასაღწევად საჭიროა ამ მიზეზების სათავეში ჩასვლა, რისთვისაც ფროიდი თავისუფალი ასოციაციის მეთოდს მიმართავდა.

სამკურნალო სეანსის დროს კი, უკვე გამოფხიზლებული პაციენტი ამბობს, ყველაფერს, რასაც გონება კარნახობს, როგორც უმნიშვნელოც არ უნდა იყოს და რა

არასასიამოვნოდაც უნდა მოგვეჩვენოს მისი შინაარსი. ერთი სიტყვით, სენანსის დროს პაციენტი არის ყველაზე გულწრფელი, რადგან იგი შეუფერადებლად ყვება ყველაფერს. ეს გამოიხატება პაციენტის ინტონაციაში, მიმიკაში და წინააღმდეგობის ძალებით გამოწვეულ პაუზებში. მოკლედ რომ ვთქვათ, ამ დროს მკურნალი ექიმის მხრიდან ყველა ელემენტია კონტროლზე აყვანილი, თვით სიჩუმეც კი. პაციენტის მხრიდან ექიმის მიმართ გულწრფელი განცდები და გრძნობები მიუთითებს, რომ ის მზადაა წარსულში, ძირითადად, ბავშვობაში მიყენებულ სულიერ ტრამვებზე ისაუბროს. ფროიდი დიდ ყურადღებას უთმობდა სიტყვების თავისუფალ-ასოციაციურ წარმოთქმას და მის უეცარ დაბნევას და აქ იჭერდა დაავადების გამომწვევ ნამდვილ მიზეზს, რის გახსენებასაც ავადმყოფი გაურბოდა. ფროიდი განსაკუთრებულ მნიშვნელობას ანიჭებდა სიზმრების ანალიზს, ერთი შეხედვით ნეიტრალურ ხატს, რაც აკრძალული შინაარსის მატარებელი იყო. ფროიდმა იცოდა, რომ ადამიანი თავის მოქმედებით და ფიქრით ყველაზე თავისუფალი იყო სიზმარში, ფსიქიკის შრეებში და მას სურდა ავადმყოფის გონებიდან ეს ამოეფინა. ერთი პერიოდი სიზმრის ან სხვა სიმბოლოებით ახსნამ ისეთი ფართო ხასიათი მიიღო, რომ იგი იძულებული იყო შეეხსენებინა ფსიქოლოგი ექიმებისთვის, რომ სიზმარში ნანახი სიგარა, ზოგჯერ შეიძლება ნიშნავდეს მხოლოდ სიგარას და მეტს არაფერს. ამიტომ იგი ამბობდა, მკურნალობის დროს ექიმი ეხმარება ავადმყოფს, მხოლოდ

არაცნობიერის გაცნობიერებაში და არა, არარსებულის აღმოჩენაში.

ფსიქონალიზს დღემდე ჰყავს, როგორც მხურვალე მხარდმჭერები, ასევე ცხარე მოწინააღმდეგეები, მიუხედავად ყველაფრისა, ყველა ეპოქის ფსიქოლოგიური მეცნიერება ფროიდის გარეშე წარმოუდგენელია.

1938 წელს ნაცისტური დევნის გამო ის იძულებული შეიქმნა ინგლისში გადასახლებულიყო. ძირითადი თხზულებებია: „ტოტემა და ტაბუ“, „მე და ის“, „ერთი ილუზიის მომავალი“, „წუხილი კულტურაზე“.

ფროიდს თავის მთავარ დამსახურებად გაუცნობიერებელი ფსიქიკური პროცესების, კომპლექსების აღმოჩენაზე უფრო მნიშვნელოვნად მიაჩნდა მეთოდური პრინციპების შემუშავება, ზრდასრული ადამიანის ფსიქოლოგიის ახსნა ბავშვობის სექსუალური განვითარებით. მის კონცეფციაში სექსუალურობა წარმოდგენილია, როგორც ორგანიზმის ფუნქცია, რომელიც ასუსტებს მის ქმედუნარიანობას.

ფსიქონალიტიკოსი მიიჩნევს, რომ ადამიანები იტანჯებიან იმისთვის, რომ დათრგუნონ თავიანთი ბუნებრივი, უმეტესწილად კი სექსუალური მიდრეკილებები. სოციალური დიქტატურა, მსგავსად ყოველნაირი დიქტატურისა, მძიმეა და მთელ რიგ შემთხვევებში ფსიქოტრამვებით ბოლოვდება. დათრგუნვამ და განუხორცილებელმა სექსუალურმა მიდრეკილებებმა შეიძლება გამოიწვიონ ნევროზული ან ფრუსტრაციის

მდგომარეობა. აგრესიული მიდრეკილებების დათრგუნვამ შეიძლება გამოიწვიოს დანაშაულისა და შიშის გრძნობაც, ამიტომ ფსიქოანალიტიკის მთავარი ამოცანაა დაძლიოს სასურველსა და აკრძალულს შორის არსებული წინააღმდეგობები.

გამოხატავს რა გაუცნობიერებელს, როგორც ინტიქტურ-სექსუალური და აგრესიული იმპულსების, შეგრძნებების, მიდრეკილებების, ფსიქიკიდან ამომავალი და ადამიანის ორგანიზმის ქმედუნარიანობის განმსაზღვრელი სტიქია. ფროიდმა განსაკუთრებული ყურადღება მიაპყრო სექსუალურ ინსტიქტს. მისი კონცეფციის თანახმად, ადამიანის სექსუალური მოთხოვნილებები თავს იჩენს ჯერ კიდევ ბავშვობის ადრეულ ასაკში. თავდაპირველად მათ არ გააჩნიათ გარე ობიექტები, ამიტომ ბავშვი თავის თავზე განიცდის. ამ ასაკობრივ სტადიას ფროიდმა უწოდა „ნარცისიზმი“. სექსუალური განვითარების მეორე ასაკობრივი ფაზა გულისხმობს, რომ ბავშვის მიდრეკილება ვრცელდება მშობლებზე, ამასთან ბიჭებისათვის დამახასიათებელია დედისკენ ლტოლვა და მამასთან აგრესიულობა თუ მეტოქეობა. ფროიდი ასეთ ფსიქოლოგიურ მდგომარეობას უწოდებს „ ოიდიპოსის კომპლექსს.“ სოციალიზაციის ჩვეულებრივ და ნორმალურ პირობებში ვაჟიშვილი იზრდება და თავის ლტოლვას სხვა ქალებისკენ მიმართავს. იმავედროულად ითვისებს მამობრივი ქცევის სტერეოტიპებს, ეთანხმება, ესისხლხორცება მამისგან მომავალ ბრძანებებსა თუ აკრძალვებს და, საბოლოოდ, თავისუფლდება მასთან მეტოქეობის გრძნობისგან.

ფროიდს საკუთარი შეხედულება აქვს გენეზისზე და სახელმწიფოს სოციალური ნორმებისა კულტურის (გაუცნობიერებელი პრობლემების ჭრილში) ფუნქციონირებაზე. სოციალური კონტროლის სისტემაში იგი არამხოლოდ დამანგრეველი მიდრეკილებების დასათრგუნ ან ცივილიზაციის კულტურისა და განვითარების საშუალებას ხედავდა, არამედ რეპრესიულ ფაქტორს, რომელიც ადამიანური ბუნების გაუცნობიერებელ-ინსტიქტურ საწყისებზე მტანჯველად მოქმედებს და წარმოშობს ნევროზებს, შინაგან მორალურ-ფსიქიკურ კოლიზიებსა და ხასიათის დეფორმაციებს.

XIX საუკუნის ბოლოს მან შეიმუშავა ნევროზების მკურნალობის განსაკუთრებული მეთოდი- ფსიქანალიზი, თავისუფალი ასოციაციების, მცდარი ქმედებების, წამოცდენების და სიზმრების ანალიზი. მოგვიანებით ფროიდმა ახსნა ის, როგორც ქვეცნობიერში შეღწევის ხერხი, ხოლო შემდეგ ამის საფუძველზე წამოაყენა ფსიქიკის, როგორც ცნობიერების არაცნობიერ სურვილებთან უწყვეტი კონფლიქტური ურთიერთქმედების წყობის ზოგადფსიქოლოგიური თეორია („სიზმრების ახსნა“, 1901). მოგვიანებით, ფროიდმა კონცენტრაცია მოახდინა სოციოკულტურულ პრობლემებზე („მასების ფსიქოლოგია“ და ადამიანის „მე“-ს ანალიზი“, „ცივილიზაცია და მისით უკმაყოფილება“).

ჟურნალისტის ფსიქოლოგიური აქსესუარი

ამკარაა, რომ XXI საუკუნე მასობრივი კომუნიკაციების ეპოქაა, ისიც ნათელია, რომ ინტერნეტმა მთელი მსოფლიო გლობალურ სოფლად გადააქცია, ამგვარმა ცვლილებებმა ჟურნალისტიკას და მის განვითარებას მისცა უდიდესი შესაძლებლობები, იმავდროულად განუზომლად გაზარდა პასუხისმგებლობის გრძნობა, რადგანაც ამკარა გახდა, რომ ჩვეულებრივ მოქალაქეებსაც მიუწვდებათ ხელი ზღვა ინფორმაციაზე. დღეს ნებისმიერ ჩვენგანს შეუძლია გადაამოწმოს ამა თუ იმ ინფორმაციის სანდოობის ხარისხი და დადებითი ინფორმაციის საფუძველზე, განიმტკიცოს ან საფუძვლიანი ეჭვი შეიტანოს საინფორმაციო საშუალებებით მოწოდებულ ნებისმიერი სახის მასალაზე.

მასობრივი ინფორმაციის ნებისმიერი საშუალება დღეს მოქალაქეთა დარწმუნებისა და მათი მიზნობრივი მიმხრობის მცდელობაზეა ორიენტირებული. იმისათვის, რომ აღნიშნულმა საშუალებებმა შექმნან დამაჯერებლობის მაღალი ხარისხი, ისინი მზად არიან მაღალ კონკურენტუნარიან სივრცეში პირველებმა მოიტანონ ის ხელშესახები მასალები, რომლებიც გაამყარებენ საზოგადოების რწმენას და მოიპოვებენ ელექტორატის სიმპათიას.

მასობრივი კომუნიკაციის საშუალებების მიზანმიმართულობა რიგ შემთხვევაში რეალობასთან ერთად ტენდენციურობასაც ამჟღავნებენ და ამით ხაზს უსვამენ იმ

ფაქტს, თუ რომელი კუთხით ცდილობენ ისინი საზოგადოების ინფორმირებას. ისინი განსაკუთრებით მიილტვიან ემოციური ინფორმირებისკენ, რათა მაქსიმალურად შეძლონ ძლიერი ფსიქოლოგიური ემოციების გამოწვევა საზოგადოებაში. ზოგჯერ მასკომუნიკაციური საშუალებები „უწყინარი“ შემთხვევებიდან თავად ქმნიან ძლიერ ემოციურ ველს საზოგადოებაში, რომელიც რიგ შემთხვევაში თავად ხდება სენსაციების წყარო, რომლებიც იწვევენ კოლექტიურ ფსიქოზს. ამგვარ ფსიქოზს კი შეუძლია გამოიწვიოს მასების დროებითი უკონტორლო მდგომარეობა, მხოლოდ ადამიანთა სოციალურ გამოცდილებას შეუძლია დაუპირისპირდეს ამგვარად მოზღვავებულ ფსიქოლოგიურ წნეხს.

ამ დროს ადამიანში ძლიერდება ქვეცნობიერი აფექტები, რითაც მზადდება ფსიქოლოგიური ნიადაგი, ყალბი წარმოდგენებისთვის, რადგანაც თანამედროვე ადამიანები ურთუერთდამოკიდებულნი არიან. ამ დროს მასმედია უკიდურესად ვალდებულია, რომ ეს პროცესი მოაქციოს ცივილიზებული ფორმების ფარგლებში და წამყვანი როლი არ გადავიდეს მთლიანად ემოციებისკენ, რომელნიც თავად შეიძლება გახდნენ გაუცნობიერებელი იმპულსების მატარებელნი. მასმედიის მხრიდან რაციონალური აზროვნება წინ უნდა აღუდგეს ემოციურს, რადგან ემოციების ქვეშ მოქცეული ადამიანი ხშირად „თავს კარგავს“. ზოგჯერ მასმედიის აბსოლუტური კატეგორიულობა აზიანებს სოციალურ გარემოს და ქმნის საშიშროებას პათოლოგიური აფექტის გამოვლენისათვის. აზროვნების

ძირეული დეზორგანიზაცია აძლიერებს ფსიქოლოგიურ ემოციებს, თუმცა, საბედნიეროდ, ამ ემოციური ტალღის გავლის შემდგომ, ადამიანებს სინდისის ქენჯნის და სინანულის გრძნობა ეუფლებათ.

კოგნიტური დისონანსი ანუ უარყოფითი ემოციური მდგომარეობა, რომელიც ზოგჯერ ეუფლება საზოგადოებას მასმედიის „წყალობით, პირდაპირ კავშირშია არასათანადოდ აღქმულ ობიექტურ სინამდვილესთან.

არისტოტელე, თომა აქვინელი, დიდრო, კანტი და სხვებიც თვლიდნენ, რომ რაციონალური აზროვნება კარგია, ემოციური ცუდი, შვეიცარიელი ფსიქოლოგის ე. კლაპარედის თქმით კი: „ემოციების უსარგებლობა და მავნებლობა ყველასათვის ცნობილია, რადგან ემოციების დროს ყურადღების კონცენტრირება დაბალია. მოკლედ, ემოციების ქვეშ მოქცეული ადამიანი თავს კარგავს“.

დარვინის აზრით, შიშით გამოწვეული ემოციის გამო გამოყოფილი ოფლით დასველებული ხელები, ჩვენს წინაპრებს საფრთხის დროს ტოტებზე მოჭიდებას უადვილებდნენ. შიშის დროს აღმოცენებულმა ემოციებმა შეიძლება ერთს კარგი შედეგები მოუტანოს, მეორეს ცუდი, ამიტომ აბსოლუტური კატეგორიულობით ამ საკითხზე ძნელია საუბარი.

არ არსებობს ემოციები, რომლებიც საერთოდ უნდა ჩააქრო, ეს ცხოვრებაა, უნდა მართო მხოლოდ, არ უნდა გაგექცეს ხელი მართვის პულტიდან. ამერიკელ ფსიქოლოგს უ. ჯეიმსს

მოჰყავს ფსიქიატრ ბროშეს მიერ აღწერილი ემოციისაგან დაცლილი პაციენტის უგრძობელობა „რაიმე სასიამოვნო მომენტს ან ადამიანურ გრძობებს არ განვიცდი. ყველაფერი მაქვს, რამაც სიცოცხლე შეიძლება ბედნიერი და მიმზიდველი გახადოს, მაგრამ არც სიხარული შემიძლია, არც ვგრძობ რაიმეს - ერთიც და მეორეც შეუძლებელია და არ არსებობს ამაზე მეტი საშინელება, ჩემი პიროვნების თითოეულ ნაწილს ასე აღვიქვამ, თითქოს ისინი განცალკევებული არიან ჩემგან და რაიმე გრძობის მინიჭება უკვე აღარ შემიძლია“.

ემოციის დროს, ზოგჯერ წარმოიშვება აფექტი-ცნობიერების კონტროლის ქვეშ მყოფი ძლიერი, ხანმოკლე ემოცია მკვეთრად გამოხატული, მძლავრი მოძრაობითი რეაქციით. ასეთი აფექტი ფიზიოლოგიური მდგომარეობაა. არის შემთხვევები, როცა აფექტისას, ემოციები ისეთ დონეზე ადის, რომ „თავს კარგავთ“ და ვერაფერს აცნობიერებთ, არის პათოლოგიური აფექტი, რომელიც ვითარდება მკვეთრი და უეცარი გაღიზიანებისას, ამ დროს ადამიანში გააფთრების, მრისხანების, შიშის და სხვა გონებიდან ამოვარდნის მომენტი დგება და განვიცდით ქცევის და აზროვნების ძლიერ დეზორგანიზაციას. სწორედ ამიტომ ხდება, რომ ემოციური ტალღის გადავლის შემდეგ განიცდიან სინდისის ქენჯნას, სინანულს და სხვას.

ვოლტერი ამბობდა: „ვნებები (ემოციები), ის ქარებია, რომელიც აგუბებს ადამიანის მღელვარე ფიქრებს და შუა ზღვაში მოუხმობენ, შეიძლება წარმატებითაც დამთავრდეს

ეს მოგზაურობა, მაგრამ შეიძლება ჩაძირონ კიდეც“- ეს რომ არ მოხდეს, გადით თქვენი სხეულიდან და ყური მიუგდეთ თქვენს ხმას, თქვენს მოქმედებას, მართეთ და აკონტროლეთ თქვენი თავი. პირველ ჯერზე ძნელია ამის მიღწევა, მაგრამ მერწმუნეთ ვარჯიშით ყველაფერი თავისუფლად მიიღწევა.“დღეს აშკარად თვალშისაცემია, როგორც სოციალური, ასევე პიროვნული მედიადამოკიდებულება. მედია მოიცავს ყველა სოციალურ ინსტიტუტს-პოლიტიკას, ეკონომიკას, განათლებას, რელიგიასა და თითოეული ჩვენგანის ოჯახს, განსაკუთრებით კი ამ უკანასკნელის განუყოფელი ნაწილია. ბოლო წლებში უაღრესად გაიზარდა მედიის დამარწმუნებელი ძალა, განსაკუთრებით კი ახალი ამბების გადმოცემაზე. ეს უკანასკნელი ხშირად, ნებისმიერ ჩვენგანში „შოკური თერაპიის“ ავტორი ხდება. ზემოქმედების ხარისხი ნაირფერია და შეესაბამება ინდივიდის პოტენციას. მედია საშუალებები ხშირად მანიპულირებენ ემოციაზე, ფაქტით, რომელიც შეიძლება ჯერ კიდეც გადაუმოწმებელი და რეალობასთან შეუჯერებელიც კი იყოს. იმის გამო, რომ ადამიანის რეაქციების თანდაყოლილი გამოვლინებები ცხოვრების მანძილზე იცვლება, შესაბამისად, გარემომცველი სოციუმის ყოველი წევრი, ამა თუ იმ ფაქტზე განსხვავებულად რეაგირებს. მძლავრ ემოციურ ფონზე, რა თქმა უნდა, თვითფლობა და თვითმართვა უაღრესად გართულებულია, რის გამოც, რეფლექსია, ანუ საკუთარი ფსიქიკური მდგომარეობის თვითნალიზი, საკუთარი აზროვნებით კრიტიკული პროცესის შეფასება, დაბალია. ნებისმიერი

რეციფიენტი-სუბიექტი, რომელიც აღიქვამს მისთვის მიმართულ შეტყობინებას (ახალ ამბებს, ფაქტებს, სიტუაციებს) გამსხვავებულია და პირდაპირ უკავშირდება მის ფსიქოლოგიურ განწყობას ამა თუ იმ პროცესისადმი.

ჟურნალისტებმა, რომლებიც ქმნიან მასკომუნიკაციურ პროდუქტს, კარგად იციან თუ როგორი დიდი ფსიქოლოგიური გავლენის მოხდენა შეუძლიათ ჩვენზე, თუნდაც იმის შერჩევით თუ რომელ ფაქტს გააშუქებენ და რამდენად მძაფრად შეძლებენ ამას. ასევე მნიშვნელოვანია რა დროს დაუთმობენ ისინი ამას. რა თქმაუნდა, სატელევიზიო თუ სხვა საინფორმაციო საშუალებების გადაცემების შედგენისას მთავარი ფსიქოლოგიური აქცენტი მაყურებლის მიზიდვასა და შენარჩუნებაზე კეთდება, ასევე მძლავრი შენაკადი შეიძლება იყოს ე.წ. „გართობის“ ელემენტიც, რომელიც მაყურებელს უფრო მიაჯაჭვებს ამ რეპორტაჟთან, როდესაც რომელიმე სერიოზული და პოპულარული მედია

გაერთიანების ჟურნალისტი ყოველდღიურად იღებს და ამზადებს რამდენიმე სიუჟეტს, რედაქციის ბოსები უპირატესობას ანიჭებენ ისეთ ჟურნალისტიკურ კვლევებს, რომლებიც სწრაფად და უაღრესად მოკლე დროში შექმნიან ადამიანთა ფსიქიკაში საგულისხმო ჩანაწერებს. აშკარაა რომ მდორე, მაგრამ მეტად სერიოზული ჟურნალისტები ნაკლებ ყურადღებას „იმსახურებენ“, ვიდრე ემოციური მუხტის მატარებელნი. ეს უკანასკნელი აქტიურად მოქმედებს ჩვენს ფსიქოლოგიურ გამაღიზიანებელზე და დაინტერესებაც

უფრო სწრაფი და საყოველთაოა. რაც არ უნდა საინტერესოდ ასახოს ჟურნალისტმა ჭადრაკის ტურის მიმდინარეობა ნებისმიერ საერთაშორისო სარბიელზე, იგი ვერასდროს გაუტოლდება ფეხბურთის ან კალათბურთის მატჩებს, რომელსაც სრულიად სამართლიანად, უფრო მეტ დროს უთმობს თითქმის ყველა სატელევიზიო არხი. გამოდის, რომ ადამიანის ფსიქოლოგიური დაინტერესება განისაზღვრება იმ აზარტულობითაც, რომელიც თან სდევს ამა თუ იმ სანახაობას თუ ინფორმაციას, ასევე დიდი ფსიქოლოგიური მუხტის მატარებელი არიან ისეთი კომუნიკაციური სიუჟეტები, რომლებიც გვაუწყებენ ამა თუ იმ ძალადობას, კონფლიქტებსა და სხვადასხვა პოლიტიკური წინააღმდეგობის შესახებ. ბევრად ნაკლები მაყურებელი ჰყავს ისეთ გადაცემებს, რომლებიც გვიხსნიან და გვაჩვენებენ თუ როგორ მუშაობენ ადამიანები ძალადობის, ან სხვა სიმახინჯეების აღმოსაფხვრელად, მაგალითად ნებისმიერი გადაცემა პოლიციის მუშაობის შესახებ უფრო ნაკლებ მაყურებელს იზიდავს, ვიდრე პოლიციელის ძალადობა, რომელსაც ეს უკანასკნელი არც თუ ისე იშვიათად სჩადის. აქ შეიძლება შევნიშნოთ ისიც, რომ მაყურებელში უფრო მძაფრ, ფსიქოლოგიურ დამოკიდებულებას აღძრავს ის ამორალური ქცევები, რომელიც თავს იჩენს ყოველდღიურ ყოფაში. ერთი სიტყვით, ნეგატიური უფრო დიდი ფსიქოლოგიური დატვირთვის მატარებელია, ვიდრე დადებითი მოვლენა. ამკარაა, რომ ნებისმიერ აგრესიულ აქტს, ფართო თუ მცირე მასშტაბიანს, უფრო მეტი აუდიტორიის მიზიდვა შეუძლია ვიდრე დადებითს, სამწუხაროდ, დღეს კომუნიკაციურ

სივრცეში დომინანტია: ძალადობა, აგრესიულობა, მკვლელობა, ტერორიზმი და პოლიტიკური აგრესია, რომელსაც დამატა გლობალური საშიშროების შემცველი ვირუსული პანდემია, თითქმის ყველა ჩვენგანმა არაერთგზის ნახა, თუ როგორ იხოცებიან ადამიანები პირდაპირ ქუჩაში, როგორ აივსო იტალია და ესპანეთი ცხედრებით, რა გავლენა იქონია ადამიანებზე ამგვარმა რეპორტაჟებმა ეს იყო ძლიერი ფსიქოლოგიური ტრამვა, შიში სიკვდილის მოლოდინში, რაც, ბუნებრივია, რადგან ადამიანები ბუნებრივად ატარებენ ჯოგურ ფსიქოლოგიას საფრთხის წინაშე. რა თქმა უნდა ჩარლზ დარვინმა სწორად შეამჩნია, ეს პროცესი, როდესაც აღნიშნა, მაღალი განვითარების პრიმატებს შიშის შეგრძნებისას ხელისგული უოფლიანდებათ, რაც უადვილებდა მათ ნებისმიერ საგანზე მოჭიდებას. მითუმეტეს, როდესაც მათი უმრავლესობა დღესაც ხეებზე ცხოვრობს და ტოტზე მჭიდროდ მოჭიდება მათი სიცოცხლის მნიშვნელოვანი გარანტიაა.

ზემოთ აღნიშნული სულაც არ იშნავს იმას, რომ მედიის წარმომადგენლები ბოროტი ადამიანები არიან, რომელთა ერთადერთი მიზანი ადამიანებზე ფსიქოლოგიური ზეგავლენის მოხდენაა, რიგ შემთხვევაში ასეთი ძალადობის მოწოდება ყოველგვარ წინასწარგანზრახულობას მოკლებულია და მიუთითებს იმაზე, რომ ჩვენს ეპოქაში ადამიანი უფრო მიდრეკილია ძალმომრეობისკენ და ძალადობრივი ქმედებები ნებისმიერი საზოგადოების, თუნდაც ყველაზე დემოკრატიულის, ყოველდღიური ცხოვრების მნიშვნელოვანი და თანხმლები ელემენტია.

ნიშნავს თუ არა მეტი აგრესიის ჩვენება, უფრო მეტი აგრესიის ჩადენის სურვილს?! ცალსახად ამ ფაქტზე პასუხის გაცემა ჭირს, მაგრამ ფაქტია, რომ აგრესიის მუდმივი ჩვენებით აგრესია არ აღმოიფხვრება, რაც აშკარად შეინიშნება ჩვენს ყოველდღიურობაში. რა უფრო შეიძლება დიდი ინტერესის შემცველი იყოს დღევანდელი მაყურებლის უმეტესობისთვის წრეგადასული აქტიურობა, ნეგატივი, ძალადობრივი, თუ მშვიდი, გაწონასწორებული და მოწესრიგებული ქმედება, სამწუხაროდ, პირველი ბევრად უფრო ინტერესის შემცველია და, საბოლოოდ, არა იმიტომ, რომ ადამიანი უარყოფითს უფრო დიდ სენსაციად მიიჩნევს, არამედ იმიტომაც, რომ ადამიანის ბუნებრივ საწყისში „ ქმნა არასასურველისა“ ისეთივე ძალით არსებობს, როგორც სურვილი კეთილად მოღვაწეობისა. პირველის მეორედ გადაქცევა მთელი კაცობრიობის გადაუწყვეტელი ამოცანაა დაარსებიდან დღემდე.

მიუხედავად იმისა, რომ დადებითი და უარყოფითი ემოციები თითქმის ერთგვარად მოქმედებენ ადამიანის ფსიქოლოგიაზე, მათი შენარჩუნება მახსოვრობის სალაროში სრულიად განსხვავებულია. ადამიანის გონება მოტივირებულია, რომ უფრო დიდხანს და (ზოგჯერ სამუდამოდ) მყარად აღბეჭდოს ის უარყოფითი ემოციები, რომელიც მას ოდესმე მიუღია. გონების სალაროს, რომელიც განსაზღვრავს ჩვენს მეხსიერებას, უფრო უკეთ მართავენ ქალები, ვიდრე კაცები, ვინაიდან ქალთა მეხსიერება თითქმის მუდმივად მიმართულია კონკრეტული ნეგატიური მოქმედების „აღრიცხვისაკენ“. მათ მუდმივად ახსოვთ ის

წყენები, რომელთა ამპლიტუდა მერყეობს უდიდეს წყენასა თუ მცირე ხასიათის შენიშვნებში. მათი გონების სალარო მუდმივად ღიაა, საჭიროების შემთხვევაში, ძალიან ხატოვნად და დეტალურად წარმოაჩინონ ის, რაც მათმა ცნობიერმა თუ ქვეცნობიერმა შემოინახა. იგივე მამაკაცებისთვის არ არის დამახასიათებელი, რადგან მათი გონება არასდროსაა მიმართული ცალკეული, დეტალიზირებული მახსოვრობისაკენ და ისინი თითქმის ვერასდროს ახერხებენ წარმოაჩინონ მათთვის სასურველი ეპიზოდი საჭირო დროს. ისიც აშკარაა, რომ გადაწყვეტილების მიღებისას მამაკაცი უფრო აქტიურია და მისი არგუმენტები უფრო დამაჯერებელი. ქალს შეუძლია მიიღოს გადაწყვეტილება კონკრეტულ დეტალებზე დაყრდნობით, მაგრამ დამაჯერებლობა იმისა, რომ ეს გადაწყვეტილება სწორია მუდმივად კითხვის ნიშნის ქვეშა მოქცეული. ეს უკანასკნელი მამაკაცებისთვის არ არის დამახასიათებელი. ქალთა საზოგადოება მუდმივად ყურადღებით ადევნებს თვალს უმნიშვნელო დეტალებს, რომელიც მათ ფსიქოლოგიურ აღქმაში უკანასკნელ როლს არ თამაშობენ. მათ მუდმივად ახსოვთ დეტალიზირებული ეპიზოდები მამაკაცის გამოხედვისა, ქვეცნობიერი ქმედებებისა, რადგან მათთვის ეს უაღრესად მნიშვნელოვანია და პირდაპირ მიუთითებს მამაკაცის ხასიათზე. მამაკაცები ქალის ფსიქოლოგიურ შეფასებას ახდენენ დეტალიზაციის გარეშე, იმის გათვალისწინებით, თუ რამდენად სასურველია ის მათთვის. მამაკაცები ყოველთვის რეალობად იღებენ ქალის იმ ფსიქოლოგიას ,

რომელიც მათ წინაშე წარმოდგენილი და ნაკლებად ცდილობენ მის შეცვლას, თუმცა, ქალები, მუდმივად არიან მოტივირებული შეცვალონ მამაკაცის ფსიქოლოგია მათ სასარგებლოდ. ქალის ფსიქოლოგიური გადაწყვეტილებები მთავართან ერთად ყოველთვის წინ წამოწევენ ერთი შეხედვით ნაკლებად მოტივირებულ შეხედულებებს, თუმცა სწორედ მათზე დაყრდნობით, ისინი თითქმის არასდროს ცდებიან, რაც მამაკაცს არასდროს უტოვებს გზას თავის გამართლებისთვის. ფსიქოლოგიური ზეწოლა ქალის მხრიდან ზოგჯერ იმდენად ძლიერია, რომ მამაკაცები იძულებული ხდებიან საკუთარი ნებით დაემორჩილონ მათ გადაწყვეტილებებს, რაც უნდა მივიჩნიოთ ფსიქოლოგიური ზეწოლის თვალსაჩინო ნიმუშად, მამაკაცები არასდროს აღიარებენ, რომ მათი ქმედების საფუძველი მოდის ქალის, ამ შემთხვევაში, მეუღლის ფსიქოლოგიური სალაროდან და ისე აწვდიან საზოგადოებას, რომ თითქოს ეს მისი დამოუკიდებელი გადაწყვეტილება იყოს.

ზოგიერთი რამ ჟურნალისტური ფსიქოლოგიის შესახებ

იმისათვის, რომ მივიღოთ პიროვნების სრული ფსიქოლოგიური პორტრეტი აუცილებელია გამოვიყენოთ დაკვირვების მეთოდი ანუ მასმედიის წარმომადგენლებმა „უნდა შეისწავლონ“ მათთვის „საინტერესო“ პიროვნების გარეგნული ქცევის წინასწარ განზრახული, სისტემური და მიზანმიმართული მოტივები, რათა შემდგომი ანალიზისა და სრულყოფილი ინფორმაციის მიღების მიზნით, შექმნან სრული, მთლიანი პორტრეტი პიროვნების მოქმედებისა ან მისი საქციელისა. ფსიქოლოგიური პორტრეტის სრულყოფისათვის ასევე აუცილებელია მხედველობაში მივიღოთ პიროვნების გამონათქვამები, ხუმრობები ან ნახევარხუმრობები, რადგან სწორედ აქ კონცენტრირდება მისი ფსიქოლოგიური განწყობის უტყუარი დეტალები, რაც ამავე პიროვნების შესტთან, მიმიკასთან და პოზასთან ერთად, საშუალებას იძლევა სწორად აღვიქვათ სუბიექტის ფსიქოლოგიური ხასიათი. პიროვნების ფსიქოლოგიური შესწავლა ჟურნალისტს შეუძლია:

1. დასახული პროგრამის მიხედვით
2. თავისუფალი, ყოველგვარი წინასწარი ჩარჩოების გარეშე
3. დაკვირვების ობიექტის უშუალო თანამონაწილეობით
4. ფარულად
5. სხვათა გადმოცემის მიხედვით.

როგორც ზემოთ აღვნიშნეთ, პიროვნების ფსიქოლოგიური ქცევები და მახასიათებლები შეიძლება დადგინდეს, როგორც გარეგანი დაკვირვებით, ასევე მისი აზრებისა და გამონათქვამების გაანალიზების მიხედვით.

საუბარი, რომელსაც ჟურნალისტი წარმართავს ამა თუ იმ ობიექტთან არის მთავარი წყარო, მთავარი მეთოდი, რომლის საფუძველზეც მოვიპოვებთ უმთავრეს ინფორმაციულ მასალას მისი ავტორის მოქმედების მიზანდასახულობის შესახებ, ვეცნობით იმ მოტივებს, რომელმაც მიიყვანეს იგი ამგვარ დასკვნამდე, და, რაც მთავარია, წარმოდგენას გვიქმნის მის ფსიქოლოგიურ მდგომარეობაზე. ინტერვიუ, რომელიც ერთ-ერთი ნაირსახეობაა საუბრისა და კონტაქტისა, გვამღევს პირველად, ამოსავალ ინფორმაციას, რაზედაც ვაფუძნებთ სხვადასხვა გზითა თუ ხერხებით მოპოვებულ მასალას იმისათვის, რომ კომუნიკატორმა „მოიპოვოს“ ნდობა ობიექტისა აუცილებელია:

1. წინა პლანზე წამოვწიოთ და პრიორიტეტი მივანიჭოთ კონტაქტს ჩვენთვის „საინტერესო ადამიანებთან, და ამავე დროს, „მოვიძიოთ“ ყველა ის ხერხი, რომელიც ხელს შეგვიწყობს კომუნიკაციის უსწრაფესად დამყარებაში.
2. რესპონდენტთან ურთიერთობისას გამოვიყენოთ ინდივიდუალური თვისებებითა და ფსიქოლოგიით შერჩეული შესაფერისი სასაუბრო ტონი, რომელიც არ უნდა გამოხატავდეს არც ზედმეტ დადებით განწყობას ან ზედმეტ სიცივეს ამ პიროვნებისადმი.

3. გულღიაობა ურთიერთობაში არ უნდა გამოსჭვივოდეს კომუნიკაციის ხელოვნური ელემენტებით.
4. ჟურნალისტიკა აუცილებლად უნდა მისცეს საშუალება თანამოსაუბრეს მაქსიმალურად გააცნოს საკუთარი თავი.
5. რიგ შემთხვევაში არ წარმოაჩინოს პრიორიტეტად ის თემა, რომელიც სინამდვილეში მისი ინტერესის უპირველესი მოტივატორია.
6. კომუნიკაციისას აუცილებელია ჟურნალისტის პროფესიული აზროვნება, რომელიც განსხვავდება აზროვნების სხვა კატეგორიებისაგან.
7. ინტუიცია ნებისმიერი კომუნიკაციის გასაღები და საუკეთესო ფაქტორია შემდგომი ურთიერთობისათვის.
8. მტკიცე ყურადღების ხანგრძლივი დროით შენარჩუნება იმ საკითხზე, რომელიც კომუნიკატორის მთავარი საზრუნავია-უკეთესი იქნება, ეს პროცესი ჩატარდეს ყურადღების გამახვილების გარეშე, რათა არ შევამინოთ და ზედმეტად არ დავძაბოთ რესპოდენტი.
9. პროფესიული დაკვირვებულობა ნიუანსების განსაკუთრებული აღქმა და მასზე დაყრდნობით მთავარი აზრის მოპოვება. ერთხელ მოსმენილის ზუსტად გადმოცემის უნარი (დამახსოვრება).
10. ემოციური სიმტკიცე, რაც გულისხმობს ემოციათა სწორად გამოყენების საშუალებას.

ნებისმიერი კომუნიკაციის დროს, საუბარი განსაკუთრებული კორექტულობით უნდა წავრმართოთ რათა მეორე მხარე ჟურნალისტის მიმართ ნდობით განიმსჭვალოს.

თავად პროფესია ავალებს ჟურნალისტს გამოავლინოს მაქსიმალური დამოუკიდებლობა გადაწყვეტილების მიღებისას, რადგან ზემოდან მიღებული მითითება შეიძლება იყოს უკიდურესად ზოგადი ან უაღრესად ფორმალური.

იმისათვის, რომ ჩასწვდე ადამიანის გონისა და ფსიქიკის ღრმა შრეებს, სწორად აღიქვა სხეულის ესა თუ ის მოძრაობა, უწინარეს ყოვლისა, რესპოდენტი თავად უნდა იყოს ამგვარი თანამოღვაწეობისადმი მზად. სწორედ მაშინ შევძლებთ სხვისი აზრი, თუ ის ღირებულია, ღრმად აღვიბეჭდოთ ჩვენსავე სულში. მხოლოდ ის აზრი შეიძლება ჩვენსავე „გულს ვაწებოთ“, რომელიც მთელი სისრულითა და ჭეშმარიტებით აღიქვამს სხვისი სულის პოზიტიურ ძვრებს, რომელიც კეთილის ქმნისკენაა მიმართული. ადამიანის გონება იმითაც ხასიათდება, რომ იგი თითქმის ყოველთვისაა მიმართული რაიმე ღირებულის შესაქმნელად. ამ უკანასკნელს კი დაღვინებული, „მწიფე“ მსოფლმხედველობრივი გონება სჭირდება, მხოლოდ მაშინ იძლევა იგი სასურველ ნაყოფს. „ნაყოფს იძლევა კაციც, ღმერთიც, მთელი სამყაროც; ყველაფერი თავის დროზე იძლევა ნაყოფს. რა ვუყოთ, რომ ეს გამოთქმა, ჩვეულების ძალით, ვაზისა და ხეხილის მიმართ იხმარება მხოლოდ. გონებაც თავის ნაყოფს იძლევა, ერთდროულად ზოგადსა და

კერძო ნაყოფს, რომელთაგანაც დასაბამს იღებს არა ერთი ისეთი რამ, როგორცაა თვითონ გონება.“ (მარკ ავრელიუსი - ფიქრები. თბ., გამოც. “CARPE TIEM”, გვ. 242).

მოსმენილისა და რეალური, ობიექტური სინამდვილის ასახვა ჟურნალისტის მოქმედებისა და მოღვაწეობის ქვაკუთხედიან, სინამდვილის შემეცნებას და მისი მასმედიურ პროდუქტად გადაქცევას მჭიდროდაა დაკავშირებული კომუნიკატორის ფსიქიკურ შესაძლებლობებთან, ასახვის აქტიურ ხასიათთან. აუცილებელია, რომ ამ უკანასკნელის „მაღალი გრძნობები“, რომელიც თავად წარმოადგენენ დიფერენცირებულ და მყარ განცდებს, აღმოცენებულს, სოციალურ და კულტურულ საფუძველზე, იკვებებოდნენ ისეთი მაღალი სტანდარტებით, როგორცაა:

1. მაღალი მორალური დონე.
2. ესთეტიკურის განცდის უნიკალური უნარი და ინტელექტუალური შეგრძნებები.
3. ვალდებულების გრძნობა, რომელიც ეფუძნება მორალს, ჟურნალისტის ფსიქიკას ხდის უფრო პასუხისმგებელს, რაც განაპირობებს მისი (ჟურნალისტის)შესაბამისი, სწორი მიმართულებით მოქმედებას, რათა უკანასკნელის ემოციური განცდები სწორ კალაპოტში მოაქციოს. ძლიერი ემოციურ-ფსიქიკური განცდები ხშირად ჟურნალისტური ზედმეტი ალტყინებები მოუთმენლობისა და წინდაუხედაობის მიზეზი ხდება. ასეთ შემთხვევაში, უპრიანია მეტი

თავშეკავება, ფსიქოლოგიური გაწონასწორებულობა და ცივი გონების მოხმობა. ადამიანები უმეტესწილად ფარულ ზრახვებსა და მისწრაფებებს ოსტატურად ნიღბავენ და გამუდმებით ცდილობენ სიტუაციის შესაფერისი მანტიით შეიმოსონ.

ლარომ ფუკო წერდა, რომ: „ყოველი კაცი, ვინც უნდა იყოს იგი, ცდილობს ისეთი სახე მიიღოს და ისეთი ნიღაბი გაიკეთოს, რომ ხალხმა აღიაროს იმად, რადაც სურს ჩანდეს; ამიტომ შეიძლება ითქვას რომ მთელი საზოგადოება მხოლოდ ნიღბებისაგან შედგება („მაქსიმეზე“, 256). თამაში აშკარად ორმხრივია: თუ ინდივიდი საკუთარი სურვილით იკეთებს თავისი მოჩვენებითი ორეულის ნიღაბს და, ამ გზით, ატყუებს საზოგადოებას, ეს უკანასკნელიც სათანადოდ იქცევა, არ რჩება ვალში და იძულებულს ხდის ინდივიდს ამ საყოველთაო სპექტაკლში თავისი მოჩვენებითი, ყალბი ორეულის როლი შეასრულოს. საზოგადოებისთვის თავის მოწონება, მოითხოვს უაღრესად ფილიგრანულ „მოდვაწობას“ და გონებით ღრმადმხედველობას. ნებისმიერ ადამიანზე ვნებისეული სურვილები წარმართავენ მისწრაფებების სხვადასხვა ასპექტებს და აწესრიგებენ წარმოდგენებს. გონების მთლიანი მიქცევა მოქალაქეობრივი სიკეთისადმი ადამიანში ქმნის ისეთ უნარს, რომელიც გვაშორებს ბუნებისათვის უცხო და გონიერი არსებისათვის უღირს აზრს. სწორედ გონი აწესებს, რისი ქმნა მართებს ადამიანს და რისი არა.

იმისათვის, რომ შევიცნოთ ადამიანის ჭეშმარიტი ბუნება - მისი სიდიადე და სიმდაბლე, დაცემა თუ აღზევება, აუცილებელია გავერკვეთ იმ მიზეზებში, რომლის წყალობითაც იგი ამ მდგომარეობაში აღმოჩნდა. ნებისმიერ ჩვენგანს, განსაკუთრებით კი, მასკომუნიკაციის წარმომადგენლებს, რომლებიც დაინტერესებულნი არიან ზემოაღნიშნულის შესწავლით, უპირველესყოვლისა, ჰმართებთ კომუნიკატორთა ფსიქოლოგიური განწყობის სწორად შეფასება, ამისათვის კი აუცილებელია გვახსოვდეს, რომ:

1. ყველა ადამიანი ერთნაირია - ყველა ადამიანი სხვადასხვაა.
2. არავის შეუძლია, ერთსა და იმავე საგანზე ყოველთვის ერთნაირად იმსჯელოს. ეს მის ფსიქოლოგიურ განწყობას ეწინააღმდეგება. ადამიანის შეცნობისას ყველაზე რთული მისი სულია, ყველა გამოვლენაში.
3. ადამიანის წარმმართველი ვნებების ამოცნობა სულაც არ ნიშნავს იმას, რომ მის შესახებ ყველაფერი ვიცით.
4. დუმილიც თავისებური ზემოქმედების ფსიქოლოგიური იარაღია, ჟესტი, მიმიკა, ტონი, სახეზე აზრის წაკითხვა. აი, ნამდვილი იარაღი ადამიანის ამოცნობად.
5. რაგინდ მაღალი იერარქიისა და დიდების ადამიანს არ უნდა ვესაუბროთ, რაგინდ წარმატებულს და წინწასულს, გვახსოვდეს რომ ისინიც და ჩვენც,

ჩვენივე სხეულით, ერთი და იმავე სიმაღლეზე და მიწაზე ვდგავართ. ამის შეგრძნება ხსნის ნებისმიერ ფსიქოლოგიურ სტრესს, რომელიც კი შეიძლება დაბრკოლებად მოგვეჩვენოს კომუნიკაციის დროს.

6. სიმართლე, რომელსაც თქვენ იტყვით „სასარგებლოა მხოლოდ იმათთვის, ვის მიმართაც იგი მიიმართება და არა თქვენთვის“ - ეს მასმედიის ბედისწერაა.
7. სიძულვილი სიმართლისადმი და თავმოყვარეობა არც ისე შორეული არიან.
8. ვინმეს ან რამის შეფასებისას, თქვენეული ხედვის კუთხეა მთავარი მსაჯული, რომელიც ყოველთვის არ შეიძლება იყოს ერთადერთი და პირუთვნელი.
9. ყოველ საუბარს აქვს ფსიქოლოგიური დატვირთვა, რომელიც გვეხმარება აზრის ჩამოყალიბებისა თუ სურვილის აღსრულებაში, ის, რასაც ვესწრაფვით მოცემული დროის მონაკვეთში, მაღალი ფსიქოლოგიური დატვირთვაა და სწორად შერჩეულ გარემოზეა დამოკიდებული.
10. მასმედიის ნებისმიერ წარმომადგენელს უნდა ახსოვდეს, რომ აუცილებელია ვაკონტროლოთ ისეთი ფსიქოლოგიური ბარიერი როგორცაა:
  - ა. მედიდურობა
  - ბ. ქედმაღლობა
  - გ. მიზანმიმართული დამცირება

დ. ბრაზი და მუქარა.

11. მზვობრობა არ არის საუკეთესო იარაღი კომუნიკაციის ჩამოყალიბებისას და არც მისი განვითარების რომელიმე სტადიაზე.
12. მეტი ყურადღება მიაქციეთ იმას, რაც გაერთიანებთ და არა იმას, რაც განგასხვავებთ, რაც დაგეხმარებათ მოიპოვოთ კომუნიკატორის სიმპათია, თუნდაც ნაწილობრივი.
13. „აკონტროლეთ თქვენი ქცევა“ - ის ნამდვილი იარაღია სასურველის მისაღწევად.
14. დაუქვემდებარეთ თქვენი ფსიქოლოგიური განწყობა ხელსაყრელი ფონის შექმნას კომუნიკატორთან, რათა თანამოსაუბრემ კომფორტულად იგრძნოს თავი.
15. ჟურნალისტმა სრულიად უნდა გამორიცხოს ფსიქოლოგიური წნეხი, გარდა იმ შემთხვევისა, როცა თანამოსაუბრე მისთვის კვლავაც და კვლავაც ჩაკეტილია და არ მოდის ღია ურთიერთობისკენ.
16. ნუ გააფუჭებთ პირველ შთაბეჭდილებებს, გამოავლინეთ მყარი ფსიქიკა, ზედმეტი ემოციების გარეშე.
17. შეისწავლეთ თანამოსაუბრის ქცევა, განსაკუთრებით ურთიერთობის პირველ წუთებში.

18. მასმედიის ნებისმიერ წარმომადგენელს მუდმივად უნდა ახსოვდეს, რომ მეტყველება კონტროლირებადია, ოქოპირობა საუკეთესო იარაღია აზრების შესაფუთად, სახისმეტყველებაა თავნება და კონტროლიდან გასული, მიმიკაც იმსახურებს ადამიანის ყურადღებას.
19. ნუ იქნებით ყოველთვის და ყველა შემთხვევაში „გიუნპლენი“, მაგრამ ისიც გვახსოვდეს რომ ღიმილი - თავაზიანობის, კეთილგანწყობის და ტაქტის უპირველესი სავიზიტო ბარათია. მასზე დამოკიდებული პოზიტიური ატმოსფეროს შექმნა და სასურველი ინფორმაციის მოპოვება.
20. სიცრუით მანიპულირება ანონიმურობის ფონზე, გეომეტრიულად იზრდება, როდესაც მისი გადამოწმების შესაძლებლობა თითქმის ნულამდე დადის. მას აძლიერებს „ფართო ასპარეზი“ სასურველის ინტერპრეტაციისა და მნიშვნელოვნადაა დამოკიდებული პიროვნების გამოცდილებაზე, ინტელექტუალურ განვითარებასა და ორიენტირებულობაზე. სინამდვილის სასურველად რეკონსტრუქცია ასევე დამოკიდებულია ასასახი მასალის შინაარსზე და მნიშვნელობაზე. თუ სიცრუე მიმართულია აზრობრივად ლოკალიზებულ დროსა და სივრცეში, მაშინ მისი აქტუალიზაცია ერთობ დაბალია და შესაბამისად, ნაკლებად მოქმედებს სოციუმის, საზოგადოების წევრის

ურთიერთმოქმედების ხარისხზე. სიცრუის, როგორც ადამიანზე ზემოქმედების იარაღის, ხშირად გამოყენება თავად მისი ავტორის გონებრივ რეკონსტრუქციას ახდენს, ის თანდათან კარგავს სრულიად აშკარა, რეალურის ადეკვატურად აღქმის საშუალებას და რეალურად გამოგონილ, მხოლოდ მასში არსებული “ანაბეჭდებით” აღიქვამს ფაქტებს ან მოვლენებს. სიცრუის, როგორც „რეალური ფაქტის“, სასურველი პროდუქტიულობა დიდადა დამოკიდებული მისი ავტორის მიერ შემუშავებული „ხერხების სისტემაზე“, რომლებიც ერთ ფაქტს, მეორე - „თითქმის მსგავსით“ ცვლიან. სიცრუის ავტორები, უპირველეს ყოვლისა, ახერხებენ „ერთი მილიონი რეალობის“ დანაწევრებას და მათ შემაკავშირებელ დეტალებში აქსოვენ მათთვის სასურველ „რეალობას“. საბოლოოდ კი დანაწევრებული ფაქტებისა და მოვლენების არე-დარევა იძლევა არარეალური, სინამდვილისგან საკმაოდ დაშორებული სურათების გამოძერწვას. მოვლენების დეფორმაცია სიცრუის პირდაპირი მიზანია.

სიცრუის ავტორი ნებისმიერ სფეროში, უპირველესად კი ჟურნალისტიკაში, იყენებს „პროფესიულ დაკვირვებებს“, მეტად განვითარებულ მეხსიერებასა და აზროვნებას, განსაკუთრებით კი უკიდურესად განვითარებულ საკომუნიკაციო შესაძლებლობებს, ამავე კუთხით ჩამოყალიბებულ უნარებსა და სტერეოტიპებს. ასევე

სიცრუის ავტორების მაღალი შესაძლებლობის წყალობით, დიდად არიან დავალებულნი, თვითრეგულაციის შესაძლებლობებითაც.

ჟურნალისტური კორპუსი არცთუ ისე იშვიათად, შეიძლება იყოს კონფაბულაციის მსხვერპლნი ან შემოქმედნი(ლათ. con - ერთად, გამონაგონი. სრული ან ნაწილობრივი გამონაგონი, სინამდვილესთან თითქმის მიახლოებული).

ადამიანის ფსიქოლოგია ისეა მოწყობილი, რომ ჩვენ აშკარად მოგვწონს ის პიროვნებები, რომლებიც ჩვენს დამოკიდებულებებსა და შეხედულებებს იზიარებენ მნიშველოვანი საკითხების მიმართ. ამიტომაც ბუნებრივია, რომ მასმედიის მსახურთ იზიდავთ ჭკვიანი და მოაზროვნე და ფსიქიკურად გაწონასწორებული ადამიანები. ამგვარი თანხვედრით ისინი ახერხებენ შეხედულებების სოციალურ დადასტურებას.

ადამიანთა ფსიქიკა ისეა მოწყობილი, რომ აზროვნების თანხვედრისას მათი გრძნობები მზარდი და პოზიტურია, უფრო მეტიც, ზემოთ აღნიშნული საკმაოდ მყარად აყალიბებს მათ შორის თბილ და სასიამოვნო ქცევას.

მასმედიის წარმომადგენლებს აუცილებლად უნდა ახსოვდეთ, რომ ადამიანთა შორის შეიძლება იყოს, როგორც გაცვლითი, ასევე კომუნიკაციური ურთიერთობები. პირველ შემთხვევაში ადამიანები ზრუნავდნენ, რომ გარკვეულწილად დაიცვან მიღწეული წონასწორობა და თითოეულ მათგანში არ შეირყეს სამართლიანობის განცდა.

ანუ პარტნიორები მუდმივად იღებენ პასუხისმგებლობას მათ ურთიერთდამოკიდებულებაზე და დადებით პოზიციას ყოველთვის დადებითად პასუხობენ. ეს არის შეწონასწორებული ურთიერთობა, რომელიც პარტნიორებისაგან მუდმივად მოითხოვენ ყურადღების მაქსიმუმს.

- რაც შეეხება კომუნიკაციურ ურთიერთობას პარტნიორთაგან არც ერთი არ თვლის ვინ რას აკეთებს ან რას მიიღებს საპასუხოდ, ისინი აკეთებენ ყველაფერს, რაც მათ პარტნიორს გარკვეულ სიტუაციაში დასჭირდება და პირიქით.

- კომუნიკაციური ურთიერთობისას, მთავარი არ არის თანასწორობის მიღწევა. ისინი, ანუ პარტნიორები, დაჯერებულნი არიან ხანგრძლივ, პოზიტიურ პერსპექტივაში და ქმედებაშიც ბევრად უფრო თავისუფალნი არიან. რაც უფრო ახლო და ინტიმურია ეს ურთიერთობა მით უფრო დადებით შედეგებს ავლენს, ასეთია ადამიანის ფსიქიკა და ეს ჟურნალისტმა აუცილებლად უნდა გაითვალისწინოს.

- ხანგრძლივი და წარმატებული ურთიერთობა მოიცავს ფსიქო-ემოციურ დაცულობას და კომფორტს ამ დროს პარტნიორებმა კარგად იციან, ურთიერთობის ძლიერი ან ნაკლოვანი მხარეები. ამგვარ ურთიერთობას დიდად უწყობს ხელს გულახდილობა, მოწინააღმდეგეების ფსიქოლოგიური მდგომარეობის სწორად შეფასება და საკუთარი ემოციების

კონტროლი, რაც, საბოლოოდ, ამყარებს პოზიტიურ დამოკიდებულებას პარტნიორთა შორის.

- რომანტიკული ურთიერთობები-პარტნიორთა შორის ურთიერთობა შეიძლება განვითარდეს და შეემატოს მას ვნებისა და ინტიმურობის კომბინაციები. ამგვარი ურთიერთობა ბევრად უფრო სრულყოფილი და გაფაქიზებულია და ამგვარი ნდობის მოპოვებას საკმაოდ დიდი ხანი და ასეთივე ძალისხმევა სჭირდება. რომანტიკული ურთიერთობა შეიძლება შენარჩუნდეს შორეულ პერსპექტივაშიც, თუმცა იგი ბევრად უფრო მსხვრევადია ვიდრე ურთიერთობის სხვა ფორმები. რომანტიკული ფსიქოლოგიის ადამიანი განსაკუთრებული მგრძობელობით გამოირჩევა და მისი მთელი ყურადღება მთავართან ერთად პარტნიორის ქცევის ნიუანსებზეა გამახვილებული. რომანტიკულმა ურთიერთობამ შეიძლება პარტნიორები სრულად მოსწყვიტოს რეალობას და შექმნან ისეთი ატმოსფერო, რომელიც შეიძლება გაცილებით შორს იყოს რეალობისაგან. რომანტიკული ურთიერთობების ფსიქოლოგია ფერთა გამებით ხატავს ყოველწუთიერი თუ შორეული ურთიერთობების ისეთ უმნიშვნელო დეტალებსაც კი, როგორცაა უნებლიე ან უწყინარი მოქმედებები. რეაგირება მომხდარზე, შეიძლება სრულიად უცნაურად მოეჩვენოს ნებისმიერ ადამიანს, რომელიც ამგვარი ურთიერთობის მანტიაში არ იქნება გახვეული.

- პირდაპირი საუბრის ფსიქოლოგია. ერთ-ერთი ურთულესი და საპასუხისმგებლო მომენტია ადამიანთა შორის

ურთიერთობა, თავად ეს პროცესი არ იძლევა საშუალებას ღრმად მოფიქრებული და მწყაზარი აზრებით მივაღწიოთ ურთიერთობას პარტნიორთან. მითუმეტეს ის თუ სპონტანურადაა წარმოშობილი. ამ შემთხვევაში, ფსიქოლოგიური პროცესები მიჯრით, მიყოლებით წარმოიშვებიან და ასეთივე სისწრაფით იცვლებიან. ეს სიტუაცია იმითაცაა განსხვავებული, რომ ჟურნალისტმა ამ შემთხვევაში ურთიერთობა მრავალი კომუნიკაციური საშუალებით უნდა აკონტროლოს, კერძოდ, ესაა თანამოსაუბრის სახის გამომეტყველება, რისთვისაც მაქსიმალურად უნდა ვიცოდეთ ჟესტისა და მიმიკის ენა, რადგან სახის მიმიკა არის სწორედ ის, რომლის შენიღბვასაც ვერც ერთი ადამიანი ვერ ახერხებს, რადგანაც იგი მოკლებულია შესაძლებლობას ვიზუალურად შეაფასოს საკუთარი გამომეტყველება. ასევე მნიშვნელოვანია კიდურების მოძრაობები, რომლებიც მეტ-ნაკლებად კონტროლირებადია, მაგრამ ხშირ შემთხვევაში გამოდიან ამგვარი ზეწოლიდან და ბუნებრივად გამოხატავენ რომელიმე მხარის შინაგან ემოციურ სამყაროს და ნათლად ავლენენ იმას, რასაც გონება მთელი მონდომებით ფარავს.

პირდაპირი საუბრისას ურთიერთობის განვითარება უფრო მეტ საშუალებას იძლევა ნეგატიური განწყობისა ვიდრე პოზიტიურისა, თუმცა ამის ხელალებით თქმა და გადაჭრა არც ისე ადვილია. განსაკუთრებით პირდაპირი საუბრის ისეთი შემთხვევისა, როდესაც სპონტანურად წარმოშობილი საკითხი, თავიდანვე უფრო მეტადაა მიმართული უარყოფითისკენ, ვიდრე დადებითის გამოვლენისკენ. თუ

პირდაპირი საუბარი წარმოადგენს მხარეების ნაფიქრისა და ნააზრევის შემდგომ პროცესს, მაშინ დადებითი განწყობის და შედეგების მიღწევა არც ისე იშვიათია. მიზეზი ამისა გახლავთ ის გონებრივი შეწონილობა სამსჯელო საკითხთან, რომლის საშუალებაც მას წინასწარ ჰქონდა. ანუ შეჯერებულ და კარგად მოფიქრებულ აზრთა შემთხვევაში ურთიერთობის და კომუნიკაციის მიღწევა ბევრად უფრო ადვილია და მთლიანად გამორიცხავს აზრთა განსხვავებას იმ საკითხისადმი, რომელიც ამ დროს მთავარი ობიექტია მსჯელობისა.

1. ჟურნალისტი ვერასდროს ააგებს თავის შეხედულებებს მხოლოდ იმპულსის ხარჯზე, წინააღმდეგ შემთხვევაში მას აფექტურ საბურველში გახვეული, არარეალური, მის მიერ გამოგონილი ფსიქოლოგიური პორტრეტი შერჩება ხელთ. აღმქმელის ინტერპრეტაცია არ უნდა შეიცავდეს მრავალ თვითნებურ დაშვებას, რადგან მოწესრიგებულ აზროვნებას არ უყვარს ჰიპოთეზათა სიმრავლე, ის უფრო ლოგიკას ემეგობრება.

2. მასმედიის წარმომადგენელს კარგად უნდა ესმოდეს, რომ რესპოდენტის ფსიქოლოგიური შეფასება მხოლოდ კონტექსტიდან გამომდინარე პროცესებითაა შესაძლებელი, რადგან სწორედ ეს უკანასკნელი გვაძლევს საშუალებას შევაფასოთ მისი ესა თუ ის ქმედება- მისი ღირსებაა თუ ნაკლი.

3. ნებისმიერი ჩვენგანისთვის მათ შორის, რა თქმა უნდა, ჟურნალისტებისთვისაც კარგადაა ცნობილი, რომ

საზოგადოების მოთხოვნები პიროვნების ფსიქოლოგიაზე დიდ გავლენას ახდენენ, თუმცა, პიროვნებას წარმატებით შეუძლია საპირისპირო მოქმედება განახორციელოს. ამდენად, საზოგადოების ფსიქოლოგიური განწყობის ავტორი, თავადაც ამ უკანასკნელის ზეწოლის ქვეშ იმყოფება.

4. რადგანაც ფსიქოლოგია უდიდეს როლს თამაშობს ადამიანის საზოგადოებასთან ადაპტაციაში, ურიგო არ იქნება თუ ჟურნალისტური კვლევა ამა თუ იმ პირის ფსიქოლოგიური პორტრეტის შექმნისას გაითვალისწინებს ამ უკანასკნელს, საზოგადოებასთან ამგვარად ადაპტირების მიზნისაგ.

5. ჩვენ გარშემო, არსებული სოციალური საჭიროება აყალიბებს და ქმნის პიროვნების ხასიათს, ეს უკანასკნელი ასტიმულირებს პიროვნების ფსიქოლოგიურ ქმედებას, რომელიც ჩვენი განსჯის ობიექტი ხდება.

6. ნებისმიერი კვლევისას, მითუმეტეს ჟურნალისტურისას, პიროვნების ფსიქოლოგიური შემეცნება, მხოლოდ მაშინ შეიძლება იყოს სრულყოფილი, როცა მას სოციალურ გარემოში ვიხილავთ და მისი ფსიქოლოგიური პორტრეტის შექმნაში სოციალურ ფაქტორს გავითვალისწინებთ.

7. არამხოლოდ არგუმენტის ძალაა ფასეული, არამედ ფრაზის ფორმულირებაც, ეს უკანასკნელი კი, პირდაპირ კავშირშია ჟურნალისტურ კორპუსთან, რადგან მომხდარი ან მოსახდენის ფრაზული ჟღერადობა სწორედ მასზეა

დამოკიდებული. ფრაზა ავტორი იმისა, თუ რამდენად მგრძობიარედ განვიმსჭვალეებით ამა თუ იმ ფაქტის მიმართ. ამიტომაცაა აფორიზმი ძლიერი, მისი გართმულობა ბევრად უფრო მძლავრია, ვიდრე ნებისმიერი აზრის გაურითმავი ფორმით წარმოდგენა.

8. კომუნიკაციის (დარწმუნების) ხარისხი შეიძლება მნიშვნელოვნად გაზარდოს:

ა. წყაროსადმი სანდოობამ (ვინ დგას წყაროს უკან)

ბ. კომუნიკაციის ბუნებამ (ვინ და როგორ (რა ფრაზებით) გადმოგვცემს მომხდარს

გ. მსმენელის მზადყოფნა ამბის მისაღებად

დ. სწორი დროითი ფაქტორის შერჩევა

ასევე აღსანიშნავია, რომ ფრაზის ჟღერადობასთან ერთად, სასურველი ფსიქოლოგიური სურათის შექმნაში მნიშვნელოვან როლს ასრულებს დადებით და ნეგატიურ სიტყვათა რიგობითობა, კერძოდ, თუ ჟურნალისტს სურს შექმნას დადებითი გმირის სახე, რომელსაც პოზიტიურთან ერთად საწინააღმდეგო თვისებებიც ახასიათებს, მაშინ მან აუცილებლად უნდა გამოიყენოს ე.წ. „პირველობის ეფექტი“, რაც გულისხმობს ჯერ დადებითი მახასიათებლების წინ წამოწევას ფრაზაში, ხოლო შემდგომ, ფრაზის ბოლოსკენ, იმ უარყოფითი თვისებების აღნიშვნას, რომლებიც საყოველთაოდ ცნობილია და ვეღარ დაიმალება. მაგალითად, თუ პროფესორი აღნიშნავს რომ:

1. მისი სტუდენტი უაღრესად ნიჭიერი, მოწესრიგებული ახალგაზრდაა, თუმცა ჯიუტი და უხეშია.

2. მისი სტუდენტი უაღრესად ჯიუტი და უხეში ახალგაზრდაა, თუმცა ნიჭიერი და მოწესრიგებულია.

აშკარაა, რომ ორივე ფრაზა ერთიდაიმავე შინაარსის მომცველია, მაგრამ პირველი ფრაზის მიხედვით, ჩვენი ფსიქიკა აღიქვამს, რომ სტუდენტი დადებითი ახალგაზრდაა, თუმცა „მცირე ნაკლის“ მქონე. მეორე შემთხვევაში კი ჩვენი ფსიქიკა გვკარნახობს, რომ ახალგაზრდა უარყოფითი პიროვნებაა, თუმცა ნიჭიერი და გონებაგახსნილი.

ამრიგად, პირველობის ეფექტი აშკარაა, და იგი თითქმის ყოველთვის „კარგად მუშაობს“ ჩვენს ფსიქიკაზე. იგივე ფორმულა მოქმედებს თუ პიროვნების გლობალურ დახასიათებას წარმოვადგენთ, რადგან წინ წამოწეული მახასიათებლები უფრო ნათლად იბეჭდებიან ჩვენს გონებაში, ხოლო არასასურველი მახასიათებლების უკანა პლანზე გადაწევისას ადამიანის გონება „უკვე გადაღლილია“ და მას ნაკლებ ყურადღებას აქცევს.

სასურველი ფსიქოლოგიური სურათის შექმნისას ასევე მნიშვნელოვანია უარყოფითი და დადებითი არგუმენტების ოდენობა გადმოსაცემი აზრის ფიქსირებისას. თუ ჩვენ ინფორმაციას დავტვირთავთ მრავალი და უახლესი ინფორმაციით, ხოლო დადებითი არგუმენტები „ორჯერ ან მეტჯერ იქნება წარმოდგენილი ვიდრე უარყოფითი, ჩვენ ხელთ გვექნება ე.წ. „დადებითი რეცენზია“ ამა თუ იმ

საკითხზე ან პიროვნებაზე. იმავდროულად, ეს ინფორმაციული ნაკადი ფსიქოლოგიურად უფრო შთამბეჭდავი იქნება თუ თვითონ ავიცილებთ ე.წ. განზნევის ეფექტს, რაც გლისხმობს უმთავრესი და მეორეხარისხოვანი ფაქტებისა და მოვლენების აღრევას, ეს უკანასკნელი მაშინ უნდა გამოვიყენოთ, როცა „მკითხველის დაბნევა“ გვინდა და სრულიად გააზრებულად ვცდილობთ მთავარი თემისაგან ყურადღების აცდენას. ამით, რა თქმა უნდა ვასუსტებთ მთავარ ხაზს, რაც თავისთავად იწვევს შთაბეჭდილების განზნევას.

ფსიქოლოგიური აღქმა მასმედიაში

ამკარაა, რომ განსხვავებული აზროვნების ადამიანებს ერთი და იმავე გზით ვერ დაარწმუნებ. ზოგს მეტი არგუმენტი სჭირდება დარწმუნებისათვის, ზოგსაც ნაკლები ფსიქოლოგიური განწყობა აქვს დამარწმუნებლის მიმართ. მასმედიის კორპუსის წარმომადგენელთაგან ნაწილი მოსალოდნელი საშიშროების ნებისმიერ სახეობას, პირდაპირი ფორმით აწვდის საზოგადოებას. საშიშროება ან არსებობს, ან არ არსებობს. ფაქტი თეთრია ან შავია. მეორე ნაწილი ჟურნალისტებისა, მეტწილად რეაგირებენ კარსმომდგარი ფაქტის არამხოლოდ მთავარ დეტალზე, არამედ ნიუანსებზე და ამით ქმნიან უფრო ლოგიკურ დასაბუთებასა და ძლიერ ფსიქოლოგიურ ემოციებს.

ნებისმიერი ფსიქოლოგიური გავლენა, მათ შორის, მასკომუნიკაციური საშუალებებით მხარდაჭერილი, ასევე დამოკიდებულია იმ ფსიქოლოგიურ განწყობაზე, რომელშიც ესა თუ ის პირი იმყოფება, ამა თუ იმ კონკრეტულ სიტუაციაში. ადამიანთა უდიდესი ნაწილი დიდად და სწრაფად ექცევა დამარწმუნებელი ფაქტების ქვეშ თუ მისი ფიზიკური და სულიერი მდგომარეობა ნირვანაშია, თუნდაც ეს მდგომარეობა ხელოვნურად იყოს შექმნილი. (ნირვანა-ბუდიზმის მიხედვით სრული განცხრომა, ადამიანური ზრუნვისა და მისწრაფებებისაგან მთლინად გათავისუფლება და ამით ღვთაებასთან შეერთება).

მაგალითად, სუფრასთან ყოფნისას, რომელიც მოიცავს „სხვადასხვა დამატებით კომუნიკაციურ „ნიუანსებს“ - ქართული კომუნიკაციური ურთიერთობის ერთ-ერთი სრულიად განსხვავებული და უნიკალური ადგილია, პურად შექცევა ან პურობა, ლხინი, რომელიც უნიკალურია თავისი კომუნიკაციური საშუალებებით და, რომლის მსგავსიც ძნელად მოიპოვება. აქ, (სუფრასთან) ადამიანის, თანამესუფრის დარწმუნება ან გადარწმუნება უფრო ადვილად შესაძლებელია. ვიდრე ე.წ. ოფიციალური შეხვედრების დროს, როდესაც ადამიანებს თავიანთი პროფესიული და ოფიციალური მოვალეობის შესრულებისას, უჭირთ (შუზღუდულნი არიან) დადებითი, სასიამოვნო იმპულსების დემონსტრირება და უფრო მშრალი კომუნიკაციით შემოიფარგლებიან.

ერთი სიტყვით, ჟურნალისტს უნდა ახსოვდეს, რომ სასიამოვნო გარემო- კეთილგანწყობილების და ფრთხილი ფსიქოლოგიური ზემოქმედების განხორციელების საუკეთესო ჟამია. განსაკუთრებით კი მაშინ, როდესაც ჩვენს დასარწმუნებელ ობიექტს ანუ პიროვნებას, საშუალებას ვაძლევთ აიმაღლოს თუნდაც ყალბი თვითშეფასების შეგრძნება, რაც საოცრად გვიადვილებს მისი დადებითი განწყობის მოპოვებას, ჩვენგან მიწოდებული კომუნიკაციური ტექსტის მიმართ.

დარწმუნებისა და ფსიქოლოგიური ზემოქმედების უმნიშვნელოვანესი წყარო ვიდრე საშუალებებია, რადგან მათ აქვთ დიდი უპირატესობა იმისა, რომ არა თუ გვესაუბრონ ან

მოგვითხრონ რომელიმე ფაქტის (უფრო მეტად ცხოვრების ბნელი მხარეების) შესახებ, არამედ ვიზუალურადაც „ამაგრებენ ნარატივს“, ამას ისიც ემატება, რომ ადამიანები დღეში ტელევიზორთან რამდენიმე საათს მაინც ატარებენ, განსაკუთრებულად საღამოს რვიდან თორმეტ საათამდე. ეს ის დროა, როდესაც მაყურებელზე, ანუ ჩვენზე, ნებსით თუ უნებლიეთ, შემოდის და აღიბეჭდება სასურველი თუ არასასურველი ინფორმაციული ნარატივები, რომელთა უმრავლესობა, რა თქმა უნდა, არ, ან ვერ მოიცავს დადებით ემოციებს, შეიძლება დავასკვნათ, რომ ინფორმაციის ეს წყარო ყოველდღიურად და რეგულარულად გვაწვდის სხვადასხვა სახისა და ფსიქოლოგიური ზეწოლის ულუფას. თუ ჩვენ 24 საათის განმავლობაში სატელევიზიო გადაცემებს დავუთმობთ საშუალოდ ხუთ საათს, გამოდის, რომ კვირაში 35 საათი ფსიქოლოგიური (დადებითი ან უარყოფითი) „წნების ქვეშ“ ვიმყოფებით. ეს კი გაცილებით მეტია, ვიდრე, სტუდენტი ყოველდღიურად (საშუალო მონაცემებით) ხარჯავს სასწავლო პროცესში მონაწილეობისას. აშკარაა, რომ მასებზე ტელევიზიის გავლენა, თუნდაც, ამ მონაცემებით, უაღრესად დიდია და შთამბეჭდავი, და, თუ ტელევიზორს ასე მუდმივად მივეჯაჭვებით, მალე დაუფარავად ვალიარებთ, რომ დედამიწა, აშკარად, უარყოფითი ენერგიით და ფსიქოლოგიით აღსავსე ადამიანთა თავშესაფარია. დასკვნა ასეთ შემთხვევაში ერთია- რაც უფრო დიდ ხანს ვუყურებთ ტელევიზორს, მით უფრო ნაკლებად სტუმრობს ბედნიერების სასურველი რაციონი ჩვენს ყოველდღიურ ცხოვრებას. ამის შედეგია, რომ ხშირად გვესმის ფრაზა „მე

ტელევიზორს არ ვუყურებ“, „მე ტელევიზორს არ ვრთავ“ და ა.შ. აშკარაა, ადამიანები ბედნიერების ჰორმონს ვერ ღებულობენ ამ საკომუნიკაციო საშუალებების მუდმივად და დიდი დოზით გამოყენებისას და, თუ წარმოვიდგენთ ჩვენი საზოგადოება, რარიგ მიბმულია სატელევიზიო სერიალებთან და სხვადასხვა გასართობ სანახაობებთან მაშინ აშკარა ხდება ის, თუ „ტვინის გამორეცხვას“ რაოდენ დიდ დროს ვუთმობთ. საკომუნიკაციო საშუალებებს, მითუმეტეს ტელევიზიას, თავისი ვირტუალური შესაძლებლობებით მაქსიმალურად შეუძლიათ იმ მიმართულებით წარმართონ ჩვენი „საწყალი გონება“, რომელიც მათ სურთ. ამ ფაქტით სრულიად გასაგებია „სატელევიზიო ომები“, რომელიც ჩვენს თვალწინ მომრავლდა ამ ბოლო დროს.

ყველა ადამიანს აქვს „მიკერძოებული სიბრძნე“ ნებისმიერი, მნიშვნელოვანი და ნაკლებად მნიშვნელოვანი საკითხის გადაჭრისას. ეს ჩვენს ბუნებაშია ჩადებული და ამდენად, ის არაცნობიერი და არაწინასწარგანზრახულია. მას თითქმის ვერასდროს ვამჩნევთ ჩვენს ქმედებაში, როცა მას სულ მარტივად აღვიქვამთ სხვათა ქცევაში. ნებისმიერი განსჯა კი ხდება სტერეოტიპების საფუძველზე ანუ, ნებისმიერ ინფორმატორს, ამა თუ იმ საკითხზე მსჯელობისას, შეუძლია, ინფორმაციის მისეული ვარიანტიდან გამომდინარე, ჩვენს აზროვნებაზე ზეგავლენის მოხდენა. ამ უკანასკნელის გარეშე, ნებისმიერი ადამიანი საკუთარ მოსაზრებებს მხოლოდ აბსოლუტურ ჭეშმარიტებას ადარებს და მასზე დაყრდნობით იღებს გადაწყვეტილებას. მაგრამ, თუ ჩვენ სხვადასხვა კომუნიკაციური წყაროებით დამაჯერებლად

ვიქნებით ინფორმირებულნი, მაშინ შესაძლებელია ერთადერთ და შეუცდომელ ვერსიად მივიჩნიოთ, ჩვენივე გონებით გამყარებული, მაგრამ აბსოლუტურ ჭეშმარიტებასთან ნაკლებად ან სრულიად არაადეკვატური დასკვნები. აქ აშკარად გამოიკვეთა, რომ ამა თუ იმ ფაქტის დამარწმუნებლობა, არამხოლოდ აბსოლუტურ ჭეშმარიტებაზე, არამედ კარგად ორგანიზებულ და ოსტატურად მოწოდებულ ფაქტზე დამყარებული, შეიძლება ასეთი რეალობა არაცნობიერ მიკერძოებადაც კი ჩაითვალოს.

ასევე ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი ფაქტორია მასმედიის მიერ მიწოდებული აზრის სწორად, მაქსიმალურად აქცენტირებული ფაქტის მიტანა მაყურებლამდე, ასეთ შემთხვევაში, მასმედიამ აუცილებლად უნდა გაითვალისწინოს მთა ვარი აზრის გასამტკიცებლად მოხმობილი ფაქტები, სწორად განალაგოს ისინი, ალბათ, არ არის საჭირო მთავარი სათქმელის გაზნევა მთელ მონათხრობში. ეს მხოლოდ დააზიანებს იმ ფსიქოლოგიურ ნაკადს, რომელიც ობიექტისადმია მიმართული, მეტი ინფორმაცია, რიგ შემთხვევაში, ზემოთ ხსენებულს იწვევს. ფაქტების მოჭარბებულმა მოხმობამ შეიძლება შეცვალოს საგნის ან რეალობის აღქმა. მაგალითად, თუ ჩვენ გვსურს საზოგადოება ყოველმხრივ ინფორმირებული გავხადოთ ამა თუ იმ პოლიტიკოსის მნიშვნელოვანი მოღვაწეობის შესახებ და ამისთვის გრძელ და საკმაოდ მოსაწყენ ნუსხას მოვიშველიებთ, ჩვენ აუცილებლად დავკარგავთ ან გავაუფერულებთ მთავარს და ადამიანებს შევუქმნით განწყობას, რომ ეს პიროვნება ვერ ახერხებს საკუთარ

ძალებზე ზუსტ კონცენტრირებას და სასურველი „ხატის ძებნაში“ უფრო იხარჯება, ვიდრე რეალურ ქმედებაში. თუ ჩვენ ყაჩაღის „საგმირო თავგადასავლებს“ თხრობას დაუმთავრებლად შევუდგებით, მაშინ ისიც ნათელია, რომ საზოგადოებას იმისკენ ვუბიძგებთ, რომ შეიქმნას მისადმი, როგორც უაღრესად მოხერხებული და თავისებურად ჭკვიანი ადამიანის სახეც, ასე რომ, ჩვენდაუნებურად, უარყოფითი პორტრეტის ნაცვლად ფერად-ფერადი „გმირობით“ შემკული ყაჩაღის პორტრეტი შეგრჩებათ ხელთ. თხრობის დროს უნდა შევამციროთ ის გვერდითი პასაჟები, რომლებიც თავისკენ ექაჩებიან მთავარ სიუჟეტურ მაგისტრალს, მაგრამ არავითარ შემთხვევაში არ უნდა დაკვარგოთ ისინი. იმ შემთხვევაში თუ თქვენს ჟურნალისტურ კვლევაში ერთმანეთს ადარებთ პერსონაჟებს, გამოყავით ყველაზე მთავარი, საერთო და განმასხვავებელი მახასიათებლები და შეადარეთ ერთმანეთს, ინფორმაციის მთავარი მიზნიდან გამომდინარე.

იმისთვის, რომ მოიპოვოთ და შექმნათ სასურველი ფსიქოლოგიური ატმოსფერო ინდივიდთან, ან ადამიანთა ჯგუფთან, რომელსაც ჩვეულებრივ აუდიტორიას ვუწოდებთ, საჭიროა:

- დავეუფლოთ საკუთარი აზრების, შეხედულებების და დასკვნების ოპტიმალურად გამოხატვის ხელოვნებას
- სპონტანურად შექმნილ სიტუაციებში იპოვოთ აუცილებელი ლექსიკური ერთეული, რომელიც შთამბეჭდავად ჩამოაყალიბებს თქვენს დამოკიდებულებას ამ საკითხისადმი.

- უნდა ფლობდეთ საკუთარ ხმას, სწორ დიქციას და ასეთსავე ინტონაციას, განსაკუთრებული ყურადღება უნდა მიაქციოთ ამ უკანასკნელს, რადგანაც ჩვენი, ქართული მეტყველება, უაღრესად ინტონაციურია. სწორედ ინტონაცია იძლევა ქართულში საშუალებას გამოვხატოთ ჩვენი ემოციები, რიტორიკული კითხვები ამა თუ იმ საკითხისადმი, აღტაცება ან სრული ინდიფერენტულობა. ეს ფაქტი, რა თქმა უნდა, მეტყველებს ენის ბგერითი შემადგენლობის განსაკუთრებულ ჰარმონიულობაზე, რაც ყოველ ქართველს ბუნებით მიენიჭება, მაგრამ საკმაოდ რთული გასაგებია იმ ენების წარმომადგენელთათვის, რომლებიც თავიანთი ბგერითი ინტონაციებით სრულიად განსხვავებული არიან ქართულისაგან ან, საერთოდ არა აქვთ ის. (ინტონაცია).

წარმატებული ზემოქმედებისათვის აუცილებელია, რომ მასმედიის წარმომადგენელმა, მის მიერ მიწოდებული ინფორმაციის სწორად აღქმაზე, შექმნას რესპოდენტის იმგვარი ფსიქოლოგიური განწყობა, რომ ამ უკანასკნელს აღუძრას სურვილი შერჩეულ საკითხზე საუბრისადმი, რაც ავტომატურად გააღვივებს მის ინტერესს და ხელს შეუწყობს მის მზადებას აქტიურად ჩაერიოს ჟურნალისტიკისგან შემოთავაზებულ დიალოგში. ზემოაღნიშნულის მისაღწევად უპრიანია, რომ კომუნიკატორი ზედმიწევნით ფლობდეს ადამიანის ყურადღების აქტივაციისა და მართვის ხერხების ფლობას. ყურადღების გამახვილების ქვეშ, უპირველესად, უნდა მოიაზრობოდეს რესპოდენტის აღქმის, როგორც ფსიქოლოგიური პროცესის, სწორად მართვა, რაც დამოკიდებულია არა მხოლოდ მოწოდებული ტექსტის

ბუნებაზე, არამედ მეტყველებითი ფორმების სწორად გამოყენებაზე. შინაარსთან ერთად მთავარია, თუ როგორ ვმეტყველებთ, რადგან ამ უკანასკნელზეა დამოკიდებული აზრის ექსპრესიულობა, რომელიც ზრდის მგრძობელობას და, ემოციურობას. სენსიტიურობა ანუ, თუ რამდენად მგრძობიარე ვართ ამ საკითხის მიმართ, დიდადაა დამოკიდებული, ერთი შეხედვით ისეთ უმნიშვნელო დეტალებზე, როგორც ხმის ტემბრი, ფრაზის მუსიკალურობა. მთავარი აზრისკენ ხმის მთავარი ტონალობის მიმართვა, შესაბამისი ზუსტად შერჩეული პაუზები, აღმავალი და დაღმავალი ჟღერადობა. კულმინაციური საკითხებისადმი ხმის განსაკუთრებული შესაძლებლობების მინიჭება ვერბალური შესაძლებლობები, რა თქმა უნდა, არავერბალურთან ერთად, ის ხიდია, რომელზეც გადის ინფორმაციული მასალა და რომელიც განკუთვნილია პარტნიორზე ზემოქმედებისთვის. ნებისმიერი ხმის ჟღერადობა და აღქმა სრულად განსხვავებულია წარმომთქმელისთვის და მსმენელისთვის, ის მათ სხვადასხვანაირი, განსხვავებული ტონალობით ესმით, ამის უტყუარი ნიშანია ის ფაქტი, რომ ჩვენივე ხმის აუდიო თუ ვიდეო ჩანაწერი ჩვენც განსხვავებულად გვესმის და პირველი მოსმენისას შეძლება სრულიადაც ვერ ვიცნოთ იგი. სასიამოვნო ხმა და მწყობრი, ლოგიკური მსჯელობა, ეს არის უპირველესი საშუალება ადამიანთა შორის საკომუნიკაციო ხიდის ფორმირებისა და თუ ეს ხიდი სწორად გაება, თქვენ შეგიძლიათ ამ კონსტრუქციის საშუალებით ნებისმიერი ადამიანი გაიყვანოთ ცვლილებებისკენ. ხმა, რომელიც

მოემართება ჩვენი საარტიკულაციო ორგანოებიდან, უპირველესად აერთიანებს, კომუნიკაციის ორ მთავარ მონაწილეს ბაგესა და ყურს, რომლებიც ნებისმიერი კომუნიკაციის უცვლელი აქსესუარები არიან. აშკარაა, რომ თუ ჟურნალისტი სწორად ფლობს მეტყველებით ხელოვნებას, იგი შეიძლება იყოს ზემოქმედების (მათ შორის ფსიქოლოგიური ზემოქმედების) და ინფორმაციის გადაცემის შეუცვლელი ინსტრუმენტი. როდესაც ნებისმიერი კომუნიკატორი და, მათ შორის, მასმედიის წარმომადგენელი, იწყებს საუბარს (მონოლოგს, დიალოგს, საჯარო გამოსვლის და ა.შ.). აქ ორი უნიკალური ადამიანური შესაძლებლობა ერწყმის ურთიერთს. კერძოდ, ესაა ცნობიერი (სამეტყველო საკითხის შინაარსი) და არაცნობიერი (ხმის ის მახასიათებლები, რომლითაც ბუნებამ დაგვაჯილდოვა). აუდიტორიისათვის თუ კერძო პირისთვის ერთნაირად მნიშვნელოვანია ის, თუ რას ვამბობთ და ის თუ როგორ ვამბობთ. რამდენადაც ხმა შეიძლება იყოს წარმატების ფსიქოლოგიური იარაღი, ასევე შეიძლება იგი ვაქციოთ წარმატების ინსტრუმენტადაც, თუ მას მონოტონურად, არა სასიამოვნოდ ვაქცევთ.

ხმა, უპირველეს ყოვლისა, ფსიქოლოგიური და გონებრივი განცხადების საფუძველია, სასურველის გამჟღავნების ინსტრუმენტია, რითაც ვცდილობთ შევადწინოთ სხვათა გონებაში და ჩავუნერგოთ ჩვენთვის სასურველი. ხმა დარწმუნებისა და გადარწმუნების ფსიქოლოგიური იარაღიცაა, რადგანაც „სრულიად მარტივად“, ახერხებს ყურადღების მიპყრობას. მართალია, არავერბალური

კომუნიკაციურ საშუალებებსაც გააჩნიათ შინაგანი სულიერი მდგომარეობის გამოხატვის საშუალება-ჟესტ-მიმიკები, მაგრამ ის შესაძლებლობები, რაც ხმას, თავის უნიკალური ცვლილებით გააჩნია სრულიად შეუძლებელია კომუნიკაციის სხვა საშუალებებს შევადაროთ. ხმა გაძლევს საშუალებას:

- სიტუაციის შესაფერისად მეტყველებისა
- ფსიქოლოგიურად კეთილგანწყობილი (ასევე ნეგატიურად) დამოკიდებულების გამჟღავნება
- მთავარი სათქმელის გამოწვლილვისა
- სტრესის გამოხატვისა(უნებლიე, ქვეცნობიერი ინტონაციების გამოყენებით)
- პათოსის შერჩევისა (გმირული, სენტიმენტალური, რომანტიკული, ირონიული და ა.შ.)
- პარტნიორთან ნდობის მოპოვებისა

მეტყველების მიზანდასახულობა, შეუძლებელია გამოვხატოთ სწორი ინტონაციის ანუ ხმის ტემბრის სწორად განაწილების გარეშე. თუ სიტყვიერი ლექსიკა არქიტექტურაა აზრისა, ხმა მისი დამამშვენებელი აქსესუარია, რომელიც თითქმის მთლიანად განსაზღვრავს სათქმელის პოზიტიურ თუ ნეგატიურ ხარისხს. რა თქმა უნდა, სიტყვას უდიდეს მნიშვნელობას ანიჭებდნენ ქართული მწერლობის კორიფეები, კერძოდ, იოანე საბანისძე აღნიშნავს, რომ ადამიანი სიტყვის მასპინძელი უნდა იყოს, განსაკუთრებით იმ სიტყვებისა, რომელიც ქრისტეს და მის მოწაფეებს ეკუთვნით. “აწ გლოცავ თქვენ, ქრისტჳს მიმართ

სურვიელთა გულითა მომიპყრენით საჩინონი ეგე სასმენელნი თქუენნი და უფროდს-და საცნობელნი ეგე ყურნი გულისა და გონებისა თქუენისანი განჰმარტენით სმენად და მასპინძელ ექმნენით სიტყუათა ამათ ჩემთა, რამეთუ ქრისტესთვის არიან და სანატრელთა მისთა მოწამეთათვს. შეიწინარეთ კარავსა გუამისა თქუენისასა და სავანწ განუმზადეთ“.

ქართულ სინამდვილეში გვაქვს მრავალი ლექსიკური ერთეული ან სიტყვათა შეთანხმება სადაც სიტყვა ბერას სხვადასხვა განსაკუთრებულ მდგომარეობაში მყოფობის (ფსიქოლოგიის) გამოსახატავად იყენებენ. ერთ-ერთი მთავარია სიტყვათა შეთანხმება-„გულის ბგერა“, რომელიც ასევე შეიძლება ჩაითვალოს ფიგურულ გამოთქმად და გამოხატავს პიროვნების განსაკუთრებულ ფსიქოლოგიურ დატვირთვას-აღმავალი ემოციისა, „გული ბგერს გაჩქარებით, ვითომც კევრეს სცემენ გრდემლზედა“ (ვაჟა-ფშაველა). ყურის მომჭრელი, ერთგვარი სიმკვახის აღსანიშნავად ქართველი იყენებდა და დღესაც იყენებს გამოთქმას მჭახე ბგერა მაგ. „ხმის სილბო დაჰკარგოდა, მჭახე ბგერა ისმოდა იმაში“. (ვასილ ბარნოვი). აშკარაა, რომ აქ სიმჭახე ნირწამხდარობას ნიშნავს. გულის ბგერა, რომელიც ტოლფარდია „გულის ცემისა“. ასევე ნიშნავს შეყვარებული ვაჟკაცის აკოვრილ გრძნობებს, მის ფსიქოლოგიურ განწყობას ტრფობის საგნისადმი. მაგ: „ბევრი თვალშურთხი გოგონა შესცქერის გმირს გულის ბგერითა“. (ვაჟა ფშაველა). „გულისბგერა“ ასევე შეიძლება იყოს გამომსახველი გარდასულ დღეებისა“ .მაგ .

გიორგიმ უცნაური გულის ბგერა იგრძნო-თავის ყმაწვილკაცობა თუ გაახსენდა“. (ჯ. მეხრ).

ხმას, ბგერას რომ უდიდესი მნიშვნელობა ჰქონდა მეტყველებისათვის და გამოხატავდა ადამიანის გუნება-განწყობას, მის ფსიქოლოგიურ მდგომარეობას, ამას მოწმობს ენაში არსებული კომპოზიტი, რომელიც ამა თუ იმ განწყობას, ფსიქოლოგიურ სტრესს ზედმიწევნით აფიქსირებდა. ამიტომაც, ხმა, რომელიც გვესმოდა და გვესმის შეიძლება იყოს: გულისამაჩუყებელი, გულის გადამღევი, გულის გამაწვრილებელი, გულის გამგმირავი, გულისგამყინავი, გულისგასახეთქი. ასევე, ადამიანმა ადამიანს შეიძლება მიმართოს: გაბზარული ხმით, მაღალი ხმით, გულშიჩამწვდომი ხმით, გულისგამგმირავი ხმით, მაღალი ხმით, ნახევარი ხმით და ა.შ. ხმა ასევე შეიძლება დარჩეს „ხმად მლაღადებლისა უდაბნოსა შინა“. მრავლად გვხვდება ისეთი სიტყათაშეთანხმებები როგორიცაა:

- ხმა არ ამოელება- ვერაფერს იტყვის
- ხმა აქვს-მონაწილეობის უფლება აქვს (მაგ. არჩევნებში, კენჭის ყრის დროს)
- ხმა გამოვა-ამბავი გავრცელდება, ყველასთვის ცნობილი გახდება
- ხმა გავარდება-ამბავი სწრაფად გავრცელდება
- ხმა გაუვარდება: ა) სახელი შეებღალება; ბ) სახელს გაითქვამს
- ხმა გაიქრე-გაჩუმი

- ხმა დადის-ცნობილია, ფაქტია, მაგრამ საბილოდ არაა გამოაშკარავებული
- ხმა დაირხა-ინფორმაციამ გაჟონა
- ხმას არ სცემს - ემდურება
- ხმას არ ამოიღებს-ჩუმად იქნება
- ხმას აიმაღლებს-შეეწინააღმდეგება, ამხელს
- ხმას აუმაღლებს-გაბრაზდება
- ხმას აძლევს-ეთანხმება
- ხმას გაიკმენდს-გაჩუმდება
- ხმას ჩაიკმენდს-გაჩუმდება
- ხმას დაუმუშავებს-ხმას დაუხვეწს, სასურველ ტონალობას მიაჩქებს
- ხმას დაურხევს-ხმას გაუვრცელებს, ყველასთვის გასაგებს გახდის
- ხმას დაუგდებს-გასთქვამს, ყველასთვის გასაგებს გახდის
- ხმას დაძრავს-საუბარს დაიწყებს
- ხმას უერთებს-ეთანხმება
- ხმით ტირის-მოსთქვამს
- ხმები გაიყო-აზრი გაიყო

ხმის ტემბრის ცვალებადობა ერთ-ერთი საშუალებაა ყურადღების მისაპყრობად, თუმცა ყვირილი პოზიტიურ კომუნიკაციურ საშუალებად ვერ განიხილება. ხმის მახასიათებელი როგორც ცნობიერ ისე ქვეცნობიერ სიტუაციებში განსხვავებულია, რაც ჩვენს ცვალებად ფსიქოლოგიურ მდგომარეობაზე მიუთითებს. ხმის ტემბრი სხვა მახასიათებელთან ერთად განეკუთვნება იმ უპირველეს

მახასიათებლებს , რომელიც პირველ და, აქედან გამომდინარე, მნიშვნელოვან შთაბეჭდილებას გვიქმნიან ამა თუ იმ პიროვნებაზე, ხმის ტემბრი აშკარად ძლიერი უფერტურაა, რომელიც საშუალებას გვაძლევს ან მთელი გულით შევუერთდეთ ორატორის მომაჯადოებელ სიმფონიას, ან მოვიზღუდოთ თავი ამ უკანასკნელის ბგერათშეთანხმებებისგან. ხმის ტონალობის მონაცვლეობა ქმნის შესაბამის ფსიქოლოგიურ განწყობას, რომელზეც მნიშვნელოვნადაა მიბმული ორატორისადმი სიმპათიაც, და ანტიპათიაც. აშკარაა, რომ „გველსა ხვრელით ამოიყვანს ენა ტკბილი მოუბარი“. ამიტომაც გვხვდება ენის ლექსიკურ მარაგში შესაბამისი კომპოზიციები:

- ტკბილქართული-საამოდ მოსასმენი
- ტკბილსევდიანი-სიტკბოების და იმავე დროს სევდისმომგვრელი ხმა
- ტკბილხმიანი, ტკბილხმოვანი-ტკბილი ხმა (სიმღერა, ღიღინი, ნანინა) სასიამოვნო მოსასმენი

ტკბილხმოვან-სასიამოვნო ხმით მოუბარი

- იყავით მოქნილი მეტყველებაში, მაგრამ არასდროს „გადაამლაშოთ“, რადგანაც ზედმეტი მეტყველებით კოკობზიკობა მხოლოდ მოსაბეზრებელს ხდის თქვენს საუბარს, არყევს თქვენს დებულებებს, და სათუოს ხდის მათ სარწმუნოებას.
- მიეცით პარტნიორს, თანამოსაუბრეს, სათქმელის ბოლომდე ამოთქმის საშუალება-დაე, ბოლომდე დაიხარჯოს იგი. რაც უფრო ხშირად რიტორობს იგი,

მით უფრო „თვითკმაცოფილი“ ხდება და ნაკლებად აკონტროლებს წარმოთქმულს და სიტუაციას.

- იყავით კარგი მსმენელი, ნუ შეეცდებით პარტნიორის შეჩერებას, საუბარში ჩარევის გზით.
- შეეცადეთ გაითავისოთ თანამოსაუბრის სამყარო, შედით რეალურობის აღქმის მისსავე მოდელში. შეგიძლიათ ის შეაქოთ, მისი სხვადასხვა „მიგნებებისა გამო“, რაც აუცილებლად პოზიტიური განწყობით დაგიბრუნდებათ თქვენ.
- ნუ შეეწინააღმდეგებით საუბრის წამოწყებისთანავე-ამას ყოველთვის მოასწრებთ.
- იყავით კომპეტენტური და სანდო ინფორმაციით აღჭურვილი, არ დაუშვათ მცდარი ინტერპრეტაციები.
- ზუსტად გადმოეცით აზრი, ნუ გააზუნდოვანებთ მას. გაავლეთ სწორი პარალელები.
- კონკრეტულ თემაზე საუბრისას ნუ დახუნძლავთ მას გვერდითი ეპიზოდებით.
- ნუ მოჰყვებით ყველაფერს, ზოგი რამ სხვასაც დაუტოვეთ, გაეცით ინფორმაციის ის ნაწილი, რომელიც აუცილებლად მიგაჩნიათ.
- ნუ იქნებით დამაბული, ილაპარაკეთ ლაღად და ახსენით ლოგიკურად თქვენი მოსაზრება.
- სწორად მოახდინეთ ორიენტირება სათქმელის აუდიტორიამდე მიტანაში. აუცილებლად მართეთ თქვენი ხმა, გამოიყენეთ ქართული მეტყველებისათვის დამახასიათებელი აღმავალი და დაღმავალი ინტონაციები, პაუზები. ინტონაციითვე

შექმენით წინაპირობა მთავარი აზრის გადმოცემისათვის.

- გაიმეორეთ ძირითადი პოსტულატები და დასკვნები, რათა თანამოსაუბრემ, აუდიტორიამ შეძლოს მიღებული ინფორმაციის სრულად აღქმა.
- იყავით თავაზიანი ნებისმიერ თანამოსაუბრესთან, თუმცა ნუ გადააჭარბებთ მოწიწებაში, ამან შეიძლება აუდიტორია დააშინოს და თქვენი ქმედება სულ სხვა კუთხით გაიაზროს.
- წარმართეთ საუბარი კორექტულად და შედეგზე ორიენტირებულად.
- მიმართეთ ფსიქოლოგიურ ზემოქმედებას მხოლოდ ფსიქოლოგიური ანალიზის შემდეგ.
- ნუ დაამალვებთ პარტნიორს თქვენივე აზრში დარწმუნებას, მიიყვანეთ იგი მის აღიარებამდე.
- იყავით მომთმენი პარტნიორის მიმართ, რაც თქვენი ფსიქოლოგიის სიმყარის მაჩვენებელი იქნება.
- იმისათვის, რომ გაიგოთ თანამოსაუბრის ფსიქოლოგია გამოხატეთ მასთან თანამშრომლობის სურვილი, შეამოწმეთ თუ რამდენად ადეკვატურია იგი თქვენს შეთავაზებებთან და ავლენს თუ არა თანამშრომლობის სურვილს.
- სრული ფსიქოლოგიური სურათის მისაღებად, თქვენი ჯეროვანი ყურადღება გაამახვილეთ- მიმიკაზე, ჟესტებზე, ინტონაციაზე, მეტყველებაზე და ა.შ.

- გახსოვდეთ, რომ სხეულის ენა იძლევა ყველაზე სწორ ინფორმაციას და ზუსტად ასახავს თანამოსაუბრის ფსიქიკას. განსაკუთრებული დაკვირვების ქვეშ იქონიეთ თქვენი „მოწინააღმდეგის“ სახე, რადგან ის ყველაზე ნაკლებად კონტროლირებადია პარტნიორის მიერ და იმავდროულად ყველაზე სწორი და მართებული ინფორმაციის წყარო.
- იყავით ყურადღებით მისი ლოგიკის მიმართ. ეს უკანასკნელი ზუსტად მიანიშნებს მისი აზროვნების ფსიკაზე და ავლენს რაოდენ სწრაფად და სწორად აზროვნებს იგი.
- ასევე მნიშვნელოვანია არავერბალური ქცევებიც, ამით, მეტყველებისგან განსხვავებით, ისინი დაუფარავად გადმოცემენ თანამოსაუბრის სულიერ მდგომარეობას. თუმცა, მოტივატორი ამგვარი ქცევისა, შეიძლება იყოს ქვეცნობიერიც და სრულიად გაცნობიერებულიც.
- ასევე, უაღრესად მნიშვნელოვანია თანამოსაუბრის ფსიქოლოგიური პორტრეტის შედგენა, სადაც აუცილებლად უნდა გავითვალისწინოთ: თანამოსაუბრის ფასეულობები, ორიენტირები, მიდრეკილებები, სურვილები და გემოვნება

ასევე მისი: ინტელექტი, ჩვეულებები, ქცევის სტერეოტიპები.

პირადული თვისებები: გახსნილობა თუ ჩაკეტილობა, ტაქტიკურობა თუ უხეშობა, შრომისმოყვარეობა თუ

სიზარმაცე, ხელგაშლილობა თუ სიძუნწე, აკურატულობა თუ დაუდევრობა, სოციალური სტატუსი, ცხოვრების და მუშაობის სტილი, ურთიერთობისა და კომუნიკაბელურობის ნიჭი, ასაკობრივი მახასიათებლები.

სასურველია (მე ვიტყვოდი აუცილებელიც კი) გაუწიოთ მედგარი შინაგანი წინააღმდეგობა პარტნიორის ემოციურ აღზნებას, რათა თავიდან ავიცილოთ კონფლიქტური სიტუაციები, წონასწორობიდან გამოსვლა. ამგვარ სიტუაციებში ნებისმიერ ადამიანს, და მითუმეტეს, მასკომუნიკაციის წარმომადგენელს, გარკვეული „პაუზის აღება“, მართებს, რათა მოპირდაპირე მხარეს მივცეთ განმუხტვის და დამშვიდების საშუალება, ნუ შეეცდებით ფსიქოლოგიური დაძაბულობის ესკალაციას. ემოციური აღზნება ისევე ჩქარა და მოულოდნელად ქრება, როგორც ჩნდება. ამგვარ მართონში მონაწილეობის მიღება შეავიწროვებს თქვენს ცნობიერებას, დაარღვევს ყურადღებას, მთავარი აზრის სწორად წარმართვის პროცესს, გააძლიერებს არასწორ აღქმას, დააჩქარებს არასწორ აზროვნებას, აცხოველებს არასწორ წარმოსახვებს, ზრდის ფსიქოლოგიურ წნებს, რომელსაც არც თუ იშვიათად მივყავართ არაობიექტურ და ტენდენციურ დასკვნებამდე. ამგვარი სიტუაციის განმუხტვა აუცილებელია, რადგან ეს არის გზა გარდაუვალ კონფლიქტამდე და კონსენსუსი სხვადასხვა და განსხვავებული მოსაზრებებისადმი მაქსიმალური სიფრთხილით მიიღწევა. თუ თქვენ „მშვიდად“ შეხვდებით მოწინააღმდეგის ემოციური აღზნების პიკს, აუცილებლად

იპოვით ალტერნატიულ გზებს, პარტნიორისადმი ცნობიერების დასაბრუნებლად.

ამგვარად, მასმედიის წარმომადგენლისთვის მთავარი არამხოლოდ სასურველი თემის აქცენტირებაა, არამედ მოწინააღმდეგის მართვაც. ამ უკანასკნელის გაუთვალისწინებლად თქვენ ვერასდროს მიიღებთ სასურველ შედეგს, სასურველი დროით. თანამოსაუბრის ქცევა, მეტყველებითი აგრესიის მომატებასთან ერთად, თქვენთვის უნდა გახდეს პირველი ნიშანი ემოციური თავშეკავებისაკენ, ამ დროს ძალზე მნიშვნელოვანია გარდა აშკარად გამოხატული აგრესიისა, პარტნიორის ნაკლებადგამოხატული, თითქმის შეუმჩნეველი გამოვლინებების სწორი აღქმა, ანუ მთავართან ერთად გაკონტროლდეს „მეორე ხარისხოვანი“ ემოციური და ფსიქოლოგიური სიგნალები, რომლებიც აუცილებლად გააქტიურდებიან თუ თქვენ მას დაკვირვებისა და მუდმივი კონტროლის ველში არ მოაქცევთ.

სხეულის ფსიქოლოგია

ჟურნალისტს, მასკომუნიკაციის ნებისმიერ წარმომადგენელს, სხვადასხვა სამუშაო სიტუაციებში, არცთუ იშვიათად სჭირდება ამა თუ იმ პიროვნების ფსიქოლოგიური პორტრეტის შექმნა, რომელიც „გაუადვილებს“ მას სასურველი შედეგის მიღწევას. ადამიანის ანატომია, გარეგნული აღნაგობის ნიშნები, იძლევიან საკმაო ინფორმაციას მისი მფლობელის შესახებ. საყოველთაოდ ცნობილია, რომ ადამიანის გარეგნობაზე აუცილებელად აისახება ცხოვრებისეული ცვალებადობის სხვადასხვა ნიშნები, რომელიც ცვლის მისი „სხეულის კონტურებს“ და სახის ფორმებს. გარემომცველი რეალური სინამდვილე, ის პირობები, რომელშიც ის ცხოვრობს, ის რუტინული სამუშაო, რომელსაც ის ყოველდღიურად ასრულებს, განსაკუთრებით კი ფსიქიკური დატვირთვა და სტრესები, რომელთანაც გამკლავება მას თითქმის განუწყვეტლივ უხდება, თვით პროფესიულ საქმიანობასაც კი გარკვეული ცვლილებები შეაქვს პიროვნების კონსტიტუციურ აღნაგობაში-მაგალითისათვის ალბათ გამოგვადგება მასწავლებლის სტერეოტიპული სახე, რომელიც ჩანს მის ჩაცმულობაშიც და განსაკუთრებით კი მეტყველებაში, ხმის ტემბრში, დისტანციურ ურთიერთობებში, ხასიათის სიმტკიცეში, ყოველივე ზემოთჩამოთვლილი, ნებისმიერ ჩვენგანს, რომელსაც გამოვლილი აქვს კლასიკური სასკოლო განათლება, უახლოეს ორი ათეული და მეტი წლის წინ. პედაგოგის კლასიკური სახის წარმოდგენა შესაძლებლობას

აძლევს, კარნახობს მასმედიის წარმომადგენელს, წინასწარ გააცნობიეროს თუ როგორი ფსიქოლოგიური აზროვნების მატარებელთან მოუწევს შეხვედრა.

ჟურნალისტი პერმანენტულად აწყდება სრულიად განსხვავებულ ინდივიდთა ფართო წრეს. პიროვნებაზე, მასმედიის წარმომადგენელზე, მოქმედებს რესპოდენტთა ექსპრესიული თვისებები, რომელთა საშუალებით ექმნება შთაბეჭდილებები. მხედველობაში მისაღებია ისიც, რომ ამ საზოგადოების მნიშვნელოვანი ნაწილი, რომელშიც „ტრიალებს“ ჟურნალისტი, მასკუმინაკაციის წარმომადგენელი, არც თუ ისე იშვიათად, ტრამული ფსიქიკის მატარებელია, ეს უკანასკნელი კი კიდევ უფრო ართულებს ჟურნალისტის ყოველდღიურ საქმიანობას. ამ შემთხვევაში აუცილებელია რომ მედიის მსახურმა, უმეტესწილად, აჩვენოს მისი დადებითი დამოკიდებულება ამ უკანასკნელისადმი, რაც შეიძლება დადებითად გამოიხატოს სხვადასხვა გარეგნული და შინაგანი იმპულსებით.

თანაგანცდა, ანუ ემპათია, მასკომუნიკაციის წარმომადგენლის საუკეთესო საშუალებაა ადამიანის ემოციურ განცდებში შესაღწევად. ემოციური მდგომარეობის თანაგანცდა ჟურნალისტს საშუალებას აძლევს ემოციურად გააჟღეროს და გამოეხმაუროს სხვათა განცდებს. ემპათიის დროს სიტუაციის განცდა უფრო ძლიერია, ვიდრე მისი გააზრება. აშკარაა, რომ როგორც იდენტიფიკაცია ასევე ემპათია საკუთარი თავის სხვის მდგომარეობაში ჩაყენებაა.

სხვისი ემოციების საკუთარ ფსიქიკაზე გადმოტანაა, სხვისი მდომარეობის განცდა და განცდილის გარეგანი გამოხატულება. ეს თანაბრად აისახება როგორც ქალში, ასევე კაცში, თუმცა გარეგნულად გამოხატვა თანაზიარობისა და თანაგანცდისა ქალს უფრო მეტად შეუძლია, ვიდრე მამაკაცს. ამ აღმატებულებას თავისი ფსიქოლოგიური მიზეზი აქვს. უწინარესად ეს არის, ის, რომ ქალები მოსმენის და გულისხმიერების წარმოჩენისას დიდად უსწრებენ მამაკაცებს. ემპათიის, როგორც გამოხატვის საშუალების წარმოჩენის „შესწავლა“ შესაძლებელია, რადგან რიგ პროფესიულ საქმიანობას ის აუცილებლად სჭირდება, უპირველესად კი ჟურნალისტ--გამომძიებლებს, მასკომუნიკაციის წარმომადგენლებს, რომელთა მოღვაწეობა დაკავშირებულია განსხვავებული ფსიქოლოგიის მატარებელ რესპოდენტებთან. ზემოთ ჩამოთვლილი პროფესიის მქონენი „ადვილად წვდებიან“ აღსაქმელი ობიექტის სახის მიმიკას, მზერის ხასიათს, სიარულის მანერას. მათ მიერ გამოყენებული სიტყვების „წაკითხვა“ განსაკუთრებულად კარგად ეხერხებათ ჟურნალისტებს. ისინი პროფესიულ დონეზე გრძნობენ არა მხოლოდ ლექსიკას, არამედ სიტყვის გამოყენების თანამიმდევრობას და ინტონაციას, აქცენტსა და გამოყენებული ლექსიკური მარაგის ჯერადობას, მთხრობელისთვის სასურველი ეპიზოდების გადამეტებულ-გაზვიადებულ წარმოჩენას. ჟურნალისტი ზედმიწევნით გრძნობს სამეტყველო აქსესუარების მიზანშეწონილ ჩართვას. კარგად ამჩნევს არაფრისმთქმელ, თითქმის უაზრო ჩანართების მოტანის აუცილებლობას, აზრის მოკრების

მიზნით დროის მოგებას, რომელიც ასევე შევსებულია არაფრითქმელი სიტყვიერი ერთეულებით. განსაკუთრებით თვალშისაცემია წარმოთქმოთქმისას სხეულზე გამოხატული მიმიკა და უნებლიე მოძრაობები. კარგადაა ცნობილი, რომ ჟესტი და მიმიკა არასდროს ტყუის, განსხვავებით ვერბალურისგან. ეს უკანასკნელი მიუხედავად დიდი გაწაფულობისა, დისკარმონიაში მოდის არავერბალურთან, როგორც კი ბგერით აზროვნება მკვეთრად განსხვავდება მიმიკურისგან. ჟურნალისტს კარგად უნდა ახსოვდეს რომ მშვიდი, დალაგებული მეტყველების უეცარი შეცვლა თითქმის საპირისპირო ბუნებით, აშკარად მიანიშნებს ობიექტის გაუწონასწორებელ ფსიქიკაზე. რიგ შემთხვევაში, სახის მთლიანი გაშეშება იმავეს მიანიშნებს. ჟურნალისტი კარგად ხედავს თუ რა იგულისხმება მზაკვრულ ან წინასწარ „საგულდაგულოდ დავარცხნილ“ პასუხებს მიღმა. რესპოდენტის ფსიქოლოგიური „წნეხის ქვეშ“ ყოფნა არ გულისხმობს მხოლოდ უარყოფითი ინფორმაციის მოპოვებას, რიგ შემთხვევაში იგი შესაძლებელია მხოლოდ დადებითის წარმოსაჩენადაც იყოს მოხმობილი. თუ ჟურნალისტი კარგად იცნობს მიმიკის ხელოვნებას მაშინ მას აქვს უამრავი შესაძლებლობა ნიუანსებში შეიგრძნოს მისთვის საინტერესო ობიექტის ფსიქოლოგიური სამყარო. ადამიანის ძირითადი სამი საშუალება გააჩნია იმისთვის, რომ თავისი შინაგანი სულიერი სამყაროს ფსიქოლოგიური ანაბეჭდი გადმოსცეს. ესენია: მეტყველება, მიმიკა და წერა. აღნიშნულთაგან ადამიანმა თავისი ნამდვილი განწყობის ფსიქოლოგიური სარჩული შეიძლება შეინიღბოს როგორც

მეტყველებისას ასევე წერისას, რასაც ვერ ახერხებს მიმიკისა და ჟესტის საშუალებით, რადგან მათზე ადამიანის კონტროლი ვერ ხორციელდება, ისინი თავისუფალნი არიან ფსიქოლოგიური ზეწოლისგან და ასხივებენ იმას, რასაც რეალურად გრძნობენ. მიმიკა, როგორც ვერბალური მეტყველება, წამიერად აღბეჭდავს ადამიანის ფსიქიკურ მდგომარეობას, მის ნააზრევს, ჩვენ არასდროს შეგვიძლია გავიმეოროთ იგი, ზედმიწევნით ზუსტად, რადგანაც ეს უკანასკნელი ერთი გაელვებაა. იგი შეიძლება შემონახულ იქნას გარკვეული ტექნოლოგიების გამოყენებით. კერძოდ, მიმიკის შემთხვევაში, ფოტოგრაფიის ან კინემატოგრაფის საშუალებით. მეტყველების შემთხვევაში აუდიო ან ვიდეო გამოსახულების გამოყენებით. მეტყველებით ვამყარებთ კონტაქტს და გამოვხატავთ აზრს-შეფარულს თუ შეუფარავს. ავსახავთ მიმიკაში ნიშნავს -აღბეჭდავთ სახეზე, ავსახავთ სხეულის სხვადასხვა ორგანოების გამოყენებით-ნიშნავს აღბეჭდავთ ჟესტის საშუალებით. მიმიკა სულის ფსიქოლოგიური პორტრეტია და თუ სულის ამოცნობაა მთავარი ადამიანში, მაშინ მიმიკა მისი შეცნობის უპირველესი საშუალება ყოფილა. მიმიკა სრული სიზუსტით არასდროს ბრუნდება უკან, არასდროს ძალგვიძს მისი ზუსტი გამეორება, რადგანაც ჩვენი ფსიქიკა რიც შემთხვევაში ძალიან სწრაფად იცვლება, შესაბამისად, მისი უპირველესი გამომხატველი მას ემორჩილება. მიმიკით ინფრომაციას ვაწოდებთ, მაგრამ თხრობას -ვრცლად აზრის გადმოცემას ვერ ვახორციელებთ. მიმიკით აზრს ვერ ვეკითხებით, ამისთვის ჩვენს ვერბალურ შესაძლებლობებს ვიყენებთ და

წარმატებითაც. მიმიკაც და მეტყველებაც ინფორმაციულად უაღრესად ტევადია, თუმცა აღქმის სისწრაფეში მიმიკა წინ უსწრებს მეტყველებას და კრებითად გამოხატავს ჩვენსავე ცნობიერს თუ ქვეცნობიერს. მიმიკა განწყობასთან უაღრესად ახლო კავშირშია. მაგრამ მიმიკით არ ვაზროვნებთ, მიმიკით უტყუარად გამოვხატავთ, მაგრამ თავის წარმოჩენა შეიძლება, როგორც მიმიკით ასევე მეტყველებითაც. მიმიკით ურთიერთობას ნაკლებად ვავითარებთ, მაგრამ სწორად და უმეტესად ვაგებინებთ. საკუთარ მიმიკას ვერ ვიმახსოვრებთ, მაგრამ საკუთარ სიტყვას გონების სალაროში ვინახავთ. გონება ახარისხებს აზრებსაც და მეხსიერების მატრიცაზე ათავსებს. საკუთარი მიმიკისა თუ ჟესტის განთავსება ჩვენს გონებას არ ძალუძს, სხვისას კი შესაბამისად, იმავე მატრიცაზე ვათავსებთ.

იმის გამო, რომ ჟურნალისტი ყოველდღიურად სხვადასხვა უცნობ თუ ნაცნობ ადამიანს ხვდება, მან უნდა გაამძაფროს და გაამახვილოს მისივე ფსიქიკაში არსებული ინტუიციური შესაძლებლობები. აუცილებლობის შემთხვევაში ჟურნალისტმა ინდივიდის ქცევის თავისებურებებზეც უნდა შეიქმნას წარმოდგენები და სწორი ინტერპრეტაცია მისცეს მისი ქცევის ფსიქოლოგიურ თავისებურებებს. ჟურნალისტებმა შეიძლება ნაკლები იცოდნენ ამა თუ იმ პროცესზე, ან ინდივიდზე, მაგრამ უნდა ხვდებოდნენ მეტს, ვიდრე ჩვეულებრივი ადამიანები, განსაკუთრებით კი ქალი ჟურნალისტები, რადგანაც ეს თვისება ბუნებამ მიანიჭა მათ. ე. წ. „ქალური ლოგიკის“ უპირატესობას ხშირად ავლენენ ეს უკანასკნელნი, რადგანაც ვერბალური უნარები აშკარად

უპირატესადაა წარმოდგენილი მათში. ისინი ხშირ შემთხვევაში, მამაკაცებზე უკეთ და სწრაფად პოულობენ კონკრეტული შეფასებითვის აუცილებელ და საჭირო სიტყვებს. გამოირჩევიან უპირატესი მეხსიერებით და თავიანთი შესაძლებლობების მანიპულირების შესანიშნავი უნარი გააჩნიათ.

კლასიკურ მოდელში „ჯდება“ ასევე პროფესორის, ექიმის და სხვა კლასიკური, ტრადიციული პროფესიის ადამიანთა პორტრეტები, შესამჩნევია, ისიც, რომ კლასიკურ წარმოდგენებში მეტწილად ყალიბდებიან ისეთი პროფესიის მატარებელი ადამიანები, რომლებიც თვითმიზნად ადამიანზე ზრუნვას ისახავენ. მზრუნველობა და დამრიგებლობა, ალბათ, ის ქცევითი კატეგორიაა, რომელიც დიდ გავლენას ახდენს ადამიანის სულიერ არქიტექტურაზე, მის გარეგნულ აღნაგობაზე. ჩემს წარმოდგენაში ვერასდროს მოთავსდებოდა ზომაზე მეტად ხორცსავსე მასწავლებელი, ჩემს შეგნებაში ჩამოყალიბებული ფსიქოლოგიური მოდელი მასწავლებლისა, ამის საშუალებას არასდროს მომცემდა. პედაგოგის კლასიკურ აღნაგობაში ჩემთვის ყოველთვის მოიაზრება არც თუ ძლიერი ანატომიური აღნაგობის ადამიანი, თუმცა ამ პროფესიის წარმომადგენლებს ჩემს წარმოდგენაში არასდროს აკლიათ კეთილი თვალები, ჩაცმულობის დახვეწილი მანერა, მეტყველების გამართულობა, თბილი და მზრუნველობითი დამოკიდებულება.

ადამიანის ნაკვთები ნეიტრალურ სიტუაციაში იძლევიან იმის საშუალებას, რომ შეიქმნას პიროვნების ფსიქოლოგიური პორტრეტი, ამ უკანასკნელის უპირატესობა ისიცაა, რომ ნაკვთები განსხვავებით ვერბალურისგან, არასდროს სტყუიან, ამდენად სანდოობა მათ მიმართ ბევრად უფრო მაღალია. კიდევ უფრო მეტად იზრდება შანსი ფსიქოლოგიური პორტრეტის ჩამოყალიბებისა თუ, მაგალითად, დიალოგის თანამონაწილენი კარგად ფლობენ სხეულის ენას. გარეგნული იერსახე უფრო ინფორმაციული იყო შუა საუკუნეებიდან მოყოლებული მეოცე საუკუნემდე, ხოლო ეკლესიის მსახურები, როგორც მაღალი, ასევე დაბალი სტატუსის მქონენი, ბევრი ფიქრის და განსჯის გარეშე ოდითგანვე ამცნობდნენ ირგვლივ მყოფთ თუ ვინ იდგა მათ წინაშე და თუ რომელ იერარქიას განეკუთვნებოდნენ. აღმოსავლეთის ქვეყნებში საზოგადოებრივი მიკუთვნებულობა განსაზღვრავდა ჩაცმულობის ელემენტებს, რომლის დაცვაც სავალდებულო იყო, ამავე საზოგადოების თითოეული წევრისათვის. მაგალითად, ჩინეთის იმპერიაში ყვითელი ფერი მხოლოდ იმპერატორთა სამოსელის კუთვნილება იყო, ლურჯი-სტუდენტებისა, ღატაკებს, როგორც ჩანს, ფსიქოლოგიური ზეწოლის მიზნით, მხოლოდ ძალზე მუქი-შავი შეფერილობის ხალათების ტარება შეეძლოთ. წითელი ქალამნები მხოლოდ ბიზანტიის კეისართა კუთვნილება იყო. დღესაც, ჩაცმულობა გარკვეული ფსიქოლოგიური დამოკიდებულებების მაჩვენებელია, ამასვე ემსახურება სხვადასხვანაირი ვარცხნილობისა და სამკაულების ტარებაც. დღესაც თვალშისაცემია

ხანდაზმულთა და ახალგაზრდათა თავისებური დამოკიდებულება ჩაცმის სტილისადმი. აშკარაა, რომ ახალგაზრდები ხაზს უსვამენ თავიანთი სხეულის დეტალებს, რითაც „შიშველი“ თუ „ნახევრად შიშველი“ აღნაგობები, მშვენიერი სქესისა, ქმნიან ფსიქოლოგიურ ველს გარკვეული მიზანდასახულობით. აშკარაა, რომ სამოსელს ესთეტიკურის გარდა, მნიშვნელოვანი ფსიქოლოგიური დატვირთვაც აქვს და გამოხატავს ჩვენს დროებით თუ მუდმივ ფსიქოლოგიურ დამოკიდებულებას. ანტიკური პერიოდის საბერძნეთი ტანსაცმლის მინიმალიზმით ახერხებდა პიროვნების ხასიათის გადმოცემას, ამიტომაც ქანდაკებაში გამოკვეთილი ადამიანის სხეული ორგანიზმის დეტალებზე აქცენტირებით გადმოსცემს მწუხარებას თუ აღტაცებას, როდესაც „ლაოკოონს“ ვუყურებთ, როდესაც ზევსის, აპოლონის, ვენერას სხეულს „ასე ურცხვად“ ვათვალიერებთ თითოეული მათგანიდან სხვადასხვა, განსხვავებული ფსიქოლოგიური იმპულსი მოდის, რომელსაც ჩვენი გონება აშკარად და სწორად აღიქვამს. ბოლოსდაბოლოს მთელი ხელოვნება ემოციური და ფსიქოლოგიური ზეგავლენითაა შექმნილი და ამიტომაც ავლენს ძალაუფლების, სილამაზის, სიმამაცის, მომხიბვლელობის, მშვენიერების, ქედმაღლობის, კადნიერებისა და თვითდამაჯერებლობისათვის დამახასიათებელ ნიშნებს. ამიტომაცაა რეპინის „შვილის მკვლელი ივანე მრისხანე“ და მიქელანჯელოს მგლოვიარე „მადონა პიეტა“ ჩვენში ღრმა ემოციების გამომწვევი ხელოვნების ნიმუშები. აქ ხელისგულზე დევს „შიშველი

ემოცია“ ამიტომაც დაუფიქრებლად, ავტომატურად ხდები ამ განწყობის თანამოზიარე, მაგრამ რა ფსიქოლოგიურ ველს ფლობს და ვინჩის „მადონა“ მისი გაწონასწორებული სახე-ზუსტად არავის ძალუმს ამის ახსნა, მაგრამ სწორედ ამ „იდუმალმა ექსპრესიამ“ განსაზღვრა მისი განუზომელი პოპულარობა, რადგანაც ეს უკანასკნელი მისადმი მზერით, ზუსტად იმ ემოციას გვიბრუნებს, როგორითაც მას შევხედავთ.

ჟურნალისტური მოღვაწეობისას ფიზიოგნომიკა აუცილებლად უნდა იყოს გათვალისწინებული, რადგან ყველაზე უტყუარი და „მარტივად“ ამოსაცნობი ადამიანის, პიროვნების ხასიათის ამოსაცნობად სწორედ ეს უკანასკნელია უპრიანი, რითაც იგი მკვეთრად განსხვავდება ვერბალური კომუნიკაციის ბუნებისგან. ენობრივი კომუნიკაცია, რომელსაც ასე ფართოდ იყენებს დღეს საზოგადოება, აზრის შენიღბვის სხვადასხვა ხერხს იყენებს, ადამიანები არც თუ ისე იშვიათად ფიქრობენ ერთს, აკეთებენ მეორეს და გადმოსცემენ მესამეს. მტკიცების ფორმა, რა თქმა უნდა, ვერბალურს უამრავი აქვს, სწორედ ამიტომაც ჰქვია სათქმელის ლამაზად გადმოცემას ორატორული ხელოვნება, რისთვისაც ჰომოსაპიენსი, განსხვავებით სხვა ცოცხალი არსებისაგან, იყენებს სხვადასხვა ლიტერატურულ ხერხს: ეპითეტებს, შედარებებს, ჰიპერბოლურ აზროვნებას, მეტყველების მუსიკალურ ჟღერადობას, სათქმელის გადმოცემის სისხარტეს, ცნობილია, რომ აზრების ანუ ყველაზე მთავარი აზრების ანუ კვინტენსეციის გადმოსაცემად ადამიანი ყველაზე ხშირად იყენებს

აფორიზმებს, წინაპრებისგან გადმოცემულ ბრძნულ აზრებს, რომელსაც ანდაზას ვუწოდებთ. ინტერპრეტაციის, აზრის შენიღბვის თუ აქცენტირების მრავალი ხერხი შეიმუშავა ადამიანთა სხვადასხვა თაობამ, მაშინ, როცა ფიზიოგნომიკას, ადამიანთა შორის ურთიერთობის მნიშვნელოვან ინსტრუმენტს, ზემოქმედების არც ერთი შტრიხი არ შეუცვლია. (ფიზიოგნომიკა- მოძღვრება ბუნებრივი ჩანასახების შესახებ ინდივიდის გარეგნული ნიშნების, ადამიანის გარეგნულ იერთან ხასიათის კავშირის შესახებ. უცხო სიტყვათა ლექსიკონი- 2007, გვ. 644) ადამიანი შიშს თუ გაოცებას დღესაც იმავე მიმიკით გადმოგვცემს, როგორც-ათასობით წლის წინ თვალის გაფართოებული გუგა ისეთივე რეაქციის მატარებელია, როგორიც საუკუნეების წინ. სახის გამომეტყველება პირდაპირი რეაქციაა ადამიანის ბიოლოგიური მდგომარეობისა. ამიტომაც, გონების მიერ აღქმული განწყობები და ადამიანის სახეზე აღბეჭდილი, სახისმეტყველება, უხსოვარი დროიდან დღემდე, მნიშვნელოვანი ინსტრუმენტია მკურნალთა ხელში. მკურნალთა შორის გამორჩეული ავიცენა ამ გზით აღგენდა ავადმყოფობის სახეობებს, გამომწვევ მიზეზებს. იგი „ებრძოდა“ არა ავადმყოფობას, არამედ მიზეზებს, ამ უკანასკნელის გამოწვევისა. ამასვე ამტკიცებს ანტიკური საბერძნეთის ცნობილი ფორმულა „ლამაზ სხეულში ლამაზი სულია“, ეს უკანასკნელი, რიგ შემთხვევაში შეიძლება აბსურდულად გვეჩვენებოდეს. თავად ის ფაქტი, რომ ეს გამოთქმა დღემდე ცოცხლობს მიუთითებს იმაზე, რომ, უმეტეს შემთხვევაში, ეს ფორმულა გამართლებულია.

თუმცა, ადამიანებს ზოგჯერ უჩნდებათ სურვილი ტრადიციული აზრების საპირისპიროს მტკიცებისა. აღნიშნულის მაგალითად შეიძლება ჩაითვალოს კვაზიმოდოს მხატვრული სახე, რომელიც თავისი გარეგნობით მახინჯი, მაგრამ სულიერი სიკეთით აღსავსე პიროვნებაა. ვ. ჰიუგომ ამით გარეგნული სიმახინჯის ერთგვარ კომპენსაციად, სულიერი მშვენიერება შემოგვთავაზა. ამ ლიტერატურულმა ხერხმა გაამართლა, რის გამოც კვაზიმოდო დღესაც ცოცხალია და სალბუნად ედება გულზე ადამიანთა იმ კატეგორიას, რომლებიც ბუნებამ „გარეგნულად დასაჯა“. ბერძნული საყოველთაო აზრის ამოტრიალებამ და საპირისპიროს დამტკიცებამ იმიტომაც ჰპოვა მყარი ნიადაგი, რომ კვაზიმოდო მხოლოდ ფრანგებს არ ჰყავდათ, ყველა ერში, ეროვნული საბურველით შემოსილი კვაზიმოდო არსებობს, ამით ადამიანთა შორის გამორჩეული ხელოვანები „ღმერთს უტოლდებიან“, ამ უსამართლობის ერთგვარ გამოსწორებას ცდილობენ. თქვენი აზრით, ლამაზი გარეგნობის პატრონი იქნებოდა ისეთივე კეთილშობილური თვისებების მატარებელი, აღმოჩნდებოდა „ლამაზ სხეულში ლამაზი სულია“! რა თქმა უნდა, იქნებოდა! მაგრამ მის მხატვრულ სახეს მომწუსხველი მიზიდულობა დააკლდებოდა. „პარიზის ღვთისმშობლის ტაძარში“ სიმახინჯის „ჭურჭელი“ მშვენიერების მატარებელი გახდა და ეს ფაქტი იზიდავს ყველას, როგორც ჩანს, ყველას მოსწონს „ნორმიდან გადახრილი“ კვაზიმოდო, რადგანაც მისი ერთდროული ვიზუალური სიმახინჯე და სულიერი სილამაზე, ზოგად გავრცელებულ მოვლენად ვერ

წარმოუდგენიათ. ვ. ჰიუგომ განსაკუთრებული ინტუიტიური ნიჭით დააჯილდოვა უბირი ესმერალდა, რომლის სხეულის არქიტექტურა ერთდროულად იტევს გარეგნულ სილამაზესაც და სულიერ მშვენიერებასაც, თუმცა, ყოველმხრივ მორჭმულმა ესმერალდამ პოპულარობაში მაინც ვერ გაუწია მედგარი წინააღმდეგობა კვაზიმოდოს, რადგანაც ეს უკანასკნელი ფიზიკური და სულიერი განსხვავებულობით აღსავსე მხატვრული პერსონაჟი ბევრად უფრო პოპულარული გახდა. ამგვარი ფსიქიკის მატარებელი ნებისმიერი ჩვენგანი, ვ.ჰიუგოს მიერ დაგებულ „ლიტერატურულ ხაფანგში“ სიამოვნებით ვებმებით. რადგან გარეგნობა სულის ხორციელი სამოსელია, ლოგიკური იქნებოდა სულის ბუნება შესაბამისი ფიზიკური ფორმითაც გამოსახულიყო. სხეულის აღნაგობა და ფსიქიკის შესაბამისობა კაცობრიობას მუდმივად აძლევდა საკმაოდ გონივრული მსჯელობის საშუალებას, რომლებმაც საბოლოოდ თავი მოიყარეს და ჩამოყალიბდნენ მეცნიერების ისეთ დარგში, რომელსაც ფსიქოგნომიკას ვუწოდებთ. ანტიკური საბერძნეთის თითქმის ყველა გამოჩენილი ფილოსოფოსს მსჯელობის მიღმა არ დარჩენია ზემოაღნიშნული მიმართულება, არისტოტელეს და ჰიპოკრატეს შეხედულებებმა მრავალი საუკუნის ფიზიოგნომისტთა შეხედულებები განავითარეს და ჩამოაყალიბეს. ფიზიოგნომიკა ისე შორს წავიდა, რომ გარეგნული აღწერილობით შესაძლებელი გახდა პიროვნების პორტრეტის ჩამოყალიბება, ფოტორობოტი, რომელსაც დღეს წარმატებით იყენებს საგამომძიებლო ჟურნალისტიკა

სწორედ აქედან იღებს დასაბამს. სხეულის გარეგნული ნიშნები, განსაკუთრებით კი, სახისმეტყველებაზე აქცენტირება, ააქტიურებს, როგორც შემეცნების ხარისხს, ასევე გამოჰკვეთს იმ იდუმალებით მოცულ ფსიქიკას, რომელზე დაყრდნობითაც ესა თუ ის ქმედება განხორციელდა. სახის ნაკვთი და სხეულის ფორმა, მათი აზრით, პირდაპირ კავშირში იყო ადამიანის გონებრივ თუ ფსიქოლოგიურ საწყისებთან. ამ პერიოდში ფიზიოგნომიკა განსაზღვრავდა ადამიანის ნიჭიერებას, მის მეცნიერულ თუ სხვა სახის შესაძლებლობებს. პითაგორა იმდენად შორს წავიდა, რომ მას შეეძლო ამოეცნო, ყმაწვილის მიდრეკილებები მათემატიკისადმი, ამგვარ დარიგებებს იძლევა კვინტილიანეც, „ორატორისადმი დარიგებებში“. როგორც ვხედავთ, წინა ქრისტიანული ხანა ამ სწავლებასთან საკმაოდ მეგობრობდა და იყენებდა მას. ეს კავშირი შუა საუკუნეებში არ გაწყვეტილა და მრავალი გონებაგახსნილი და დაკვირვებული ფსიქოანალიტიკოსის შეხედულებების საფუძველი გამხდარა. XVIII საუკუნის შვეიცარიელმა მწერალმა და რელიგიურმა მოღვაწემ იოჰან კასპარ ლაფატერმა სერიოზული სამეცნიერო შრომა გასწია და სათავე დაუდო „ფიზიოგნომიკის ბიბლიის“ შედგენას.

ფიზიოგნომიკის მამამთავრად შვეიცარიელ მწერალს, ღვთისმეტყველსა და პოეტს, იოჰან კასპარ ლაფატერს (1741-1801) მიიჩნევენ. ლაფატერი ადამიანის შინაგან სამყაროს სახის ნაკვთებზე დაკვირვების გზით ხედავდა. მეცნიერს სწამდა, რომ ადამიანების გარეგნობა, განსაკუთრებით – სახის გამომეტყველება, მათივე ცხოვრების წესის „ნაყოფია“.

იგი საკმაოდ კარგად ფლობდა მიმიკის ანბანს და მისი დასკვნების სიზუსტე საზოგადოებას ხშირად აშინებდა.

მიმიკა ადამიანის შინაგან ემოციურ მდგომარეობას ირეკლავს. ადამიანის თვალებს, მზერას და ღიმილს სიტყვებზე მეტი სათქმელის გადმოცემა შეუძლია. ყველაზე მნიშვნელოვანი მაინც თვალით კონტაქტია. თუ ადამიანი მზერას ირიდებს და თვალსაც იშვიათად გისწორებთ, ე.ი. მას ყველაზე ნაკლებად თქვენთვის გულის გადაშლა სურს. ყველაზე ადვილად დადებითი ემოციები იკითხება, უარყოფითი დამოკიდებულება კი ძნელად ამოსაცნობია, რადგან, როგორც წესი, ადამიანები მის შენიღბვას ცდილობენ.

სახის ფორმას ბევრი რამ შეუძლია მოგვითხროს მისი მფლობელის შესახებ.

- ოვალური სახე ადამიანის მშვიდ ბუნებასა და გონიერებაზე მიუთითებს

- მრგვალსახიანი ადამიანები კი ადვილად ერგებიან უცხო გარემოს და ულევო ენერჯის წყალობით ნებისმიერი ტიპის სირთულეებს უმკლავდებიან.

- კვადრატული ფორმის სახე უმეტესად ლიდერის თვისებებით შემკულ სამართლიან პიროვნებებს ამშვენებთ. თხელი, მოგრძო სახის მქონე ადამიანები წინააღმდეგობების გადალახვის უნარით არიან დაჯილდოებულნი და წარმატებაც თან სდევთ, თუმცა მიზანს მხოლოდ ბრძოლის შედეგად აღწევენ.

ფიზიოგნომიკის მიხედვით, ფერი საკმაოდ დიდი ინფორმაციის მატარებელია. სახის ფერს ბევრი რამის თქმა შეუძლია ადამიანზე, თუმცა ეს უფრო მედიცინის სფეროა, მაგალითად, შავი წრეები თვალბთან ადამიანის გადაღლილობის/ქრონიკული უძილობის მანიშნებელია.

თვალეში სახის ყველაზე მნიშვნელოვანი ნაწილია. დიდთვალეზა ადამიანები არტისტული და სულგრძელი ბუნებით გამოირჩევიან, მაგრამ მათ არ აქვთ ფინანსების სწორად განკარგვის ნიჭი.

-პატარა თვალეში უმეტესად ფრთხილ და გონიერ ადამიანებს ამშვენებს. გადმოკარკლული თვალეზის პატრონი ბუნებით მოთამაშეა. ერთმანეთთან ახლოს განთავსებული მხედველობის ორგანოები მათი მფლობელის სერიოზულობასა და კარჩაკეტილობაზე მეტყველებს, ერთმანეთს დაშორებული თვალეზი კი ადამიანის გულუბრყვილო ბუნებაზე მიგვანიშნებს. თუმცა თვალის ფორმაზე მეტი ინფორმაციის მატარებელი მისი გამომეტყველებაა.

რაც შეეხება თვალის ფერს: ცისფერი თვალეზი მეოცნებე, ცოტათი ზედაპირულ, მაგრამ მზრუნველ და ალერსიან ადამიანებს ამშვენებს. ისინი კარგი იუმორის გრძნობითა და კრეატიულობით გამოირჩევიან.

- მწვანეთვალეზა ადამიანები თითქოს სიზმარში ცხოვრობენ, მისტიური ბუნების ხალხია.

- შავი თვალეზი უმეტესად გაუბედავ, მშიშარა ხალხს აქვს.

- ყავისფერ თვალებს ზრუნვისაკენ მიდრეკილ მეოჯახეები ატარებენ

- თაფლისფერს კი – ეჭვიანი, გონებამახვილი და ლოგიკურად მოაზროვნე ადამიანები.

ფართო და სქელი წარბები გამბედავ და პირდაპირ ადამიანებს ამშვენებთ, თუმცა მათში ხანდახან დიქტატორსაც (აკვიატებული იდეების მატარებელს) ამოიცნობთ.

-თხელი და წვრილი წარბების მფლობელები გაცილებით მორიდებული, კარჩაკეტილი და სუსტი ჯანმრთელობის ადამიანები არიან. მაღლა აჭიმული წარბები – დიდსულოვნების, გადაბმული კი დაბნეული და ეჭვიანი ბუნების ნიშანია.

მაღალ, წამოწეულ ყვრიმალეს უმეტესად მებრძოლი ხასიათის მქონე ინდივიდების სახეზე ნახავთ. თუ ადამიანი ჩუმად, თავისთვის ცხოვრობს და არასდროს არსად ეჩქარება, მისი ყვრიმალეები დაბალი და ნაკლებად გამოკვეთილია.

ცხვირი სახის ერთ-ერთი ყველაზე მნიშვნელოვანი ნაწილია. პატიოსანი ოპტიმისტის სახეს დიდი, სწორი სასუნთქი ორგანო ამშვენებს, პატარა ცხვირით კი ბუნება უმეტესად მელანქოლიკებს ასაჩუქრებს. კეხიანი ცხვირის პატრონი რთული ხასიათის ინდივიდია, მოკაუჭებული სასუნთქი ორგანოს მფლობელთან დაპირისპირებას კი აუცილებლად უნდა ერიდოთ.

-თხელი და წვრილი ტუჩები მიზანდასახულ, მტკიცე ხასიათსა და ცივისხლიანობაზე მიანიშნებს, რასაც უმეტესად თან სდევს დაუნდობლობაც.

-სქელი ტუჩების მატარებელი ადამიანი კი ზემოაღნიშნული თვისებების საპირისპირო ხასიათისაა. ის კეთილგანწყობილი, მეგობრული და პატიოსანი, თუმცა მარტივად მოაზროვნე პიროვნებაა.

-დიდი პირის ჭრილი უმეტესად ჩხუბისთავ და მოლაყბე ინდივიდებს აქვთ, თუმცა ისინი საკმაოდ ადვილად ახერხებენ მათივე მიზეზით გართულებული ურთიერთობების დაბალანსებას.

-ზომიერი სიდიდის პირი კი გაწონასწორებული და მშვიდი ბუნების მაცნეა.

კვადრატული ფორმის, წინ გამოწეული ნიკაპით ბუნებას დიდი ნებისყოფის ადამიანები დაუჯილდოვბია. პატარა ღრმულით დამშვენებული ან ორად გაყოფილი ნიკაპი ვნებიანი ბუნების მანიშნებელია, ოდნავ წაწვეტებული ფორმის ნიკაპს კი ცხოვრებაში ბევრი გადაუჭრელი პრობლემის მქონე ინდივიდები ატარებენ.

ყურები სახის „სასაზღვრო ზოლზე“ მდებარეობს და კომუნიკაციის დროს მას ყურადღებას იმვითად აქცევენ. არადა, ისინი ადამიანის ხასიათის შესახებ საკმაოდ დიდ ინფორმაციას ფლობენ, მაგალითად: თუ ყურების ზედა ნაწილი წარბების ზემოთ მდებარეობს, ეს გონიერებისა და ამბიციის ნიშანია. დაპრესილი სმენის ორგანო ყველაზე

ხშირად ავტორიტეტულ ადამიანებს ამშვენებთ, დიდი და ხორციანი ყურების მფლობელებისთვის კი უცხო არ გახლავთ ფინანსური კეთილდღეობა.

ვფიქრობ, რომ ჟურნალისტმა პროფესიული საქმიანობის დროს კარგად უნდა მოიმარჯვოს ეყენ ლედოს „ადამიანური ფიზიონომიის ტრაქტატები“, რომელიც ჯერ კიდევ 1895 წელს გამოიცა და ევროპის ფსიქოლოგთა დიდი ყურადღება მიიპყრო. ამ უკანასკნელს ჰომოსაპიენსის სხეულის აღნაგობა ხუთ გეომეტრიულ ფიგურადა აქვს წარმოდგენილი და თითოეული მათგანი ავტორის მიერ წარმოდგენილია კონკრეტული ფსიქოლოგიური მახასიათებლებით- ინსტიქტებით, ვნებებით, ტემპერამენტებით, და მხოლოდ ამ ტიპოლოგიის დამახასიათებელი ფსიქოლოგიური იმპულსებით. აღნიშნული ფარული შესაძლებლობები უპირველეს ყოვლისა, აისახებიან ადამიანთა შორის კომუნიკაციის ხარისხზე. ისინი საშუალებას გვაძლევენ, რომ თითოეულმა ჩვენგანმა და განსაკუთრებით კი, ჟურნალისტური კორპუსის წარმომადგენლებმა, წინასწარ განჭვრიტონ მათზე ზემოქმედების საშუალებები, რათა მიაღწიონ მათთან სრულყოფილ კომუნიკაციას.

-ოთხკუთხედის ტიპი-ლედოს მიხედვით, მათთან წინა პლანზე წამოწეულია პატივმოყვარეობა, საკუთრებისადმი განსხვავებული სიყვარული და ზოგჯერ ზღვარგადასული ანგარიშიანობა.

მათი ინტერესის სფერო ზუსტიმეცნიერებაა, მაგრამ სრულ ინდიფერენტულობას იჩენენ ხელოვნებისადმი. ისინი

მომთმენნი და მუყაითნი არიან და უპირატესობას პრაქტიკულ აზრს ანიჭებენ. მათ შეუძლიათ დიდ ხანს და მტკიცედ ელოდონ განზრახულის სისრულეში მოყვანას.

-სამკუთხედის ტიპი-ეყენ ლედოს მიაჩნია, რომ ისინი განსაკუთრებულად იმპულსურები არიან და მცირე ბიძგიც კი საკმარისია მათი ანთებისათვის. მათ არა აქვთ არავითარი თანმიმდევრული მოქმედება და ქაოტურად ცდილობენ მიზნის მიღწევას. მიუხედავად იმისა, რომ მელანქოლია, შეიძლება ითქვას, ჭარბადაა წარმოდგენილი მათში, არ აკლიათ შეფასების სწრაფი უნარი, რაშიც ხელს უწყობთ გონებამახვილობაც, რომელიც თავისი შესაძლებლობებით გამორჩეული, მაგრამ მომენტალურად ცვალებადია, როგორც ყველა ემოციური ნატურა, ისინიც ვერ ჰგულობენ არტახებში მოქცევას და მუდმივად არადისციპლინირებულობითაც გამოირჩევიან. ჭირვეულობა მათი საყვარელი ხასიათია.

-ოვალური ტიპებისთვის- სიმამაცე და მუყაითობა არაა გამორჩეული თვისება-სხვადასხვა ფობიები მათი ცხოვრების თანამგზავრია, თუმცა მომადლებული აქვთ საოცარი ნიჭი და განვითარებული შთაბეჭდილება, ამ უკანასკნელის ქვეშ ადვილად ექცევიან და ასევე ადვილად აღწევენ მას თავს. მათი სამოღვაწეო სფერო პოეზია და მხატვრობაა, ასევე ხელეწიფებათ სხვადასხვა მოძღვრებებისა და რელიგიური მრწამსებისადმი მიდრეკილება.

-წრიული ტიპი-მრავალი დადებითი თვისების მატარებელია. ლედო მიიჩნევს, რომ ისინი ინიციატივისთვის არიან გაჩენილნი და უზომო პოტენციური ენერგიით არიან

აღსავსენი, ისინი ყველაზე ადრე და ყველაზე უკეთ გრძნობენ სიახლეებს და მომართული არიან უზომო პოტენციური ენერჯით. ისინი ყველაზე უკეთ გრძნობენ სიახლეების დამკვიდრების აუცილებლობას და მუდმივად შემოქმედებითი სურვილით არიან აღსავსენი. თუმცა, არ უთმობენ საკმაო დროს განსჯა-გააზრებას, რაც ხშირად ხდება მათი წარუმატებლობის მიზეზი. ისინი, უპირველეს ყოვლისა უაღრესად პატივმოყვარე და მგრძნობიარეები არიან.

ფიზიოგნომიკის საფუძვლიანად შესწავლისთვის ათეულობით წიგნის გაცნობა და ასეულობით სახეზე დაკვირვებაა საჭირო. რა თქმა უნდა, შეუძლებელია მხოლოდ ცხვირის ან ნიკაპის ფორმის ზოგადი ანალიზით ზუსტი დასკვნების გაკეთება. თანაც მიმიკა არავერბალური კომუნიკაციის მხოლოდ მცირე ნაწილია – მედლის ცალი მხარეა. ის ყოველთვის სხეულის სხვა ნაწილებისგან (ჟესტი, პოზა, ინტონაცია) მოწოდებულ ინფორმაციასთან ერთად იკითხება.

დარწმუნებისა და კომუნიკაციის ფსიქოლოგიის გააზრებისათვის მასმედიაში

XXI საუკუნეში ჟურნალისტები, უფრო სწორად, ამ კორპუსის მნიშვნელოვანი ნაწილი დარწმუნების ფსიქოლოგიას ემსახურება. დღეს უკვე თვალსაჩინოა ამ ფაქტის მასობრივი მცდელობები. ისეთი მნიშვნელოვანი კომუნიკაციის წყაროები, როგორცაა: ტელევიზია, რადიომაუწყებლობა, ინტერნეტი, ჟურნალი თუ გაზეთი ცდილობს ჩვენს დარწმუნებას, რომ შევიძინოთ ესა თუ ის პროდუქტი, ხმა მივცეთ ამა თუ იმ პოლიტიკოსს, დავისვენოთ აქ და არა იქ, ვისარგებლოთ მხოლოდ ამ სერვისებით, რადგან ის ყველაზე მობილურია; ეს უშნოა ის კი ლამაზი; ეს სასურველია ის კი მავნე და ა.შ., დაუსრულებრივ. აშკარაა, რომ ყოველივე ზემოჩამოთვლილს მიმზიდველი, სწორად შერჩეული ფსიქოლოგიური შეფუთვა სჭირდება. ისეთი, რომელიც ჩვენს ფსიქოლოგიაზე მეტად იმოქმედებს და, ამიტომაც იმართება გრძელი მართონი-თუ ვინ შეფუთავს უფრო ბრჭყვიალად ერთი და იმავე ნივთს. თითქოს მოდური გახდა მედიისადმი დამორჩილების და „კონკიას ფსიქოლოგიის“ დანერგვა, რომელიც „უკეთესის მოლოდინის“ ფსიქოლოგიას ქმნის, ამ სატყუარის ნათელი მაგალითებია ზოგიერთი ქვეყნების კინოპროდუქცია, მავანნი თვლიან, რომ ჩვენი ქვეყნისთვის სწორედ ამ კატეგორიის კინო-სერიალებია „შესაბამისი“. აღნიშნული კინო-სურათები მთავრობის მიერ მოხმობილია სპეციალური მიზნით, რადგანაც ქვეყანაში არსებული რეალობა ვერ კვებავს სასურველს, სამთავრობო

სტრუქტურების გააზრებით, იმედი და მოლოდინი საზოგადოებაში არ უნდა დაიკარგოს, ანუ სეთურისეული ფსიქოლოგია არ უნდა გაქრეს, მერე რა, რომ დღეს არ არის სასურველი რამ - ხვალ აუცილებლად იქნება. ისინი ფიქრობენ, რომ ამგვარი ფსიქოლოგიის დანერგვა მაკურნებელ სალბუნად ედება საზოგადოების არც თუ ისე მცირე ნაწილს. ამიტომაც, ტრიალებენ ჩვენ თვალწინ: თურქი, უკრაინელი, ბრაზილიელი თუ არგენტინელი, ვენესუელელი თუ პანამელი პერსონაჟები. ნებისმიერი მათგანის(სერიალის) მსოფლმხედველობა და ფსიქოლოგიური დატვირთვა ემთხვევა ჩვენი პირადი ცხოვრების მნიშვნელოვან მოვლენებსა თუ პრობლემებს. ისინი ნერგავენ ისეთ მოსაზრებებს, რომლებიც ნაბიჯ-ნაბიჯ აშენებენ მავანისათვის სასურველ ფსიქოლოგიურ გარემოს, თანაც, რაც უფრო მეტი სიხშირით, მით უფრო დამაჯერებლად. ერთი შეხედვით, იმას, რასაც ვითომ მხოლოდ გასართობი ღირებულება აქვს, სინამვილეში დიდი, სასურველი ფსიქოლოგიური წნეხის გატარებაც შეუძლია, სადღელამისო სატელევიზიო არხებმა და ასეთივე რადიომაუწყებლობამ, ეს პროცესი უფრო და უფრო გააღრმავა. სამწუხაროდ, ეს პროცესი დღესაც გრძელდება.

განსაკუთრებით „აგრესიული“ ფსიქოლოგია (არც თუ ისე იშვიათად) გააჩნიათ კლიპებს, რომლებიც ხშირად მათ მიერ აქცენტირებულის შესახებ საპირისპირო რეაქციასაც კი იწვევენ და ამით სარეკლამო პროდუქციის განხილვას ახდენენ. ზოგჯერ ისინი ისეთ ძლიერ ფსიქოლოგიურ წნეხს ავითარებენ, რომ ჩვენს ფსიქოლოგიურ განწყობას თითქმის

აგრესიულობის ზღვარზე ამყოფებენ. თუმცა, ისიც უნდა ვაღიაროთ, რომ ქვეცნობიერი, სიახლოვე და გაშიანურება, ამა თუ იმ სარეკლამო პროდუქტთან, ძალიან დიდ გავლენას ახდენს მყიდველზე და მარკეტში ყოფნისას ავტომატურად იმ პროდუქტს უფრო ვეტანებით, რომელიც ყოველდღე, მრავალჯერ გვაქვს ნანახი და არა იმას, რომლისთვისაც მხოლოდ რამდენჯერმე თუ მოგვიკრავს თვალი ამა თუ იმ რეკლამაში. გამოდის, რომ ფსიქოლოგიური აღქმა ჯერადობაზეცაა დამოკიდებული, რაც ჩვენში ქვეცნობიერად შემოედინება. ამკარაა, რომ ჩვენთვის პრიორიტეტული ხდება ერთიდაიმავე პროდუქციის კონკრეტული ფირმის ნაწარმი, ამავე დროს, მნიშვნელოვანია მწარმოებელი-თუ ვისი სახელით შემოდის პროდუქცია და ფორმაც, რომლითაც იგი იფუთება. ჩვენი მხედველობა მრავალ უცნობ პროდუქტთა შორის, აუცილებლად მიანიჭებს უპირატესობას და შეიძენს იმას, რომელიც მისთვის „ცნობილია“, განსაკუთრებით, სარეკლამო რგოლებიდან. რეკლამა ერთგვარი ფსიქოლოგიური გზავნილია, ინფორმაციაა, რომელიც უფრო მეტად და ძლიერად მოქმედებს, რაც უფრო გაუთვითცნობიერებელია ადამიანი. საპირისპირო აზროვნების მყიდველი აღჭურვილია სკეპტიციზმის იმუნიტეტით და გადარწმუნებაც ძნელად ხდება. თუმცა, ამგვარი იმუნიტეტი, საბოლოოდ, ვერ იცავს ადამიანს ცდუნებისაგან და ხშირად მხოლოდ იმიტომ ვიძენთ ამა თუ იმ ნივთს, რომ ის ჩვენთვის უცხო არაა. ამკარაა, რომ იმუნიტეტი განსაკუთრებით უკუძლეულია

მაშინ, როდესაც „კარგად გაცნობიერებულ“ პროდუქციასთან გვაქვს საქმე. აქ, აშკარად რეკლამირებული ნივთი იმარჯვებს.

სარეკლამო ჟურნალისტიკა მრავალ ფსიქოლოგიურ ხრიკს მიმართავს პროდუქციისათვის პრიორიტეტის მისანიჭებლად. იგივე ფსიქოლოგიური წნეხით იმართება სააფთიქო ქსელიც, წამლების უმრავლესობას დღეს მოდიფიცირებული, შედარებით თანამედროვე ელფერის შესაბამის სახელს ანიჭებენ, რითაც ხელოვნურად ზრდიან ინტერესს ამ სამკურნალო პრეპარატის მიმართ. წამალს ზედ ერთვის (მეტი ფსიქოლოგიური დარწმუნებისათვის) ამა თუ იმ საერთაშორისო სამედიცინო ორგანიზაციების მრავალგვერდიანი რეკომენდაციები მათი განსაკუთრებულობის შესახებ. თუმცა, მრავალი მათგანი აწ უკვე კარგად ცნობილი სამკურნალო საშუალებაა, იმავე შემადგენლობით. ამ სფეროში განსაკუთრებული „ჯადოსნური ჯოხის“ ფუნქციას ასრულებს ზოგიერთი კარგად მოფიქრებული და მორგებული ფსიქოლოგიურად სწორად მოტივირებული სარეკლამო შესიტყვება: „ექსტრა ძლიერი“, „განსაკუთრებული მოქმედების“, „უნიკალური შემადგენლობის“, „ხანგრძლივად მოქმედი“, და ასე შემდეგ. თუმცა, „ნაცნობი ბრენდი“ ჯერ კიდევ არ ნიშნავს მისი შესყიდვის აუცილებელ გარანტიას. მაგრამ ასეთის აღსრულების ხარისხი უდავოდ ძალიან მაღლა იწევს.

რადგანაც წამალი ავადმყოფთათვის განსაკუთრებული ფსიქოლოგიური დატვირთვის მატარებელია, საზოგადოების

ყველაზე მოწყვლადი ფენა თავის უკანასკნელ კაპიკებს სწორედ ამ კუთხით მიმართავს.

ამ ბოლო დროს, ქართულ სარეკლამო სივრცეში (რადიომაუწყებლობა, ტელევიზია, სოციალური მედია) უკვე შესამჩნევ აგრესიას იწვევს სამორინეების მიერ შეკვეთილი და განთავსებული რეკლამები, რომლებიც არამხოლოდ თავს გვაბეზრებს, და განგვაწყობს რეკლამის საწინააღმდეგოდ, არამედ გამოირჩევა იმითაც, რომ თანმხლები მუსიკალური გახმოვანება უკვე შემზარავად ისმის, რაც თავისთავად შეიძლება იყოს შემადრწუნებელი ფსიქოლოგიური ზემოქმედების მძლავრი იარაღი. გარდა ამისა, ამგვარი რეკლამები სავსეა უცხოური, სპეციალური ტერმინებით, რაც კიდევ უფრო გამაღიზიანებელი და გაუგებარი ხდება მსმენელისა თუ მაყურებლისათვის. ამ, ზემოთაღნიშნულ „ბედნიერებას“, ზედ ერთვის დიქტორის ყოვლად უღიმღამო და შეუფერებელი ტონით ღაღადისი. ასევე, აღსანიშნავია ისიც, რომ ამგვარი შინაარსის მქონე სარეკლამო ჭრა, სსხვადასხვა სამაუწყებლო სივრცეში ყოველდღე, უამრავჯერ ხდება. შესამჩნევია, ისიც, რომ ქართულ სამაუწყებლო სივრცეში ერთი და იმავე შინაარსის რეკლამა ყველა არხზე ერთდროულად (ერთიდაიგივე საათობრივ მონაკვეთში გადის).

პოლიტიკური რეკლამის დროს, განსაკუთრებული წარმატებით მუშაობს სწორად შერჩეული მთავარი აქცენტი აღმფოთებული ხალხის გამოყენებისათვის. მათი გამოსვლებისა და დეტალების მიზანმიმართულად სწორი

შერჩევა დიდად ეხმარება მასკომუნიკაციის წარმომადგენლებს შექმნან ძლიერი ფსიქოლოგიური მუხტი, რომელიც შეიძლება გადამწყვეტი გახდეს ამომრჩეველთა უდიდესი უმრავლესობისათვის, მაგალითისთვის 2012 წელს ე.წ. „ციხის კადრების“ - ჩვენებამ არჩევნების წინ, საბოლოოდ გადაწყვიტა ხალხის დადებითი ფსიქოლოგიური განწყობა „ქართული ოცნების“ სასარგებლოდ და „ნაციონალური მოძრაობა“ იძულებული გახდა დაეთმო ხელისუფლებას.

ხშირად სრული ინფორმაციის, ანუ ე.წ. „განათლების“ მიწოდება შეიძლება მასმედიურ პროპაგანდად ჩათვალოს, ან პირიქით. მაგალითად, როდესაც მასმედიური წყაროები და საშუალებები საზოგადოებას აცნობენ პრეზიდენტის ბიოგრაფიას და მისი მოღვაწეობის შედეგებს, ეს შეიძლება, მისი დადებითი თვისებების და მოქმედების აქცენტირებით გააკეთონ. წარმატებით შეიძლება ეს ფაქტი საზოგადოების მიერ აღქმულ იქნას, როგორც მომხაზრებელი და თავსმოხვეული პროპაგანდა, რომელიც პრეზიდენტის დადებითი პორტრეტის შექმნას ემსახურება.

მასკომუნიკაციური წყაროები ცდილობენ, რომ ამა თუ იმ მიზნით აქცენტირებული წარდგენები იყოს გასაგები და ადვილად გასააზრებელი საზოგადოების ყველა ფენისათვის. პოლიტიკური რეკლამისას, განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია დროითი ფაქტორი, ის ფსიქოლოგიური ზეწოლა, რომელიც თან ახლავს მნიშვნელოვანი პოლიტიკური თარიღებისა და მოვლენების ჩატარებას. ძნელია ზღვარის გავლება, რადგან, ერთი მხრივ, აქ შეიძლება

კანდიდატისადმი პროპაგანდისტული მხარდაჭერაც დავინახოთ, ხოლო, მეორე მხრივ, საზოგადოების ინფორმირებულობა-სხვადასხვა შეფასების გასათვალისწინებლად.

ასევე, სხვადასხვა მხრივ შეიძლება შევაფასოთ საბანკო საქმიანობის ფსიქოლოგია. ერთი მხრივ, ისინი (ბანკირები) „დაუნდობელი მევახშეები“ არიან, ხოლო მეორე მხრივ, ისინი თავიანთი ინვესტიციებით, შეიძლება მივიჩნიოთ, საზოგადოებისათვის კეთილი, დადებითი საქმიანობის მეცენატებად. ერთი მხრივ, ეს ფაქტი უარყოფით ქმედებებს წაახალისებს, მეორე მხრივ, კეთილ საქციელს. თუ სატელევიზიო გადაცემისას, რომელიც შეეხება უკიდურესად გაჭირვებაში მყოფ ადამიანთა ცხოვრებას, რომელსაც თავშესაფარიც კი არ აქვთ და ქუჩაში, ღია ცისქვეშ ათევენ ღამეს, ბანკირის მიერ, უსასყიდლოდ საცხოვრებლის გადაცემა, საზოგადოებაში რას გამოიწვევს? ალბათ აღტაცებას, თუმცა იმ წუთში არავის ახსოვს თუ როგორი არაჰუმანური ფორმებითაა დაგროვებული ბანკის ქონება. გარდა ბანკებისა, ასეთი ორმხრივი ფსიქოლოგიის მატარებელი შეიძლება მრავალი აქტივობაც იყოს.

იმისათვის, რომ ნებისმიერმა ჩვენგანმა ესა თუ ის ფაქტი, გადაწყვეტილება აღიაროს ან მიიღოს, გვჭირდება მოტივაცია და დარწმუნება, თუმცა, რიგ შემთხვევაში, ამის გარეშეც იოლად გავდივართ და ვღებულობთ სპონტანურ გადაწყვეტილებებს, რომლებიც მეტწილად არასასურველი შედეგით მთავრდება. დარწმუნებისათვის ყველაზე

საფუძვლიანი და მოტივირებული დარწმუნების პირდაპირი გზაა, რომელიც მრავალგზის აწონილ-დაწონილია და განმტკიცებულია შესაბამისი ფაქტებით, ანუ ჩვენს ფსიქოლოგიურ განწყობას ამა თუ იმ პროცესის სისრულეში მოსაყვანად რეალური საფუძველი ექმნება. თუმცა, მსგავსი გადაწყვეტილებები შეიძლება მივიღოთ ყოველგვარი არგუმენტების გარეშეც, მაგრამ არასპონტანურად. მაგალითად, როდესაც კოლეჯის მოსწავლე მრავალგზის დაფიქრებისა და თავისი დაინტერესების გამო ირჩევს ამა თუ იმ პროფესიას, მას შეიძლება ვუწოდოთ არგუმენტირებულ საფუძველზე მიღებული გადაწყვეტილება, მაგრამ როდესაც იგივე ახალგაზრდა ირჩევს მხოლოდ იმის გამო, რომ მისი ახლო მეგობარი, ნათესავი ან ნაცნობი სწავლობს, ამა თუ იმ უმაღლეს სასწავლებელში, მისი გადაწყვეტილება- იმავე სასწავლებელში სწავლის გაგრძელებისა ვერ იქნება რეალურად მოტივირებული და მას შეიძლება წაბადპვითი და არაარგუმენტირებული ვუწოდოთ. არსებობს მესამე გზაც, რომლის ფსიქოლოგიური საფუძველი რეკლამით მოწოდებულ ცოდნას ემყარება. ეს, რა თქმა უნდა, არამყარი არგუმენტის საფუძველზე მიღებული გადაწყვეტილება იქნება. როდესაც ჩვენ ვყიდულობთ კომპიუტერს მისი ფართო და მრავალფუნქციური შესაძლებლობების გამო, ეს, რა თქმა უნდა, არგუმენტირებული გადაწყვეტილებაა მაგრამ თუ იმავე ნივთს შევიძენთ მხოლოდ იმის გამო, რომ მსგავსი თქვენს მეგობარსაც აქვს, გადაწყვეტილება ძალზე სუსტი, ნაკლებად მოტივირებული იქნება.

ფაქტის სარწმუნოობაზე აქცენტირება მასმედიურ საშუალებებს უქმნის მყარ ნიადაგს, რათა შექმნან ამა თუ იმ სიტუაციის ან პიროვნების ფსიქოლოგიური, სწორი და მართებული პორტრეტი, განსაკუთრებით კი, ამ უკანასკნელის შესახებ. იმიჯის როლის შესახებ კერ კიდევ ანტიკური ხანის კორიფეები აღნიშნავდნენ და თვლიდნენ, რომ გარეგნული იერსახე ადამიანისა, მისი ფსიქოლოგიური შესაძლებლობების ერთი უმთავრესი კომპონენტი იყო. არისტოტელეს მიხედვით, კარგ ადამიანებს დამარწმუნებლობის მეტი შანსი აქვთ. განსაკუთრებით კი, მაშინ, როდესაც აზრები იყოფიან და ზუსტი დამარწმუნებლობისათვის მყარი ნიადაგი არ ჩანს, გარეგნული აღნაგობა, პიროვნული ხიბლი, უდავოდ მოქმედებს ნებისმიერ ჩვენგანზე და მისი პატრონისადმი დადებით ფსიქოლოგიურ განწყობაში მნიშვნელოვან როლს თამაშობს, პიროვნული გამორჩეულობა, როგორც გარეგანი, ასევე შინაგანი, ხაზს უსვამს მისადმი კეთილგანწყობის დიდ შესაძლებლობებს. მართალია, რიტორიკული შესაძლებლობები მთლიანად არაა დამოკიდებული ამ უკანასკნელზე, მაგრამ ვერავინ იტყვის რომ, ისინი, (დადებითი, გარეგნული და შინაგანი მონაცემები), არ ზრდიან პიროვნების ფსიქოლოგიური ზემოქმედების უნარს. ეს ფაქტი კიდევ უფრო იქნა წინწამოწეული ვიზუალური მედიის განვითარებისას. „მოუგვარებელი აღნაგობა“ ამკარად ხელის შემშლელია და ქმნის უარყოფით ფსიქოლოგიურ წარმოდგენებს, განსაკუთრებით კი მაშინ, თუ ტელეკამერები შეეცდებიან ე.წ. „ახლო კადრებით“ მისი

გარეგნობის უარყოფითი მხარეების აქცენტირებას. ახლო პლანით ჩვენება დიდად სარისკოა, როდესაც შეუსაბამო, მე ვიტყვოდი, „შეუსაბამოდ მოკაზმული“ პიროვნება იწყებს უაღრესად სერიოზულ საკითხებზე მსჯელობას და აანალიზებს ისეთ თემებს, როგორიცაა: გლობალური ეკონომიკა და პოლიტიკა, თაობათა შორის ურთიერთდამოკიდებულება და სხვა. ამ დროს სასურველიც და აუცილებელიც იქნებოდა იგივე გადაცემა აუდიო საშუალებებით განხორციელებულიყო, თუ წინასწარ ცნობილი იქნებოდა მოწვეული სტუმრის უპატივცემულო დამოკიდებულება მისი გარეგნობისადმი, რომელიც საკმაოდ მრავალკომპონენტანია და ამ ფაქტით თავს დავიზღვევდით უხერხულობისაგან. კერძოდ, ღიმილისმომგვრელ დამოკიდებულებას მაყურებლისგან. როგორც ჩანს, თავისუფალი, თინეიჯერული სტილი აღკაზმულობისა ყოველთვის ვერ ჩაანაცვლებს კონსერვატიულს, და, პირიქით, მიზეზი ამისა თავად ის საკითხებია, რომელთა შესახებ იმართება საუბარი. აშკარაა, რომ შესაბამისი „ფსიქოლოგიური სამოსელი“, რომელიც ჰარმონიაშია საპოლემიკო თემასთან ქმნის დადებით ფსიქოლოგიურ განწყობას და ზრდის ზემოქმედების პოტენციალს.

კარგი საუბარი (ორ პირს, ან, პიროვნებასა და საზოგადოებას შორის), რა თქმა უნდა, მოიცავს მრავალ კომპონენტს, მათ შორის ორატორული ხელოვნების ყველა ნიშანს.

სწორი ფსიქოლოგიური მხარდაჭერა, გადმოსაცემი აზრის სწორი კუთხით მობილიზება, ნამდვილად არ არის

უკანასკნელი იმისათვის რომ, აზრი მართებულად და ზედმიწევნით სრულად იყოს გადმოცემული. საკითხის გადმოცემისას, აუცილებელია აქცენტების სწორად დასმა, სასურველი, მიზანმიმართული და მოტივირებული შემოთავაზებები. იმისა გამო, რომ ნებისმიერი საკითხი შეიცავს, როგორც მთავარ, ასევე მეორეხარისხოვან დეტალებს და მოსალოდნელია მათ შორის შინაარსობრივი კავშირის დარღვევა, საჭიროა მათ შორის სწორად მოტივირებული ფსიქოლოგიური სარჩულის მომარჯვება, რომელიც „მთლიანისა და ნაწილის“ სწორი შეკავშირების ხარჯზე მოგვცემს სწორედ იმ შედეგს, რომლისკენაც მივიღტვოდით.

რადგან ადამიანთა შორის დამოკიდებულების ხარისხი, სხვადასხვა ეტაპზე, ამკარად განსხვავებულია, მათ შორის კონტაქტის დამყარების ფილოსოფიაც სრულიად დიფერენცირებულია. მრავალწლიან ურთიერთკავშირზე და გამოცდილებაზე დამყარებული ფსიქოლოგიური მახასიათებლები ძირითადად, მოზომილ კონტროლირებად ფსიქოლოგიურ იმპულსებს შეიცავენ. ისინი მზად არიან მეტი ღიაობისა და უშუალობის დემონსტრირებისათვის. ასეთ შემთხვევაში ფსიქოლოგიური ზეწოლა მინიმუმამდეა დაყვანილი, რადგანაც მოპირდაპირე მხარეებმა კარგად იციან, თითოეული მონაწილის ფსიქოლოგიური შესაძლებლობები. თუ ურთიერთობის დასაწყისში ადამიანები ფრთხილად ზვერავენ ერთმანეთს, რათა მოიპოვონ ფართო ინფორმაცია თანამოსაუბრის ფსიქოლოგიურ სიმყარეზე, ურთიერთობის უფრო

ხანგრძლივი ეტაპის გავლის შემდეგ ადამიანთა შორის ურთიერთობები „ადვილდება“, ამიტომაც მათ არ სჭირდებათ მთავარი სათქმელის, მთავარი აზრის, განსაკუთრებული შენიღბვა და დეტალების საშუალებით სხვადასხვა საკითხებზე ყურადღების აქცენტირება.

ბუნებრივია ის, რომ ჟურნალისტური კორპუსი, განუწყვეტილვ საუბრობს სხვადასხვა თემებზე, განსხვავებული ფორმით, ეს შეიძლება იყოს: სხვადასხვა იმპულსების მატარებელი შეხვედრები და მოლაპარაკებები, სხდომები, „მრგვალი მაგიდები“, დისკუსიები, სხვადასხვა თემით მოტივირებული პაექრობები და ასე შემდეგ, ჟურნალისტი შეიძლება იყოს მონაწილე, როგორც ჯგუფური, ასე ინდივიდუალური შეხვედრებისა, ნებისმიერ ზემოთ მოხსენიებულს შესაბამისი ფსიქოლოგიურად გააზრებული და, შესაბამისად მოტივირებული განწყობა - ქმედება სჭირდება. ფსიქოლოგიური განწყობები ჩვენს გონებას მუდმივ სიფხიზლეში ამყოფებენ, ამიტომ განსხვავებულ განწყობას ვაფიქსირებთ, სხვადასხვა კომუნიკაციური საშუალებების გამოყენებისას. მაგალითად, ტელეფონით ან ინტერნეტით შემდგარი ინტერვიუ შეიძლება მოიცავდეს ერთი და იგივე მიზანს, მაგრამ მათი საზოგადოებისათვის მიწოდების ფსიქოლოგია განსხვავებული ელფერის მატარებელი იყოს.

ამკარაა, რომ აზრს სხვადასხვა სიტუაციაში, სხვადასხვა ფორმით ვალაგებთ, რთული ფსიქოლოგიური მომენტების მართვისას, ვიყენებთ, როგორც საკუთარ არგუმენტებს, ასევე

აუცილებლად ჩავრთავთ ყველა იმ მოპოვებულ მასალას, რომელიც საკითხის კვლევისას მოვიპოვეთ. შედარებით ადვილი სამართავია მარტივი ფსიქოლოგიური დატვირთვის მატარებელი ყოველდღიური სხვადასხვა სიტუაციები: ხელმძღვანელისა და ხელქვეითის საუბარი, პროფესორისა-სტუდენტთან, მკურნალისა პაციენტთან, გამომძიებლისა ეჭვმიტანილთან, მოქალაქისა-პოლიციელთან და ასე შემდეგ. თუმცა, თითოეული ჩამოთვლილთაგანი უაღრესად საპატივცემულოა და გარკვეულ ფსიქოლოგიურ დამაბვას მოითხოვს.

სრულიად განსხვავებული ფსიქოლოგიური წნეხის ქვეშაა ჟურნალისტი, საჯარო გამოსვლებისას. პასუხისმგებლობის ზრდასთან ერთად, იზრდება ფსიქოლოგიური წნეხი, რომელიც მუდმივი დამაბულობის გარემოს უქმნის ამ უკანასკნელს. სწორედ ფსიქოლოგიური იმპულსები ცვლიან ჩვენი ხმის ტემბრს, ჟესტს, მიმიკას, განწყობასა და მოქმედებას. განსხვავებული ფსიქოლოგიის მატარებელია დისტანციური ურთიერთობების ფსიქოლოგია, ეს უკანასკნელი გამოხატავს არამხოლოდ ორი ადამიანის ურთიერთდამოკიდებულების ხარისხს, არამედ იგი ეროვნული ნიშნების მატარებელიცაა. ამ კუთხით ინგლისელისა და იტალიელის ურთიერთობის ფილოსოფია სრულიად განსხვავებულია, ისევე, როგორც ქართველისა და იაპონელისა. თითოეული მათგანის ეტიკეტი ურთიერთობებისა ატარებს ღრმა ეროვნულ ფსიქიკას, რომელსაც თითქმის არასდროს არღვევს. თუ იაპონელი ყოველთვის ცდილობს მსუბუქად და ძალადაუტანებლად

მოიპოვოს შენგან დადებითი ფსიქოლოგიური განწყობა, მსოფლიოს ჩრდილოეთ სფეროში მცხოვრებნი, ყოველთვის მზად არიან თვალი გაგისწორონ და გაგრძნობინონ, რომ თქვენს წინაშე არცთუ ადვილად ხელმისაწვდომი პიროვნება დგას. მასობრივი კომუნიკაციის ნებისმიერი ურთიერთობის, განსაკუთრებით კი, მეორე მხარესთან პირველშეხვედრისას, ის, როგორც სხვა ჩვეულებრივი ადამიანი, იყენებს ფსიქოლოგიურ წნებს არამხოლოდ მეტყველებით, არამედ ყველა შესაძლებელი ფორმით-ჩაცმით, ვარცხნილობით, მაკიაჟით, ჟესტიკულა და მიმიკით. მის სასარგებლოდ შეიძლება გამოიყენოს ის ფაქტიც კი, თუ შეხვედრა, მისთვის ცნობილ და კომფორტულ გარემოში მიმდინარეობს. მასკომუნიკაციის ნებისმიერ წარმომადგენელს შეიძლება მოუწიოს ოფიციალური და არაოფიციალური ურთიერთობები. პირველისთვის დამახასიათებელია მკაცრი დოკუმენტურ-საქმიანი ენა, თემატიკა - ვიწრო, შემოფარგლულ ჩარჩოებში, თემატიკის მტკიცე დაცვით. მაშინ, როცა არაფორმალური საუბრის დროს, თემატიკა მრავალფეროვანია, ურთიერთობა ღია და, თითქმის ან სრულიად მეგობრული, რაც გამორიცხავს ფსიქოლოგიურ წნებს და საუბარს წარმართავს მრავალმხრივი შესაძლებლობებით.

განმარტებითი ლექსიკონი

ა

აბრევიატურა (აბრევიატურისა) [ლათ. abbreviatura შეკვეცა, შემოკლება] – პირობითი შეკვეცა სიტყვებისა წერაში. ქველ. ტ.1.

აბსენტიზმი (აბსენტეიზმისა) [ლათ. absens-იდან, არმყოფი, არდამსწრე] – კრებებზე დაუსწრებლობა, არჩვენებში მონაწილეობის მიუღებლობა. ქველ. ტ.1.

აბსოლუტი (აბსოლუტისა) [ლათ. absolutus თავისთავადი; უპირობო, უთუო] – ყოველგვარ პირობაზე დამოუკიდებელი თვითარსი; პირველ-მიზი; დაუსაბამო და უსასრულო მეტაფიზიკური არსი. ქველ. ტ.1.

აბსოლუტიზმი (აბსოლუტიზმისა) [ფრან. absolutisme, ლათ. absolutus-იდან] – მეფის შეუზღუდავი ძალაუფლება, თვითმპყრობელობა. ქველ. ტ.1.

აბსოლუტური (აბსოლუტურისა) [ლათ. absolutus-იდან] – თავისთავადი; არაშეფარდებითი (საპირისპ. შეფარდებითი; პირობითი); სრული, სრულიადი, სავსებითი. ქველ. ტ.1.

აბსტრაქტული (აბსტრაქტულისა) – განყენებული, განყენებითი; განზოგადებული. ქველ. ტ.1.

აბსტრაქცია (აბსტრაქციისა) [ლათ. abstractio მოცილება, მოშორება] – რაიმე საგნის, მოვლენის ზოგი ნიშნის (ჩვეულებრივად, არაარსებითი ნიშნების) უგულებელყოფა და სხვა (არსებითი) ნიშნების გამოყოფა აზროვნებაში. – განყენება. ქველ. ტ.1.

აბსურდი (აბსურდისა) [ლათ. absurdus] – შეუსაბამობა, უაზრობა, სისულელე. ქველ. ტ.1.

აბსურდული (აბსურდულისა) – შეუსაბამო, უაზრო, აბსურდის შემცველი. ქველ. ტ.1.

აგენტ-ი (აგენტისა) [ლათ. *agens* მოქმედი] – 1. სახელმწიფო დაწესებულების ან საზოგადოებრივი ორგანიზაციის დავალებათა ამსრულებელი პირი, - რწმუნებული, წარმომადგენელი. 2. ჯაშუში, პროვოკატორი. ქველ. ტ.1.

აგენტურა (აგენტურისა) – აგენტთა ერთობლიობა აგენტები. ქველ. ტ.1.

აგრესია (აგრესიისა) [ლათ. *agressio* შეტევა, იერიში] – პოლიტ. ერთი სახელმწიფოს თავდასხმა მეორეზე უმიზეზოდ; ერთი სახელმწიფოს ძალადობა მეორის მიმართ. ქველ. ტ.1.

აგრესიულ-ი (აგრესიულისა) – აგრესიის ხასიათის მქონე, – თავდასხმითი, დაპყრობითი. აგრესიული პოლიტიკა. – აგრესიული ქვეყანა. – [მითრიდატს] უნდოდა ეს ომი რომის აგრესიული დაპყრობითი პოლიტიკის მოსარიგებლად და მოსასპობად... (ივ. ჯავახ.). ქველ. ტ.1.

ადათ-ი (ადათისა) [არაბ. ადათ “ჩვეულება”] – მამა-პაპითგან დამკვიდრებული ჩვეულება, ხალხში სავალდებულოდ მიღებული წესი. ქველ. ტ.1.

ადაპტაცია (ადაპტაციისა) [ლათ. *adaptatio* მორგება, შეგუება] – 1. ბიოლ. შეჩვევა გარემოსთან. თვალის ადაპტაცია – თვალის შეჩვევა სინათლის გაძლიერებასა თუ კლებასთან. 2. გადატ. შეწყობა, მორგება. ტექსტის ადაპტაცია – ტექსტის შემოკლება-გადაკეთება მკითხველის მომზადების დონის შესაბამისად (ეკრძოდ, უცხო ენის შესწავლისას). ქველ. ტ.1.

ადაპტაცია – 1. გარესამყაროს პირობებთან ორგანიზმის შეგუების პროცესი. 2. სოციალური ა. – მოცემულ საზოგადოებაში გაბატონებულ ნორმებსა და ფასეულობასთან ადამიანების (ჯგუფის) შეგუების პროცესი. მოკლე პოლიტიკური ლექს.

ადინისტრაცია – 1. ფართო გაგებით – სახელმწიფოს აღმასრულებელ ორგანოთა სისტემა და მათი საქმიანობა. 2. ვიწრო გაგებით – დაწესებულების, საწარმოს, ორგანიზაციის ხელმძღვანელი პერსონალი. მოკლე პოლიტიკური ლექს.

ადინისტრაციის ხელმძღვანელი (კანცლერი) – ფინანსური, მატერიალური და ადამიანური რესურსების მართვის სფეროში

უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულების ადმინისტრაციის ხელმძღვანელი.

ადმინისტრირება – 1. მმართველობა, გამგებლობა; 2. მართვა ფორმალურად, ბიუროკრატიულად, მხოლოდ ბრძანებებით და განკარგულებებით, კონკრეტული ხელმძღვანელობის, საქმის ცოდნისა და ახსნა-განმარტებითი მუშაობის გარეშე. მოკლე პოლიტიკური ლექსი.

ავანტიურა (ავანტიურისა) [ფრან. aventure] – 1. თავგადასავალი, მეტწილად საძრახისი. 2. საფუძველს მოკლებული, საეგებოდ წამოწყებული უპერსპექტივო საქმე; მოქმედება, რომელსაც სახიფათო შედეგი მოსდევს. ქეგლ. ტ.1.

ავთენტოკურა (ავთენტოკურისა) [ფრან. authentique ნამდვილი ბერძ. authentikos-იდან თვითმყოფი] – ნამდვილი, დედნის ძალის მქონე. ქეგლ. ტ.1.

ავტარძია – ქვეყნის სამეურნეო იზოლირების, ჩაკეტილი და თვითუზრუნველყოფადი ეკონომიკური სისტემის შექმნის პოლიტიკა.

ავტო [ბერძ. autos თვით] – პირველი ნაწილი რთული ფუძეებისა; ნიშნავს: თვით, თავისი... ქეგლ. ტ.1.

ავტობიოგრაფია (ავტობიოგრაფიისა) – საკუთარი ბიოგრაფია; ავტორის მიერ თავისი ცხოვრების აღწერა. ქეგლ. ტ.1.

ავტობიოგრაფიული (ავტობიოგრაფიულისა) – ავტობიოგრაფიასთან დაკავშირებული; ავტობიოგრაფიის სახიათისა. ქეგლ. ტ.1.

ავტობრაფი (ავტოგრაფისა) [ბერძ. autos თვით და graphō ვწერ] – ავტორის ხელნაწერის დედანი. საკუთარი ხელით წარწერა ან ხელმოწერა. ქეგლ. ტ.1.

ავტოდიდაქტო (ავტოდიდაქტისა) [ბერძ. autos თვით და didaktos ნასწავლი] – თვითნასწავლი, - სკოლის გარეშე, უმასწავლებლოდ, საკუთარი ცდით ცოდნა მიღებული. ქეგლ. ტ.1.

ავტოკეფალია (ავტოკეფალიისა) [ბერძ. autos თვით და kephalē თავი] – კელესიის დამოუკიდებლობა. ქეგლ. ტ.1.

ავტოკეფალური (ავტოკეფალურისა) – ავტოკეფალიის ხასიათის მქონე, დამოუკიდებელი გარეშე ხელისუფლებისაგან. ქეგლ. ტ.1.

ავტოკრატი (ავტოკრატიისა) [ბერძ. autos თვით და kratos ძალა, ძალა-უფლება] – წიგნ. თვითმპყრობელობა, - მართვა-გამგებობის სისტემა, რომლითაც უმაღლესი და განუსაზღვრელი უფლებები ერთ პირს ენიჭება, -აბსოლუტიზმი. ქეგლ. ტ.1.

ავტონომია (ავტონომიისა) [ბერძ. autonomia: autos თვით და nomos კანონი] – თვითმმართველობა, - რომელიმე ქვეყნის, მხარის, ოლქის უფლება საკუთარი კანონმდებლობისა და მართვა-გამგებობისა.

ავტოპორტრეტი (ავტოპორტრეტისა) [ბერძ. autos თვით და ფრან. portrait] – მხატვრის მიერ დახატული თავისი თავის პორტრეტი. ქეგლ. ტ.1.

ავტორი (ავტორისა) [ლათ. auctor] – შემქმნელი რაიმე ნაწარმოებისა (ლიტერატურულისა, მხატვრულისა, მუსიკალურისა, მეცნიერულისა); გამომგონებელი. ქეგლ. ტ.1.

ავტორიტარული (ავტორიტარულისა) [ფრან. autoritaire] – წიგნ. რაც დამყარებულია ხელისუფლებისათვის, ავტორიტეტისათვის სრულ მორჩილებაზე. ქეგლ. ტ.1.

ავტორიტარიზმი – პოლიტიკური სისტემის, მმართველობის ფორმა, როდესაც უმაღლესი ხელისუფლება ყოველგვარი იურიდიული პასუხისმგებლობის გარეშე თავმოყრილია ერთი მმართველის ან ხუნტის ხელში.

ავტორიტეტი (ლათ. auctoritas – ღირსება, ძალა, ძალაუფლება) – საყოველთაოდ აღიარებული მნიშვნელობა, გავლენა, რითაც სარგებლობს რ-მე პირი, შეხედულებათა სისტემა ან ორგანიზაცია გარკვეულ ღირსებათა, დამსახურებათა გამო. გავლენის სფეროსა და ხასიათისაგან გამომდინარე, ასხვავებენ პოლიტიკურ, მორალურ, მეცნიერულ და ა.შ. ავტორიტეტს. ფილოს. ლექს. 1987.

ავტორიტეტი – შემქმნელი, ინციტორი – მნიშვნელობა ან გავლენა, რომელიც შეიძლება კქონდეს პიროვნებას, აგრეთვე საგნებს და რომელიც არ საჭიროებს ამ მნიშვნელობის მუდმივ დადასტურებას, საქმით მის დამტკიცებას.

ავტორიტეტიან-ი (ავტორიტეტიანისა) – ავტორიტეტის მქონე, - ავტორიტეტული. ქველ. ტ.1.

ავტორობა (ავტორობისა) – ავტორად ყოფნა. ქველ. ტ.1.

ავტორიტეტი – შემქმნელი, ინიციატორი – მნიშვნელობა, ან გავლენა, რომელიც შეიძლება ჰქონდეს პიროვნებას, აგრეთვე საგნებს და რომელიც არ საჭიროებს ამ მნიშვნელობის მუდმივ დადასტურებას, საქმით მის დამტკიცებას.

აზრი – 1. შეფასებითი მსჯელობა, თვალსაზრისი, კომენტარი, აგრეთვე ნებისმიერი სახით ისეთი შეხედულების გამოხატვა, რომელიც ასახავს რომელიმე პიროვნების, მოვლენის ან საგნის მიმართ დამოკიდებულებას და არ შეიცავს დადასტურებად ან უარყოფად ფაქტს; 2. შეფასებითი მსჯელობა, თვალსაზრისი, კომენტარი, აგრეთვე ნებისმიერი სახით ისეთი შეხედულების გამოხატვა, რომელიც ასახავს რომელიმე პიროვნების, მოვლენის ან საგნის მიმართ დამოკიდებულებას და არ შეიცავს დადასტურებად ან უარყოფად ფაქტს.

ალიანს-ი (ალიანსისა) [ფრან. alliance] – კავშირი ხელშეკრულების საფუძველზე (პოლიტიკურ ან საზოგადოებრივ ერთეულთა). ქველ. ტ.1.

ალოგიზმი (ალოგიზმისა) [ბერძ. a – უარყ. ნაწ. და logos სიტყვა, მსჯელობა] – ლოგიკის საწინააღმდეგო, ლოგიკის კანონების შეუსაბამო რამ; შეუსაბამობა. ქველ. ტ.1.

ალტერნატივა – არჩევა ორ შესაძლებელს შორის, რაც განპირობებულია აუცილებლობით – გადაწყვეტო ორიდან ერთ-ერთი.

ალტერნატივა (ლათ. alternus - მონაცვლეობითი) – ორი ან რამდენიმე ურთიერთგამომრიცხავი შესაძლებლობიდან ერთის არჩევის აუცილებლობა. ფილოსოფ. ლექს. 1987.

ალტერუიზმი (ლათ. alter - სხვა) – ზნეობრივი პრინციპი, რომელიც ნიშნავს სხვა ადამიანებისადმი უანგარო სამსახურს, მზადყოფნას მათი კეთილდღეობისათვის პირადი ინტერესების შესაწირად; უპირისპირდება ეგოიზმს. ფილოსოფ. ლექს. 1987.

ამბიცია (ამბიციისა) [ლათ. ambitio] – საკუთარი ღირსების გამძაფრებელი გრძნობა; კუდაბზიკური თავმოყვარეობა. ქველ. ტ.1.

ამნისტია (ამნისტიისა) [ბერძ. amnēstia მივიწყება] – დანაშაულის პატიება ან სასჯელის ვადის შემცირება უმაღლესი ხელისუფლების მიერ – დამნაშავეთა მთელი ჯგუფისათვის. ქველ. ტ.1.

ამორალიზმი 1. (ბერძ. a – უარყ. ნაწ. და ლათ. moralis - ზნეობრივი), ანუ იმორალიზმი, – ყოველგვარი მორალის უარყოფა, შეგნებული უარის თქმა ზნეობის კანონებზე, “კეთილისა და ბოროტის მიღმა” დადგომისაკენ მისწრაფება (ნიცშე). ფილოსოფ. ლექს. 1987. 2. გულგრილობა ზნეობის მოთხოვნებისადმი, უზნეობა.

ამორალურობა (ამორალურობისა) – ზნეობრივი ნორმების, პრინციპების უქონლობა, უგულუბელყოფა. ქველ. ტ.1.

ანალოგი (ანალოგისა) [ბერძ. analogos შესატყვისი] – რაც წარმოადგენს შესატყვისობას ან მსგავსებას რამესთან. ქველ. ტ.1.

ანალოგია (ანალოგიისა) [ბერძ. analogia შესატყვისობა] – 1. მსგავსება საგანთა ან მოვლენათა (საერთო ნიშნების მქონეობის საფუძველზე). მიმსგავსება; მსგავსი მოვლენა, ფაქტი. 2. ცვლილება, მომხდარი მსგავსების ნიადაგზე. ქველ. ტ.1.

ანარქია (ანარქიისა) [ბერძ. anarchia ხელისუფლების უქონლობა] – 1. ანარქიზმისათვის დამახასიათებელი უარყოფა ყოველგვარი ხელისუფლებისა და სახელმწიფოსი. 2. სრული უწესრიგობა, არეულობა, ქაოსი. ქველ. ტ.1.

ანარქიზმი (ანარქიზმისა) – პოლიტ. წვრილბურჟუაზიული პოლიტიკური მიმდინარეობა, რომელიც უარყოფს სახელმწიფოებრივს ხელისუფლებას და პროლეტარიატის ბურჟუაზიასთან ორგანიზებული პოლიტიკური ბრძოლის აუცილებლობას. ქველ. ტ.1.

ანარქიზმი – პოლიტიკური მიმდინარეობა, რომელიც უარყოფს სახელმწიფოს წყობილებას, მართვას და ორგანიზებულ პოლიტიკურ ბრძოლას.

ანაქრონიზმი-0 (ანაქრონიზმისა) [ბერძ. ana უკან და chronos დრო] – 1. ამა თუ იმ ფაქტის შეცდომით მიკუთვნება სხვა დროისათვის, სხვა ეპოქისათვის. ქრონოლოგიური შეუსაბამობა: ფაქტის მიხედვით იმ ეპოქისად, როდესაც იგი არ შეიძლებოდა მომხდარიყო. 2. გადმონაშთი სიძველისა, რომელიც აღარ შეეფერება თანამედროვე ცხოვრების წყობას; მოძველებული შეხედულება ან ჩვეულება. ქეგლ. ტ.1.

ანექსია (ანექსიისა) [ლათ. annexio შეერთება] – ერთი სახელმწიფოს მიერ მეორის კუთვნილი ტერიტორიის დაპყრობა, ძალის გამოყენებით მიერთება, რაც საერთაშორისო სამართლის ნორმების უხეში დარღვევაა.

ანომალია (ანომალიისა) [ბერძ. anomalia უსწორმასწორობა] – საერთო წესისაგან გადახვევა, წესის დარღვევა. ქეგლ. ტ.1.

ანონიმი-0 (ანონიმისა) [ბერძ. anonymos უსახელო] – თხზულება ან წერილი, რომელზედაც ავტორის სახელი არ არის აღნიშნული. ავტორი, რომლის ვინაობაც არაა ცნობილი. ქეგლ. ტ.1.

ანონსი-0 (ანონსისა) [ფრან. annonce] – მოკლე წინასწარი განცხადება, ჩვეულებრივ, მომავალი სპექტაკლებისა და კონცერტების შესახებ.

ანოტაცია (ანოტაციისა) [ლათ. annotatio შენიშვნა] – წიგნის აღწერილობა შინაარსის მოკლედ გადმოცემით, ზოგჯერ შეფასების დართვითაც. ქეგლ. ტ.1.

ანტაგონიზმი-0 (ანტაგონიზმისა) [ბერძ. antagonismos ჭიდილი, ბრძოლა] – შეურიგებელი ბრძოლა მოწინააღმდეგე ძალთა შორის, ინტერესთა შეურიგებელი დაპირისპირება. ქეგლ. ტ.1.

ანტითეზა (ანტითეზისა) [ბერძ. antithesis დაპირისპირება] – ორი ურთიერთ საწინააღმდეგო აზრის შეპირისპირება გამოთქმისათვის მეტი ძალისა და გამომსახველობის მისანიჭებლად. ქეგლ. ტ.1.

ანტითეზისი-0 (ანტითეზისისა) [ბერძ. antithesis დაპირისპირება] – ამოსავალი დებულების (თეზისის) საწინააღმდეგო დებულება (დიალექტიკაში). ქეგლ. ტ.1.

ანტიპათია (ანტიპათიისა) [ბერძ. antipatheia] – არაკეთილგანწყობილება ვისიმე მიმართ. ქეგლ. ტ.1.

ანტიპათიზმი (ანტიპათიურისა) – ანტიპათიის გამომწვევი, არამიზიდველი. ქეგლ. ტ.1.

ანტისახელმწიფოებრივისა (ანტისახელმწიფოებრივისა) – სახელმწიფოს ინტერესების წინააღმდეგ, სახელმწიფოს ინტერესების საზიანოდ მიმართული. ქეგლ. ტ.1.

ანტისემიტიზმი – ეროვნული და რელიგიური შუღლის ნაირსახეობა, მიმართული ებრაელთა იურიდიული და სოციალური დისკრიმინაციისაკენ, ჩაგვრისაკენ.

ანტიქრისტი (ანტიქრისტესი) [ბერძ. antichristos] – ქრისტეს მთავარი და უკანასკნელი მტერი, რომელიც ქვეყანას მოველინება მეორედ მოსვლისას და რომელსაც ქრისტე დაამარცხებს. ქეგლ. ტ.1.

აპათია (აპათიისა) [და არა: აპატია] [ბერძ. apatheia უგრძნობლობა] – ხალისის, ინტერესის უქონლობა, ყველაფრისადმი გულგრილი დამოკიდებულება. ოცნების აღმაფრენა უცებ ჩაუქრა..., რაღაც მოწყენილობა ეწვია, ჩვეულებრივი აპათია იგრძნო (გ. ნახუცრ.). ქეგლ. ტ.1.

აპათია – გულგრილობა, ნორმალურ პირობებში გამოფიტვის ან სულიერი დაღლილობის შედეგი, რომელიც ხშირად დაკავშირებულია ქვეყნის მიმე მდგომარეობასთანაც.

აპარტიზმი – რასისტული პოლიტიკა, რომლის მიზანია თეთრკანიანი, ფერადკანიანი და შავკანიანი მოსახლეობის პოლიტიკური, ეკონომიკური, სოციალური და გეოგრაფიული განცალკევება.

აპარტიზმი – პირი, რომელსაც სამშობლო არ გააჩნია. მოკლე პოლიტიკური ლექს.

აპელაცია (აპელაციისა) [ლათ. appellatio მიმართვა] – სასამართლოს დაბალი ინსტანციის გადაწყვეტილების გასაჩივრება უფრო მაღალ ინსტანციაში, - იგივეა, რაც კასაცია. გადატ. სასამართლო საქმის წარმოება. ქეგლ. ტ.1.

აპლომბი-0 (აპლომბისა) [ფრან. aplomb] – საკუთარ თავზე დიდი წარმოდგენა და შესაბამისი ლაპარაკი ან ქცევა, - რიხი. ქველ. ტ.1.

აპოთეოზი-0 (აპოთეოზისა) [ბერძ. apotheōsis გაღმერთება] – 1. თეატრ. უკანასკნელი, სახეიმო სურათი ზოგ წარმოდგენაში. 2. ვისიმე ან რისამე განდიდება. 3. ძვ. საბერძნეთსა და რომში – გმირებისა და მეფეების ღმერთებად გამოცხადება. ქველ. ტ.1.

აპოკალიფსი-0 (აპოკალიფსისა) [ბერძ. apokalypsis გამოცხადება] – ახალი აღთქმის ერთ-ერთი წიგნი, რომელიც შეიცავს წინასწარმეტყველებას ქვეყნის დასასრულზე. ქველ. ტ.1.

აპოკრიფი-0 (აპოკრიფისა) [ბერძ. apokryphos დაფარული] – ეკლ. ბიბლიური შინაარსის ნაწარმოები, რომელსაც არა სცნობს ეკლესია, და რომელიც ამის გამო არ შედის ე.წ. “საღვთო წერილის” წიგნებში. ქველ. ტ.1.

აპოლიტიზმი-0 1. (აპოლიტიზმისა) [ბერძ. a – უარყ. ნაწ. და politikos სახელმწიფოებრივი, საზოგადოებრივი] – პოლიტიკური საკითხებისადმი ინტერესის უქონლობა; საზოგადოებრივ-პოლიტიკურ ცხოვრებაში მონაწილეობის მიუღებლობა. ქველ. ტ.1. 2. უარყოფითი, პასიური, გულგრილი დამოკიდებულება საზოგადოებრივი და პოლიტიკური ცხოვრებისადმი. მოკლე პოლიტიკური ლექს.

აპოლოგეტი-0 (აპოლოგეტისა) [ბერძ. apologētēs] – ვისიმე ან რისამე დასაცავად, გამოსაქომაგებლად გამოსული. ქველ. ტ.1.

აპოლოგია (აპოლოგიისა) [ბერძ. apologia დაცვა] – ვისიმე ან რისამე დაცვა ზეპირი სიტყვით ან წერილობით, - გამოსარჩლება, გამართლება (რისამე). ქველ. ტ.1.

აპრიორი [ლათ. a priori წინასწარიდან: a –გან- და prior უფრო ადრინდელი] – ცდისგან დამოუკიდებლად, ცდის გარეშე, იმ თავითვე, წინასწარ გადაწყვეტით (აყენებს დებულებას, წინასწარ გადაწყვეტით. მსჯელობს, ასკვნის). ქველ. ტ.1.

აპრიორული-0 (აპრიორულისა) – ცდისგან დამოუკიდებელი, წინასწარ გადაწყვეტილი. ქველ. ტ.1.

აპრობაცია (აპრობაციისა) [ლათ. *approbatio* მოწონება] – დადასტურება, მოწონება წინასწარი შემოწმების შემდეგ. ქეგლ. ტ.1.

აპროტესტუმ-ს (გააპროტესტა, გაუპროტესტებია) – განაჩენს, გადაწყვეტილებას ასაჩივრებს, საქმის გადასინჯვას მოითხოვს.

არაოფიციალურ-ი (არაოფიციალურისა) – რასაც ოფიციალური ხასიათი, მნიშვნელობა არა აქვს, - რაც არ ეკუთვნის მთავრობისა თუ სახელმწიფო დაწესებულების სახელით. ქეგლ. ტ.1.

არბიტრაჟი – უთანხმოების გადაჭრა მხარეების მიერ არჩეული პირის – არბიტრის – საშუალებით. მოკლე პოლიტიკური ლექსი.

არბო (არგოსი) [ფრან. *argot*] – ცალკეული სოციალური ჯგუფის, პროფესიის, წრის თავისებური მეტყველება, რომლის სიტყვები და გამოთქმები გასაგებია მხოლოდ სათანადო წრისათვის. ქეგლ. ტ.1.

არბუმენტი – დასაბუთების საფუძველი, დასაბუთების ის ნაწილი, რომელსაც ემყარება მისი სიცხადე.

არისტოკრატია (არისტოკრატიისა) [ბერძ. *aristokratia* საუკეთესოთა მმართველობა] – 1. გვარიშვილობით წარჩინებულთა უმაღლესი ფენა, - დიდგვარიანები. 2. სახელმწიფო წყობილება, რომლის დროს ძალაუფლება დიდგვარიანთა პრივილეგიებულ კლასს ეკუთვნოდა. ქეგლ. ტ.1.

არიზ-ი (არიფისა) [არაბ. “რწმუნებული”] – 1. ძვ. ამხანაგი, ტოლი, თანამონაწილე, თანამოზიარე, თანამეინახე (სუფრაზე). 2. საუბ. გამოუცდელი, ხალხში გამოუსვლელი. ქეგლ. ტ.1.

არქაიზაცია (არქაიზაციისა) [და არა: არხაიზაცია] – ძველი სიტყვებისა და გამოთქმების ხმარება (ჩვეულებრივ საჭიროების გარეშე). ქეგლ. ტ.1.

არქაიზმი (არქაიზმისა) [და არა: არხაიზმი] – მოძველებული, ყოველდღიური ხმარებიდან გამოსული სიტყვა ან გამოთქმა. ქეგლ. ტ.1.

არქაულ-ი (არქაულისა) [ბერძ. *archaios* ძველი] – ძველი, ძველებური. დრომოჭმული, ხმარებიდან გამოსული, უკუბრუნებული. ქეგლ. ტ.1.

არქიმანდრიტი-ი (არქიმანდრიტისა) [ბერძ. archi- და mandra ჯოგი, სამწესო] – დიდი მონასტრის წინამძღვარი. ქველ. ტ.1.

არქისტრატეგი-ი (არქისტრატეგისა) [ბერძ. archistrategos] – ძვ. მხედართმთავარი. ქველ. ტ.1.

ასაბიბა (ასაბიბისა) – ძვ. “მტერზე მიმყოლი, შემწე” (საბა); თანამდგომი, ამხანაგი. ქველ. ტ.1.

ასამბლეა (ასამბლეისა) [ფრან. assemblee კრება, შეკრება] – საერთო კრება რომელიმე სახელმწიფოებრივი ან საერთაშორისო ორგანიზაციის წევრებისა.

ასიმილაცია (ასიმილაციისა) [ლათ. assimilatio დამსგავსება] (ბუნებრივი და ძალდატანებითი) – ერთი ხალხის მეორესთან შერევა ენის, ჩვეულების და სხვ. შეთვისებით და საკუთარი ენის, კულტურის და ეროვნული ცნობიერებისა და თვითშეგნების დაკარგვით.

ასპეტიზმი-ი (ასპეტიზმისა) – ასპეტისებური ცხოვრება, - უარის თქმა ყოველგვარ ამქვეყნიურ სიამოვნებაზე “ზნეობრივი სრულყოფის” მიღწევის მიზნით. ქველ. ტ.1.

ასლ-ი (ასლისა) [არაბ. ასლ “ძირი”; “დედანი”] – ძვ. დედანი, ორიგინალი, ნამდვილი. ქველ. ტ.1.

ასოციაცია (ასოციაციისა) [ფრან. association] – ნებაყოფლობითი კავშირი, გაერთიანება, ამხანაგობა. ქველ. ტ.1.

ასოციაცია – საზოგადოებრივი გაერთიანება.

ასპარეზი-ი (ასპარეზისა) [სპარ. “ცხენის სარბენი”] – არე (მოქმედებისა), სარბიელი. ქველ. ტ.1.

ასპექტი-ი (ასპექტისა) [ლათ. aspectus შეხედულება, სახე] – თვალსაზრისი. ქველ. ტ.1.

ატაშიზმი-ი (ატაშიზმისა) [ლათ. ატაუს შორეული წინაპარი] – შთამომავლობაში ისეთი ნიშნის გამოვლენა, რაც დამახასიათებელი იყო შორეული წინაპრებისათვის. ქველ. ტ.3.

ატაშე (ატაშესი) [და არა: ატაშისა] [ფრან. attaché ვინმესთან მივლენილი] – ამა თუ იმ დარგის სპეციალისტი დიპლომატიურ

მისიასთან (საელჩოსთან), რომელიც კონსულტაციას უწევს მისიას და საჭირო ინფორმაციას აწვდის თავის სახელმწიფოს. ქეგლ. ტ.1.

ატრიბუტი-ი (ატრიბუტისა) [ლათ. attributum თვისება, კუთვნილება] – თვისება. ქეგლ. ტ.1.

აუდიენცია (აუდიენციისა) [ლათ. audientia მოსმენა] – ოფიციალური მიღება მაღალი თანამდებობის პირის მიერ. ქეგლ. ტ.1.

აფექტი-ი (აფექტისა) [ლათ. affectus] – ძლიერი განცდა; ძლიერი განცდის (განრისხების, აღტაცების...) გამოვლენა. ქეგლ. ტ.1.

აქსიომა (აქსიომისა) [ბერძ. axiōma აღიარება, აღიარებული დებულება] – ამოსავლად მიღებული ცხადი დებულება, რომელიც თვითონ არაა დამტკიცებული, მაგრამ სხვა დებულებათა დასამტკიცებლად აუცილებელია. გადატ. თავისთავად ცხადი დებულება, რომელიც არ საჭიროებს დამტკიცებას. ქეგლ. ტ.1.

აქცია – 1. ფასიანი ქაღალდი, რომელსაც სააქციო საზოგადოებები უშვებენ. იგი ადასტურებს მისი პატრონის მოცემული საზოგადოების კაპიტალში მონაწილეობას და უფლებას აძლევს მას ყოველწლიური შემოსავლის ნაწილი (დივიდენტი) მიიღოს. 2. მოქმედება, გამოსვლა (მაგ. პოლიტიკური აქცია, დიპლომატიური აქცია და სხვ.). მოკლე პოლიტიკური ლექს.

ბ

ბათილი-ი (ბათილისა) [არაბ. ბათილ “ცარიელი”; “არანამდვილი”] – გაუქმებული, ძალდაკარგული. ბათილსა ვართ! – გაესწორდით, ერთმანეთისა არაფერი გემართებას. ქეგლ. ტ.1.

ბაკალავრი (ბაკალავრისა) [ლათ. baccalaureus] – მფლობელი იმ აკადემიური ხარისხისა, რომელიც პირს აკადემიური უმაღლესი საგანმანათლებლო პროგრამის პირველი საფეხურისათვის – ბაკალავრიატისათვის დადგენილი კრედიტების რაოდენობის ათვისების შედეგად ენიჭება.

ბეზირგან-ი (ბეზირგნისა) [სპარ. ბაზარგან “ვაჭარი”] – ძვ. დიდ-ვაჭარი, სოფლაგარი. ქეგლ. ტ.1.

ბენილუშის ძმენაბი – 1944 წელს ლონდონში დადებული ხელშეკრულების საფუძველზე შექმნილი ეკონომიკური კავშირი ბელგიას, ნიდერლანდებსა და ლუქსემბურგს შორის.

ბი-ბი-სი – ბრიტანეთის რადიომაუწყებლობის კორპორაციის შემოკლებული სახელწოდება, დაარსდა 1927 წ. მას კონტროლს უწევს ინგლისის მთავრობა. მოკლე პოლიტიკური ლექს.

ბიკოლარული მსოფლიო – (ანუ ორპოლარული) – ბუნებრივი გეოპოლიტიკური კონსტრუქცია, რომელიც მსოფლიო მასშტაბში ასახავს ძირითად გეოპოლიტიკურ დუალიზმს – თალასოკრატია თელუროკრატის წინააღმდეგ.

ბიშროკრატია – 1. აღმასრულებელი ხელისუფლების მიერ მოსახლეობის უმრავლესობის ნებისა და გადაწყვეტილებების უგულვებლყოფა; 2. მის საქმიანობაში მუშაობის ფორმის და არა შინაარსის წინა პლანზე წამოწევა; 3. მუშაობის წესებისა და ამოცანების დაქვემდებარება ფორმის შენარჩუნებისა და განმტკიცებისადმი. მოკლე პოლიტიკური ლექს.

ბლიცპრიზი – ომის წარმოების თეორია, რომელიც მტერზე უმცირეს ვადაში გამარჯვებას ითვალისწინებს. მოკლე პოლიტიკური ლექს.

ბლოკი (ბლოკისა) [ფრან. bloc] – შეთანხმება (კავშირი) პოლიტიკური პარტიებისა, სხვადასხვა საზოგადოებრივი ჯგუფებისა ან სახელმწიფოებისა საერთო პოლიტიკური მიზნის მისაღწევად. ქეგლ. ტ.1.

ბრიზინი – პრესის წარმომადგენელთა ხანმოკლე თათბირი, რომლის დროსაც სპეციალური რწმუნებული პირები აცნობენ მათი მთავრობის პოზიციას ამა თუ იმ საკითხის მიმართ. მოკლე პოლიტიკური ლექს.

ბუღიზმი – ერთ-ერთი მსოფლიო რელიგია, რომელიც ძვ.წ. 560-440 წწ. წარმოიშვა ინდოეთში და რომელსაც ქადაგებდა ბუდა (“ნათელმხილველი”) გაუტამა.

ბუფერული-0 (ბუფერულისა) – ბუფერის თვისების მქონე. ბუფერული სახელმწიფო – პატარა სახელმწიფო, რომელიც მოქცეულია ორ მოწინააღმდეგე სახელმწიფოს მიწა-წყალს შორის და რომლის გამოყენებასაც ორივე მეზობელი ცდილობს თავისი ინტერესების შესაბამისად და თავის მოპირდაპირის წინააღმდეგ. ქეგლ. ტ.1.

ბ

ბაერთიანებული ერების ორგანიზაცია (გაერო) – საყოველთაო მშვიდობის უზრუნველყოფისა და სახელმწიფოთა თანამშრომლობის საერთაშორისო ორგანიზაცია. შეიქმნა 1945 წ. 26 იანვარს. 1945 წ. 24 სექტემბერს სან-ფრანცისკოში მის წესდებას ხელი მოაწერა 50-მა სახელმწიფომ, და იგი ძალაში შევიდა 1945 წ. 24 ოქტომბერს. მოკლე პოლიტიკური ლექს.

ბაეროს ბენეფალური ასამბლეა – გაერთიანებული ერების ორგანიზაციის ერთ-ერთი მთავარი ორგანო, რომელიც შედგება გაეროს ყველა წევრი-სახელმწიფოს წარმომადგენლებისაგან. უფლებამოსილია განიხილოს გაეროს წესდებით გათვალისწინებული ყველა საკითხი და რეკომენდაციები მისცეს წევრ სახელმწიფოებს და უშიშროების საბჭოს. მოკლე პოლიტიკური ლექს.

ბაზეტი-0 (გაზეთისა) [იტალ. gazetta] – პერიოდული (ჩვეულებრივ ყოველდღიური) გამოცემა ფურცლების სახით, რომელიც შეიცავს ინფორმაციას მიმდინარე მნიშვნელოვანი მოვლენების შესახებ და პოლიტიკურ-მეცნიერული ხასიათის წერილებს. ქეგლ. ტ.2.

ბარანტი – უზრუნველყოფა, თავდებობა. საერთაშორისო გარანტიები – საერთაშორისო სამართლის ნორმების დაცვის და საერთაშორისო ვალდებულებების შესრულების სამართლებრივი პრინციპებისა და საშუალებების ერთობლიობა. მოკლე პოლიტიკური ლექს.

ბარანტი – პირი, ორგანიზაცია, სახელმწიფო ან სახელმწიფოთა ჯგუფი, რომელიც განსაზღვრულ გარანტიებს იძლევა და თვალყურს ადევნებს მათ შესრულებას. მოკლე პოლიტიკური ლექს.

ბაწვევის სიბმლი – დაკავებული თანამდებობიდან დიპლომატიური წარმომადგენლის გაწვევის დოკუმენტი. გ. ს. იმ სახელმწიფოს მეთაურს ეგზავნება, რომელშიც აკრედიტებულია დიპლომატიური წარმომადგენელი. მას ხელს აწერს იმ სახელმწიფოს მეთაური, რომელმაც დანიშნა დიპლომატიური წარმომადგენელი. მოკლე პოლიტიკური ლექს.

ბენეალოგია (გენეალოგიისა) [ბერძ. genealogia] – 1. გვარტომობა, წარმომავლობა. საგვარეულო ნუსხა; გვარის აღწერილობა. 2. ისტორიის დამხმარე დისციპლინა, რომელიც შეისწავლის გვარტომობის ისტორიას. ქეგლ. ტ.2.

ბენეზისი (გენეზისისა) [ბერძ. genesis] – წარმოქმნა, წარმოშობა, წარმომავლობა. რაიმე მოვლენის ჩასახვისა და განვითარების პროცესი, ისტორია. ქეგლ. ტ.2.

ბენერალიზაცია (გენერალიზაციისა) – რისამე განზოგადება, სხვა ფაქტებზე, მოვლენებზე გავრცელება; კერძო მოვლენათა დაქვემდებარება ზოგადი მოვლენისადმი.

ბენერალისიმუზი – რიგი ქვეყნის შეიარაღებული ძალების უმაღლესი სამხედრო წოდება. იგი ენიჭებოდათ მხედართმთავრებს, რომლებიც ომის დროს რამდენიმე არმიას სარდლობდნენ, სამეფო დინასტიის ოჯახის წევრებს და სახელმწიფო მოღვაწეებს, როგორც საპატიო წოდება. მოკლე პოლიტიკური ლექს.

ბენეტიკური ნათესაზი – დონორის ან რეციპიენტის შვილი, დედა, მამა, შვილიშვილი, ბებია, პაპა, ძმა, და, ძმისწული, დისწული, დედის ძმა ან და, მამის ძმა ან და, ბიძაშვილი, დეიდაშვილი, მამიდაშვილი.

ბენია (გენისა) [ლათ. genius] – უდიდესი შემოქმედებითი ნიჭი.

ბენიალობა (გენიალობისა) – გენიოსის ნიჭის უმაღლესი შემოქმედებითი უნარის მქონეობა, - გენიოსობა.

ბენიალურ-ი (გენიალურისა) – უდიდესი შემოქმედებითი ნიჭით დაჯილდოებული, გენიის მქონე, - გენიოსი. ქეგლ. ტ.2.

ბენიოსი (გენიოსისა) – უდიდესი შემოქმედებითი ნიჭით, გენიით დაჯილდოებული პიროვნება. ქეგლ. ტ.2.

ბენოციდი – რასობრივი, ეროვნული თუ რელიგიური მოტივებით მოსახლეობის ცალკეული ჯგუფების ფიზიკური მოსპობა და ცხოვრების ისეთ პირობებში ჩაყენება, რაც მათ განადგურებას გამოიწვევს. მოკლე პოლიტიკური ლექსი.

ბეოპოლიტიკა – არის ხელისუფლების მსოფლმხედველობა, მეცნიერება ხელისუფლების შესახებ და ხელისუფლებისათვის, მეცნიერება მართვის შესახებ (ა. დუგინი).

ბეოპოლიტიკური დუალიზმი – გეოპოლიტიკის ძირითადი პრინციპი, რომელიც ისტორიული პროცესის მამოძრავებელ ძალად საზღვაო (თალასოკრატიისა) და სახმელეთო (თელუროკრატიის) მმართველობის წინააღმდეგობას განიხილავს.

ბეოსტრატეგია – გეოპოლიტიკური ანალიზის სამხედრო ასპექტები.

ბერბი (გერბისა) [პოლ. herb] – პირობითი გამოსახულება, რომელიც მიკუთვნებული აქვს სახელმწიფოს, ქალაქს და სხვ. ქველ. ტ.2.

ბლოკალური – საყოველთაო. მაგ., თანამედროვეობის გ. პრობლემები – დედამიწაზე მშვიდობის შენარჩუნება, გარემოს დაცვა და სხვ. მოკლე პოლიტიკური ლექსი.

ბრადატია (გრადაციისა) [ლათ. gradatio] – თანდათანობა, თანმიმდევრობა ერთი საფეხურიდან მეორეში გადასვლისას. ქველ. ტ.2.

ბრანდიოზული (გრანდიოზულისა) [იტალ. grandioso] – ვეებერთელა, დიდი; დიდებული, დიადი. ქველ. ტ.2.

ბრიფი (გრიფისა) [ფრან. griffe ბრჭყალი] – თანამდებობის პირთა ხელმოწერის გამომსახველი ბეჭედი. ქველ. ტ.2.

დ

დეგრადაცია (დეგრადაციისა) [ფრან. degradation] – თანდათანობით გაუარესება რაიმე თვისებისა, - დაქვეითება, დაცემა, გადაგვარება. ქველ. ტ.3.

დედანი (დედნისა) – თავდაპირველი ტექსტი, საიდანაც პირი გადააქვთ (გადაწერით ან გადაბეჭდვით), ან რომლის

მიხედვითაც აწვობენ (სტამბაში), - ძირითადი ტექსტი, ორიგინალი. ქეგლ. ტ.3.

დევიზი-0 (დევიზისა) [ფრან. devise] – 1. მოკლე გამონათქვამი, რომელიც გამოხატავს მოქმედების სახელმძღვანელო აზრს, იდეას, მიზანს. 2. მოკლე გამონათქვამი, რომელსაც ავტორი თავისი სახელისა და გვარის ნაცვლად აწერს დახურულ კონკურსზე წარსადგენ შრომას (პროექტს). 3. ჰერალდიკაში – მოკლე წარწერა გერბზე, ფარზე და მისთ. ქეგლ. ტ.3.

დეზავუირება – სახელმწიფოს ან მთავრობის მეთაურის განცხადება იმის შესახებ, რომ მისი დიპლომატიური წარმომადგენლის თუ სხვა ოფიციალური რწმუნებულის ესა თუ ის აქტი არ შეესაბამება ამ პირის უფლებამოსილებას და ამიტომ იურიდიულად მოკლებულია მნიშვნელობას. დ-ს ჩვეულებრივ თან ახლავს დიპლომატიური წარმომადგენლის თუ სხვა ოფიციალური რწმუნებულის გაწვევა. მოკლე პოლიტიკური ლექს.

დეზინფორმაცია – ყალბი, პროვოკაციული ცნობა, რომელსაც ავრცელებენ იმისათვის, რათა შეცდომაში შეიყვანონ საზოგადოებრივი აზრი. მოკლე პოლიტიკური ლექს.

დეორგანიზაცია (დეზორგანიზაციისა) [ფრან. desorganisation დარღვევა, მოშლა] – ორგანიზებულობის მოშლა, წესიერების დარღვევა, უწესრიგობის, არეუ-დარევის შეტანა. ქეგლ. ტ.3.

დე იურე [ლათ. de jure] – იურიდიულად, კანონის თანახმად, ფორმალურად; დე იურე ცნობა ნიშნავს ახალი სახელმწიფოს ოფიციალურ ცნობას და მასთან დიპლომატიური ურთიერთობის დამყარებას. ქეგლ. ტ.3.

დეკლარაცია (დეკლარაციისა) [ლათ. declaratio] – 1. ოფიციალური ან სახეიმო განცხადება. 2. ოფიციალური გამოცხადება რომელიმე აქტისა, კანონისა და მისთ., განსაკუთრებით სახეიმო გამოცხადება იმ ძირითადი პრინციპებისა, რომლებიც საფუძვლად ედება სახელმწიფოს ახალ ეკონომიურ და პოლიტიკურ წყობას. 3. ერთი ან რამდენიმე სახელმწიფოს განცხადება საერთაშორისო პოლიტიკის რომელიმე საკითხის შესახებ მიღებული გადაწყვეტილების თაობაზე. 4. საპარლამენტო პრაქტიკაში – მთავრობის ან პარტიის

განცხადება თავისი პოლიტიკური პროგრამის თაობაზე. 5. გადასახადის გადამხდელის განცხადება, რითაც ის აცნობებს საფინანსო ორგანოებს, თავისი დასაბეგრი ქონებისა და შემოსავლის რაოდენობის შესახებ. ქეგლ. ტ.3.

ფელიკატობა – თავაზიანობა, ზრდილობიანობა. ქეგლ. ტ.3.

ფემაგოგიზმი-0 (დემაგოგიურისა) – დემაგოგიის ხასიათისა. ქეგლ. ტ.3.

ფემაგოგია – გამიჯვნა, სახელმწიფო საზღვრების დადგენა და მათი აღნიშვნა სპეციალური სასაზღვრო ნიშნებით მომიჯნავე სახელმწიფოთა ხელშეკრულებების, შეთანხმებების თანახმად. მოკლე პოლიტ. ლექს.

ფემარში-0 (დემარშისა) [ფრან. demarche] – დიპლ. ერთი სახელმწიფოს მთავრობის, საგარეო საქმეთა უწყების ან დიპლომატიური წარმომადგენლის მიმართვა მეორე სახელმწიფოსადმი.

ფემილიტარიზაცია (დემილიტარიზაციისა) – რომელიმე სახელმწიფოსათვის სიმაგრეთა აგების, სამხედრო მრეწველობისა და გარკვეულ ტერიტორიაზე ჯარის ყოლის აკრძალვა, - განიარაღება. ქეგლ. ტ.3.

ფემობილიზაცია – (დემობილიზაციისა) [ფრან. demobilisation] – 1. შეიარაღებული ძალების გადაყვანა საომარი მდგომარეობიდან სამშვიდობოზე. 2. სამხედრო მოსამსახურეთა განთავისუფლება (დათხოვნა) სამსახურიდან, არმიის რაოდენობის შემცირება მშვიდობიან მდგომარეობაში გადასვლის გამო. 3. მოქმედებისათვის მზადყოფნის შენელება, აქტივობის, სიფხიზლის შესუსტება. ქეგლ. ტ.3.

ფემობრაზია – საზოგადოებრივი მეცნიერება მოსახლეობასა და მისი განვითარების კანონზომიერებებზე. მოკლე პოლიტ. ლექს.

ფემოკრატი-0 (დემოკრატიისა) – 1. დემოკრატიული მმართველობის მომხრე, დემოკრატიის მომხრე. 2. დემოკრატიულად წოდებული პარტიის წევრი.

ფემოკრატია (დემოკრატიისა) [ბერძ. demokratia ხალხის ხელისუფლება] – წყობილების ისეთი ფორმა, როდესაც ხელისუფლება ეკუთვნის ხალხს. ქეგლ. ტ.3.

დემონსტრაცია (დემონსტრაციისა) [ლათ. demonstratio] – მასობრივი მსვლელობა (მიტინგი და მისთ.) საზოგადოებრივი განწყობილების გამოსახატავად. ქეგლ. ტპ.

დემონსტრაციულ-0 (დემონსტრაციულისა) – 1. დემონსტრაციის მიზნით ჩადენილი, - გამომწვევი. 2. დემონსტრაციაზე, ჩვენებაზე დამყარებული, - თვალსაჩინო. ქეგლ. ტპ.

დემორალიზაცია – სახელმწიფო ან სხვა მონოპოლიის საშუალების მოსობა პროდუქციის ერთი მწარმოებლისათვის, რომელიც უკარნახებს მომხმარებელს თავის პირობებს, ფასს.

დემორალიზაცია (დემორალიზაციისა) [ფრან. demoralization] – 1. მორალური გახრწნა, ზნეობრივი დაცემა. 2. ბრძოლისუნარიანობისა და დისციპლინის დაცემა, დაქვეითება. ქეგლ. ტპ.

დემოს-0 (დემოსისა) [ბერძ. demos] – მოსახლეობის არა-პრივილეგირებული ნაწილი კლასობრივ საზოგადოებაში, - ხალხის მასა. ქეგლ. ტპ.

დენატურალიზაცია – მოქალაქის რომელიმე სახელმწიფოს ქვეშევრდომობიდან გამოსვლა ან ამ ქვეშევრდომობის ჩამორთმევა. მოკლე პოლიტ. ლექს.

დენონსირება – ერთი სახელმწიფოს განცხადება მეორე სახელმწიფოსათვის, მათ შორის დადებული ხელშეკრულების ან შეთანხმების შეწყვეტის შესახებ წინასწარ განსაზღვრულ ვადაში დადგენილი წესების მიხედვით. მოკლე პოლიტიკური ლექს.

დეპარტამენტი – ზოგიერთ სახელმწიფოში უწყების, სამინისტროს სახელწოდება. მოკლე პოლიტიკური ლექს.

დეპორტაცია – სახელმწიფოდან გაძევება, განდევნა. დ. გამოიყენება უცხოელების და აპატრიდების მიმართ, რომლებიც სახელმწიფოს ტერიტორიაზე ნებართვის გარეშე იმყოფებიან, სხვა “არასასურველ პირთა” კატეგორიების მიმართაც.

დეპრესია – დათრგუნული სულიერი მდგომარეობა (დადარდიანება, სეკლიანობა, ნაღვლიანობა).

დეპუტატი-ი (დეპუტატისა) [ლათ. *deputatus* წარგზავნილი] – არჩეული წარმომადგენელი, საკანონმდებლო ან საწარმომადგენლო ორგანოს წევრი. ქველ. ტ.3.

დერივატი-ი (დერივატისა) [ლათ. *derivatus*] – რაიმე პირველადისაგან წარმოქმნილი, წარმოშობილი. ქველ. ტ.3.

დესპრიფციულ-ი (დესპრიფციულისა) – აღწერითი. ქველ. ტ.3.

დესპან-ი (დესპანისა) – 1. ერთი სახელმწიფოს დიპლომატიური წარმომადგენელი მეორეში, ელჩზე მცირე რანგისა. 2. ერთი სახელმწიფოს მიერ მეორეში წარგზავნილი საგანგებო პირი სახელმწიფოებრივი მნიშვნელობის დავალებით, - ელჩი. ქველ. ტ.3.

დესპანობა (დესპანობისა) – დესპანის თანამდებობა; დესპანის მოვალეობა; დესპანად ყოფნა. ქველ. ტ.3.

დესპოტი-ი (დესპოტისა) [ბერძ. *despotēs* მბრძანებელი] – 1. მმართველი (ქვეყნისა და სხვ), რომელიც განუსაზღვრელი უფლებებით სარგებლობს, თვითნებურად მოქმედებს. 2. გადატ. თვითნება ადამიანი, რომელიც სხვას აიძულებს მის ნებაზე იქცეოდეს, ვინც სხვის სურვილებს ანგარიშს არ უწევს, - ტირანი. 3. იმპერატორის ტიტული ბიზანტიაში. ქველ. ტ.3.

დესპოტიზმი-ი (დესპოტიზმისა) – 1. შეუზღუდველი მონარქიის ფორმა, დესპოტია, 2. თვითნებობა, დესპოტობა. ქველ. ტ.3.

დესტაბილიზაცია – წონასწორობის დარღვევა, არამდგრადი მდგომარეობის შექმნა. ტერმინი იხმარება პოლიტიკურ ლიტერატურაში ისეთი სიტუაციების აღსანიშნავად, როდესაც ქვეყანაში ან რეგიონში შიდა განვითარების, ან გარეშე ზეგავლენის გამო პოლიტიკურ ძალთა თანაფარდობის შეცვლა მოსალოდნელი. მოკლე პოლიტიკური ლექსი.

დესტალიზაცია (დესტალიზაციისა) – დესტალურად დამუშავება; დაწვრილებით განხილვა, დაწვრილებით შესწავლა; სიზუსტის შეტანა (რამეში). ქველ. ტ.3.

დესტალურ-ი (დესტალურისა) – დაწვრილებითი. დესტალურად – დაწვრილებით. ქველ. ტ.3.

დეტერმინაცია (დეტერმინაციისა) – განსაზღვრა. ქეგლ. ტ.3.

დეტექტივ-ი (დეტექტივისა) [detective] – სამკებრო პოლიციის აგენტი. ქეგლ. ტ.3.

დე ფაქტო – [ლათ. de facto] ის, რაც სინამდვილეში არსებობს, მაგრამ იურიდიულად გაფორმებული არ არის. მოკლე პოლიტ. ლექს.

დეფექტურ-ი (დეფექტურისა) – დეფექტის მქონე, - დეფექტიანი, ნაკლოვანი, ნაკლულევანი, ნაკლული.

დეფინიცია – ამა თუ იმ ცნების მოკლე განსაზღვრა. მოკლე პოლიტ. ლექს.

დეფიციტ-ი (დეფიციტისა) [ლათ. deficit აკლია] – 1. გასაველის მეტობა შემოსავალზე, - ზარალი; დანაკლისი. 2. ნაკლებობა (რაიმე საქონლისა). ქეგლ. ტ.3.

დეცენტრალიზაცია (დეცენტრალიზაციისა) – მმართველობის ისეთი სისტემა, როდესაც სახელმწიფო ხელისუფლების ზოგი ფუნქცია გადაეცემა ადგილობრივი საკითხების გადასაწყვეტად ადგილობრივ ორგანოებს, როდესაც დაქვემდებარებულ ორგანოთა უფლებები გაფართოებულია. ქეგლ. ტ.3.

დიალექტიკა [ბერძ. dialegomai – ვსაუბრობ, ვმსჯელობ] – 1. მეცნიერება ბუნების, საზ-ბისა და აზროვნების განვითარების უზოგადესი კანონების შესახებ. ფილოსოფ. ლექს. 1987. 2. საუბრის გამართვის ხელოვნება – არგუმენტაციის ხელოვნება.

დიაპაზონ-ი (დიაპაზონისა) [ბერძ. dia pason chordon ყველა სიმზე] – გაქანება, მოცულობა (ცოდნისა, ენერჯისა, საქმიანობისა და მისთ.). ქეგლ. ტ.3.

დიასკორა – ერის (ხალხის, ეთნიკური ერთობის) მნიშვნელოვანი ნაწილის ყოფნა თავისი ქვეყნის ფარგლებს გარეთ.

დიფერსია – საგანგებოდ მომზადებული აგენტის ძირგამომთხრელი საქმიანობა რომელიმე სახელმწიფოს (ან მოწინააღმდეგის) ტერიტორიაზე მისი ეკონომიკური და სამხედრო ძლიერების,

აგრეთვე მორალური მდგომარეობის შესასუსტებლად. მოკლე პოლიტ. ლექს.

დიმერსიფიკაცია – სხვადასხვაობა, ცვლილება. მოკლე პოლიტ. ლექს.

დივიდენდი – მოგების ნაწილი, რომელსაც იურიდიული პირი სამეურნეო წლის (სამეურნეო წლების) შედეგების მიხედვით ანაწილებს პარტნიორთა შორის.

დიღემა – 1. აზრი, ან დასკვნა, რომელიც ორ ურთიერთ-გამომრიცხველ დებულებას შეიცავს; მესამე დებულების არსებობა გამორიცხულია. 2. პირობების, ვითარებათა ერთობლიობა, რომელთა დროსაც იძულებულნი ვართ ჩვენთვის არასასურველი შესაძლებლობებიდან ერთ-ერთი ავირჩიოთ. მოკლე პოლიტ. ლექს.

დიღერი – შუამავალი (იურიდიული ან ფიზიკური პირი), რომელიც სასაქონლო ბირჟაზე მოქმედებს თავისი სახელითა და თავისი ხარჯით.

დიღეტანტი-ი (დიღეტანტისა) [ფრან. dilettante] – მეცნიერების, ტექნიკის, ხელოვნების რომელიმე დარგით დაინტერესებული პირი საფუძვლიანი მომზადების გარეშე; რაიმე დარგის ზერეულე მცოდნე, არასპეციალისტი. ქეგლ. ტ.3.

დინამიკა (დინამიკისა) [ბერძ. dynamikos ძალისა] – 1. რაიმე მოვლენის განვითარების, ცვალებადობის მიმდინარეობა მასზე მოქმედ ფაქტორთა გავლენით. 2. მოძრაობის, მოქმედების სიჭარბე. ქეგლ. ტ.3.

დინამიკური-ი (დინამიკურისა) – დინამიკის ხასიათისა, დინამიკასთან დაკავშირებული; მოძრაობით, მოქმედებით, შინაგანი ენერგიით აღსავსე. ქეგლ. ტ.3.

დინასტია (დინასტიისა) [ბერძ. dynasteia ბატონობა] – სამეფო გვარეულობა, ერთისა და იმავე გვარის მეფეები, რომელნიც მემკვიდრეობით ადიოდნენ ტახტზე. ქეგლ. ტ.3.

დიპლომა-ი (დიპლომისა) [ფრან. diplomе] – 1. ოფიციალური მოწმობა (უმაღლესი) სასწავლებლის დამთავრების შესახებ. 2. მოწმობა სამეცნიერო ხარისხის ან სამეცნიერო თუ სპეციალური წოდების მინიჭების შესახებ.

დიპლომანტი-ი (დიპლომანტიისა) – სტუდენტი, რომელიც სადიალომო შრომას ამზადებს. ქველ. ტ.3.

დიპლომატი-ი (დიპლომატიისა) [ფრან. diplomate დიპლომის მქონე] – 1. პირი, რომელიც დიპლომატიურ მოღვაწეობას ეწევა და სახელმწიფო სამსახურშია დიპლომატიურ წარმომადგენლობაში ან საგარეო საქმეთა უწყებაში. 2. საუბ. გადატ. მოხერხებული სხვებთან ურთიერთობაში, დამოკიდებულებაში. ქველ. ტ.3.

დიპლომატია (დიპლომატიისა) [ფრან. diplomatie] – 1. მთავრობისა და მისი სპეციალური ორგანოების საქმიანობა სახელმწიფოს საგარეო პოლიტიკის ამოცანათა განსახორციელებლად უცხო სახელმწიფოებთან ურთიერთობის სფეროში. 2. მოხერხებულობა სხვებთან ურთიერთობაში, დამოკიდებულებაში. ქველ. ტ.3.

დიპლომატიკა (დიპლომატიკისა) [ახ.-ლათ. diplomatica] – ისტორიის დამხმარე დისციპლინა, რომელიც სწავლობს ისტორიულ დოკუმენტებს, მათ წარმოშობას, თარიღს, ნამდვილობას, გარეგან ნიშნებს (ქაღალდს, წერის ხასიათს, ბეჭდებსა და სხვ.), - სიგელთმცოდნეობა. ქველ. ტ.3.

დიპლომატიური იმპნიტატი – განსაკუთრებული უფლებები და უპირატესობა, რომლითაც უცხოელი დიპლომატები სარგებლობენ იმ სახელმწიფოს ტერიტორიაზე, სადაც ისინი იმყოფებიან.

ზემოაღნიშნული უფლებები და უპირატესობანია: 1. პირადი ხელშეუხებლობა, ადგილსამყოფელისა და ტრანსპორტის ხელშეუხებლობა; 2. იმუნიტეტი იურისდიქციისადმი (სისხლის სამართლის, სამოქალაქო ადმინისტრაციის); 3. მიმოწერის თავისუფლება, დიპლომატიური კურიერების გამოყენების უფლება, გადასახადებისა და საბაჟო გადასახადებიდან გათავისუფლება, წარმომადგენლობის შენობაზე დროშისა და გერბის გამოფენის უფლება. მოკლე პოლიტ. ლექს.

დიპლომატიური კორპუსი – ამა თუ იმ ქვეყანაში ყველა დიპლომატიური მისიის ხელმძღვანელები (ელჩები, დესპანები, საქმეთა მუდმივი და დროებითი რწმუნებულები, აგრეთვე ნუნციუსები და ინტერნუნციუსები, რომლებიც ვატიკანის დიპლომატიური წარმომადგენლობის ხელმძღვანელები არიან). უფრო ფართო გაგებით, დ. კ. მოიცავს ყველა დიპლომატიურ

მუშაკს, სახელდობრ, მრჩევლებს, პირველ, მეორე, მესამე მდივნებს, საელჩოთა და მისიათა ატაშეებს, სავაჭრო წარმომადგენლებსა და მათ მოადგიელებს; სამხედრო, სამხედრო-საზღვაო და სამხედრო-საჰაერო ატაშეებს, მათ მოადგიელებს, სპეციალურ მრჩევლებს და სპეციალურ ატაშეებს. მოკლე პოლიტ. ლექს.

დიპლომატიური კურიერი – პირი, რომელსაც დიპლომატიური ფოსტის მიწოდება ევალება. მოკლე პოლიტ. ლექს.

დიპლომატიური მიმოწერა – საერთაშორისო ურთიერთობის წერილობითი ფორმა. დ. მ., როგორც წესი, დიპლომატიურ წარმომადგენლობებსა და საგარეო საქმეთა უწყებებს შორის ხორციელდება. არსებობს დ. მ-ის შემდეგი ფორმები: პირადი ნოტა, ვერბალური ნოტა, მემორანდუმი, სამახსოვრო ბარათი, ნახევრადოფიციალური ხასიათის წერილები. მოკლე პოლიტ. ლექს.

დიპლომატი (დიპლომატიისა) – დიპლომის მქონე. ქველ. ტ.3.

დირექტივა (დირექტივისა) [ფრან. directive] – ზემდგომი ორგანოს სახელმძღვანელო მითითება, განკარგულება. ქველ. ტ.3.

დისერტაცია – სამეცნიერო ნაშრომი, რომელსაც დოქტორანტი იცავს დოქტორის აკადემიური ხარისხის მოსაპოვებლად.

დისიდენტი (დისიდენტისა) [ლათ. dissidens] – 1. სხვაგვარად მოაზროვნე, განდგომილი. ქველ. ტ.3.

დისკრედიტაცია – პიროვნების ღირსების, ავტორიტეტის შელახვა. მოკლე პოლიტ. ლექს.

დისკრიმინაცია (დისკრიმინაციისა) [ლათ. discriminatio განსხვავება] – უფლებების შეზღუდვა; საერთაშორისო ურთიერთობაში – რომელიმე სახელმწიფოსათვის და მის წარმომადგენელთა და ორგანიზაციათათვის უფრო მცირე უფლებების მინიჭება სხვა სახელმწიფოსთან და მის წარმომადგენელთან შედარებით. ქველ. ტ.3.

დისკუსია (დისკუსიისა) [ლათ. discussio] – აზრთა გაცვლა -გამოცვლა სადავო საკითხებზე, - კამათი, პაექრობა. ქველ. ტ.3.

დისპოზიციის (დისპოზიციისა) [ლათ. dispositio] – წინასწარგანწყობილება, მიდრეკილება. ქეგლ. ტ.3.

დისციპლინა (დისციპლინისა) [ლათ. disciplina სწავლა] – 1. მტკიცედ დადგენილი წესი, რომლის დაცვა სავალდებულოა ამა თუ იმ საზოგადოების ყველა წევრისათვის. 2. ცოდნის, მეცნიერების დამოუკიდებელი, თავისთავადი დარგი. ქეგლ. ტ.3.

დისჰარმონია (დისჰარმონიისა) [ბერძ. თავსართი dys და harmonia] – 1. ჰარმონიის დარღვევა, - ბგერათა არაკეთილხმოვანი შეერთება. 2. გადატ. უთანხმოება, შეუთანხმებლობა (რამეში). ქეგლ. ტ.3.

დიფერენცია (დიფერენციაციისა) [ლათ. differentia-დან განსხვავება] – დაყოფა, დანაწევრება, დანაწილება; ფენებად დაყოფა; ერთმანეთისაგან გამოყოფა.

დიქტატი – ძალდატანება პოლიტიკური, ეკონომიკური დაწოლისა და სამხედრო მუქარის საშუალებით. მოკლე პოლიტ. ლექს.

დიქტატორი (დიქტატორისა) [ლათ. dictator] – შეუხლუდველი ძალაუფლებით აღჭურვილი ერთპიროვნული მმართველი.

დიქტატორი – განუსაზღვრელი ძალაუფლებით აღჭურვილი მმართველი, რომელიც უგულებელყოფს კანონებს და ძალმომრეობის საშუალებით ერთპიროვნულ მმართველობას ახორციელებს. მოკლე პოლიტ. ლექს.

დიქტატურა – ცალკეული მმართველის, ჯგუფის, კლასის შეუხლუდავი ხელისუფლება.

დიქცია (დიქციისა) [ლათ. dictio წარმოთქმა] – უმნიშვნელოვანესი მხარე მეტყველების კულტურისა – მკაფიო, გარკვევით წარმოთქმა სიტყვისა თუ სიტყვის მარცვლებისა; წარმოთქმის მანერა (ლაპარაკის, დეკლამაციის დროს). ქეგლ. ტ.3.

დოგმა (დოგმისა) [ბერძ. dogma მოძღვრება] – დებულება, რომელიც დასაბუთებული არ არის და რომელსაც უკრიტიკოდ, ბრმად იღებენ. ქეგლ. ტ.3.

დოგმატი (დოგმატისა) [ბერძ. dogma-დან] – გადატ. ამა თუ იმ მოძღვრების, მეცნიერული მიმდინარეობის არსებითი მნიშვნელობის ცალკეული დებულება. ქეგლ. ტ.3.

დოგმატიზმი-ი (დოგმატიზმისა) – დოგმებზე დამყარებით აზროვნება, - უკრიტიკოდ, ბრმად მიღებული დაუსაბუთებელი ფორმულებით აზროვნება. ქეგლ. ტ.3.

დოკუმენტი-ი (დოკუმენტისა) [ლათ. documentum] – საბუთი, მოწმობა. რისამე დამამტკიცებელი საქმიანი ქაღალდი; რამეზე უფლების დამადასტურებელი წერილობითი საბუთი. ქეგლ. ტ.3.

დომინანტი-ი (დომინანტისა) [ლათ. dominans გაბატონებული] – უპირატესი იდეა; რისამე მთავარი, არსებითი ნიშანი; გაბატონებული, მთავარი.

დონორი – ცოცხალი ადამიანი ან გარდაცვლილი, რომლისგანაც იღებენ ორგანოს სხვა ადამიანისათვის გადასანერგად.

დოქტორ-ი (დოქტორისა) [ლათ. doctor მასწავლებელი] – 1. უმაღლესი სამეცნიერო ხარისხი, რომელსაც ანიჭებს მეცნიერ მუშაკს სამეცნიერო საბჭო დისერტაციის დაცვის საფუძველზე და ამტკიცებს უმაღლესი საატესტაციო კომისია. 2. ძვ. საუბ. იგივეა, რაც ექიმი. ქეგლ. ტ.3.

დოქტრინა – მოძღვრება, მეცნიერული ან ფილოსოფიური თეორია, პოლიტიკური სისტემა, წარმმართველი თეორიული ან პოლიტიკური პრინციპი.

დოცენტი-ი (დოცენტისა) [ლათ. docens-იდან მასწავლებელი] – სამეცნიერო წოდება უმაღლესი სასწავლებლის მასწავლებლისა, რომელსაც ჩვეულებრივ მეცნიერებათა კანდიდატის ხარისხი აქვს; კითხულობს დამოუკიდებელ კურსს.

დრაკონული-ი (დრაკონულისა): დრაკონული კანონ[ები] – უსასტიკესი კანონ[ები] [ძველი ბერძენი კანონმდებლის დრაკონის სახელის მიხედვით]. ქეგლ. ტ.3.

დუელი-ი (დუელისა) [ფრან. duel] – 1. ორთა ბრძოლა, რომელიც იმართებოდა ერთ-ერთი მოწინააღმდეგის გამოწვევით და განსაზღვრული წესების დაცვით. 2. გადატ. ბრძოლა ორ მოწინააღმდეგე მხარეს შორის, - შებრძოლება, შეჭიდება, შებმა. ქეგლ. ტ.3.

ეზალტაცია (ეზალტაციისა) [ლათ. exaltatio] – აგზნებული, გადამეტებით აღფრთოვანებული მდგომარეობა. ქველ. ტ.3.

ეზემპლარ-ი (ეზემპლარისა) [და არა ეკემპლიარი] [ლათ. exemplar ნიმუში] – ერთგვაროვანი საგნების (მაგ., წიგნების, ჟურნალების, ცხოველთა და მცენარეთა სახეობებისა და სხვ.) ერთეული, - ცალი, ცალეული. ქველ. ტ.3.

ეგოიზმი (ეგოიზმისა) [ფრან. égoïsme, ლათ. ego-დან მე] – საზოგადოებრივ ინტერესებზე წინ საკუთარი ინტერესების დაყენება, მხოლოდ პირად კეთილდღეობაზე ზრუნვა. ქველ. ტ.3.

ეგოისტ-ი (ეგოისტისა) – პირი, რომელიც საკუთარ ინტერესებს საზოგადოებრივ ინტერესებზე წინ აყენებს, - ეგოიზმით შეპყრობილი, პირადი კეთილდღეობისათვის მზრუნველი, თავკერძი, ენო კაცი. ქველ. ტ.3.

ეგოლუცია [ლათ.] – თანდათანობით, უწყვეტი ცვლილების პროცესი, რომელსაც უნდა მოჰყვეს თვისებრივი ცვლილება.

ეჰრეკა! [ბერძ. heurēka ვიპოვე] – სიხარულის გამომხატველი წამოძახილი რისამე აღმოჩენის, მიგნების ან საერთოდ მიხვედრის დროს [გადმოცემით ეს წამოძახილი აღმოხდა სახელგანთქმულ ბერძენ გეომეტრს არქიმედს, როდესაც მან აღმოაჩინა ჰიდროსტატიკის ძირითადი კანონი, რომელიც მისი სახელითაა ცნობილი]. ქველ. ტ.3.

ეჰროპეიზაცია (ეჰროპეიზაციისა) – ევროპული კულტურის შეთვისება; ევროპული კულტურის გავრცელება. ქველ. ტ.3.

ეჰროპეიზმი (ეჰროპეიზმისა) – ევროპის კულტურის თავისებურებანი (ელემენტები) დაპირისპირებით სხვა (მაგ., აღმოსავლეთის ქვეყნების) კულტურის თავისებურებებთან. ქველ. ტ.3.

ეჰროპეისტიკა (ეჰროპეისტიკისა) – ერთობლიობა იმ სამეცნიერო დისციპლინებისა, რომლებიც ევროპულ კულტურას (ევროპის მკვიდრთა ენებს, ლიტერატურას, ისტორიას...) სწავლობენ. ქველ. ტ.3.

ევროპული-0 (ევროპელისა) – ევროპის ან ევროპელის დამახასიათებელი, ევროპის მკვიდრთა კუთვნილი; ევროპიდან მომდინარე, ევროპისა; ევროპიდან შემოსული ან გადმოტანილი. ქველ. ტ.3.

ეფემიზმი-0 (ეფემიზმისა) [ბერძ. *euphēmeō* ზრდილობიანად ვლაპარაკობ] – გარკვეულ გარემოებაში მიუღებელი, უხერხული სიტყვის ან გამოთქმის შეგნებული შეცვლა საყოველთაოდ მიღებული სიტყვით ან გამოთქმით, - კეთილსიტყვაობა.

ეთიკა (ეთიკისა) [ლათ. *ethica*, ბერძ. *ēthos*-იდან ჩვეულება] – 1. მოძღვრება ზნეობის, მორალის, აგრეთვე ადამიანის ყოფაქცევის წესთა შესახებ. 2. გარკვეული საზოგადოებრივი წრის, პროფესიის წევრთა ყოფაქცევის ნორმები, - მორალი, ზნეობა. ქველ. ტ.3.

ეთნიკური-0 (ეთნიკურისა) [ბერძ. *ethnikos*] – ამა თუ იმ ტომის ან ხალხის დამახასიათებელი; ტომთან, ხალხთან დაკავშირებული. ქველ. ტ.3.

ეთნოგენეზი-0 (ეთნოგენეზისა) [ბერძ. *ethnos* ტომი, ხალხი და *genesis* წარმოშობა] – ტომის, ხალხის წარმოშობა. ქველ. ტ.3.

ეთნოლოგია (ეთნოლოგიისა) [ბერძ. *ethnos* ტომი, ხალხი და *logos* მოძღვრება] – მეცნიერება, რომელიც სწავლობს ტომის, ხალხის წარმოშობას და მისი სულიერი და მატერიალური კულტურის განვითარებას. ქველ. ტ.3.

ეკლესიათა მსოფლიო საბჭო – საერთაშორისო რელიგიური ორგანიზაცია. შეიქმნა 1948 წ. ამსტერდამში. აერთიანებს მსოფლიოს პროტესტანტული და მართლმადიდებლური ეკლესიების მნიშვნელოვან ნაწილს და სხვადასხვაგვარ ქრისტიანულ სექტებს. მოკლე პოლიტ. ლექს.

ეკლექტიზმი – ცნებების, იდეების, შეხედულებების, თეორიების მექანიკური, უპრინციპო გაერთიანება. მოკლე პოლიტ. ლექს.

ეკლექტიკა (ბერძ. *eklego* - ვირჩევ) – განსხვავებული, ხშირად საწინააღმდეგო თვალსაზრისების, თეორიული წანამძღვრების, პოლიტიკური შეფასებისა და ა.შ. აღრევა. ფილოსოფ. ლექს. 1987.

ეკონომიკა – საბაზრო ეკონომიკის განვითარების თეორია და პრაქტიკული დასკვნები.

ეკონსტრუქცია – ცოცხალ ორგანიზმთა თანასაზოგადოება და ის ფიზიკური გარემო, სადაც ისინი არიან დასახლებულნი.

ელიტა – საზოგადოების ზედაფენა, “რჩეული” ნაწილი, რომელიც მართვის, მეცნიერებისა და კულტურის განვითარების ფუნქციებს ასორციელებს. მოკლე პოლიტ. ლექს.

ელჩი-ი (ელჩისა) – 1. ერთი სახელმწიფოს უმაღლესი რანგის მუდმივი დიპლომატიური წარმომადგენელი მეორეში. 2. ერთი სახელმწიფოს მიერ მეორეში წარგზავნილი საგანგებო პირი დიპლომატიური დავალებით, - დესპანი. ქველ. ტპ.

ემანსიპაცია – რაიმე დამოკიდებულებისაგან, მეურვეობისაგან განთავისუფლება, უფლებრივად გათანასწოლება. მოკლე პოლიტ. ლექს.

ემბარგო – კონკრეტული ქვეყნის წინააღმდეგ მიმართული აქტი – ოქროს, საქონლის, იარაღის ფასიანი ქაღალდების ექსპორტის და იმპორტის აკრძალვა.

ემიგრანტი-ი (ემიგრანტისა) [ლათ. emigrans-იდან] – სამშობლოდან სხვა ქვეყანაში გადასახლებული (უმთავრესად პოლიტიკური მიზეზით). ქველ. ტპ.

ემიგრაცია – მოქალაქის წასვლა თავისი სახელმწიფოდან უცხო სახელმწიფოში მუდმივად ან დროებით საცხოვრებლად. მოკლე პოლიტ. ლექს.

ემიგრანტი (ემიგრანტი) კუთხ. (ქიზ.) – გულუბრყვილო, უეჭმაკო (აღამიანი). ქველ. ტპ.

ემირი-ი (ემირისა) [არაბ. ამირ მბრძანებელი, მმართველი] – უმაღლესი ტიტული მმართველისა მუსლიმანურ ქვეყნებში. ქველ. ტპ.

ემისარი-ი (ემისარისა) [ლათ. emissarius გაგზავნილი] – სახელმწიფოებრივი ან პოლიტიკური ორგანიზაციის მიერ სხვა ქვეყანაში საიდუმლო დავალებით გაგზავნილი პირი, - საგანგებო რწმუნებული. ქველ. ტპ.

ემოცია (ემოციისა) [ფრან. emotion] – გრძნობის ერთ-ერთი სახე – სუბიექტის მდგომარეობის განცდა; განცდა. ქველ. ტ.3.

ემოციური (ემოციურისა) – ემოციის აღმძღვრელი, ემოციის გამომწვევი; ემოციის ხასიათისა, ემოციის დამახასიათებელი. ქველ. ტ.3.

ენა (ენისა) – 1. მეტყველების უნარი, აზრის სიტყვიერად გადმოცემა, - მეტყველება, კომუნიკაციის საშუალება; ლაპარაკი. 2. მეტყველების ნაირსახეობა, რომელსაც მოეპოვება თავისი დამახასიათებელი ნიშნები. 3. როგორიმე (ავი ან კარგი, მწარე ან ტკბილი...) ლაპარაკი; ასეთი ლაპარაკის უნარი. 4. რაც გამოსახავს, გადმოსცემს რასმე (ფრინველთა ბგერას, ან კიდევ საგნებს თუ მოვლენებს). ქველ. ტ.3.

ენდემური (ენდემურისა) [ბერძ. endemos-იდან ადგილობრივი] – მხოლოდ გარკვეული ადგილის დამახასიათებელი, გარკვეულ გეოგრაფიულ მხარეში გავრცელებული. ქველ. ტ.3.

ენტუზიაზმი (ენტუზიაზმისა) [ბერძ. enthusiasmos] – აღფრთოვანება, აღტაცება; უსაზღვრო გატაცება, აღმაფრენა ამა თუ იმ საქმიანობაში. ქველ. ტ.3.

ენტუზიასტი (ენტუზიასტისა) – ენთუზიაზმით აღსავსე; გატაცებული იდეით ან საქმიანობით, - აღფრთოვანებული, მუშაობისათვის თავდადებული, მთელი თავისი შესაძლებლობით მომუშავე. ქველ. ტ.3.

ენციკლიკა – რომის პაპის მიმართვა კათოლიკური სამღვდლოებისადმი ან ყველა მორწმუნესადმი რელიგიურ, საზოგადოებრივ-პოლიტიკურ, მორალურ და სხვა საკითხებზე. მოკლე პოლიტ. ლექს.

ენციკლოპედია (ენციკლოპედიისა) [ბერძ. en -ში, kyklos წრე და paideia განათლება] – მეცნიერული გამოცემა, რომელშიც ანბანის რიგზე ან თემატურად წარმოდგენილია არსებითი ხასიათის ცნობები ცოდნის ყველა დარგიდან. ქველ. ტ.3.

ენციკლოპედიური (ენციკლოპედიურისა) – ენციკლოპედიის ხასიათისა. მრავალმხრივი, ცოდნის მრავალი დარგის შემცველი.

ეპიგრამა (ეპიგრამისა) [ბერძ. epigramma წარწერა] – 1. მცირე ზომის ლექსი, უპირატესად სატირის ხასიათისა, - დამცინავი ლექსი. 2. წარწერა საფლავის ქვებსა, ძეგლებსა ან საზოგადოებრივ შენობებზე ძველ საბერძნეთში. ქველ. ტ.3.

ეპიგრაფი (ეპიგრაფისა) [ბერძ. epigraphe წარწერა] – 1. თხზულების ან მისი ცალკეული თავის წინ წამდგარებული ციტატი ან ფრაზა (აფორიზმი, ვისიმე გამონათქვამი ან ანდაზა), რომელიც ერთგვარად ახასიათებს ნაწარმოების ძირითად იდეას. ქველ. ტ.3.

ეპითეტო (ეპითეტისა) [და არა: ეპიტეტი] [ბერძ. epitheton დართული] – მსახდვრელი სიტყვა, რომელიც დაერთვის საგნის ან მოვლენის სახელს და გვიჩვენებს მის ყველაზე უფრო დამახასიათებელ ხატუნობითს ნიშანს, თვისებას, - მხატვრული განსახდვრება. ქველ. ტ.3.

ეპილოგი (ეპილოგიისა) [ბერძ. epilogos ბოლოსიტყვაობა] – ლიტერატურული ნაწარმოების დასკენითი ნაწილი, სადაც მოკლედ გადმოცემულია მოქმედ პირთა შემდგომი ბედი. ქველ. ტ.3.

ეპისტოლე (ეპისტოლისა) [ბერძ. epistolē] – ძვ. წერილი, მიმართვა. ქველ. ტ.3.

ეპიტაფია (ეპიტაფიისა) [ბერძ. epitaphios] – საფლავის ქვის წარწერა, - ლოდწერა. ქველ. ტ.3.

ეპოქა (ეპოქისა) [ბერძ. epochē გაჩერება] – დროის გარკვეული მონაკვეთი, რომელიც ხასიათდება რაიმე ღირსშესანიშნავი მოვლენით; პერიოდი ისტორიაში (მეცნიერებაში, ხელოვნებაში...), რომელიც გამოირჩევა განსაკუთრებული მნიშვნელობის მოვლენით, - ხანა. ქველ. ტ.3.

ერმისი (ერმისისა) [ბერძ. hairesis] – 1. გაბატონებულ რელიგიურ დოგმათა საწინააღმდეგო მოძღვრება, - მწვალებლობა. 2. გადატ. საყოველთაოდ აღიარებული შეხედულებისაგან გადახვევა, მიღებული წესებისაგან განდგომა და საწინააღმდეგოს დაცვა, - ცდომილება. ქველ. ტ.3.

მრთა ღიბა – შეიქმნა 1919 წ. სახელმწიფოთა პოლიტიკური თანამშრომლობის პირველი საერთაშორისო ორგანიზაციაა. დაიშალა 1946 წ. მოკლე პოლიტ. ლექს.

მრთხელისუფლებიანობა (ერთხელისუფლებიანობისა) – მართვის ისეთი სისტემა, როდესაც ხელისუფლება ერთი პირის ხელშია. ქველ. ტ.3.

მრთოლასრული მსოფლიო – საბჭოთა კავშირის “ცივ ომში” დამარცხების შემდეგ ჩამოყალიბებული გეოპოლიტიკური მოდელი. ერთადერთ გაბატონებულ პოლუსს წარმოადგენს ატლანტიზმი და აშშ.

მრი – “ერი არის ადამიანთა ისტორიულად ჩამოყალიბებული მყარი ერთობა, წარმოშობილი ენის, ტერიტორიის, ეკონომიკური ცხოვრებისა და იმ ფსიქიკური წყობის ერთობის ბაზაზე, რომლის გამოსატყულება კულტურის ერთობა” (ი. სტალინი).

მროვნება (ეროვნებისა) – 1. გამაერთიანებელი სახელი ერისა, ხალხისა და ტომისა. 2. ეროვნული წარმომავლობა, წარმოშობა, - გვარტომობა. 3. რომელიმე ერისადმი განკუთვნება, - ეროვნული კუთვნილება, ეროვნული წარმოშობილობა. ქველ. ტ.3.

მროვნულ-ი (ეროვნულისა) – ერისა, ერთან დაკავშირებული; ერის დამახასიათებელი, ერის ხასიათის გამომხატველი; ერისათვის განკუთვნილი. ქველ. ტ.3.

მრუდიტი-ი (ერუდიტისა) [ლათ. eruditus განსწავლული] – დიდი ერუდიციის, დიდი ცოდნის პატრონი. ქველ. ტ.3.

მრუდიტია (ერუდიციისა) [ლათ. eruditio] – დიდი განსწავლულობა, ღრმა ცოდნა ამა თუ იმ საგნისა, მეცნიერების ამა თუ იმ დარგისა, დიდი ნაკითხობა. ქველ. ტ.3.

მრთეტიბა (ესთეტიკისა) [ბერძ. aisthesis-იდან გრძნობა, შეგრძნება] – ფილოსოფიური მოძღვრება ხელოვნებისა და, საერთოდ, მშეენიერების შესახებ; სწავლობს ხელოვნებას, როგორც საზოგადოებრივი ცნობიერების ერთ-ერთ ფორმას, მისი განვითარების კანონებს, მის იდეურ შინაარსსა და მხატვრულ ფორმებს და იკვლევს ხელოვნების დამოკიდებულებას

სინამდვილესთან და მშვენიერების არსსა და გამოვლინებას ხელოვნებაში. ქეგლ. ტ.3.

მსთეტიკოსი-0 (ესთეტიკოსისა) – 1. ესთეტიკის საკითხების მკვლევარი. 2. ესთეტიზმით გამსჭვალული, მშვენიერების თავყვანისმცემელი. ქეგლ. ტ.3.

მსპალაზია – თანდათანობითი გაძლიერება, გადიდება, გაფართოება, გაშლა. მოკლე პოლიტ. ლექს.

მტიკეტი-0 (ეტიკეტისა) [ფრან. etiquette] – თავის დაჭერისა და თავაზიანი მოპყრობის წესები. ქეგლ. ტ.3.

მტიკეტი – 1. დიპლომატიურ წრეებში და სხვ. მიღებული ყოფა-ქცევის წესები. 2. საზოგადოებაში მიღებული ყოფაქცევის ნორმები და თავაზიანობის წესები. მოკლე პოლიტ. ლექს.

მტიმოლოგია (ეტიმოლოგიისა) [ბერძ. etymos ჭეშმარიტი, ნამდვილი და logos მოძღვრება] – ენათმეცნიერების დარგი, რომელიც სწავლობს სიტყვის წარმომავლობას, მის შედგენილობასა და თავდაპირველ მნიშვნელობას. ქეგლ. ტ.3.

მფემერიდი-0 (ეფემერიდისა) [ბერძ. ephemeris ერთი დღით ვარგისი] – [Ephemeridae] – ერთი დღის სიცოცხლის მქონე მწერი. ქეგლ. ტ.3.

მფემერული-0 (ეფემერულია) – გადატ. სწრაფ წარმავალი, არამყარი, ხანმოკლე. მოხეხებითი. ქეგლ. ტ.3.

მფექტი-0 (ეფექტისა) [ლათ. effectus მოქმედება] – ძლიერი შთაბეჭდილება, ზემოქმედება. ქეგლ. ტ.3.

მფექტიანი-0 (ეფექტიანისა) – 2. ეფექტის გამომწვევი, ძლიერი შთაბეჭდილების მომხდენი. 2. იგივეა, რაც ეფექტური. ეფექტიანად – ეფექტის მომცემად, - მოქმედად, შედეგიანად, ეფექტურად. ქეგლ. ტ.3.

მჟრორია (ექსორიისა) [ბერძ. ex- (ek-) -გან და horos საზღვარი] – სამშობლოდან (სახელმწიფოდან) გაძევება, განდევნა უცხო მხარეში; გადახვეწა (უმთავრესად პოლიტიკური მიზეზების გამო).

ემსპანსია (ექსპანსიისა) [ლათ. expansio] – გავრცელება, გაფართოება თავდაპირველი საზღვრებისა, გავლენისა და სხვ. ქველ. ტ.3.

ემსპანსიზმი (ექსპანსიურისა) [ფრან. expansif ლათ. expansio-დან გაფართოება, გავრცელება] – ვინც თავის გრძნობებს ვერ ფარავს, ამჟღავნებს, - ჭარბგრძნობიარე. ქველ. ტ.3.

ემსპატრიაცია (ექსპატრიაციისა) [ლათ. ex-გან, -იდან და patria სამშობლო] – ნებაყოფლობითი ან იძულებითი გასახლება სამშობლოდან. ქველ. ტ.3.

ემსპერიმენტი (ექსპერიმენტისა) [ლათ. experimentum] – მცენიერული ცდა. საერთოდ, ცდა. ქველ. ტ.3.

ემსპრესია (ექსპრესიისა) [ლათ. expressio] – გამომეტყველება, გამომსახველობა. ქველ. ტ.3.

ემსპროპრიაცია (ექსპროპრიაციისა) [ლათ. ex –გან, -იდან და proprius საკუთარი] – იძულებით ჩამორთმევა რისამე, - წართმევა. ქველ. ტ.3.

ემსტრავაგანტიზმი (ექსტრავაგანტიურისა) [ფრან. extravagant] – არაჩვეულებრივი, უცნაური, ახირებული. ქველ. ტ.3.

ემსპერიმენტი – გეგმაზომიერად ჩატარებული დაკვირვება.

ემსპორტი (ექსპორტისა) [ინგ. export ლათ. exporto-დან გამაქვს] – საზღვარგარეთ გატანა, გაზიდვა (საქონლისა, კაპიტალისა). ქველ. ტ.3.

ემსპროპრიაცია – საკუთრების ჩამორთმევა, ჩამორთმეული ქონების სათანადო კომპენსაციით.

ემსტიმრნატი – იმ პირის მიერ ზოგადი განათლების დამატარებელი სახელმწიფო დოკუმენტის მიღების წესი, რომელმაც დამოუკიდებლად აითვისა ზოგადსაგანმანათლებლო პროგრამები.

ემსტრალიცია – ერთი სახელმწიფოს მიერ მეორე სახელმწიფოსადმი დამინაშავის გადაცემა. მოკლე პოლიტ. ლექს.

მსტრემისტი – ადამიანი, რომელიც ემხრობა უკიდურესი ზომების გამოყენებას ამა თუ იმ პოლიტიკური საკითხის გადაჭრის დროს. მოკლე პოლიტ. ლექს.

მსცნებთულობა – მეტის მეტი ახირებულობა, უცნაურობა.

მსცმს-ი (ექსცესისა) [ლათ. excessus გამოსვლა, გადახრა] – 1. თავშეუკავებლობა, წრესგადასულობა, გადაჭარბებულობა, თავდაუჭერლობა, აღვირახსნილობა. 2. (საზოგადოებრივი) წესრიგის დარღვევა. ქველ. ტ3.

8

მარიანტი-ი – საერთოდ, რისამე ნაირსახეობა, სახეცვლილება.

მარიაცია (ვარიაციისა) [ლათ. variatio ცვალება] – 1. ნაწარმოების, თემის, ამბის და სხვ. ნაირსახეობა, მიღებული არაარსებითი მხარეების, დეტალების ცვლის გზით. ქველ. ტ4.

მარიაციულ-ი (ვარიაციულისა) – ვარიაციების ამსახველი, ვარიაციებთან დაკავშირებული. ქველ. ტ4.

მასუჩერი – 1. სახელმწიფოს მიერ მოსწავლისათვის გადაცემული, მიმოქცევადი ფინანსური ინსტრუმენტი, რომელიც შეიძლება გამოშვებული იქნეს როგორც მატერიალიზებული, ისე არამატერიალიზებული ფორმით და რომელიც განკუთვნილია მოსწავლის მიერ ზოგადი განათლების მიღების დასაფინანსებლად; 2. სახელმწიფოს მიერ პროფესიული სტუდენტისათვის გადაცემული, მიმოქცევადი ფინანსური ინსტრუმენტი, რომელიც შეიძლება გამოშვებულ იქნეს როგორც მატერიალიზებული, ისე არამატერიალიზებული ფორმით და რომელიც განკუთვნილია პროფესიული სტუდენტის მიერ სახელგობო საგანმანათლებლო პროგრამის ათვისების დასაფინანსებლად.

მერიფიპაცია – დასაბუთება, დადასტურება ცდით ან ლოგიკური დასაბუთებით.

მერსიფიპატიონი – პოეტი, მელექსე. ირონი. – უნიჭო და უშინაარსო ლექსების მოხზველი. ქველ. ტ.4.

მეტო – სახელმწიფოს მეთაურის ან პარლამენტის ზედა პალატის უფლება აკრძალოს ან დროებით შეაჩეროს საკანონმდებლო ორგანოს მიერ მიღებული კანონის მოქმედება. მოკლე პოლიტ. ლექს.

მიღებობა – გამოსახულებათა თანამიმდევრობის ჩანაწერი რაიმე ობიექტური ფორმით, ხმის თანხლებით ან უამისოდ.

მიზა – დადგენილი ფორმის აღნიშვნა სამგზავრო დოკუმენტში, რომელიც ადასტურებს უცხოელის უფლებას შემოვიდეს და იმყოფებოდეს საქართველოში ან ტრანზიტით გადაკვეთოს მისი ტერიტორია.

მიზიტი – 1. დიპლომატიური წარმომადგენლის წვევა იმ ქვეყნის ოფიციალური, საზოგადოებრივი და საქმიანი წრეების წარმომადგენლებთან, რომელშიც დიპლომატიური კორპუსი იმყოფება. 2. სახელმწიფოს ან მთავრობის მეთაურის წვევა საზღვარგარეთულ ქვეყანაში. 3. ესკადრებისა და ცალკეული სამხედრო გემების წვევა უცხოური სახელმწიფოების პორტებში, რაც მეგობრობის მანიფესტაციას წარმოადგენს. მოკლე პოლიტ. ლექს.

მიზუალური – უბრალო თვალთ დანახული.

მირტუალური (ვირტუალურისა) [ლათ. virtualis შემძლე, უნარიანი] – შესაძლებელი. რამაც შეიძლება თავი იჩინოს სათანადო პირობებში. ქველ. ტ.4.

მოლონტერი (ვოლონტერისა) [ფრან. volontaire] – ძვ. იგივეა, რაც მოხალისე. ქველ. ტ.4.

მოტუმი (უნდობლობის) – კენჭისყრით გამოხატული გადაწყვეტილება მთავრობის მიმართ. უ. ვ-ის გამოტანის დროს მთავრობა უნდა გადადგეს. მოკლე პოლიტ. ლექს.

მუღბარიზაცია (ვულგარიზაციისა) – უკიდურესი გაუბრალოება, გაუბრალოებით გაყვლება, - დამახინჯება. ქველ. ტ.4.

მულბარიზმი (ვულგარიზმისა) – უხეში, მდაბიური სიტყვა ან გამოთქმა, რომელიც მიუღებელია ლიტერატურული ენის ნორმების თვალსაზრისით. ქველ. ტ.4.

ზ

ზაზი – მეომარ მხარეებს შორის საომარ მოქმედებათა შეწყვეტის თაობაზე მიღებული შეთანხმება.

თ

თაღმუღი (თაღმუღისა) [ძვ. ებრ. თაღმუღ “მოძღვრება”] – რელიგიური, საყოფაცხოვრებო და სამართლის წესებისა და კანონების კრებული, შედგენილი ებრაული სამღვთო წიგნების საფუძველზე. ქველ. ტ.4.

თაობა (თაობისა) – 1. შთამომავლობის თითოეული საფეხური (მამები, შვილები, შვილიშვილები...); 2. ერთდროულად მცხოვრები დაახლოებით ერთი ასაკის ადამიანები. ნორჩი თაობა – მომავალი თაობა. ქველ. ტ.4.

თეზისი (თეზისისა) [ბერძ. thesis] – 1. მსჯელობაში წამოყენებული დებულება, რომელიც ავტორმა უნდა დაამტკიცოს, დაიცვას. ქველ. ტ.4.

თეიზმი – ღმერთის რწმენა.

თემა (თემისა) [ბერძ. thema] – საგანი (საკითხი), რომელსაც ეხება (თხზულება, საუბარი და სხვ.); დებულება, სიუჟეტი, რომელიც უნდა განვითარდეს ან განვითარებულია (მოხსენებაში, თხზულებაში...) საკითხი, რომელიც გაშლილად წერილობით უნდა დამუშავდეს. ქველ. ტ.4.

თემატიკა (თემატიკისა) – გარკვეული მიზნით, თვალსაზრისით შერჩეულ თემათა ერთობლიობა; თემათა სისტემა. ქველ. ტ.4.

თეოკრატია – მმართველობის ფორმა, როცა სახელმწიფო მეთაური (როგორც წესი - მონარქი) ერთდროულად უმაღლესი რელიგიური პირიც არის.

თეოლოგია – ღვთისმეტყველება, მოძღვრება ღმერთის შესახებ.

თეორეტიკოსი (თეორეტიკოსისა) – ამა თუ იმ დარგის თეორიული საკითხების მკვლევარი. ქველ. ტ4.

თეორიულ-ი (თეორიულისა) – თეორიისა, თეორიის ხასიათისა, თეორიიდან გამომდინარე, თეორიაზე დამყარებული. თეორიის საკითხებისადმი მიძღვნილი, განკუთვნილი. მოსახერხებელზე დამყარებული; განყენებული. ამა თუ იმ დარგის თეორიის საკითხების შემსწავლელი. თეორიულად – თეორიის საშუალებით; თეორიაზე დამყარებით. არა რეალურად; განყენებულად. ქველ. ტ4.

თეოლოგია (ბერძ. theos – ღმერთი და logos – მოძღვრება, სიტყვა), ანუ ღვთისმეტყველება, – მოცემული რელიგიის, სარწმუნოების სისტემატიზაცია. ფილოსოფ. ლექს. 1987.

0

იდეა (იდეისა) (ბერძნ. idea – სიტყვასიტყვით: “ის, რაც ჩანს”, სახე) –
1. მსოფლმხედველობის ძირითადი პრინციპი; პრინციპი, დებულება, რითაც ხელმძღვანელებენ თეორიულ მსჯელობაში, საზოგადოებრივ ცხოვრებაში, საქმიანობაში, - სახელმძღვანელო აზრი, შეხედულება, თვალსაზრისი. საერთოდ, რაიმე პრინციპი.
2. ფილოსოფიური ტერმინი, “საზრისის”, “მნიშვნელობის”, “არსების” აღმნიშვნელი. ფილოსოფ. ლექს. 1987.

იდეალ-ი (იდეალისა) [ფრან. ideal, ბერძ. idea-დან] - უმაღლესი მიზანი, დიდი და სრულყოფილი რამ, რისკენაც მისწრაფვიან, რის განხორციელებასაც მთელ ძალ-ღონეს, შესაძლებლობას ანდომებენ. ქველ. ტ4.

იდეალიზაცია (იდეალიზაციისა) – რისამე ან ვისიმე იდეალად წარმოდგენა, იდეალად დასახვა; მეტის მეტად კარგი

თვისებების მიწერა, სრულყოფილად წარმოდგენა, -
გაიდალება. ქეგლ. ტ.4.

იდეაფიქსი – ფესვგადგმული მცდარი წარმოდგენა, რომელსაც
ვერაფრით ვერ გამოასწორებ და ვერც მოიცილებ.

იდენტიფიკაცია (ლათ. identificare - გაიგივება) – გარკვეული
ნიშნების საფუძველზე განსხვავებულ ობიექტთა იგივეობის
დადგენა. ფილოსოფ. ლექს. 1987.

იდენტობა (იდენტობისა) – იგივეობა. ქეგლ. ტ.4.

იდენტური (იდენტურისა) [ფრან. identique] – სავსებით მსგავსი,
სავსებით ერთნაირი. ქეგლ. ტ.4.

იდეოლოგია (იდეოლოგიისა) – ამა თუ იმ კლასის ან საზოგადოებრივი
ჯგუფის იდეოლოგიის გამომხატველი, დამსაბუთებელი,
დამცველი. ქეგლ. ტ.4.

იდეოლოგია (იდეოლოგიისა) [ბერძ. idea იდეა და logos მოძღვრება] –
სისტემა გარკვეული კლასის (ანდა პოლიტიკური პარტიის,
საზოგადოებრივი ჯგუფის...) იდეათა, შეხედულებათა,
რომლებიც ასახულია პოლიტიკაში, რელიგიაში, ხელოვნებაში,
სამართალში... -მსოფლმხედველობა. ქეგლ. ტ.4.

იდეოლოგია – სისტემა პოლიტიკური, სამართლებრივი, ზნეობრივი,
ესთეტიკური, რელიგიური, ფილოსოფიური შეხედულებებისა და
იდებების. ფილოსოფ. ლექს. 1987.

იდეური (იდეურისა) – მოწინავე იდეებზე დაფუძნებული; მოწინავე
იდებების შემცველი. ქეგლ. ტ.4.

იდოლი – კერპი, ფანტომი, ბრმა თაყვანისცემის საგანი.

იერარქია [ბერძ.] – წესი თანამდებობრივად (წოდებრივად და სხვ.)
უდაბლესის დაქვემდებარებისა უმაღლესისადმი.

იზოლაცია (იზოლაციისა) [ფრან. isolation] – ცალკე გამოყოფა,
გამოცალკეება, გამიჯვნა. ქეგლ. ტ.4.

იზოლაციონიზმი (იზოლაციონიზმისა) – იზოლირების, გამიჯვნის
პოლიტიკა. ქეგლ. ტ.4.

- ილუზია** (ილუზიისა) [ლათ. *illuso* დაცინვა, მოტყუება] – 1. სინამდვილის მცდარი, ნამდვილი ვითარების შეუფერებელი, აღქმა. 2. განუხორციელებელი იმედი, - ოცნება. ქეგლ. ტ.4.
- იმანენტური-0** (იმანენტურისა) [ლათ. *immanens* შიგნით არსებული, შინაგანი] – თვით საგნის, მოვლენის ბუნებისგან გამომდინარე, - შინაგანი. ქეგლ. ტ.4.
- იმპერატივი-0** (იმპერატივისა) [ლათ. *imperativus*] – ბრძანებითი კილო. ქეგლ. ტ.4.
- იმპერატიული-0** (იმპერატიულისა) – ისეთი, რომელიც კატეგორიულად მოითხოვს ასრულებას, დამორჩილებას. იმპერატიული მანდატი – განაწესი, რომლის მკაცრად დაცვა და შესრულება მოეთხოვება ამორჩეულ პირს ან ორგანოს. ქეგლ. ტ.4.
- იმპერია** (იმპერიისა) [ლათ. *imperium* უმაღლესი ხელისუფლება] – დიდი მონარქიული სახელმწიფო.
- იმპერია** – ზესახელმწიფოებრივი წარმონაქმნი, რომელიც აერთიანებს ხალხებსა და სახელმწიფოებს რელიგიური, ეთნიკური, ან იდეოლოგიური ხასიათის უნივერსალური იდეის საფუძველზე.
- იმპიჩმენტი** – მაღალ თანამდებობათა მქონე პირების პასუხისგებაში მიცემისა და მათი დანაშაულის სასამართლო განხილვის განსაკუთრებული წესი. მოკლე პოლიტ. ლექს.
- იმპროვიზაცია** (იმპროვიზაციისა) [ლათ. *improvisus*-იდან გაუთვალისწინებელი] – რისამე შეთხზვა შესრულების მომენტში, წინასწარ მოუძადებლად.
- იმპროვიზირებაული-0** (იმპროვიზირებულისა) – იმპროვიზაციით შეთხზული, შექმნილი. სახელდახელოდ მოწყობილი. ქეგლ. ტ.4.
- ინდივიდი-0** (ინდივიდისა), ინდივიდუმი (ინდივიდუმი) [ლათ. *individuum* განუყოფელი] – ცალკე ადამიანი, პიროვნება. ქეგლ. ტ.4.
- ინდივიდუალიზაცია** (ინდივიდუალიზაციისა) – რისამე გამოყოფა, ინდივიდუალურ თავისებურებათა მიხედვით. ქეგლ. ტ.4.

ინდივიდუალობა (ინდივიდუალობისა) – ინდივიდუალურ თვისებათა და თავისებურებათა ერთობლიობა. ინდივიდის, ცალკე პიროვნების თვისება. ქეგლ. ტ.4.

ინდივიდუალუზი-0 (ინდივიდუალურისა) – 1. ინდივიდის დამახასიათებელი, - რაც ინდივიდს, ცალკე პიროვნებას ასხვავებს სხვებისაგან; თავისებური. 2. ინდივიდის კუთვნილი; კერძო, პიროვნული. ერთის მიერ, სხვებისაგან დამოუკიდებლად, წარმოებული. ერთპიროვნული; ცალკე პიროვნებისათვის განკუთვნილი. ქეგლ. ტ.4.

ინდივიდუუმი – ინდივიდი (ერთადერთი), რომლის დანაწევრება არ შეიძლება ისე, თუ არ დაკარგა თვითმყოფობა, “ინდივიდუალობა” და საკუთარი ყოფიერება, რომელთა საფუძველია მხოლოდ მისი მთლიანობა.

ინდივიდუენტუზი-0 (ინდივიდუენტუზისა) – ინდივიდუენტული, გულგრილი, განუზრუნველი დამოკიდებულება რაიმე მოვლენისადმი. ქეგლ. ტ.4.

ინდივიდუენტუზი-0 (ინდივიდუენტულისა) [ლათ. indifferens-იდან] – ყველაფრისადმი უინტერესო, გულგრილი, განუზრუნველი. ქეგლ. ტ.4.

ინდივიდუენტუზი-0 – მეცნიერული მეთოდი, რომელიც ცალკეულიდან, განსაკუთრებულიდან ასკენის საყოველთაოზე, კანონიერებაზე, საპირისპიროა მისი – დედუქცია.

ინერტულობა – უმოქმედობა, უძრაობა. ქეგლ. ტ.4.

ინერტია (ინერციისა) [ლათ. inertia უმოძრაობა, უმოქმედობა] – 1. სხეულის თვისება, შეინარჩუნოს მოსვენებითი მდგომარეობა (ანდა სწორხაზოვანი, თანაბარზომიერი მოძრაობა), სანამ გარეშე ძალა ამ მდგომარეობიდან არ გამოიყვანს (ან მოძრაობას არ შეაცვლევინებს). 2. გადატ. ანგარიშიუცემლად, ავტომატურად. ქეგლ. ტ.4.

ინვესტიცია – კაპიტალის გრძელვადიანი დაბანდება. სხვადასხვა დარგის საწარმოში, საწარმო-საინვესტიციო პროექტებში, რომლის ძირითადი მიზანია ქვეყნის სამრეწველო პოტენციალის მაქსიმალური ეფექტიანობით ამოქმედება და წარმოების განვითარების ხელშეწყობით უმუშევრობის დონის შემცირება.

- ინიციიატივა** (ინიციატივისა) [ფრან. initiative, ლათ. initio-დან ვიწყებ] - თაოსნობა რაიმე საქმეში, რაიმე წამოწყებაში. ქველ. ტ.4.
- ინიციატივიანისა** (ინიციატივიანისა) – უნარიანი, მოხერხებული. ქველ. ტ.4.
- ინსპირაცია** (ინსპირაციისა) [ლათ. inspiratio] – 1. ვინმესთვის რისამე შთაგონება. 2. წაქეზება, შეგუღიანება. ქველ. ტ.4.
- ინსტინქტი** (ინსტინქტისა) [ლათ. instinctus წაქეზება] – 1. თანდაყოლილი მიდრეკილება (მოთხოვნილება) გარკვეული, მიზანშეწონილი, მაგრამ არაცნობიერი, მოქმედების შესრულებისადმი. 2. მიხვედრის უნარი, - ალღო. ქველ. ტ.4.
- ინსცენირება** (ინსცენირებისა) [ლათ. in-ზე და scaene სცენა] – რისამე არანამდვილის მოწყობა სხვის დასაჯერებლად, სხვისი თვალის ახვევის მიზნით. ქველ. ტ.4.
- ინტებრაცია** – პროცესი, რომლის შედეგია მთლიანობა, გაერთიანება, შეერთება.
- ინტებრიკა** (ინტებრიკისა) – რის ინტებრაციაც მოახდინეს ან მოხდა. ქველ. ტ.4.
- ინტელექტი** (ინტელექტისა) [ლათ. intellectus გაგება] – ადამიანის აზროვნების უნარი, - გონება, ჭკუა; გონებრივი განვითარების დონე. ქველ. ტ.4.
- ინტელიგენტი** (ინტელიგენტისა) [ლათ. intelligens გაგებელი ადამიანი] – ინტელიგენციის წარმომადგენელი, - ადამიანი, რომელიც გონებრივ შრომას ეწევა (მეცნიერი, ინჟინერი, მასწავლებელი, მწერალი, მხატვარი, მსახიობი, ექიმი, აგრონომი...). განათლებული, შეგნებული, კულტურული ადამიანი. ქველ. ტ.4.
- ინტელიგენცია** (ინტელიგენციისა) [ლათ. intelligentia გაგება] – საზოგადოებრივი ფენა, რომელიც შედგება გონებრივი შრომის მუშაკებისაგან, - ინტელიგენტები ერთობლივ. ქველ. ტ.4.
- ინტენსიური** (ინტენსიურისა) [ფრან. intensif ლათ. intensio-დან დაძაბვა] – დაძაბული, გაძლიერებული. უკეთესი შედეგის მომცემი. ინტენსიურად – დაძაბულად. ქველ. ტ.4.

ინტენსიფიკაცია (ინტენსიფიკაციისა) – რისამე ქცევა უფრო ინტენსიურად, რისამე ინტენსივობის გადიდება, გაინტენსიურება. ქველ. ტ.4.

ინტერეს-0 (ინტერესისა) [ლათ. *interes* მნიშვნელობა აქვს] – 1. რისამე გაგების, გაცნობის, შესწავლის სურვილი. 2. მიზანი, მისწრაფება, მოთხოვნილება. ქველ. ტ.4.

ინტერვენცია [ლათ. *interventus*-იდან ჩარევა] – ერთი ან რამდენიმე ქვეყნის ძალადობრივი ჩარევა (აშკარა ან ფარული) მეორე სახელმწიფოს შინაურ საქმეებში, რაც მიზნად ისახავს პოლიტიკური წყობის შეცვლას, ტერიტორიის დაპყრობას, ეკონომიკურ დაკაბალებას, პრივილეგიების მიღებას და სხვ.

ინტერვიუ (ინტერვიუსი) [ინგ. *interview*] – ვინმე გამოჩენილი პიროვნების საუბარი ჟურნალისტთან, მედიაში გამოსაქვეყნებლად განკუთვნილი. ქველ. ტ.4.

ინტერვიუერ-0 (ინტერვიუერისა) [ინგ. *interviewer*] – ჟურნალისტი, რომელიც ინტერვიუს აწვობს, მართავს. ქველ. ტ.4.

“ინტერპოლი” – მისი მიზანია ქვეყნებში არსებული კანონმდებლობის ფარგლებში ეროვნული სისხლის სამართლის პოლიციის ორგანოების ურთიერთქმედების უზრუნველყოფა; დანაშაულებათა ზრდის შეჩერება; სისხლის სამართლის დანაშაულებებთან ბრძოლა; “ინტერპოლის” მოქმედება საერთაშორისო ცხოვრებაში ყველაზე საშიში დანაშაულებების წინააღმდეგაა მიმართული; ესენია ნარკოტიკული ნივთიერებების გაერცვლება, ყალბი ფულის ნიშნების გამოშვება, თვითმფრინავების გატაცება და სხვ.

“ინტერპოლის” უმაღლესი ორგანოა გენერალური ასამბლეა. შტაბ-ბინა პარიზშია (საფრანგეთი).

ინტიმურ-0 (ინტიმურისა) [ფრან. *intime* უდრმესი, შინაგანი] – ახლობლური, შინაურული, მეგობრული. ქველ. ტ.4.

ინტონაცია (ინტონაციისა) [ლათ. *intono*-დან ხმამაღლა წარმოთქვამ] – მეტყველების რიტმულ-მელოდიური წყობა, რომელიც დამოკიდებულია ტონის აწევ-დაწევაზე; ხმის სახე-ცვალება სიმადლის მიხედვით. ქველ. ტ.4.

ინტონაციური-0 (ინტონაციური) – ინტონაციასთან დაკავშირებული, - მელოდიური. ქველ. ტ.4.

ინტრიგანი-0 (ინტრიგანისა) [ფრან. intrigant] – ვისიმე წინააღმდეგ ინტრიგების მომწეობი ადამიანი. ქველ. ტ.4.

ინტრიგობა (ინტრიგობისა) – ინტრიგული მოქმედება, – ხრიკების მოწეობა. ქველ. ტ.4.

ინტუიცი-0 (ინტუიციისა) [ლათ. intuitio ჭერეტა] – მიხედრის, გარემო ვითარებაში გარკვევის უნარი, - აღლო. ქველ. ტ.4.

ინფორმაცია (ინფორმაციისა) [ლათ. informo-დან] – ცნობა, შეტყობინება ვინმესთვის რაიმე მომხდარი ამბის, ვისიმე მოღვაწეობის და სხვ. შესახებ. ქველ. ტ.4.

ინფორმაცია – 1. ზეპირი ან წერილობითი ცნობები. 2. (საზოგადოებრივ-პოლიტიკური) ცნობათა ერთობლიობა საშინაო და საერთაშორისო ცხოვრების აქტუალური ამბების შესახებ. ი. ვრცელდება მასობრივი კომუნიკაციის საშუალებებით. მოკლე პოლიტ. ლექს.

ინფორმირება (ინფორმირებისა) – ინფორმაციის მიცემა რისამე შესახებ, (ვინმესთვის) საქმის ვითარების გაცნობა. ქველ. ტ.4.

ინციდენტი – შემთხვევა (ჩვეულებრივ, უსიამოვნო), შეხლა-შემოხლა, შეიარაღებული შეტაკება საზღვარზე და ა.შ. მოკლე პოლიტ. ლექს.

ინფრასტრუქტურა – სხვადასხვა დარგების კომპლექსი (გზატკეცილები, არხები, წყალსაცავები, ხიდები, აეროდრომები, რკინიგზები, ტრანსპორტი, კავშირგაბმულობა და ა.შ.). მოკლე პოლიტ. ლექს.

ინჟინერი (გაერთიანებული ერების ორგანიზაცია განათლების, მეცნიერებისა და კულტურის დარგში) – სამთავრობათაშორისო ორგანიზაცია. მოკლე პოლიტ. ლექს.

იურისდიქცია (იურისდიქციისა) [ლათ. jurisdictio] – ტერიტორიული ან სხვა ფარგლები, რომლის შიგნითაც ხორციელდება სახელმწიფო ხელისუფლება ამა თუ იმ ქვეყანაში.

იურისპრუდენცია (იურისპრუდენციისა) [ლათ. *jurisprudencia*] – იურიდიულ მეცნიერებათა ერთობლიობა, – მეცნიერება სამართლის შესახებ, სამართლისმცოდნეობა. ქველ. ტ.4.

იუსტიცია – 1. მართლმსაჯულება, სასამართლო წარმოება. 2. სასამართლო ორგანოთა სისტემა, სასამართლო უწყება. მოკლე პოლიტ. ლექს.

ბ

ბაბინეტი – მთავრობის უმაღლესი ორგანო, რომელიც პრემიერ-მინისტრისა (მინისტრი-თავმჯდომარე) და მინისტრებისაგან შედგება. მოკლე პოლიტ. ლექს.

ბაზუისტიკა – კანონის ზოგადი მუხლების მიყენება სხვადასხვა იურიდიული შემთხვევისათვის. მოკლე პოლიტ. ლექს.

ბაზუს-გელი – სახელმწიფოს შორის საომარი მდგომარეობის წარმოშობის ფორმალური საბაბი. მოკლე პოლიტ. ლექს.

ბაზუს-ი (კაზუსისა) [ლათ. *casus*] – თავისებური, რთული შემთხვევა. ქველ. ტ.4.

ბამპანი (კამპანიისა) [ფრან. *kampagne*] – 1. ღაშქრობა, საომარი მოქმედება; საერთო სტრატეგიული მიზნით გაერთიანებულ ოპერაციათა ერთობლიობა. 2. რომელიმე ერთდროული საზოგადოებრივ-პოლიტიკური ამოცანის გადაწყვეტისათვის ჩატარებული ორგანიზებული საქმიანობა. ქველ. ტ.4.

ბანონი (კანონისა) [ბერძ. *kanōn*] – 1. საგნებსა და მოვლენათა შორის არსებული მუდმივი და უცვლელად კავშირი, ურთიერთდამოკიდებულება, რომელიც დასტურდება ბუნებისა და საზოგადოების შემეცნების პროცესში, - კანონზომიერება. 2. საკანონმდებლო ხელისუფლების მიერ დადგენილი საყოველთაოდ სავალდებულო ნორმა (წესი), რომელიც ეხება

სახელმწიფოებრივი ცხოვრების ამა თუ იმ მხარეს. 3. საუაღდებულო წესი. 4. ძვ. ეკლ. წესი ან დადგენილება, რომელიც ეხება საეკლესიო ცხოვრების რომელიმე მხარეს. საეკლესიო გალობა რომელიმე წმინდანის ან დღესასწაულის სადიდებლად. ქველ. ტ.4.

კაპიტულანტი (კაპიტულანტისა) – კაპიტულაციის მომხრე, - ადამიანი, რომელიც სიძნელების წინაშე უკან იხევს, რომელსაც არ შეუძლია დაბრკოლებათა გადალახვა და ბრძოლა დასახული მიზნის მისაღწევად. ქველ. ტ.4.

კაპიტულანცია – ომში დამარცხებული სახელმწიფოს სახმელეთო, საზღვაო და საჰაერო ძალების განიარაღება და ტყვედ ჩაბარება. დამარცხებული სახელმწიფო იღებს იმ პირობებს, რომლებსაც გამარჯვებული სახელმწიფო უყენებს. მოკლე პოლიტ. ლექს.

კარდინალური (კარდინალურისა) [ლათ. cardinalis მთავარი] – ძირითადი, ფუძემდებლური. ქველ. ტ.4.

კარიერიზმი – სამსახურებრივ, სამეცნიერო ან სხვა რომელიმე დარგში საკუთარ წარმატებაზე ზრუნვა საზოგადოებრივი ინტერესების საზიანოდ. მოკლე პოლიტ. ლექს.

კარტ-გლანში – 1. რომელიმე პირის მიერ ხელმოწერილი და გაცემული სუფთა ბლანკი, რომელიც უფლებას აძლევს მეორე პირს შეავსოს იგი თავისი ნება-სურვილის მიხედვით; 2. შეუხდუდავი უფლებამოსილება. მოკლე პოლიტ. ლექს.

კასტა – ადმიანთა ჯგუფი, რომლის წევრები დაკავშირებული არიან ერთმანეთთან მემკვიდრეობით მიღებული პროფესიით ან საზოგადოებრივი სტატუსით. მოკლე პოლიტ. ლექს.

კატაკლიზმი (კატაკლიზმისა) [ბერძ. kataclysmos წარღვნა] – ძლიერი გარდატეხა, კატასტროფული ხასიათის ცვლილება (ბუნებაში...), გადატრიალება (საზოგადოებაში). ქველ. ტ.4.

კაუზალობა (კაუზალობისა) [ლათ. causalis-იდან] – იგივეა, რაც მიზეზობრიობა. ქველ. ტ.4.

კაუზალური (კაუზალურისა) – მიზეზობრივი. ქველ. ტ.4.

კერძო მაუწყებლობა – ამ კანონით დადგენილი წესით, კერძო სამართლის კომერციული ან არაკომერციული პირის მიერ განხორციელებული მაუწყებლობა, რომელიც არ არის არც საზოგადოებრივი და არც სათემო მაუწყებლობა.

კერძო პირი – ფიზიკური ან იურიდიული პირი, რომელიც არ არის საჯარო პირი ან ადმინისტრაციული ორგანო.

კვალიფიკაცია (კვალიფიკაციისა) [საშ. ლათ. qualificatio] – 1. საგნების, მოვლენების განსაზღვრა, დახასიათება მათი თვისებრივი თავისებურების მიხედვით; შეფასება. 2. ამა თუ იმ სამუშაოსათვის, პროფესიისათვის, საქმიანობისათვის ვისიმე გამოსადეგობა, სათანადო მომზადების, პროფესიული ცოდნისა და ჩვევების დონე. ქველ. ტ.4.

კვალიფიცირებული (კვალიფიცირებულისა) – 1. დახასიათებული, განსაზღვრული; შეფასებული, მიჩნეული. 2. იგივეა, რაც კვალიფიციური. ქველ. ტ.4.

კვალიფიციური (კვალიფიციურისა) – მაღალი კვალიფიკაციის მქონე, - დაოსტატებული, დახელოვნებული. - მაღალხარისხოვანი. ქველ. ტ.4.

კვორუმ-ი (კვორუმისა) [ლათ. გამოთქმიდან: quorum praesentia sufficit რომელთა დასწრება საკმარისია] – კრების მონაწილეთა ის როდენობა, რომელიც აუცილებელია, რომ ამ კრების დადგენილებები კანონიერი იყოს. ქველ. ტ.4.

კვოტა (კვოტისა) [საშ. ლათ. quota ყოველის წილი, ლათ. quot-იდან რამდენი] – დაწესებული წილი, მიღებული ნორმა, დასაშვები რაოდენობა (სიდიდე) რისამე. ქველ. ტ.4.

კლანი – გარკვეულ პირთა, პოლიტიკურ მოღვაწეთა ან კრიმინალთა ჯგუფი; ფარული ორგანიზაცია. მოკლე პოლიტ. ლექს.

კლასიკური (კლასიკურისა) – კლასიკოსისათვის დამახასიათებელი, კლასიკოსის მიერ შექმნილი, - სრულყოფილი, სანიმუშოდ აღიარებული.

კლასიფიკაცია (კლასიფიკაციისა) [ლათ. classificatio] – კლასებად, ჯგუფებად დაყოფა, დაჯგუფება საგნებისა, მოვლენებისა, ცნებებისა... ამა თუ იმ ნიშან-თვისებათა მიხედვით. ქველ. ტ.4.

პლერიპალიზმი – პოლიტიკური მიმართულება, რომელიც ისწრაფის საზოგადოების პოლიტიკურ და კულტურულ ცხოვრებაში წამყვანი როლი მიაკუთვნოს ეკლესიასა და სამღვდლოებს. მოკლე პოლიტ. ლექს.

პოალიცია (კოალიციისა) [ლათ. *coalitio* შეერთება] – 1. ნებაყოფლობითი გაერთიანება, კავშირი საერთო მიზნის მისაღწევად. 2. ორი ან რამდენიმე სახელმწიფოს პოლიტიკური კავშირი (სხვა სახელმწიფოს ან სახელმწიფოთა ჯგუფის საწინააღმდეგოდ). 3. კავშირი, შეთანხმება, თანამშრომლობა პოლიტიკური პარტიებისა (მთავრობის შესაქმნელად ან მთავრობაში მონაწილეობის მისაღებად). ქეგლ. ტ.4.

პოალიცია – სახელმწიფოთა, პოლიტიკურ პარტიათა, პროფკავშირულ ორგანიზაციათა და სხვ. გაერთიანება, კავშირი ან შეთანხმება საერთო პოლიტიკური, სამხედრო ან ეკონომიკური მიზნების მისაღწევად. მოკლე პოლიტ. ლექს.

პოლემიზმი (კოლეგიურისა) – არაერთპიროვნული, შეთანხმებული სხვებთან (თანამშრომლებთან). ქეგლ. ტ.4.

პოლემიზობა (კოლეგიურობისა) – მუშაობის ისეთი წესი, როდესაც ხელმძღვანელობა, საქმიანობა... წარმოებს კოლეგიურად, სხვებთან შეთანხმებით, დათათბირებით, არაერთპიროვნულად. ქეგლ. ტ.4.

პოლემიზმი – 1. უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულება, რომელიც ახორციელებს პროფესიულ უმაღლეს საგანმანათლებლო პროგრამას ან/და აკადემიური უმაღლესი განათლების მხოლოდ პირველი საფეხურის – ბაკალავრიატის საგანმანათლებლო პროგრამას; 2. უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულება, რომელიც ახორციელებს პროფესიულ უმაღლეს საგანმანათლებლო პროგრამას.

პოლოკვიზმი – 1. საუბრები და დისკუსიები ერთს ან რამდენიმე პრობლემაზე; 2. განათლების სისტემაში სწავლების ერთ-ერთი ფორმა, რომლის მიზანია სტუდენტთა ცოდნის შემოწმება და ამაღლება; 3. სამეცნიერო კრებები, რომლებზედაც მოხსენებებს განიხილავენ. მოკლე პოლიტ. ლექს.

პოლორიტიზმი (კოლორიტისა) [იტალ. *colorite*] – დამახასიათებელი იერი (ეპოქისა, ქვეყნისა, ადგილისა...). ქეგლ. ტ.4.

კოლოსალური-ი (კოლოსალურისა) [ფრან. colossal] – ძალიან დიდი, უზომოდ დიდი, უზარმაზარი. ქველ. ტ.4.

კომიზმი (კომიზმისა) – კომიკური, სასაცილო ხასიათი მდგომარეობისა, შემთხვევისა, მოქმედებისა..., რისამე სასაცილოობა. ქველ. ტ.4.

კომპეტენტურობა (კომპეტენტურობისა) – ამა თუ იმ დარგის, რაიმე საკითხის, საქმის სათანადოდ მცოდნე პირის უფლება იმსჯელოს, გამოთქვას თავისი ავტორიტეტული აზრი სათანადო საკითხის შესახებ. ქველ. ტ.4.

კომპეტენცია (კომპეტენციისა) [ლათ. competencia] – 1. საკითხთა წყება, რომელთა ჯეროვანი ცოდნაც მოეპოვება (ამა თუ იმ პირს). 2. ის სფერო, რომელშიც უფლებამოსილია რომელიმე დაწესებულება ან პირი, - უფლებამოსილების ფარგლები, სფერო. ქველ. ტ.4.

კომპილაცია (კომპილაციისა) [ლათ. compilatio ძარცვა] – 1. სხვისი შრომების გამოყენებითა და თავმოყრით დაწერილი ნაშრომი, ორიგინალურობას მოკლებული ნაშრომი. 2. კომპილაციური ნაწარმოების შედგენა. ქველ. ტ.4.

კომუნიკაცია (კომუნიკაციისა) [ლათ. communicatio < communico საერთოდ გაქცევ, გაკავშირებ, მაქვს ურთიერთობა] – 1. დაკავშირება, დაკავშირების საშუალება (მაგ. მიწისხედა კ.) ან ერთი ადგილის მეორესთან კავშირი (მაგ. სატელეფონო კ.). 2. ურთიერ-ობა, ინფორმაციის გადაცემა ადამიანისგან ადამიანისთვის – ადამიანთა ურთიერთქმედების სპეციფიკური ფორმა; ცხოველებში – კავშირის სასიგნალო საშუალებები; მასობრივი კ. – ინფორმაციის გადაცემა ტექნიკური საშუალებების – ტელევიზიის, რადიოს, ინტერნეტის მეშვეობით. უცხო სიტყვათა ლექს.

კომუნიკაცია – 1. ინფორმაციის გადაცემის პროცესი, მისი კოდირება, გაშიფვრა, აღქმისა და გაგების თავისებურებები. 2. ნებისმიერი სახის ინფორმაციის გაცვლა კავშირის სხვადასხვა სისტემას შორის. 3. ნიშნობრივი სისტემების მეშვეობით ადამიანებს შორის ურთიერთობის აქტი, სოციალური ურთიერთქმედების აზრობრივი ასპექტი. კომუნიკაციური ქმედებები, რომელიც

ორიენტირებულია სხვა ადამიანების მიერ მათ აზრობრივ აღქმაზე. ფსიქოლოგიის ენციკლ.

პომუნიკაცია (ინსტრუმენტული კომუნიკაცია) – შინაარსობრივი კომუნიკაცია ექსპრესიული კომუნიკაციისაგან განსხვავებით. ფსიქოლოგიის ენციკლ.

პომუნიკაცია (მასობრივი კომუნიკაცია) – სხვადასხვა ადგილას განლაგებულ დიდ აუდიტორიაზე ტექნიკური საშუალებების მეშვეობით ინფორმაციის სისტემატური გავრცელების პროცესი. ფსიქოლოგიის ენციკლ.

პომუნიკაცია (ქვეცნობიერი კომუნიკაცია) – 1. ინფორმაციის იმპულსური, რაციონალური არაკონტროლირებადი გადაცემა. 2. ინფორმაციის გადაცემა, რომელიც გათვლილია მის ქვეცნობიერ აღქმაზე (ინფორმაციის შთაგონებითი სახე). ფსიქოლოგიის ენციკლ.

პომუნიკაციის ბარიერები – სირთულეები ურთიერთობაში, რაც გამოწვეულია ურთიერთობაში მყოფ პირებს შორის სოციალური დისტანციით, სხვადასხვა ფასეულობითი ორიენტაციითა და განწყობით. ფსიქოლოგიის ენციკლ.

პომუნიკაციური დისტანცია – ინფორმაციის დეფორმირებული აღქმა ადრესატის ინტელექტუალური პოტენციალისა და ინტერესების გავლენით. ფსიქოლოგიის ენციკლ.

პომუნიკაციური კონფლიქტი – მოტივირებული სუბიექტ-სუბიექტური შეჯახება, იგი გარკვეული სოციალური გარემოებების შედეგია, ასევე წარმოადგენს ახალი სოციალური მოვლენების მიზეზს. სოციალურ-ფსიქოლოგიური რეალობის აუცილებელ ელემენტად ყოფითი კონფლიქტები არ ექვემდებარებიან სრულ და საბოლოო გადაჭრას. ერთ ადგილზე ჩაქრობისას ისინი უმაღლვე იჩენენ თავს სხვა ადგილზე. თუ კონკრეტული სუბიექტების ქმედებიდან ქრება კონფლიქტების ერთი მიზეზი, არ არსებობს გარანტია, რომ იქვე არ აღმოჩნდება მეორე. სოციალური კონფლიქტების გაუნადგურებლობის ფენომენი ძველთაგანვე აინტრიგებდა ადამიანის აზროვნებას და მოუწოდებდა მათ არსში დაჟინებულ წვდომას. ადამიანთა შორის ურთიერთობებს მოაქვს ურთიერთ-ქმედებების დინამიკური სტიქია, რომლის შიგნითაც იმალება გამოუაშკარავებელი სტრუქტურები,

მდგრადი ელემენტებით. მათ შორის მნიშვნელოვანი ადგილი უჭირავს კომუნიკაციურ კონფლიქტს, რომელსაც თავისებური დისკრეტულობა (წყვეტადობა) შეაქვს სოციალური სტიქიის საერთო სურათში. კომუნიკაციურ კონფლიქტს გააჩნია დროისა და სივრცის საკუთარი საზღვრები. მისი შინაარსი მოიცავს განსაკუთრებულ სტრუქტურასა და მახასიათებელ ტიპურ კომპონენტებს:

კონფლიქტის საგანი ანუ ის სოციალური ფასეულობები, რომლიდანაც წარმოიშვა და გაღვივდა კონფლიქტები.

უახლოესი (უშუალო) და დაშორებული (გასაშუალებული) მიზეზები კონფლიქტისა.

კონფლიქტური ურთიერთქმედების უშუალო მონაწილეები, მისი მთავარი სუბიექტები.

კონფლიქტური სიტუაციის დაინტერესებული დამკვირვებლები, რომლებიც არ ღებულობენ მასში უშუალო და აქტიურ მონაწილეობას, მაგრამ თავისი რეაქციებით გარკვეულ ზემოქმედებას ახდენს მის გაღვივებაზე.

გარე სოციალური (ეკონომიკური, პოლიტიკური, სამართლებრივი, იდეოლოგიური და სხვ.) დეტერმინანტები მოქმედი მონაწილეებსა და მის სოციოდინამიკაზე.

მხარეთა კონფლიქტური ქცევის მოტივები (ჭეშმარიტი, სუბლი-მირებული ანუ თავდაცვითი რთულ ვითარებაში და სხვ.).

კონფლიქტის სუბიექტების მიზანი (ძირითადი, ზოგადი და საბოლოო).

კონფლიქტური ქცევის შესაძლო ალტერნატივები, რომლებიც თითოეულ მონაწილეს აქვს (გასათვალისწინებელი და გაუთვალისწინებელი).

მხარეთა კონკრეტული ქცევითი აქციები.

შეჯახების დროს სუბიექტი მხარეების მიერ გამოყენებული კონკრეტული საშუალებები (მორალური და იმორალური, სამართლებრივი და არასამართლებრივი თუ სხვ.).

კონფლიქტური სიტუაცია, როგორც სუბიექტთა სოციალური ურთიერთქმედების დინამიკური სისტემა.

სოციალური ნორმები, მორალური და სამართლებრივი რეგულატორები, რომლებიც ზღუდავენ კონფლიქტის მონაწილთა ქცევას; კონფლიქტური სიტუაციის განვითარების კონტროლის საზოგადოებრივი საშუალებები.

კონფლიქტის გადაწყვეტისათვის არსებული გზები და საშუალებები.

კონფლიქტის შედეგების პროგნოზირება.

კონფლიქტის ნამდვილი, რეალური (პოზიტიური და ნეგატიური) შედეგები.

ყოველი კონფლიქტი მთელი თავისი კომპონენტებით არის ადამიანთა სოციალური ცხოვრების ტიპური და იმავდროულად უნიკალური მოვლენა. ნებისმიერ კონფლიქტს თან ახლავს სპეციფიურობის მიზეზები, რომელიც მას სხვა ანალოგიურ კონფლიქტებისაგან განასხვავებით მოითხოვს დამატებით საგამოდიებო აზროვნებას. თითოეული კონფლიქტის შინაარსი აუცილებლად შეიცავს ეთიკური ხასიათის ფასეულობით კომპონენტებს, ღრმა აქსიოლოგიური სუბსტრუქტურების სახის მქონე იმორალური, მორალური (კორპორაციული), ზნეობრივი, უნივერსალური, ზოგადსაკაცობრიო მნიშვნელობითა და მიმართულებებით. უშუალო ჭკრეტისაგან დამალული ისინი სათანადოდ ახდენენ თითოეული კონფლიქტის ნორმატიულ ფასეულობითი სტრუქტურის ტრანსფორმირებას. სძენს მის დინამიკას გარკვეულ მისწრაფებასა და დინების დამახასიათებელ ტემპს. ისეთ შემთხვევაში, როცა საუბარია მორალურ კონფლიქტებზე, საუბარია სუბიექტთა შორის შეჯახებაზე, როცა ეთიკური სუბსტრუქტურები გამოდიან ფარული გარემოდან, აღმოჩნდებიან მხარეთა შორის გარჩევის ეპიცენტრში და უკანა პლანზე გადააქვთ უტილიტარული (პრაქტიკული, გამოყენებითი) პრაგმატული ხასიათის არგუმენტები. იმ სოციალურ კონფლიქტებში, რომლებიც არ შეიძლება ჩაითვალოს უშუალოდ მორალური, ეთიკური სუბსტრუქტურების გამოსავლენად რთულ ამოცანას წარმოადგენს, რომლის ახსნაც შესაძლებელია მხოლოდ კონფლიქტის ყველა შინაარსობრივ-სტრუქტურული კომპონენტების სრულმასშტაბიანი გამოძიებით. ფილოსოფიის ენციკლ.

პომუნიკაციური მოქმედება – სიმბოლურად განპირობებული მოქმედება, რომელიც მიმართულია სოციალურ ურთიერთქმედებაზე ფილოსოფიის ენციკლ.

პომუნიკე (კომუნიკესი) [ფრან. communiqué ლათ. comminoco-დან ვაცნობებ] – 1. ოფიციალური ცნობა (მთავრობისა, პოლიტიკური ორგანიზაციისა...) რაიმე საკითხის შესახებ. ქველ. ტ.4.

პონგენიალურ-ი (კონგენიალურისა) [ლათ. con თანა და genius გონი] – ნიჭით ან აზრთა წყობის მიხედვით ვისიმე მსგავსი, თანაგვარი. ქველ. ტ.4.

პონგენიალურობა (კონგენიალურობისა) – თანაგვარობა ნიჭის, აზრთა წყობის მიხედვით. ქველ. ტ.4.

პონგლომერატი (კონგლომერატისა) [ლათ. conglomeratus შემკვერივებული, თავმოყრილი] – მექანიკური შენაერთი, ნარევი სხვადასხვაგვარი ნაწილებისა, ნაირ-ნაირი საგნებისა, ცნებებისა, მსჯელობათა...

პონგლომერაცია (კონგლომერაციისა) [ლათ. conglomeratio კონგლომერატად ქცევა] – რაიმე ნაწილების ან საგნების ისეთი შეკავშირება, შეერთება, როდესაც ისინი ინარჩუნებენ თავიანთ თვისებებს. ქველ. ტ.4.

პონგრესი (კონგრესისა) [ლათ. congressus თავმოყრა, ყრილობა] – 1. ყრილობა – მეტწილად საერთაშორისო ხასიათისა. 2. საკანონმდებლო ორგანოს (პარლამენტის) სახელწოდება შეერთებულ შტატებში, ლათინური ამერიკის ქვეყნებში. 3. პარტიის სახელი (ინდოეთში). ქველ. ტ.4.

პონდიცია (კონდიციისა) [ლათ. conditio პირობა] – 1. შეთანხმების, ხელშეკრულების პირობა. 2. დადგენილი ნორმა, გარკვეული პირობა, სტანდარტი, რომელსაც უნდა აკმაყოფილებდეს რაიმე. ქველ. ტ.4.

პონვენცია (კონვენციისა) [ლათ. conventio შეთანხმება, ხელშეკრულება] – ხელშეკრულება, დადებული სახელმწიფოთა შორის რაიმე სპეციალურ საკითხზე. ქველ. ტ.4.

კონიექტურა (კონიექტურისა) [ლათ. *conjectura*] – 1. მიხვედრა, მოაზრება. 2. დამახინჯებული ტექსტის აღდგენა, გასწორება მიხვედრით, ალღოთი. ქველ. ტ.4.

კონიუნქტურა (კონიუნქტურისა) [ლათ. *conjectura* კავშირი] – 1. შექმნილი ვითარება, რომელსაც შეუძლია საქმის მსვლელობა წარმართოს. 2. ერთობლიობა იმ ნიშან-თვისებათა, რომლებიც ახასიათებენ მეურნეობის მდგომარეობას (ფასების მოძრაობა, ფასიანი ქაღალდების კურსი, პროდუქციის რაოდენობა, ხელფასი...). ქველ. ტ.4.

კონკორდატი-0 (კონკორდატისა) [ლათ. *concordatum* შეთანხმება] – რომის პაპსა და ამა თუ იმ სახელმწიფოს მთავრობას შორის დადებული შეთანხმება რომელიც განსაზღვრავს ამ სახელმწიფოსთან რომის ეკლესიის ურთიერთობას. ქველ. ტ.4.

კონკრეტიზაცია (კონკრეტიზაციისა) – კონკრეტული სახის მიცემა, – დაკონკრეტება. ქველ. ტ.4.

კონკრეტული-0 (კონკრეტულისა) [ლათ. *concretus* სქელი, მაგარი] – რეალურად არსებული, თვალსაჩინო, ხელშესახები. ქველ. ტ.4.

კონკურენცია (კონკურენციისა) – მეტოქეობა უპირატესობის მოსაპოვებლად. ქველ. ტ.4.

კონსერვატიზმი-0 (კონსერვატიზმისა) – მიდრეკილება ძველის დაცვისადმი, ახლის მიუღებლობა (საზოგადოებრივ ცხოვრებაში, პოლიტიკაში, მეცნიერებაში, ტექნიკასა და ხელოვნებაში). ქველ. ტ.4.

კონსერვატორი-0 (კონსერვატორისა) [ლათ. *conservator* მცველი] – კონსერვატიული შეხედულების მქონე, ძველის დამცველი, ახლის არმიმღები ადამიანი. ქველ. ტ.4.

კონსოლიდაცია (კონსოლიდაციისა) [ლათ. *consolidatio*] – განმტკიცება რისამე; გაერთიანება, შემჭიდროება პირთა, ორგანიზაციათა... ქველ. ტ.4.

კონსტანტობა (კონსტანტობისა) – მუდმივობა, უცვლელობა; მყარობა. ქველ. ტ.4.

პონსტატაცია (კონსტატაციისა) [ფრან. constatation ფაქტის დადგენა] – რაიმე ფაქტის, რისამე უეჭველობის დადასტურება. ქეგლ. ტ.4.

პონსტიტუტიური-ი (კონსტიტუტიურისა) [ლათ. constitutus განმტკიცებული; გარკვეული] – არსებითი, ძირითადი; განმსაზღვრელი. ქეგლ. ტ.4.

პონსტიტუცია (კონსტიტუციისა) [ლათ. constitutio დადგინება; დანადგენი] – 1. სახელმწიფოს ძირითადი კანონი – განსაზღვრავს სახელმწიფო წესწყობილების, აგრეთვე საზოგადოებრივი წყობილების ხასიათს, საარჩევნო სისტემას, საკანონმდებლო და აღმასრულებელი ორგანოების შექმნისა და მოქმედების პრინციპებს, მოქალაქეთა უფლება-მოვალეობას და სხვ.

პონსტიტუცია – შედგენა, ორგანიზაცია, მოწყობა.

პონსტრუქციული-ი (კონსტრუქციულისა) – კონსტრუქციის შესახები, კონსტრუქციის ხასიათისა, კონსტრუქციიდან გამომდინარე. კონსტრუქციული წინადადება – წინადადება, რომელიც მიმართულია საკითხის დადებითად გადაწყვეტისაკენ. ქეგლ. ტ.4.

პონსული – ნიშნავს გენერალურ კონსულს, კონსულს, ვიცე-კონსულს ან საკონსულო აგენტს, რომელიც მეთაურობს საკონსულო დაწესებულებას.

პონსულტანტი-ი (კონსულტანტისა) [ლათ. consultans მრჩეველი] – ვინც კონსულტაციას უწევს ვისმე, ვინც კონსულტაციას იძლევა, - შეკითხვისას რჩევის, ახსნა-განმარტების მომცემი (სპეციალისტი). ქეგლ. ტ.4.

პონსულტაცია (კონსულტაციისა) [ლათ. consultatio განხილვა-მოთათბირება] – 1. შეკითხვისას რჩევის, ახსნა-განმარტების მიცემა რაიმე საკითხის შესახებ (სპეციალისტის მიერ). 2. დაწესებულება, სადაც სათანადო სპეციალისტები რჩევა-დარიგებას აძლევენ მოსახლეობას გარკვეული საკითხების შესახებ. ქეგლ. ტ.4.

პონსამინაცია (კონტამინაციისა) [ლათ. contaminatio შეხება] – ახალი გამოთქმის, სიტყვის, ფორმის შექმნა მნიშვნელობით ახლო მდგომ გამოთქმათა, ანდა მნიშვნელობით (ან ბგერითად) ახლო მდგომ სიტყვათა შერწყმით. ქეგლ. ტ.4.

კონტაქტი-ი (კონტაქტისა) [ლათ. *contactus* შეხება] – გადატ. საქმიანი კავშირი, ურთიერთობა. ქეგლ. ტ.4.

კონტრასტი-ი (კონტრასტისა) [ფრან. *contraste*] – მკვეთრად გამოხატული სხვაობა, დაპირისპირებულობა. ქეგლ. ტ.4.

კონტრაქტი-ი (კონტრაქტისა) [ლათ. *contractus*] – წერილობითი ხელშეკრულება, შეთანხმება, რომელიც განსაზღვრავს ორივე იურიდიული მხარის ვალდებულებებს და ამ ვალდებულებათა შესრულების ვადას. ქეგლ. ტ.4.

კონტროლი-ი (კონტროლისა) [ფრან. *contrôle*] – 1. შემოწმება რისამე ან ხედამხედველობა, მეთვალყურეობა რისამე შემოწმების მიზნით.

კონფერენცია [ლათ. *conferentia* ერთ ადგილას შეკრება] – 1. სუვერენულ სახელმწიფოთა ლიგა ან ასოციაცია, რომელსაც, როგორც წესი, ცენტრალური და ადმინისტრაციული ორგანო ჰყავს, რომელშიც კონფედერაციის სუბიექტები საკუთარი ნებით ახდენენ ხელისუფლების დელეგირებას, და ამით, ერთობლივად წყვეტენ საერთო საკითხებს. 2. დამოუკიდებელ სახელმწიფოთა კავშირი, რომელიც იქმნება რიგი საგარეოპოლიტიკური და სამხედრო მოქმედების კოორდინირების მიზნით. მოკლე პოლიტ. ლექს.

კონფერენცია (კონფერენციისა) – სახელმწიფოთა, პოლიტიკური, საზოგადოებრივი, სამეცნიერო ან სასწავლო ორგანიზაციების წარმომადგენელთა კრება, თათბირი ამა თუ იმ საკითხის განსახილველად. ქეგლ. ტ.4.

კონფიდენციალური-ი (კონფიდენციალურისა) [ლათ. *confidentia*-დან ნდობა] – რის გახმაურებაც არ შეიძლება, - შინაურულად გასანდობი, საიდუმლო. ქეგლ. ტ.4.

კონფლიქტი-ი (კონფლიქტისა) [ლათ. *conflictus* შეხლა] – სერიოზული უთანხმოება, განხეთქილება; საწინააღმდეგო ინტერესების, შეხედულებათა, მისწრაფებათა შეჯახება. ურთიერთობის გამწვავება.

კონფლიქტი – 1. მოპირდაპირე ძალთა, საწინააღმდეგო ინტერესთა, შეხედულებათა შეხლა-შემოსლა; სერიოზული უთანხმოება, განხეთქილება. 2. საერთაშორისო ურთიერთობათა გამწვავება,

რასაც ზოგჯერ შეიარაღებული შეტაკება მოჰყვება. მოკლე პოლიტ. ლექს.

პონოზოგრაფია – არსებული მდგომარეობისადმი, გაბატონებული შეხედულებებისადმი და ა.შ. პასიური შეგუება. მოკლე პოლიტ. ლექს.

პონოზოგრაფია – დაპირისპირება.

პონოზოგრაფია (კონფუზიისა) [ლათ. confusio შერევა] – საუბ. დარცხვენა, უხერხულობის განცდა. ქველ. ტ.4.

პონოცენტრალიზაცია (კონცენტრულისა) – 1. საერთო ცენტრის მქონე. 2. კონცენტრების სახისა. ქველ. ტ.4.

პონოცენტრალიზაცია [ლათ.] – 1. შეხედულებათა სისტემა რისამე შესახებ. 2. საერთო ჩანაფიქრი, გაგება, იდეის, ძირითადი აზრის, მსატერული ან სხვა ძირითადი მოტივის უცვარი დაბადება.

პოორდინაცია (კოორდინაციისა) [ლათ. coordinatio] – შეთანხმება, ურთიერთშეფარდება. ქველ. ტ.4.

პოორდინირება (კოორდინირებისა) – კოორდინაციის დამყარება, ურთიერთშეთანხმება. ქველ. ტ.4.

პორელაცია (კორელაციისა) – შეფარდებითი, თანაფარდი ცნება. ქველ. ტ.4.

პორელაცია (კორელაციისა) [ლათ. correlatio] – ურთიერთ-დამოკიდებულება, შეფარდება. ქველ. ტ.4.

პორესპონდენცია (კორესპონდენტისა) [გერმ. Korrespondent, ფრან. correspondant-იდან] – 1. მედიის თანამშრომელი, რომელიც შემოსხვევის ადგილებიდან აწვდის ცნობებს.

პორესპონდენცია (კორესპონდენტისა) [გერმ. Korrespondenz, ფრან. correspondance-იდან] – 1. კორესპონდენტის მიერ მედიისათვის შემთხვევის ადგილიდან მოწოდებული მასალა, ცნობა. 2. საფოსტო გზავნილებანი ერთობლივ. ქველ. ტ.4.

პორიფია (კორიფეისი) [ბერძ. koryphaios ბელადი, წინამძღოლი] – 1. მეცნიერების ან ხელოვნების გამორჩენილი მოღვაწე. 2. ძველ ბერძნულ ტრაგედიაში – გუნდის ხელმძღვანელი. ქველ. ტ.4.

კორუფცია (კორუფციისა) [ლათ. *corruptio* მოსყიდვა, გარყვნა, გაფუჭება] – მექრთამეობა, მოსყიდულობა თანამდებობის პირთა. ქველ. ტ.4.

კონსერვატიზმი – იდეოლოგია, რომელიც უარყოფს ეროვნულ სუვერენიტეტს, ქადაგებს სამშობლოსადმი, ეროვნული კულტურისადმი გულგრილობას და აყენებს “მსოფლიო სახელმწიფოს” შექმნის, “მსოფლიო მოქალაქეობის” დაწესების იდეას. მოკლე პოლიტ. ლექს.

კრედიტი (კრედიტისა) [ლათ. *creditum* “რაც ანდევს”, ნანდობი, სესხი] – 1. სესხად მიცემული თანხა, - სესხი. 2. გარკვეული ხარჯების გასაწევად ასიგნებული ფული. 3. ვალად მიცემული საქონელი, - ნისია. 4. რისამე სესხად გამცემი პირის (ან დაწესებულების) ანგარიში. ქველ. ტ.4.

კრედიტი (კრედოსი) [ლათ. *credo* მჯერა, მწამს] – იგივეა, რაც მრწამსი. ქველ. ტ.4.

კრიზისი (კრიზისისა) [ბერძ. *krisis* გადაწყვეტილება, გადაწყვეტი ხასიათის ცვლილება] – მძაფრი გარდატეხა, ერთბაში ცვლილება.

კრიმინალი (კრიმინალისა) [ლათ. *criminalis* დანაშაულებრივი] – სისხლის სამართლის დანაშაული. ქველ. ტ.4.

კრიმინალისტიკა (კრიმინალისტიკისა) – მოძღვრება სისხლის სამართლის შესახებ, - სამართლის მეცნიერების დარგი, რომელიც შეისწავლის სისხლის სამართლის დანაშაულებათა კვლევის მეთოდებსა და ტექნიკას. ქველ. ტ.4.

კრიმინოლოგია (კრიმინოლოგიისა) [ლათ. *crimen* დანაშაული და ბერძ. *logos* მოძღვრება] – მოძღვრება დანაშაულისა და დამნაშაის შესახებ. ქველ. ტ.4.

კრიპტოგრაფია (კრიპტოგრაფიისა) [ბერძ. *Kryptos* საიდუმლო, ფარული და *gramma* ჩანაწერი] – პირობითი საიდუმლო ნიშნებით ნაწერი. ქველ. ტ.4.

კრისტალური (კრისტალურისა) – ფაქიზი ზნეობისა; მართალი, უმწიკვლო, სპეტაკი. ქველ. ტ.4.

პრიტიკა (კრიტიკის) [ბერძ. *kritērion*-იდან გადაწვევის საშუალება] –ნიშანი (ან დებულება), რომლის მიხედვითაც რასმე აფასებენ, რისამე სისწორეს, მნიშვნელობას არკვევენ, -საზომი. ქეგლ. ტ.4.

პრიტიკა – შემოწმების ნიშანი, საშუალება, საზომი.

პრიტიკა (კრიტიკის) [ბერძ. *kritikē* გარჩევა, განსჯა რისამე] – 1. რისამე ღირსებისა და ნაკლის გამორკვევა, - განხილვა შეფასების მიზნით. 2. ჟურნალისტიკის დარგი, რომელიც არჩევს მხატვრულ ნაწარმოებს, არკვევს მის ნაკლსა და ღირსებას, შეფასებას აძლევს მხატვრულ ნაწარმოებს. 3. ტექსტის ანალიზი, - ლიტერატურული ძეგლის, ისტორიული წყაროს... უტყუარობის, მისი წარმომავლობისა და მასში მომხდარი ცვლილებების რკვევა. ქეგლ. ტ.4.

პრიტიკა [ბერძ. -იდან] – ნიშანი, რომლის მიხედვითაც რასმე აფასებენ, რისამე სისწორეს, მნიშვნელობას არკვევენ, -საზომი.

კულმინაცია (კულმინაციის) [ლათ. *culminatio*, *culmen*-იდან მწვერვალი] – გადატ. უმაღლესი წერტილი, მწვერვალი (რისამე განვითარებისა, აღმავლობისა, დაძაბულობისა). ქეგლ. ტ.4.

კულტა (კულტის) [ლათ. *cultus* პატივისცემა] – 1. პატივისცემა, თაყვანება. 2. რელიგიური მსახურება დეტაებისადმი. 3. (გადატ.) ისტორიაში გამოჩენილი პიროვნების როლის ყოველგვარი გაზვიადება. მოკლე პოლიტ. ლექს.

კულტი – რელიგიური თაყვანისცემა რაიმე საგნებისა, რეალური ან ფანტასტიკური არსებებისა.

კულტურა (ლათ. *cultura* - დამუშავება) – ერთობლიობა საზოგადოებრივ-ისტორიული პრაქტიკის პროცესში კაცობრიობის მიერ შექმნილი და ქმნადობის პროცესში მყოფი მატერიალური და სულიერი ღირებულებებისა.

კულტურა – პარლამენტის შენობაში დარბაზი, ოთახი, სადაც პარლამენტარები იკრიბებიან შესვენების დროს, სადაც წარმოებს არაოფიციალური შეხვედრები, აზრთა გაცვლა-გამოცვლა. მოკლე პოლიტ. ლექს.

კურიერ-ი (კურიერისა) [ფრან. courie] – დაწესებულების საქმიანი ქაღალდების დამტარებელი, - შიკრიკი. დიპლომატიური კურიერი – საგარეო საქმეთა სამინისტროს თანამშრომელი, რომელსაც მიმოაქვს დიპლომატიური ფოსტა. ქეგლ. ტ.4.

კურიოზ-ი (კურიოზისა) [ფრან. curieux ცნობისმოყვარე] – სასაცილო და უცნაური, სასერიო ამბავი (შემთხვევა, მოვლენა, გარემოება...). ქეგლ. ტ.4.

კურსი – სვლის ან მოქმედების მიმართულება (სახელმწიფოს საგარეო პოლიტიკის კურსი). მოკლე პოლიტ. ლექს.

ლ

ლაკონიზმი (ლაკონიზმისა) [ბერძ. lakonismos] – აზრის გამოთქმა მოკლედ (სხარტად) და მკაფიოდ [პელოპონესის (საბერძნეთის) ნახევარკუნძულის სამხრ.-აღმოს. ნაწილის – ლაკონიის – სახელის მიხედვით]. ქეგლ. ტ.4.

ლაპიდარობა (ლაპიდარობისა) – ლაპიდარულის თვისება, – მოკლედ და მკაფიოდ გამოთქმა, გამოხატვა. ქეგლ. ტ.4.

ლაპიდარული (ლაპიდარულისა) [ლათ. lapidarius-იდან ქვის შესახები; ქვაზე წარწერის ხასიათისა] – მოკლედ და მკაფიოდ გამოთქმული. ქეგლ. ტ.4.

ლეგალიზაცია – 1. სათანადო უფლებამოსილების მქონე საჯარო მოსამსახურის მიერ საბუთის ხელმოწერის ნამდვილობისა და საბუთის ხელმოწერის მომენტისათვის ამ საჯარო მოსამსახურის მიერ შესაბამისი თანამდებობის კანონიერად დაკავების ნამდვილობის სახელმწიფოებრივი დადასტურება.

ლეგალური (ლეგალურისა) [ლათ. legalis] – ისეთი, რაც იყენებს კანონით მოცემულ შესაძლებლობებს, - ღია, აშკარა; კანონით დაშვებული, კანონიერი, ნებადართული. ქეგლ. ტ.4.

ლეგიტიმაცია – რაიმე უფლების ან რწმუნების კანონიერების აღიარება ან დამტკიცება, ამ უფლების (რწმუნების) დამადასტურებელი საბუთი. მოკლე პოლიტ. ლექს.

ლექტიმოტივიზი (ლექტიმოტივისა) [გერმ. Leitmotiv წამყვანი მოტივი] – გაღატ. მთავარი, ძირითადი სახელმძღვანელო აზრი. ქველ. ტ.4.

ლექსიკა (ლექსიკისა) [ბერძ. lexikos-იდან სიტყვის შესახები] – სიტყვის მარაგი, ლექსიკური შემადგენლობა (ამა თუ იმ ენისა, დიალექტისა). სიტყვები, რომლებიც გვხვდება ამა თუ იმ მწერლის თხზულებებში. ქველ. ტ.4.

ლექსიკოგრაფია (ლექსიკოგრაფიისა) [ბერძ. lexikos სიტყვის შესახები და graphō ვწერ] – ლექსიკონების შედგენის თეორია. ლექსიკონების შედგენა, სალექსიკონო მუშაობის წარმოება. ქველ. ტ.4.

ლექსიკოლოგია (ლექსიკოლოგიისა) [ბერძ. lexikos სიტყვის შესახები და logos მოძღვრება] – ენათმეცნიერების დარგი, რომელიც შეისწავლის ენის ლექსიკას. ქველ. ტ.4.

ლექსიკონი (ლექსიკონისა) [ბერძ. lexikon] – 1. წიგნი, რომელშიც ანბანზე გაწობილი სიტყვებია ახსნილი, განმარტებული ან თარგმნილი. ქველ. ტ.4.

ლექსიკური (ლექსიკურისა) – ლექსიკის შესახები, დამახასიათებელი, ლექსიკასთან დაკავშირებული. ქველ. ტ.4.

ლიბერალიზმი – მსოფლმხედველობა, რომელიც აერთიანებს მემარჯვენე პრინციპებს ეკონომიკის სფეროში (საბაზრო ეკონომიკა, პრივატიზაცია, კერძო საკუთრება, კაპიტალიზმი) და მემარცხენე კომპონენტებს პოლიტიკის დარგში (მინიმალისტური ჰუმანიზმი, ინდივიდუალიზმი, ეთნიკური და კულტურული ეგალიტარიზმი).

ლიკვიდაცია (ლიკვიდაციისა) [ფრან. liquidation] – 1. საქმიანობის შეწყვეტა, - დახურვა, გაუქმება (რაიმე ორგანიზაციისა). 2. რისამე მოსპობა, ბოლოს მოღება; აღკვეთა.

ლიცენზია – რამეთი შეღავათიანად ან უფასოდ სარგებლობის უფლება. მოკლე პოლიტ. ლექს.

ლოზი – პირდაპირი მნიშვნელობით: კაპიტალიუმის (აშშ-ს კონგრესის) შენობის მთავარი კორიდორი, სადაც კანონმდებლობით დაინტერესებული პირები იკრიბებიან; გადატანითი მნიშვნელობით: აშშ-ის კონგრესთან არსებულ

მსხვილ მონოპოლიათა კანტორებისა და სააგენტოების სისტემა, რომელიც ამ მონოპოლიათა ინტერესებიდან გამომდინარე ზეწოლას ახდენენ (ზეწოლის ჯგუფები) კანონმდებლობაზე და სახელმწიფო მოხელეებზე აღმასრულებელ ხელისუფლებაში.

ლოგიკა (ლოგიკისა) [ბერძ. *logikē*] – 1. მეცნიერება აზროვნების ფორმებისა და კანონების შესახებ. 2. დასკვნათა სისწორე, თანამიმდევრულობა. ქველ. ტ.4.

ლოგიკური (ლოგიკურისა) – 1. ლოგიკის მიხედვით, ლოგიკიდან გამომდინარე. 2. თანამიმდევრული, დასაბუთებული, სწორი. ლოგიკური მახვილი – წინადადებაში რაიმე მხრით საინტერესო სიტყვის ხმის აწვეით წარმოთქმა. ქველ. ტ.5.

ლოგოსი (ბერძნ. *logos* – სიტყვა, აზრი, გონება, კანონი) – ტერმინი, რომელიც თავდაპირველად საყოველთაო კანონს, სამყაროს საფუძველს, მის წესრიგსა და ჰარმონიას აღნიშნავდა. ფილოსოფ. ლექს. 1987.

ლოიალური – 1. არსებული სახელმწიფო ხელისუფლების მომხრე, ერთგული; 2. ვინც წესიერად, კეთილსინდისიერად ექცევა ვისმე ან რასმე. მოკლე პოლიტ. ლექს.

ლოკალიზაცია (ლოკალიზაციისა) [ლათ. *localis*-იდან ადგილობრივი] – რისამე ადგილის შემოფარგვლა, შემოზღუდვა; რამესთვის სხვა ადგილებზე, გავრცელებისათვის ხელის შეშლა. ქველ. ტ.5.

ლოკალური (ლოკალურისა) [ლათ. *localis*-იდან] – განსაზღვრული ადგილისათვის დამახასიათებელი, - ადგილობრივი. ქველ. ტ.5.

მ

მაგისტრი (მაგისტრისა) [ლათ. *magister* უფროსი, მასწავლებელი] – პირველი სამეცნიერო ხარისხი; ამ ხარისხის მქონე პირი. ქველ. ტ.5.

მაგისტრატურა – აკადემიური უმაღლესი განათლების მეორე საფეხური, სასწავლო პროგრამების ერთობლიობა, რომელიც აუცილებლად შეიცავს სამეცნიერო კვლევის ელემენტებს და

მიზნად ისახავს ბაკალავრის შემდგომი დონის სპეციალისტის ან მკვლევრის მომზადებას, აგრეთვე ამზადებს პირს მიღებული კვალიფიკაციით მუშაობისათვის.

მაბისტრი – მფლობელი იმ აკადემიური ხარისხისა, რომელიც პირს აკადემიური უმაღლესი განათლების მეორე საფეხურისათვის – მაგისტრატურისათვის დადგენილი კრედიტების რაოდენობის ათვისების შედეგად ენიჭება.

მაკარონიზმი (მაკარონიზმისა) [ფრან. macaronisme] – 1. უცხო ენის სიტყვებისა და გამოთქმების სასაცილო შერევა ლაპარაკში. 2. ხალხური ფრანგულიდან ან იტალიურიდან საშუალო საუკუნეების სალიტერატურო ლათინურში შესული სიტყვა ან გამოთქმა. ქეგლ. ტ.5.

მაკიაველიზმი (მაკიაველიზმისა) – ცენტრალიზებულ სახელმწიფოში – ერთპიროვნული მმართველის დიქტატორული ხელისუფლების გამტკიცების პოლიტიკა, რომლის მიხედვითაც მიზნის მისაღწევად გამართლებულია ყოველგვარი საშუალება [ალორძინების ხანის იტალიური პოლიტიკური მოღვაწის Macciavelli-ს სახელის მიხედვით]. ქეგლ. ტ.5.

მანდატი – ვისიმე რწმუნებულების დამადასტურებელი დოკუმენტი. მოკლე პოლიტ. ლექს.

მანდატური (მანდატურისა) [ლათ. mandaturus ხელჯოხიანი] – ბოქაული, იასაული. ქეგლ. ტ.5.

მანია (მანიისა) [ბერძ. mania სიშმაგე, ვნება, მიდრეკილება]. ქეგლ. ტ.5.

მანიპულაცია (მანიპულაციისა) [ფრან. manipulation] – 1. რთული მოქმედება, რთული ხერხი ხელით მუშაობისას. 2. გადატ. ეშმაკობა, ოინი, ყაღაბანდობა. ქეგლ. ტ.5.

მანიფესტაცია – 1. მასობრივი მსვლელობა ქუჩაში სოლიდარობის ან პროტესტის გამოსახატავად. მოკლე პოლიტ. ლექს. 2. უმაღლესი ხელისუფლების საზეიმო მიმართვა მოსახლეობისადმი ახალი კანონის გამოცემის ან სხვა მნიშვნელოვანი შემთხვევის გამო. ქეგლ. ტ.5.

მანუსკრიპტი (მანუსკრიპტისა) [ლათ. manuscriptum] – ხელნაწერი, უმთავრესად ძველი. ქეგლ. ტ.5.

მასონებ-ი (მასონებისა) – მე-18-19 საუკუნეებში დასავლეთ ევროპასა და რუსეთში არსებული ფარული რელიგიურ-ეთიკური საზოგადოების წევრები, რომლებიც ქადაგებდნენ ადამიანთა იდეურ ძმობასა და ზნეობრივ სრულყოფას; გატაცებული იყვნენ მისტიკით, სიმბოლიკით, მაგიით, - ფრანკ-მასონები. ქველ. ტ.5.

მაქსიმალურ-ი (მაქსიმალურისა) [ლათ. maximus-იდან ყველაზე მეტი] – მაქსიმუმით აღებული, - უდიდესი, ყველაზე მეტი. მაქსიმალურად – მაქსიმუმამდე, რაც შეიძლება მეტად. ქველ. ტ.5.

მაქსიმუმ-ი (მაქსიმუმისა) [ლათ. maximum ყველაზე მეტი] – ყველაზე მეტი, უდიდესი რაოდენობა. ქველ. ტ.5.

მეგალომანია (მეგალომანიისა) – განდიდების ბოღვა. ქველ. ტ.5.

მედია – მასობრივი კომუნიკაციის ბეჭდვითი ან ელექტრონული საშუალება, მათ შორის, ინტერნეტი.

მედიატორი (მედიატორისა) – შუამავალი, მომრიგებელი. ქველ. ტ.5.

მეთოდი-ი (მეთოდისა) [ბერძ. methodos გამოკვლევა] – მოვლენის კვლევის ხერხი, - მიდგომა შესასწავლი მოვლენებისადმი, ჭეშმარიტების დადგენის გეგმაშეწონილი გზა. ქველ. ტ.5.

მელანქოლია (მელანქოლიისა) [ბერძ. melas შავი და cholē ნაღველი] – ფსიქიური დაავადების ერთი სახე – ახასიათებს ნაღვლიანობა, მოქმედების შეფერხება და აზრთა მსვლელობის მოდუნება. ერთგვარი სულიერი განწყობილება, რომლის დამახასიათებელია მოწყენილობა, ყველაფრისადმი გულგრილობა, უმოქმედობა, მოდუნება. ქველ. ტ.5.

მემორანდუმ-ი (მემორანდუმისა) [ლათ. memorandum დასახსომებელი] – 1. დიპლომატიური ნოტა, რომელშიც აღნიშნულია მთავრობის აზრი ამა თუ იმ საკითხზე. 2. განმარტებითი ხასიათის წერილობითი მოხსენება ამა თუ იმ დაწესებულებისა. ქველ. ტ.5.

მემორიალ-ი (მემორიალისა) [იტალ. memoriale] – ჩანაწერები; დღიური. ქველ. ტ.5.

მემორიალურ-ი (მემორიალურისა) – (რაიმე მნიშვნელოვანი ისტორიული ფაქტის) სამახსოვრო, დასამახსოვრებელი. ქველ. ტ.5.

მემუარები-0 (მემუარებისა) [ფრან. mémoires მოგონებანი] – ლიტერატურული ნაწარმოები – წარმოადგენს ავტორის მოგონებებს პირადი ცხოვრების და მისი დროის საზოგადოების შესახებ. ქველ. ტ.5.

მენტალიზაცია, მენტალიტი – სულიერი წყობა, კოლექტიური და ინდივიდუალური ცნობიერების სიდრმისეული დონე, რომელიც შეიცავს არაცნობიერსაც, ინდივიდს, ან სოციალური ჯგუფის მზაობა, განწყობა – იმოქმედოს, იაზროვნოს, იგრძნოს და აღიქვას სამყარო გარკვეული სახით. მენტალიზაცია ყალიბდება ტრადიციების, კულტურის, სოციალური სტრუქტურების და ადამიანთა ყოფის მთელი გარემოს მიხედვით.

მენტორი (მენტორისა) [ბერძ. Mentōr ოდისეუსის ვაჟის ტელემახის აღმზრდელის სახელი] – 1. ხელმძღვანელი, აღმზრდელი, დამრიგებელი. 2. ირონ. აბეზარი მრჩეველი, დამრიგებელი. ქველ. ტ.5.

მენტორული (მენტორულისა): მენტორული ტონი (კილო) მოძღვრული, მასწავლებლური, დამრიგებლობითი ტონი. ქველ. ტ.5.

მეოთხე ხელისუფლება – მასმედია (პრესა, რადიო, ტელევიზია და ა.შ.).

მერიტოკრატია – სიტყვის ნამდვილი მნიშვნელობით ნიჭიერთა ხელისუფლება. მოკლე პოლიტ. ლექს.

მერკანტილიზმი – გამოჩენის სურვილი, წვრილმანი ანგარიშიანობა. მოკლე პოლიტ. ლექს.

მერკანტილური (მერკანტილურისა) – გადატ. ვაჭრული, ჩარჩული. ქველ. ტ.5.

მეტაფორა (მეტაფორისა) [ბერძ. metaphora გადატანა] – სიტყვა ან გამოთქმა, რომელიც აზრს აძლევს გადატანით მნიშვნელობას მიმსგავსების, ანალოგიის ან კონტრასტის საფუძველზე. ქველ. ტ.5.

მეტაფრაზი (მეტაფრაზისა) [ბერძ. metaphrasis] – ლიტერატურული შინაარსის სხვა სიტყვებით გადმოცემა (ჩვეულებრივ – ლექსისა პროზად). ქველ. ტ.5.

მეტაფრასტი (მეტაფრასტისა) – 1. ტექსტის სიტყვა-სიტყვით გადმომცემი, მთარგმნელი. 2. კომენტატორი. ქველ. ტ.5.

მეტონიმია (მეტონიმისა) [ბერძ. metonymia] – ცნებათა ასოციაციის საფუძველზე ერთი სიტყვის მეორე სიტყვით შეცვლა, შენაცვლება. ქველ. ტ.5.

მეტროლოგია – სახელმწიფო, რომელიც ფლობს დაპყრობილ ქვეყნებს.

მეცენატი (მეცენატისა) – მეცნიერებისა და ხელოვნების მდიდარი მფარველი [მდიდარი რომაელი პატრიცის Maecenas-ის სახელის მიხედვით]. ქველ. ტ.5.

მეცნიერი (მეცნიერისა) – 1. მეცნიერების ამა თუ იმ დარგის სპეციალისტი, - მკვლევარი. 2. ძვ. ვინც იცის რამე, რისამე მცოდნე. 3. რთული ფუძის მეორე შემადგენელი ნაწილი. ქველ. ტ.5.

მეცნიერება (მეცნიერებისა) – ცოდნის სისტემა ბუნების, საზოგადოებისა და აზროვნების განვითარების კანონზომიერებათა შესახებ; ამგვარი ცოდნის ცალკეული დარგი. ქველ. ტ.5.

მეხუთე კოლონა – ფრაზა ეკუთვნის ესპანეთის სამოქალაქო ომის (1939 წ.) მეგრძელ გენერალს, რომელიც 4 სამხედრო კოლონიტ მადრიდის დალაშქვრას აპირებდა და, გარდა ამისა, იმედი ჰქონდა ქალაქში მაცხოვრებელი “მეხუთე კოლონად” მონათლული მხარდამჭერებისა. ამის შემდეგ “მეხუთე კოლონას” ომის დროს მოდალატესა და მტრის მხარდამჭერს უწოდებენ.

მიგრაცია (მიგრაციისა) [ლათ. migratio გადასახლება] – 1. გადასახლება, საცხოვრებელი ადგილის გამოცვლა. 2. პერიოდული ცვლა საცხოვრებელი ადგილისა საზრდოს მოპოებისა და გამრავლების მიზნით (ფრინველებსა და თევზებში). ქველ. ტ.5.

მიზანტროპი (მიზანტროპისა) [და არა: მიზანტროპი] – იგივეა, რაც კაცთმოძულე. ქველ. ტ.5.

მიზანტროპია (მიზანტროპიისა) [ბერძ. misanthropia] – იგივეა, რაც კაცთმოძულეობა. ქველ. ტ.5.

მიოლოგია (მიოლოლოგიისა) – 1. მიტების ერთობლიობა. 2. მეცნიერება მიტების შესახებ. ქველ. ტ.5.

მილიტარიზმი [ლათ.] – გამაღებელი შეიარაღების რეაქციული, აგრესიული, იმპერიალისტური პოლიტიკა, რომლის მიზანია ახალი ომების მომზადება.

მისია – 1. საგანგებო დაეალება. 2. უმაღლესი დანიშნულება, საპასუხისმგებლო როლი. 3. მუდმივი დიპლომატიური წარმომადგენლობა, რომელსაც სათავეში დესპანი ან საქმეთა რწმუნებული უდგას. 4. ერთი ქვეყნის წარმომადგენლები, რომლებიც იზიარებენ სხვა ქვეყანაში, სპეციალური მიზნით. მოკლე პოლიტ. ლექს.

მისტიფიკაცია (მისტიფიკაციისა) [ბერძ. *mystēs* საიდუმლოებათა-მცოდნე და ლათ. *facere* კეთება] – მოტყუება, განზრახ ვისმე შეცდენა. ქველ. ტ.5.

მობილიზაცია (მობილიზაციისა) [ფრან. *mobilisation*, ლათ. *mobilis*-იდან მოძრავე] – ძალების ან სახსრების თავმოყრა, შეკრება რაიმე მიზნით, რაიმე ამოცანის გადასაწყვეტად. ქველ. ტ.5.

მოღერნიზაცია (მოღერნიზაციისა) – გადაკეთება თანამედროვე მოთხოვნისა და გემოვნების მიხედვით; გათანადროულება, განახლება. ქველ. ტ.5.

მოდიფიკაცია (მოდიფიკაციისა) [ლათ. *modificatio*] – 1. საგნის ან მოვლენის ისეთი სახეცვლილება, როდესაც არ იცვლება მისი არსი. 2. საგანი ან მოვლენა, რომელმაც განიცადა ასეთი სახეცვლილება. ქველ. ტ.5.

მოღული – 1. დიპლომის შემდგომი განათლების (პროფესიული მზადების) პროგრამის დამოუკიდებელი ბლოკი, რომელიც მოიცავს კონკრეტულ სფეროს და რომელშიც ასახულია მზადების მიზანი, ასათვისებელი საკითხებისა და უნარჩვევების ჩამონათვალი, მზადების ფორმები, მეთოდები და ხანგრძლივობა, მოსალოდნელი შედეგები და შეფასების კრიტერიუმები; 2. სწავლების დამოუკიდებელი თანმიმდევრული ბლოკი, რომელიც აერთიანებს მონათესავე საგნებს. მოღულში განსაზღვრულია საგანთა ურთიერთკავშირები და თანმიმდევრობა. რამდენიმე მოღული შეადგენს სასწავლო გეგმას.

მოღუს შიშინლო – ამა თუ იმ საერთაშორისო საკითხზე მიღწეული დროებითი შეთანხმება, რომელსაც მხარეები დებენ მომავალში საბოლოო მოწესრიგების იმედით (ცხოვრების წესი).

მოლაპარაკება – მშვიდობიანი გზით საქმის მოწესრიგების ხერხი. მოკლე პოლიტ. ლექსი.

მონარქი (მონარქისა) [ბერძ. monarchos] – სახელმწიფოს ერთპიროვნულად მმართველი (მეფე, იმპერატორი...), ჩვეულებრივ, მემკვიდრეობით. ქეგლ. ტ.5.

მონარქია (მონარქისა) [ბერძ. monarchia ერთხელმწიფება, ერთმპყრობელობა] – სახელმწიფოს მმართველობის დესპოტური ფორმა, როდესაც სახელმწიფოს სათავეში მონარქი დგას. ქეგლ. ტ.5.

მონარქიზმი (მონარქიზმისა) – 1. სახელმწიფოს ერთმპყრობელობის სისტემა. 2. მონარქიული მმართველობის მომხრეობა. ქეგლ. ტ.5.

მონდიალიზმი – განსაკუთრებული იდეოლოგია, რომელიც ყველა სახელმწიფოსა და ხალხების ერთ მსოფლიო წარმონაქმნში შერწყმას გულისხმობს მსოფლიო მთავრობის ჩამოყალიბებით, რომელსაც თან ახლავს რასობრივი, რელიგიური, ეთნიკური, ნაციონალური და კულტურული საზღვრების განადგურება. არსებობს “მემარცხენე” და “მემარჯვენე” მონდიალიზმი. მემარჯვენე – ატლანტიზმის გლობალიზაციას წარმოადგენს; მემარცხენე – აუცილებლად მიიჩნევს ევრაზიული სექტორის ჩართვას (ამა თუ იმ საფუძველზე) ერთიან სახელმწიფოში.

მონოგამია (მონოგამიისა) [ბერძ. monos ერთი და gamos ქორწინება] – წესი, რომლის თანახმადაც მამაკაცს შეიძლება ჰყავდეს მხოლოდ ერთი ცოლი და დედაკაცს – მხოლოდ ერთი ქმარი, - ერთქორწინება. ქეგლ. ტ.5.

მონოგრამა (მონოგრამისა) [ბერძ. monos და gramma ასო] – ორი ან რამდენიმე ასოსაგან შეთხზული ნიშანი. ქეგლ. ტ.5.

მონოგრაფია (მონოგრაფიისა) [ბერძ. monos და graphō ვწერ] – ვრცელი მეცნიერული შრომა, რომელშიც გამოკვლეულია ერთი რომელიმე საკითხი. ქეგლ. ტ.5.

მონოთეიზმი (მონოთეიზმისა) [ბერძ. monos ერთი და theos ღმერთი] – ერთი ღმერთის აღმსარებლობა, - ერთღმერთობა. ქეგლ. ტ.5.

მონოლითობა (მონოლითობისა) – ერთიანობა, მთლიანობა, სიმტკიცე, შემჭიდროვება. ქეგლ. ტ.5.

მონოლოგი (მონოლოგისა) [ბერძ. monologos] – სიტყვა, რომლითაც პიესის ერთ-ერთი მოქმედი პირი მიმართავს თავის თავს, სხვა მოქმედ პირებს ან მაყურებლებს. ქეგლ. ტ.5.

მონომანი (მონომანისა) – მონომანიით დაავადებული. ქეგლ. ტ.5.

მონომანია (მონომანიისა) [ბერძ. monos ერთი და mania შემწილობა] – ერთი რომელიმე საგნის ან აზრის ავადმყოფურად ამოჩქეობა, აკვიატება. ქეგლ. ტ.5.

მონოპოლია (მონოპოლიისა) [ბერძ. monos ერთი და pōlēs ვყიდი] – წარმოების, ვაჭრობის, რეწვის განსაკუთრებული უფლება, რომელიც ერთ პირს, გარკვეულ ჯგუფს ან სახელმწიფოს ეკუთვნის.

მონოპოლიზაცია (მონოპოლიზაციისა) – რამეზე მონოპოლიის დამყარება, რამეთი მონოპოლიურად სარგებლობა, რისამე წარმოების ან გაყიდვის უფლების მისაკუთრება. ქეგლ. ტ.5.

მონოტონია (მონოტონიისა) [ბერძ. monotonia] – ტონის ან ინტონაციის ერთფეროვნება. ქეგლ. ტ.5.

მონოტონური (მონოტონურისა) – ერთფეროვანი, მოსაწყენი. ქეგლ. ტ.5.

მონოტონურობა (მონოტონურობისა) – მონოტონურის თვისება, - ერთფეროვნება, ერთგვარობა. ქეგლ. ტ.5.

მონოფიზიტობა (მონოფიზიტობისა) – მეხუთე საუკუნის ბიზანტიაში წარმოშობილი ქრისტიანობის ერთ-ერთი მიმდინარეობა, რომელიც ქრისტეს თვლიდა ღმერთად და არა ღმერთ-კაცად. ქეგლ. ტ.5.

მონუმენტი (მონუმენტისა) [ლათ. monumentum] – დიდი ძეგლი. ქეგლ. ტ.5.

მონუმენტუზი-ი (მონუმენტუზისა) – 1. მონუმენტის ხასიათისა, - დიადი, დიდი, გრანდიოზული. 2. საფუძვლიანი, ღრმა შინაარსიანი, სოლიდური. ქეგლ. ტ.5.

მორალი (ლათ. mores – ზნე-ჩვეულებანი) – საზოგადოებრივი ცნობიერების ერთ-ერთი ფორმა, სოციალური ინსტიტუტი, რ-იც ადამიანთა ქცევის რეგულირების ფუნქციებს ასრულებს საზოგადოებრივი ცხოვრების უკლებლივ ყველა სფეროში. მასობრივი მოქმედების რეგულირების სხვა ფორმებისაგან (სამართლისაგან, საწარმოო-ადმინისტრაციული განრიგისაგან, სახელმწიფო დეკრეტებისაგან, სახალხო ტრადიციებისაგან და ა.შ.). მორალი განსხვავდება თავის მოთხოვნათა დასაბუთებისა და განხორციელების წესით. მორალში საზოგადოებრივი აუცილებლობა, მოთხოვნილებები, საზ-ბის ან კლასის ინტერესები გამოიხატება როგორც სტიქიურად ჩამოყალიბებული და საყოველთაოდ აღიარებული მითითებები და შეფასებები, განმტკიცებული მასობრივი მაგალითის, ჩვევის, ზნე-ჩვეულების, საზოგადოებრივი აზრის ძალით. ფილოსოფ. ლექს. 1987.

მორალისტი-ი (მორალისტისა) – მორალის მქადაგებელი, ზნეობის მასწავლებელი. ირონ. ადამიანი, რომელსაც ჭკუის სწავლება, დარიგება უყვარს. ქეგლ. ტ.5.

მორალური შფასება – სოციალური სინამდვილის სხვადასხვა მოვლენისა და ადამიანთა ქცევების მოწონება ან დაგმობა მათი მორალური ნორმისაგან განსხვავებით, რ-იც მიუთითებს ადამიანებს შეასრულონ გარკვეული ზნეობრივი ქცევა, მ.შ. ადგენს შესაბამისობას ან შეუსაბამობას უკვე განხორციელებულ ქცევასა და ზნეობრივ მოთხოვნას შორის. ფილოსოფ. ლექს. 1987.

მორატორიუმი-ი (მორატორიუმისა) [ლათ. moratorius] – 1. დამაყოვნებელი, დამაბრკოლებელი. ქეგლ. ტ.5. 2. საშინაო ან საგარეო ვალდებულებათა შესრულების ვადის გადაწვევა, გაგრძელება მთავრობის მიერ, რაიმე საგანგებო მდგომარეობის გამო. იგი სხვადასხვა სახისაა და შეიძლება იყოს საყოველთაო (გენერალური) ან ნაწილობრივი. მოკლე პოლტი. ლექს.

მოტივი-ი (მოტივისა) [ფრან. motif] – მოქმედების აღმძვრელი მიზეზი. მოსაზრება, საბუთი, არგუმენტი.

მოტივაცია (მოტივაციისა) – 1. რისამე დასამტკიცებლად მოტანილი საბუთების, არგუმენტების სისტემა, - დასაბუთება, მტკიცება. 2. მოტივების ერთობლიობა, რომელიც აპირობებს პიროვნების ასეთ თუ ისეთ ქცევას. ქველ. ტ.5.

მოტივირება (მოტივირებისა) – რისამე დასამტკიცებლად საბუთების, არგუმენტების მოტანა, - დასაბუთება. ქველ. ტ.5.

მოტივირებულ-ი (მოტივირებულისა) – რაიმე მოტივის მქონე, - დასაბუთებული. ქველ. ტ.5.

მოქალაქე (მოქალაქისა) – 1. ამა თუ იმ სახელმწიფოს ქვეშევრდომი, მისი სრულუფლებიანი წევრი, რომელიც სარგებლობს ამ სახელმწიფოს ყველა კონსტიტუციური უფლებით. 2. ქალაქის მცხოვრები. 3. XV-XVIII სს. საქართველოში – ქალაქის, კერძოდ, თბილისის, ვაჭარი ან ხელოსანი, რომელიც ეკუთვნოდა მეფეს, დედოფალს ან ეკლესიას. XIX საუკუნის პირველ ნახევარში და მის შემდეგ გარკვეულ დრომდე – ქალაქის, კერძოდ, თბილისის, მკვიდრთა საშუალო ფენის წარმომადგენელი – წვრილი მოვაჭრე, ხელოსანი და მისთ. ქველ. ტ.5.

მოქალაქეობა (მოქალაქეობისა) – 1. მოქალაქის უფლებრივი მდგომარეობა, მოქალაქედ ყოფნა; ამა თუ იმ ქვეყნის ქვეშევრდომობა. 2. მოქალაქეები. მოქალაქეობის უფლებას მოიპოვებს – გადატ. საზოგადოებრივ უფლებას მოიპოვებს, საყოველთაოდ მისაღები გახდება. ქველ. ტ.5.

მოქალაქეობრივ-ი (მოქალაქეობრივისა) – რაც მოქალაქის უფლება-მოვალეობას ეხება; მოქალაქის დამახასიათებელი, - საზოგადოებრივი, სოციალური. მოქალაქეობრივი უფლება დაიმკვიდრა – გადატ. ყველასათვის მისაღები გახდა, საყოველთაოდ დამკვიდრდა. ქველ. ტ.5.

მოქართული (მოქართულისა) – ქართულის კარგი მცოდნე, კარგი ქართულის მოლაპარაკე. ქველ. ტ.5.

მსბეფს-ი (მსბეფისა) – ძვ. დროის მონაკვეთი სწორამდე, - კვირა ან წელი. ქველ. ტ.5.

მსოფლმხედველობა (მსოფლმხედველობისა) – შეხედულებათა, წარმოდგენათა სისტემა სამყაროსა და მის კანონზომიერებებზე, ბუნებისა და საზოგადოების მოვლენებზე. ქეგლ. ტ.5.

მსოფლშეგრძობა (მსოფლშეგრძობისა) – გრძობითი ასახვა გარემოცხოვრებისა თუ ბუნებისადმი დამოკიდებულებისა. ქეგლ. ტ.5.

მსჯელობა – აზრი, გამოხატული წინადადების ფორმით, რ-შიც რაღაც მტკიცდება ობიექტების შესახებ და ობიექტურად წარმოადგენს ან ჭეშმარიტს, ან მცდარს. ფილოსოფ. ლექს. 1987.

მუნიციპალიტეტი-0 (მუნიციპალიტეტისა) [გერმ. Munizipalität] – ქალაქის ან სოფლის თვითმმართველობა ზოგიერთ ქვეყანაში. ქეგლ. ტ.5.

6

ნატო (ჩრდილოეთ ატლანტიკის ხელშეკრულების ორგანიზაცია) – სამხედრო-პოლიტიკური კავშირი. შეიქმნა 1949 წ. 4 აპრილს აშშ-ის, დიდი ბრიტანეთის, საფრანგეთის, იტალიის, კანადის, ბელგიის, ნიდერლანდების, ლუქსემბურგის, პორტუგალიის, ნორვეგიის, დანიის, ისლანდიის ხელშეკრულების თანახმად. მოკლე პოლიტ. ლექს.

ნატურალიზაცია – სახელმწიფოს მიერ უცხოელის მიღება მოქალაქედ, ქვეშევრდომად; სხვა სახელმწიფოს მოქალაქეობის მიღება. მოკლე პოლიტ. ლექს.

ნაციონალიზაცია – კერძო საკუთრების სახელმწიფო საკუთრებად გადაქცევა უსასყიდლოდ. მოკლე პოლიტ. ლექს.

ნაციონალიზმი – 1. დამონებულ და დამოკიდებულ ქვეყნებში სახალხო მოძრაობა, რომლის მიზანია თავისი ეროვნული დამოუკიდებლობის მოპოვება. 2. რწმენა ან თეორია იმის შესახებ, რომ ყოველ ხალხს, რომელიც ცალკე ერს წარმოადგენს, აქვს დამოუკიდებელი სახელმწიფოს შექმნის უფლება.

ნეიტრალიზმი – იმ სახელმწიფოების პოლიტიკა, რომლებმაც სხვა სახელმწიფოებთან ურთიერთობის საფუძვლად ნეიტრალიტეტი გამოაცხადეს. მოკლე პოლიტ. ლექს.

ნეიტრალიტეტი – სახელმწიფოს ისეთი საერთაშორისო სამართლებრივი სტატუსი, როდესაც იგი არ ერევა ქვეყნებს შორის ომში და ინარჩუნებს მათთან მშვიდობიან ურთიერთობებს, ან იღებს ვალდებულებას არ მიეხმაროს რომელიმე მათგანს (მაგ. შვეიცარია).

ნეოზოზი (ნეოფობისა) – ვისაც ეშინია ყოველგვარი სიახლისა. ქეგლ. ტ.5.

ნეოზოზია (ნეოფობისა) [ბერძ. neos ახალი და phobos შიში] – შიში ყოველგვარი სიახლისა. ქეგლ. ტ.5.

ნიჰილიზმი (ნიჰილიზმისა) – ყველაფრის დაუსაბუთებელი უარყოფა, ლოგიკურად გაუმართლებელი სკეპტიციზმი.

ნორმა – 1. რისამე დაწესებული რაოდენობა; საშუალო სიდიდე, 2. დაკანონებული, სავალდებულო წესი რისამე; რაც აუცილებლად უნდა შესრულდეს.

ნორმალიზაცია (ნორმალიზაციისა) – (რისამე) ნორმისადმი დაქვემდებარება; ნორმალურად გახდომა. ქეგლ. ტ.5.

ნოტა (ნოტისა) [ლათ. nota ნიშანი, შენიშვნა] – დიპლომატიური მიმართვა ერთი ქვეყნისა მეორისადმი. ქეგლ. ტ.5.

ნოტაბენე (ნოტაბენისა) [ლათ. nota bene შენიშნე კარგად] – ნიშანი NB, რომელიც ისმება ისეთ ადგილას, ისეთ სიტყვასთან ტექსტში (ისეთ ტექსტზე, დოკუმენტზე), რომელსაც განსაკუთრებული ყურადღება უნდა მიექცეს. ქეგლ. ტ.5.

ნოტაცია (ნოტაციისა) [ლათ. notatio შენიშვნა] – წერილობითი ხასიათის პირობითი ნიშნების სისტემა, რომელიც მიღებულია ამა თუ იმ დარგში. ქეგლ. ტ.5.

ნოტიფიკაცია (ნოტიფიკაციისა) – ვინმესთვის (რომელიმე სახელმწიფოსთვის) ნოტი, ოფიციალურად შეტყობინება რისამე. ქეგლ. ტ.5.

ნოუ-ჰაუ – ინფორმაციის აღსანიშნავი ტერმინი. მოკლე პოლიტ. ლექს.

ნულიფიკაცია (ნულიფიკაციისა) – ძალის, მნიშვნელობის დაკარგვა (რამესთვის), გაუქმება (რისამე). ქეგლ. ტ.5.

ნუნციუსი – რომის პაპის წარმომადგენელი რომელიმე სახელმწიფოს მთავრობასთან. მოკლე პოლიტ. ლექს.

ო

ობიექტური – ობიექტის კუთვნილი ან ობიექტით განსაზღვრული. რეალურ ობიექტებთან მიმართებაში ეს ცნება აღნიშნავს, რომ საგნები, თვისებები და ურთიერთობები არსებობენ სუბიექტის გარეშე და მისგან დამოუკიდებლად. ფილოსოფ. ლექს. 1987.

ობიექტური რეალობა – მთელი მატერიალური სამყარო ყველა მის გამოვლინებასა და ფორმაში. ფილოსოფ. ლექს. 1987.

ობიექტური ზემოქმედება – ადამიანური ცოდნის ისეთი შინაარსი, რ-იც არ არის დამოკიდებული სუბიექტის ნებისყოფასა და სურვილზე. ჭეშმარიტება არ კონსტრუირდება ადამიანთა ნებისყოფისა და სურვილის მიხედვით, არამედ განისაზღვრება ასასახავი საგნის შინაარსით, რაც განაპირობებს მის ობიექტურობას. ფილოსოფ. ლექს. 1987.

ობივატელი-ი (ობივატელისა) [რუს. обыватель მუდმივი მცხოვრები] – საზოგადოებრივ თვალსაზრისს მოკლებული, წვრილმანი ინტერესების მქონე, მეშხანური შეხედულებების ადამიანი. ქეგლ. ტ.6.

ობსკურანტი-ი (ობსკურანტისა) [ლათ. obscurans დამაბნელებელი] – მეცნიერებისა და სწავლა-განათლების მტერი, - ბნელეთის მოციქული. ქეგლ. ტ.6.

ობსკურანტიზმი-ი (ობსკურანტიზმისა) – უკიდურესად მტრული და მოკიდებულია მეცნიერებისა და სწავლა-განათლებისადმი, - ბნელეთის მოციქულობა. ქეგლ. ტ.6.

ობსტრუქცია (ობსტრუქციისა) [ლათ. obstructio დაბრკოლება] – 1. პროტესტის ნიშნად კრების, სხდომის განზრახ ჩაშლა ხმაურით, კამათის გაჭიანურებითა და სხვა საშუალებებით. ქეგლ. ტ.6. 2. სხდომის, კრების ვისიმე გამოსვლის ჩაშლა წამოძახილებით,

ხმაურით. 3. პროტესტის გამოხატვის ხერხი, საპარლამენტო ბრძოლის ერთ-ერთი საშუალება. მოკლე პოლიტ. ლექს.

ოპუპანცია – რომელიმე სახელმწიფოს შეიარაღებული ძალების მიერ სხვა ქვეყნის ტერიტორიის დროებითი დაკავება. მოკლე პოლიტ. ლექს.

ოლიგარქია – ძალაუფლების მქონე ვიწრო წრის პირთა, გვარების, ოჯახებისა და ჯგუფების ბატონობა.

ოპოზიცია (საპარლამენტო) – პირთა ჯგუფი ან პარტია, რომელიც არ მონაწილეობს მთავრობის შედგენაში და რიგ საკითხში მისი პოლიტიკის წინააღმდეგ გამოდის.

ოპოზიცია (შიდაპარტიული) – დაჯგუფებები, რომლებიც პოლიტიკის პრინციპულ საკითხებში არ ეთანხმებიან პარტიის და მისი ხელმძღვანელი ორგანოების პოლიტიკას. მოკლე პოლიტ. ლექს.

ოპოზიციონერ-ი (ოპოზიციონერისა) – ოპოზიციაში მდგომი (ვისიმე ან რისიმე მიმართ). ქველ. ტ.რ.

ოპონენტ-ი (ოპონენტისა) [ლათ. *opponens* მოკამათე] – მოწინააღმდეგე პაექრობის დროს, - მოკამათე. ოფიციალური ოპონენტი სამეცნიერო დისპუტში (მაგალითად, დისერტაციის დაცვის დროს) მონაწილეობისათვის წინასწარ გამოყოფილი პირი. ქველ. ტ.რ.

ოპორტუნოზმი – უპრინციპობა, ყველა სიტუაციასთან შეგუების მზადყოფნა, თავის მოთხოვნილებათა მინიმალური ძალისხმევით დაკმაყოფილების მიზნით.

ოპტაცია (ოპტაციისა) [ლათ. *optatio* სურვილი] – ქვეშევრდომობის, მოქალაქეობის ამორჩევა; ასეთი უფლება, ჩვეულებრივ, ენიჭება იმ ტერიტორიის მცხოვრებთ, რომელიც ერთი სახელმწიფოდან მეორის მფლობელობაში გადავიდა. ქველ. ტ.რ.

ოპტიმალურ-ი (ოპტიმალურისა) [ლათ. *optimus*-იდან საუკეთესო] – ყველაზე ხელსაყრელი, ყველაზე სასურველი. ქველ. ტ.რ.

ოპტიმიზმ-ი (ოპტიმიზმისა) [ფრან. *optimisme*, ლათ. *optimus*-იდან საუკეთესო] ფილოსოფიური თვალსაზრისი, რომლის

მიხედვითაც ცხოვრება უკეთესისაკენ ვითარდება, ბოროტს ძლევს კეთილი. ცხოვრებაში კარგი მხარის დანახვა, მომავლის რწმენის ქონა, - იმედიალობა. ქეგლ. ტ.6.

ოპტიმიზმი და პესიმიზმი (ლათ. optimus – საუკეთესო, pessimus – ყველაზე უარესი) – მოვლენათა მსვლელობისადმი ორი ურთიერთსაპირისპირო დამოკიდებულება. ოპტიმიზმი არის უკეთესი მომავლის, ბოროტზე კეთილის გამარჯვების რწმენა; პესიმიზმი კი ვლინდება შეხედულებებში, რ-თა მიხედვით მოვლენები ვითარდებიან უარესობისაკენ; იგი ვლინდება დაცემულობის განწყობილებაში, სიკეთისა და სამართლიანობის გამარჯვების რწმენის უქონლობაში. ფილოსოფ. ლექს. 1987.

ოპტიმისტ-ი (ოპტიმისტისა) – ფილოსოფიური ოპტიმიზმის მიმდევარი. ვინც ცხოვრებაში კარგ მხარეს ხედავს, - იმედიანი, მომავლის რწმენით გამსჭვალული ადამიანი. ქეგლ. ტ.6.

ოპტიმისტურ-ი (ოპტიმისტურისა) – ოპტიმიზმის ხასიათისა, ოპტიმიზმით გამსჭვალული, -იმედიანი, ხალისიანი. ქეგლ. ტ.6.

ორაკულ-ი (ორაკულისა) [ლათ. oraculum, oro-დან ვამბობ] – 1. ძველ საბერძნეთში, რომში და ძველი აღმოსავლეთის ქვეყნებში – წინასწარმეტყველება, რომელსაც თითქოს ღმერთი შთააგონებდა ქურუმებს. 2. ადგილი, სადაც ასეთი წინასწარმეტყველება წარმოებდა. 3. ირონ. გადატ. ვინც მომავლის შესახებ წინასწარ-მეტყველებას იჩემებს. ქეგლ. ტ.6.

ორატორ-ი (ორატორისა) [ლათ. orator] – ვინც საჯაროდ სიტყვას წარმოთქვამს. ვისაც საჯაროდ სიტყვის თქმა ემარჯვება, - მჭერმეტყველი. ქეგლ. ტ.6.

ორგანიზატორ-ი (ორგანიზატორისა) [ფრან. organisateur] – ვინც აორგანიზებს, ორგანიზაციის მომწყობი, რაიმე საქმის წამომწყები და ხელმძღვანელი. ქეგლ. ტ.6.

ორგანიზაცია (ორგანიზაციისა) [ფრან. organisation] – 1. სისტემაში მოყვანა, მოწყობა, მოწყობა. 2. გარკვეული მიზნით გაერთიანებულ ადამიანთა ჯგუფი, საზოგადოებრივი გაერთიანება, კავშირი; სახელმწიფოებრივი დაწესებულება. 3. აგებულება, შემაღვენელ ნაწილთა განლაგება და ურთიერთ-მიმართება. ქეგლ. ტ.6.

ორგანიზებული-ი (ორგანიზებულიისა) – ვისი ან რის ორგანიზებაც მოახდინეს, - გაერთიანებული, დარაზმული, მოწესრიგებული. ქველ. ტ.ნ.

ორთობრაზობა (ორთოგრაფიისა) [ბერძ. orthos სწორი და graphō ვწერ] – იგივეა, რაც მართლწერა. ქველ. ტ.ნ.

ორთოლოქსი-ი (ორთოლოქსიისა) – ორთოლოქსის მიმდევარი, ორთოლოქსულ შეხედულებათა მქონე ადამიანი, - რომელიმე მოძღვრების განუხრეულად, თანმიმდევრულად დამცველი. ქველ. ტ.ნ.

ორთოლოქსია (ორთოლოქსიისა) [ბერძ. orthodoxyia: orthos სწორი და doxa შეხედულება] – რომელიმე მოძღვრების განუხრეულად, თანმიმდევრულად დაცვა. ქველ. ტ.ნ.

ორთოეპია (ორთოეპიისა) [ბერძ. orthos სწორი და epos მეტყველება] – იგივეა, რაც მართლმეტყველება. ქველ. ტ.ნ.

ორიგინალ-ი (ორიგინალისა) [originalis-იდან თავდაპირველი] – 1. ნამდვილი, თავდაპირველი, - დედანი. ქველ. ტ.ნ.

ორიგინალობა (ორიგინალობისა) – თავისებურობა, განსაკუთრებულობა. ქველ. ტ.ნ.

ორიგინალურ-ი (ორიგინალურისა) – 1. ნამდვილი, თავდაპირველი. 2. არანათარგმნი, არანასესხები, დამოუკიდებლად შექმნილი (ნაწარმოები...). ორიგინალურად – ისე, როგორც ორიგინალურს შეჰფერის, - თავისებურად. 3. თავისებური, განსაკუთრებული. ქველ. ტ.ნ.

ორიგინალურობა (ორიგინალურობისა) – ორიგინალურის თვისება, ორიგინალური ხასიათის ქონა. ქველ. ტ.ნ.

ორიენტალურ-ი (ორიენტალურისა) [ლათ. orientalis-იდან] – აღმოსავლური. ქველ. ტ.ნ.

ორიენტაცია (ორიენტაციისა) [ფრან. orientation, ლათ. oriens-იდან აღმოსავლეთი] – 1. სივრცეში ადგილმდებარეობის გარკვევა (თავდაპირველად აღმოსავლეთის მიმართ ხდებოდა). 2. გადატ. გარემომცველ პირობებში, გარემოებებში გარკვევა. ქველ. ტ.ნ. 3. მიმდინარე მოვლენებში, ვითარებებში გარკვევის უნარი. 4.

გარკვეული მიმართულება პოლიტიკაში, მოღვაწეობაში, რაიმეს ან ვინმეს მიმდევრობა. მოკლე პოლიტ. ლექს.

ორიენტირ-ი (ორიენტირისა) – 1. მიმთითებელი, მანვენებელი. 2. რისამე თვალსაჩინო საგანი (ხე, შენობა, გორაკი...), რომელიც გვშეველის სივრცეში ორიენტაციაში. ქეგლ. ტ.რ.

ოფიციალურ-ი (ოფიციალურისა) [ლათ. officialis თანამდებობრივი] – 1. ხელისუფლების მიერ მიღებული, დაკანონებული; ხელისუფლების ან მისი რომელიმე ორგანოსაგან მომდინარე, - თანამდებობრივი, სამსახურებრივი. 2. რაც ყველა წესის, ყველა ფორმალობის დაცვით ხდება. 3. თავშეკავებული, ცივი; უშუალობას, უბრალოებას მოკლებული. ქეგლ. ტ.რ.

ოფიცოზ-ი (ოფიცოზისა) [გერმ. offizibn, ლათ. officiosus-იდან სამსახურის გამწევი, მათმებელი] – მასმედია, რომელიც მთავრობის ოფიციალურ ორგანოდ არ ითვლება, მაგრამ მთავრობის თვალსაზრისს გამოხატავს. ქეგლ. ტ.რ.

ოფიცოზურ-ი (ოფიცოზურისა) – ნახევრად ოფიციალური, ფორმალურად მთავრობისაგან დამოუკიდებელი, მაგრამ ფაქტობრივად მთავრობის შეხედულებათა გამომხატველი. ქეგლ. ტ.რ.

ოქმ-ი (ოქმისა) [არაბ. ჰუქმ “ბრძანება”, “დადგენილება”, “განაჩენი”] – დოკუმენტი, რომელშიაც აღწერილია კრების, სხდომის, დაკითხვის... მსვლელობა და დადგენილებანი. ქეგლ. ტ.რ.

ოხლოპრატია – მასის, ბრბოს ბატონობა; დემოკრატიის გაუკუდმართებული ფორმა (არისტოტელე).

ოჯახი – საზ-ბის უჯრედი (მცირე სოციალური ჯგუფი), პირადი ცხოვრების ორგანიზაციის უმნიშვნელოვანესი ფორმა, რიც ემყარება ცოლქმრულ კავშირსა და ნათესაურ კავშირებს, ე.ი. მრავალგვარ ურთიერთობებს ქმარსა და ცოლს, მშობლებსა და შვილებს, ძმებსა და დებს და სხვა ნათესავთა შორის, რ-ებიც ერთად ცხოვრობენ და საერთო მეურნეობას ეწევიან. ფილოსოფ. ლექს. 1987.

პაექრობა (პაექრობისა) [სპარ. “ბრძოლა”, “ომი”] – სახელი პაექრობს ზმნის მოქმედებისა: 1. კამათი, მსჯელობა. 2. ბრძოლა პირველობისათვის, შეჯიბრება. ქეგლ. ტ.ნ.

პათეტიკა (პათეტიკისა) – პათოსის, პათეტიკური ტონის მქონებლობა. ქეგლ. ტ.ნ.

პათეტიკურ-ი (პათეტიკურისა) [ბერძ. pathetikos-იდან გრძნობით აღსაყვსე – პათოსით საყვსე, - ამადელევებელი, მგზნებარე ვენებიანი. ქეგლ. ტ.ნ.

პათოს-ი (პათოსისა) [ბერძ. pathos გრძნობა, ვნება] – ძლიერი აღფრთოვანება, აღმაფრენა, აგზნება, ენთუზიაზმი. ქეგლ. ტ.ნ.

პალიტრა (პალიტრისა) [ფრან. palette] – გადატ. ხელოვნების მუშაკის (მხატვრის, პოეტის...) გამომხატველობით საშუალებათა ერთობლიობა. ქეგლ. ტ.ნ.

პამფლეტ-ი (პამფლეტისა) [ინგ. pamphlet] – რაიმე საჭირობოროტო საკითხის შესახებ დაწერილი სატირული ნაწარმოები (სტატია, ბროშურა...).

პანაცეა (პანაცეისა) [ბერძ. panakeia ყველაფრის განმკურნებელი; ძველი ბერძნული ქალღმერთის სახელის მიხედვით] – 1. ისტ. აღქიმიკოსთა წამალი, რომელიც თითქოს ყველა ავადმყოფობას კურნავდა. 2. გადატ. უებარი საშუალება, რომელიც თითქოსდა ყველა შემთხვევაში გვიშველის. ქეგლ. ტ.ნ.

პანეგირიკ-ი (პანეგირიკისა) [ბერძ. panegyrikos] – 1. ძველ ბერძნებთან და რომაელებთან – ხოტბის შემსხმელი ორატორული სიტყვა. 2. ხოტბა; გადაჭარბებული ქება-დიდება. ქეგლ. ტ.ნ.

პანეგირისტ-ი (პანეგირისტისა) – 1. პანეგირიკის ავტორი. 2. გადაჭარბებით მაქებარი, მეხოტბე. ქეგლ. ტ.ნ.

პანთეიზმ-ი (პანთეიზმისა) [ბერძ. pan ყველაფერი და theos ღმერთი] – ფილოსოფიური მოძღვრება, რომელიც ღმერთს აიგივებს ბუნებასთან; ღმერთი ბუნების შექმნელად, მის გარეთ მყოფად კი არ არის მიჩნეული, არამედ იგი განუყოფელია ბუნებისაგან და მასში ვლინდება. ქეგლ. ტ.ნ.

პანთეონი-ი (პანთეონისა) [ბერძ. pan ყველა და theos ღმერთი] – 1. ძველ რომში ყველა ღმერთის სახელზე აგებული ტაძარი. 2. რომელიმე პოლიტიკურ რელიგიაში – ღმერთების ერთობლიობა. ქველ. ტ.ნ.

პანიკა (პანიკისა) [ბერძ. panikos მითოლოგიური ტყის ღმერთის პანის სახელწოდებიდან] – თავზარდამცემი შიში, შეძრწუნება, რომელიც, ჩვეულებრივ, ადამიანთა მთელ ჯგუფს შეიპყრობს. ქველ. ტ.ნ.

პანიკიორი-ი (პანიკიორისა) – ვინც პანიკას ეძლევა, პანიკის ამყოლი; პანიკის შემქმნელი. ქველ. ტ.ნ.

პანლოგიზმი (ბერძნ. pan – ყველაფერი და logos – მოძღვრება, სიტყვა, აზრი) – ობიექტურ-იდეალისტური დოქტრინა ყოფიერებისა და აზროვნების იგივეობის შესახებ, რის მიხედვით ბუნებისა და საზოგადოების მთელი განვითარება წარმოადგენს მსოფლიო გონის, აბსოლუტური იდეის ლოგიკური მოღვაწეობის განხორციელებას. ფილოსოფ. ლექს. 1987.

პანორამა (პანორამისა) [ბერძ. pan ყველაფერი და horama ხედი, სანახაობა] – რაიმე მიდამოს, ადგილის ხედი შორ მანძილზე (ჩვეულებრივ, ზემოდან).

პარაბრაზი-ი (პარაგრაფისა) [ბერძ. paragraphē წერილობითი ნიშანი, მინაწერი] – რაიმე ტექსტის მცირე ნაწილი, რომელსაც თავისთავადი მნიშვნელობა აქვს; გადმოიცემა § ნიშნით. გადატ. – თვით ნიშანი §. ქველ. ტ.ნ.

პარადიგმა (ბერძნ. paradeigma – მაგალითი, ნიმუში) – კონკრეტული მეცნიერული გამოკვლევის განსაზღვრელი თეორიული და მეთოდოლოგიური წანამძღვრების ერთობლიობა, რიც მოცემულ ეტაპზე მეცნიერულ პრაქტიკაში ხორციელდება. პარადიგმა წარმოადგენს პრობლემის არჩევის საფუძველს, აგრეთვე მოდელს, ნიმუშს საკვლევი ამოცანების გადასატრედად. ფილოსოფ. ლექს.

პარადოქსი-ი (პარადოქსისა) [ბერძ. paradoxon-იდან მოულოდნელი] – საყოველთაოდ მიღებული, ყველას მიერ აღიარებული შეხედულების საწინააღმდეგო; რაც საღ, ჩვეულებრივ აზრს უპირისპირდება (ზოგჯერ მხოლოდ გარეგნულად). ქველ. ტ.ნ.

პარადოქსული-0 – უჩვეულო, უცნაური. ქეგლ. ტ.ნ.

პარადული-0 (პარადულისა) – გადატ. გარეგნული, მოჩვენებითი.

პარადულია (პარადულიობისა) – მოჩვენებითი წარმატებებით დატკობა, თვითკმაყოფილებით გამოწვეული საზეიმო განწყობილება. ქეგლ. ტ.ნ.

პარადელიზმი-0 (პარადელიზმისა) – 1. ორი მოვლენის მუდმივი თანაფარდობა და თანაარსებობა. 2. საგანთა ან მოვლენათა მსგავსება, - ანალოგია. ორი პირის, დაწესებულების, ორგანიზაციის მიერ ერთსა და იმავე დროს ერთგვარი სამუშაოს შესრულება ერთმანეთთან შეუთანხმებლად. 3. ორ ან მეტ ერთმანეთის მომდევნო წინადადებაში ერთნაირი წევრების ერთგვარი განლაგება. ქეგლ. ტ.ნ.

პარალოგიზმი (ბერძნ. paralogismos – არასწორი ბჭობა) – ლოგიკის კანონებისა და წესების არაწინასწარგანზრახული დარღვევა, ბჭობას უკარგავს დასაბუთების ძალას და ჩვეულებრივ მიყვაროთ მცდარ დასკვნამდე. ფილოსოფ. ლექს. 1987.

პარაფირება – საერთაშორისო ხელშეკრულების (შეთანხმებების) წინასწარი ხელის მოწერა რწმუნებულთა ინიციალებით. პარაფირების დროს ხდება ხელშეკრულების ტექსტის შეთანხმება. პარაფირების შემდგომი ეტაპებია სახელმწიფოს ხელმძღვანელების მიერ მისი ხელმოწერა და, შემდგომ, რატიფიცირება. მოკლე პოლიტ. ლექს.

პარაფსიტოლოგია (ბერძნ. para – ახლოს, გარეთ) – გამოკვლევების სფერო; შეისწავლის მგრძნობელობის ფორმებს, რ-ებიც გრძნობის ცნობილი ორგანოების მოქმედებით არ აისხნება, აგრეთვე გარემომცველ მოვლენებზე კუნთების ძალდატანების გარეშე ცოცხალი ორგანიზმის ზემოქმედების ფორმებს. ფილოსოფ. ლექს. 1987.

პარაფრაზი-0 (პარაფრაზისა) [ბერძ. paraphrasis აღწერა, აღწერითი სიტყვასაქვევი] – 1. სხვისი თხზულების, აზრის, გამოთქმის... გადმოცემა ვრცლად საკუთარი სიტყვებით. 2. რომელიმე მუსიკალური ნაწარმოებიდან აღებული თემის დამუშავება. ქეგლ. ტ.ნ.

პარიტიტი – ორი მხარის ურთიერთობის შემთხვევაში მათი თანასწორობა: კონფლიქტის გარჩევის ან რაიმე საკითხის გადაწყვეტის დროს თანასწორი წარმომადგენლობის პრინციპი. მოკლე პოლიტ. ლექს.

პარლამენტი-0 (პარლამენტისა) [ინგ. parliament, ფრან. parler-დან ლაპარაკი] – 1. უმაღლესი არჩევითი საკანონმდებლო ორგანო. 2. საფრანგეთში XVIII საუკ. ბურჟუაზიულ რევოლუციამდე – უმაღლესი სასამართლო დაწესებულება. ქეგლ. ტ.რ.

პარლამენტარ-0 (პარლამენტარისა) [გერმ. Parlamentarier] – 1. პარლამენტის წევრი. 2. პარლამენტარიზმის მომხრე. ქეგლ. ტ.რ.

პარლამენტარიზმი-0 (პარლამენტარიზმისა) – სახელმწიფოებრივი წყობილება პარლამენტის მქონე ქვეყნებში. ქეგლ. ტ.რ.

პარლამენტორო-0 (პარლამენტოროსა) [ფრან. parlementaire] – ერთ-ერთი მეომარი მხარისაგან მოწინააღმდეგესთან მოსალაპარაკებლად გაგზავნილი მოციქული. ქეგლ. ტ.რ.

პარლამენტორობა (პარლამენტორობისა) პარლამენტოროდ ყოფნა. ქეგლ. ტ.რ.

პარტიკულარიზმი-0 (პარტიკულარიზმისა) [ლათ. particularis ნაწილობრივი, ცალკეული] – 1. სახელმწიფოს ცალკეული ნაწილების მისწრაფება ცენტრისაგან დამოუკიდებლობისაკენ, განცალკევებისაკენ საერთო სახელმწიფოებრივი ინტერესების საზიანოდ. 2. განცალკევებულობა, განკერძოებულობა. ქეგლ. ტ.რ.

პასკვილი-0 (პასკვილისა) – ცილისმწამებლური, შეურაცხმყოფელი ხასიათის ნაწარმოები [მომდინარეობს ენამახვილობით განთქმული XV საუკ. იტალიელი მეწადის Pasquino-ს სახელსაგან; მისი სახელი დაარქვეს ქანდაკებას, რომელზედაც ჰკიდებდნენ ან აკრავდნენ საჭირობოროტო საკითხებზე დაწერილ სატირიკულ ლექსებს]. ქეგლ. ტ.რ.

პასუხისმგებლობა – ეთიკისა და სამართლის კატეგორია, ასახავს პიროვნების განსაკუთრებულ სოციალურ და მორალურ-სამართლებრივ დამოკიდებულებას საზოგადოებისადმი (კაცობრიობისადმი მთლიანად), რ-ც ხასიათდება თავისი

ზნეობრივი მოვალეობისა და სამართლებრივი ნორმების შესრულებით. ფილოსოფ. ლექს. 1987.

პატივი – მორალური ცნობიერების ცნება და ეთიკის კატეგორია, რომელიც თავის თავში მოიცავს პიროვნების მიერ საკუთარი თავის საზოგადოებრივი მნიშვნელობის გაცნობიერებისა და საზოგადოების მიერ ამ მნიშვნელობის აღიარების მომენტებს. ფილოსოფ. ლექს. 1987.

პატრიოტიზმი (პატრიოტიზმისა) – თავისი სამშობლოსა და ხალხის სიყვარული, ერთგულება; მათთვის თავდადება. ქეგლ. ტ.ნ.

პატრონი (პატრონისა) [ლათ. patronus მფარველი] – მფარველი, მზრუნველი, მოძველები, მეურვე. გადატ. მეუღლე, ქმარი. თავისი თავის პატრონი არის – თავისი თავი თვითონ ეკუთვნის, არავის ემორჩილება, არავინა ჰყავს უფროსი, დამოუკიდებლად მოქმედებს. (თავისი) სიტყვის პატრონი, (ერთი) სიტყვის პატრონი – ვინც თავის სიტყვას პირნათლად ასრულებს, ვინც თავის ნათქვამს არ გადათქვამს. ქეგლ. ტ.ნ.

პატრონაჟი (პატრონაჟისა) [ფრან. patronage მფარველობა, მზრუნველობა]. ქეგლ. ტ.ნ.

პაპტი – ორმხრივი ან მრავალმხრივი საერთაშორისო ხელშეკრულება, რომლის მიზანია ისეთი საკითხების რეგულირება, როგორებიცაა ორმხრივი ან კოლექტიური უსაფრთხოების უზრუნველყოფა, ურთიერთდახმარება, თავდაუსხმელობა და სხვ.

პედანტი (პედანტისა) [იტალ. pedante] – ვისაც არაარსებითი გამოდევნება სჩვევია, წერილმანებში ფორმალური წესრიგის ურყევად დამცველი, - ასოკირკიტა, ფორმალისტი. ქეგლ. ტ.ნ.

პერიპეტია (პერიპეტისა) [ბერძ. peripeteia] – უეცარი გარდატეხა ცხოვრებაში, მოულოდნელად შექმნილი რთული მდგომარეობა. ქეგლ. ტ.ნ.

პერსონა (პერსონისა) [ლათ. persona] – 1. პირი, პიროვნება. 2. გადატ. ღირსეული, პატივსაცემი პიროვნება. პერსონა გრატა [ლათ. persona grata სიტყვა-სიტყვით: სასურველი პიროვნება] – რომელიმე სახელმწიფოში დიპლომატიურ წარმომადგენლად

გასაგზავნი პიროვნება, რომლის კანდიდატურაც სასურველად არის მიხნეული ამ სახელმწიფოს მიერ. ქეგლ. ტ.რ.

პერსონა ბრატა – დიპლომატიური წარმომადგენელი, რომლის დანიშვნასაც მთავრობა იწონებს; ნებისმიერი სხვა დიპლომატიური მუშაკი, რომელიც ქვეყანაში შესვლის ნებართვას ღებულობს. მოკლე პოლიტ. ლექს.

პერსონა ნონ ბრატა – პირი, რომელიც არ იმსახურებს ნდობას და რომლის გაწვევას მთავრობა ითხოვს. მოკლე პოლიტ. ლექს.

პერსონალურ-ი (პერსონალურისა) [ლათ. personalis-იდან] – გარკვეულ პირთან დაკავშირებული; ცალკე პირისაგან მომდინარე, - პირადი, პიროვნული. ქეგლ. ტ.რ.

პერსპექტივა (პერსპექტივისა) [ლათ. perspectus –იდან რისამე მიღმა დანახული, გარკვევით დანახული] – შორეული სივრცე. ქეგლ. ტ.რ.

პერტურბაცია (პერტურბაციისა) [ლათ. perturbatio არეგ-დარევა, აშლა] – არეგ-დარევა, წესრიგის მოშლა, მოვლენათა ჩვეულებრივი მსვლელობის მოულოდნელი დარღვევა. ქეგლ. ტ.რ.

პესიმიზმი (პესიმიზმისა) [ლათ. pessimus –იდან ყველაზე უფრო ცუდი] – მსოფლმხედველობა, რომელსაც არა სწამს მომავალი, მოცულია უიმედობით, მიაჩნია, რომ ბოროტი სძლევს კეთილს. ყველაფერში ცუდი მხარის დაძებნა, ცუდის დანახვა ცხოვრებაზე გულგატეხილობა, უიმედობა. ქეგლ. ტ.რ.

პესიმიზტი (პესიმიზტისა) – ფილოსოფიური პესიმიზმის მიმდევარი. ვინც ყველაფერში ცუდ მხარეს ხედავს, ცხოვრებაზე გულგატეხილი, უიმედო ადამიანი. ქეგლ. ტ.რ.

პეტიცია (პეტიციისა) [ლათ. petitio] – ძვ. კოლექტიური თხოვნა, მიმართვა უფროსებისადმი, მთავრობისადმი. ქეგლ. ტ.რ.

პილოტირება – ეროვნული სასწავლო გეგმის მიზნებისა და ამ მიზნების მიღწევის საშუალებების რეალურობის შემოწმება სკოლებში.

პიონერი (პიონერისა) [ფრან. pionnier მკვლევარი] – რაიმე სფეროში ახალი გზის გამკვლევით, რაიმე საქმის წამომწყები. ქეგლ. ტ.რ.

პირი – ფიზიკური პირი ან იურიდიული პირი საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის მიხედვით, საწარმო ან ორგანიზაცია საქართველოს საგადასახადო კოდექსის მიხედვით.

პიროვნება (პიროვნებისა) – გარკვეულ თვისებათა მქონე ცალკეული ადამიანი, ადამიანის “შე”, - ინდივიდი. ქველ. ტ.ნ.

პიროვნულ-ი (პიროვნულისა) – 1. პიროვნების დამახასიათებელი, პიროვნების შესაფერი. 2. სხვა პიროვნებათაგან განსხვავებული, - თავისებური, ინდივიდუალური. 3. იგივეა, რაც პირადი. 4. რთული ფუძის მეორე შემადგენელი ნაწილი. ქველ. ტ.ნ.

პლაგიატი (პლაგიატისა) [ლათ. plagio-დან ვიტაცებ] – ნაწარმოების მითვისება. ქველ. ტ.ნ.

პლატფორმა – ძირითადი, პრინციპული თეორიული დებულებები ან პრაქტიკული პროგრამა, რომლითაც პოლიტიკური პარტია, საზოგადოებრივი ჯგუფი ან ორგანიზაცია ხელმძღვანელობს. მოკლე პოლიტ. ლექს.

პლებეი (პლებებისა) [ლათ. plebejus] – ძველ რომში – მოსახლეობის დაბალი ფენებიდან გამოსული თავისუფალი, მაგრამ პოლიტიკურ უფლებებს მოკლებული ადამიანი. ქველ. ტ.ნ.

პლებისციტი-ი (პლებისციტისა) [ლათ. plebiscitum ხალხის გადაწყვეტილება] – 1. საერთო-სახალხო კენჭისყრა, - რეფერენდუმი. 2. ძველ რომში – კანონი, რომელსაც დაადგენდა პლებების კრება. ქველ. ტ.ნ.

პლებს-ი (პლებსისა) [ლათ. plebs] – უბრალო ხალხი, პლებები. ქველ. ტ.ნ.

პლურალიზმი (ლათ. pluralis - მრავლობითი) – მონიშნის საპირისპირო კონცეფცია, რ-ის მიხედვით, ყოველივე არსებული შედგება მრავალი ერთნაირი, ტოლფასი იზოლირებული არსებისაგან, რეებიც არ დაიყვანებიან ერთიან საწყისზე. ფილოსოფ. ლექს. 1987.

პლუტოკრატ-ი (პლუტოკრატისა) – ადამიანი, რომელსაც სიმდიდრითა აქვს მოპოვებული პოლიტიკური ძალაუფლება. ქველ. ტ.ნ.

პლუტოკრატია – 1. მდიდართა ხელისუფლება, ფულის ბატონობა; 2. პოლიტიკური წყობილება, რომლის დროსაც სახელმწიფოს

მარტავს გაბატონებული კლასის ყველაზე მდიდარ წარმომადგენელთა მცირერიცხოვანი ჯგუფი, ხოლო ხალხი სრულიად უუფლებოა. მოკლე პოლიტ. ლექს.

პოზიცია (პოზიციისა) [ლათ. *positio* მდგომარეობა] – 1. რისამე მდგომარეობა, მდებარეობა, განლაგება. 2. თვალსაზრისი ამა თუ იმ საკითხის შესახებ, პრინციპული დამოკიდებულება მის მიმართ; მოქმედება, ქცევა, რომელიც ამ თვალსაზრისით არის გამოწვეული. ქეგლ. ტ.ნ.

პოზიციურ-ი (პოზიციურისა) – პოზიციის შესაფერი, პოზიციიდან გამომდინარე, პოზიციის ხასიათისა.

პოლემიკა [ბერძ. პოლემიკოს მტრული, საომარი] – კამათი მედიაში. კრებაზე, საჯარო ადგილებზე რაიმე საშუალებით მეცნიერული, პოლიტიკური საკითხის განხილვისას - პაექრობა. ქეგლ. ტ.ნ.

პოლემისტ-ი (პოლემისტისა) – პოლემიკის მოყვარული, პოლემიკაში დახელოვნებული, მოკამათე. ქეგლ. ტ.ნ.

პოლიგლოტ-ი (პოლიგლოტისა) [ბერძ. *pölyglöttos* მრავალენოვანი: *poly* მრავალი და *glötta* ენა] – ბევრი ენის მცოდნე. ქეგლ. ტ.ნ.

პოლითეიზმ-ი (პოლითეიზმისა) [ბერძ. *poly* მრავალი და *theos* ღმერთი] – მრავალი ღმერთის აღმსარებლობა, - მრავალღმერთობა. ქეგლ. ტ.ნ.

პოლიტიკა (პოლიტიკისა) [ბერძ. *politika* სახელმწიფო საქმეები] – 1. საზოგადოებრივი კლასების მიერ თავიანთი ინტერესების დასაცავად გამოყენებული მეთოდები და საშუალებები; საზოგადოებაში პრიორიტეტისათვის, ძალაუფლებისათვის ბრძოლა; სახელმწიფო საქმეებში მონაწილეობა, აგრეთვე სახელმწიფოთა შორის ურთიერთობა. 2. საუბ. მოქმედება რისამე მისაღწევად; სხვა ადამიანებთან ურთიერთობა, დამოკიდებულება. ქეგლ. ტ.ნ. 3. სახელმწიფოს ხელისუფლების, პარტიის ან საზოგადოებრივი ჯგუფის მოღვაწეობა შიდასახელმწიფოებრივი მართვისა და საერთაშორისო ურთიერთობის დარგში. მოკლე პოლიტ. ლექს.

პოლიტიკან-ი (პოლიტიკანისა) [ფრან. *politiquant*] – ვინც პოლიტიკას პირადი სარგებლობის თვალსაზრისით მისდევს, ვინც თავისი

მიზნების მისაღწევად არავითარ საშუალებას არ ერიდება, - პოლიტიკაში ინტრიგანი. ქველ. ტ.ნ.

პოლიტიკანობა (პოლიტიკანობისა) – პოლიტიკანის საქციელი, მოქმედება, - პოლიტიკაში უპრინციპობა, ინტრიგანობა. ქველ. ტ.ნ.

პოლიტიკოსი (პოლიტიკოსისა) – 1. პოლიტიკური მოღვაწე. 2. საუბ. პოლიტიკის საკითხებით დაინტერესებული ადამიანი. ქველ. ტ.ნ.

პოლიტიკურ-ი (პოლიტიკურისა) – 1. პოლიტიკის ხასიათის მქონე, პოლიტიკიდან გამომდინარე, გარკვეული პოლიტიკის შესაფერი, პოლიტიკასთან დაკავშირებული. 2. სახელმწიფოებრივი, სამოქალაქო-უფლებრივი. ქველ. ტ.ნ.

პოლიტიკური ხეწოლა – არასათანადო ხემოქმედებისა და არასამართლებრივი ჩარევის განხორციელება, რომელიც მოტივირებულია პოლიტიკური მოსაზრებებით, ან პირის (ან პირთა ჯგუფის) მიერ პოლიტიკური მიზნების მიღწევის სურვილით.

პოპულარიზაცია (პოპულარიზაციისა) – 1. რაიმე რთული საკითხის გადმოცემა გასაგებად. 2. ფართო მასებში გავრცელება, ყველასათვის ხელმისაწვდომად ქცევა რისაზე. ქველ. ტ.ნ.

პოპულარული-ი (პოპულარულისა) [ლათ. popularis-იდან ხალხური, ხალხისათვის სასარგებლო] – 1. გასაგები ფორმით გადმოცემული, - ხელმისაწვდომი. 2. ვინც ან რაც ხალხის პატივისცემით, დაფასებით სარგებლობს, ფართოდ გავრცელებული, საყოველთაოდ ცნობილი და მიღებული. ქველ. ტ.ნ.

პოსტსკრიპტუმი-ი (პოსტსკრიპტუმისა) [ლათ. postscriptum] – მინაწერი დამთავრებულ, ხელმოწერილ წერილზე; ჩვეულებრივ აღნიშნავენ ლათინური ასოებით P.S. ქველ. ტ.ნ.

პოსტულატი-ი (პოსტულატისა) [ლათ. postulatam მოთხოვნილება] – დებულება, რომელიც დასაბუთების გარეშე არის აღიარებული ჭეშმარიტად და გამოიყენება სხვა დებულებათა საფუძველად, - აქსიომა. ქველ. ტ.ნ.

პოსტულირება (პოსტულირებისა) – პოსტულატად აღიარება, დამტკიცების გარეშე ამოსავალ დებულებად დაშვება. ქველ. ტ.რ.

პოტენცია (პოტენციისა) [ლათ. potentia ძალა] – შესაძლებლობა, ძალა, უნარი რისამე შესასრულებლად, მისაღწევად. ქველ. ტ.რ.

პოტენციალ-ი (პოტენციალისა) – რისამე განხორციელებისათვის საჭირო შესაძლებლობათა ერთობლიობა. ქველ. ტ.რ.

პოტენციურ-ი (პოტენციურისა) – პოტენციის, შესაძლებლობის სახით არსებული, ფარული. პოტენციური ენერგია – უძრავი სხეულის ენერგია; მექანიკური ენერგიის ნაწილი, რომელიც დამოკიდებულია ერთმანეთზე მოქმედ სხეულთა განლაგებაზე. ქველ. ტ.რ.

პრაგმატიზმ-ი (პრაგმატიზმისა) [ბერძ. pragma-დან საქმე, მოქმედება] – ჭეშმარიტად თვლის იმას, რაც სასარგებლოა; განსაკუთრებით გავრცელებულია ინგლისსა და ამერიკაში. ქველ. ტ.რ.

პრაგმატული – პრაქტიკული, რაც ეხება მოქმედებას, ემსახურება პრაქტიკას.

პრაქტიკოს-ი (პრაქტიკოსისა) – თავისი საქმის პრაქტიკულად მცოდნე, ამა თუ იმ დარგში დიდი გამოცდილების მქონე ადამიანი. ქველ. ტ.რ.

პრაქტიციზმ-ი (პრაქტიციზმისა) – 1. საქმიანი, პრაქტიკული, საღი დამოკიდებულება მოვლენებისადმი. 2. საკუთარ საქმეთა მოგვარების, მოჭახრაკების უნარი. 3. პრაქტიკული საქმიანობით გატაცება და თეორიის უგულებელყოფა. ქველ. ტ.რ.

პრეამბულა (პრეამბულისა) [ფრან. preambule, ლათ. praeambulus-იდან წინ მიმავალი] – საერთაშორისო ხელშეკრულების, შეთანხმებისა და სხვ. შესავალი ნაწილი, რომელშიაც განმარტებულია ხელშეკრულების დადების მიზეზები და მიზნები. ქველ. ტ.რ.

პრედიკატი-ი (პრედიკატისა) [ლათ. praedicatum შემასმენელი] – ის, რაც მსჯელობაში მსჯელობის საგანზე არის ნათქვამი, - ლოგიკური შემასმენელი. ქველ. ტ.რ.

პრევენცია (პრევენციისა) [ლათ. *praeventio* გაფრთხილება] – წინასწარი ზომების მიღება რისამე თავიდან ასაცდენად. ქველ. ტ.ნ.

პრეზიდენტი – სახელმწიფოს მეთაური, არჩეული გარკვეული ვადით ხალხის ან პარლამენტის მიერ.

პრეზუმცია (პრეზუმციისა) [ლათ. *praesumptio*-დან] – 1. შესაძლებელ, საეგებისო წინამძღვრებზე დამყარებული მოსაზრება. 2. რაიმე ფაქტის აღიარება სარწმუნოდ, სანამ არ დამტკიცდება მისი მცდარობა (მაგ., ადამიანი ითვლება უდანაშაულოდ მანამ, სანამ კანონით გათვალისწინებული წესით არ დამტკიცდება, რომ ის დამნაშავეა). ქველ. ტ.ნ.

პრემიერ-ი (პრემიერისა) [ფრან. *premier* პირველი] – იგივეა, რაც პრემიერ-მინისტრი. ქველ. ტ.ნ.

პრეობატივზა – სახელმწიფო ხელისუფლების ორგანოს ან თანამდებობის ფანსაკუთრებული უფლება. უპირატესობა. მოკლე პოლიტ. ლექს.

პრესა (პრესისა) [ფრან. *presse*] – პერიოდულ გამოცემათა ერთობლიობა, ჟურნალ-გაზეთები. ქველ. ტ.ნ.

პრეს-კონფერენცია (პრეს-კონფერენციისა) [ინგ. *press-conference*] – სახელმწიფო, პოლიტიკურ, საზოგადოებრივ... მოღვაწეთა ან მეცნიერთა საუბარი პრესის წარმომადგენლებთან რაიმე მნიშვნელოვანი საკითხის შესახებ. ქველ. ტ.ნ.

პრესტიჟ-ი (პრესტიჟისა) [ფრან. *prestige*] – გავლენა, პატივისცემა, ავტორიტეტი. ქველ. ტ.ნ.

პრეტენდენტი (პრედენტენტისა) [ლათ. *praetendens*] – პრეტენზიის მქონე, რაიმე უფლების მაძიებელი. ქველ. ტ.ნ.

პრეტენზია (პრეტენზიისა) [ლათ. *praetensio*] – 1. რისამე მოპოვებისაკენ სწრაფვა, რაიმეზე უფლების გამოცხადება. 2. უკმაყოფილების გამოხატვა, საჩივარი, სარჩელი. 3. ადამიანის მისწრაფება, რომ მას თვლიდნენ იმაზე მეტი ღირსების მქონედ, ვიდრე მას ნამდვილად აქვს, - გადაჭარბებული წარმოდგენა თავის თავზე. ქველ. ტ.ნ.

პრეტენციოზული-ი (პრეტენციოზულისა) [ფრან. prétentieux] – თავის თავზე გადაჭარბებულ წარმოდგენასთან დაკავშირებული, გაზვიადებულ მოთხოვნილებათა მქონე. ქველ. ტნ.

პრეცედენტი – სახელმწიფო ხელისუფლების ან სხვა ორგანოს ადრინდელი გადაწყვეტილება, რომელიც ნიმუშად არის მიღებული სხვა მსგავსი საკითხების გადაწყვეტის დროს. მოკლე პოლიტ. ლექს.

პრივილეგია (პრივილეგიისა) [ლათ. privilegium] – 1. კანონით განმტკიცებული უპირატესი უფლებები. 2. განსაკუთრებული უფლება, უპირატესობა. ქველ. ტნ.

პრიმატ-ი (პრიმატისა) [ლათ. primatus პირველობა] – უპირატესი მნიშვნელობა, უპირატესი მდგომარეობა, - პირველობა, უპირატესობა. ქველ. ტნ.

პრიმიტივიზ-ი (პრიმიტივისა) [ლათ. primitivus თავდაპირველი, პირველყოფილი] – სხვებთან შედარებით განუვითარებელი, ჩამორჩენილი მოვლენა.

პრიმიტივიზმი-ი (პრიმიტივიზმისა) – რთული საკითხის გაუბრალოება, ზედმეტად გამარტივება. ქველ. ტნ.

პრინციპი-ი (პრინციპისა) [ლათ. principium-იდან დასაწყისი, დასაბამი] – 1. რომელიმე თეორიის, მოძღვრების, მეცნიერების ამოსავალი დებულება, სახელმძღვანელო იდეა, თვალსაზრისი. 2. მოქმედების, ქცევის ძირითადი წესი, რწმენა, თვალსაზრისი. ქველ. ტნ.

პრინციპული-ი (პრინციპულისა) – 1. პრინციპიდან გამომდინარე, პრინციპზე დამყარებული. 2. პრინციპების დამცველი, პრინციპების განუხრელად შემსრულებელი. ქველ. ტნ.

პრინციპულობა (პრინციპულობისა) პრინციპულის თვისება, - გარკვეული პრინციპების შესაბამისად მოქმედება, პრინციპთა განუხრელად დაცვა. ქველ. ტნ.

პრიორიტეტი-ი (პრიორიტეტისა) [გერმ. Priorität, ლათ. prior-იდან უფროსი] – 1. პირველობა რისამე აღმოჩენაში, გამოგონებაში, რაიმე იდეის ჩამოყალიბებაში. 2. უპირატესობა. ქველ. ტნ.

პრობლემა (პრობლემისა) [ბერძ. *problema* ამოცანა] – რთული თეორიული ან პრაქტიკული საკითხი, რომელიც საჭიროებს გარკვევას, შესწავლას. ქველ. ტ.ნ.

პრობლემატიკა (პრობლემატიკისა) – პრობლემათა ერთობლიობა. ქველ. ტ.ნ.

პრობლემატიკა-0 (პრობლემატიკისა) [ბერძ. *problema-დან*] – რაც პრობლემას წარმოადგენს; შესაძლებელი, სავარაუდო, ჯერ კიდევ დაუმტკიცებელი. საეჭვო, არადასაჯერებელი. ქველ. ტ.ნ.

პროგნოზი-0 (პროგნოზისა) [ბერძ. *prognosis: pro* წინ და *gnōsis* ცნობა, გაგება] – გარკვეულ მონაცემებზე დამყარებით რაიმე მოვლენის, პროცესის განვითარებაში მოსალოდნელ ცვლილებათა წინასწარ განჭვრეტა, წინასწარმეტყველება. ქველ. ტ.ნ.

პროგნოზირება – რაიმე მოვლენის განვითარებისა და შედეგების წინასწარ განჭვრეტა, წინასწარმეტყველება არსებული მეცნიერული მონაცემების საფუძველზე. მოკლე პოლიტ. ლექს.

პროგრამა (პროგრამისა) [ბერძ. *programma* განცხადება] – 1. მუშაობის, მოქმედების გეგმა. 2. დოკუმენტი, რომელშიაც დალაგებულია პოლიტიკური პარტიის, ორგანიზაციის ან ცალკეული საზოგადო მოღვაწის მსოფლმხედველობის საფუძველები, ძირითადი ამოცანები და მიზნები. 3. სასწავლო საგნის შინაარსის (და მეთოდოლოგიური საფუძველების) მოკლე სისტემატური დალაგება.

პროგრესი-0 (პროგრესისა) [ლათ. *progressus-იდან*] – განვითარების უფრო მაღალ საფეხურზე ასვლა, ცვლილება უკეთესისაკენ, უფრო სრულყოფილად გახდომა, - წინსვლა, აღმავლობა. ქველ. ტ.ნ.

პროგრესია (პროგრესისა) [ლათ. *progressio-დან* სიტყვა-სიტყვით: წინსვლა]. ქველ. ტ.ნ.

პროგრესული-0 (პროგრესულისა) – პროგრესის ხელის შემწყობი, - პოლიტიკურად და საზოგადოებრივად მოწინავე. ქველ. ტ.ნ.

პროზა (პროზისა) [ლათ. *prosa*] – გადატ. ჩვეულებრივი, ყოველდღიური, მოსაწყენი მხარე ცხოვრებისა. ქველ. ტ.ნ.

პროზელიტი-ი (პროზელიტიცისა) [ბერძ. *prosēlytos*-იდან მოსული, ახლად მოქცეული] – 1. ვისაც ახლად აქვს მიღებული რომელიმე სარწმუნოება. 2. ვინც ახალი და თავდადებული მიმდევარია, დამცველია რისამე. ქეგლ. ტ.ნ.

პროზელიტიზმი-ი (პროზელიტიზმისა) – 1. მისწრაფება თავის სარწმუნოებაზე, რწმენაზე სხვათა მოქცევისაკენ, პროზელიტების მომხრობისაკენ. 2. განსაკუთრებული ერთგულება ახლადმიღებული სარწმუნოების ან მოძღვრებისა. ქეგლ. ტ.ნ.

პრონომინაცია (პრონომინაციისა) [ლათ. *pronominatio*] – მეტონიმის ერთ-ერთი სახე – საზოგადო სახელის შეცვლა საკუთარი სახელით ან პირუკუ (მაგ. “კვაჭი” ნაცვლად სიტყვისა: “გაქნილი”, “მოხერხებული”). ქეგლ. ტ.ნ.

პროპაგანდა (პროპაგანდისა) [ლათ. *propaganda* გასავრცელებელი] – პოლიტიკური, მეცნიერული და სხვ. იდეის, მოძღვრების, თეორიის გავრცელება დაწვრილებითი და ღრმა ახსნა-განმარტების გზით. ქეგლ. ტ.ნ.

პროპორცია (პროპორციისა) [ლათ. *proportio*-დან] – 1. გარკვეული თანაფარდობა ნაწილებს შორის. ქეგლ. ტ.ნ.

პროტექცია (პროტექციისა) [ლათ. *protectio*] – დახმარება, შემწეობა, მფარველობა. ქეგლ. ტ.ნ.

პროტო- [ბერძ. *prōtos*-იდან პირველი] – პირველი შემადგენელი ნაწილი რთული ფუძეებისა; აღნიშნავს: 1. პირველს, პირველადს, პირველყოფილს; მაგ., პროტოტიპი. 2. მთავარს, უფროსს; მაგ., პროტოლიაკონი. ქეგლ. ტ.ნ.

პროფანი-ი (პროფანისა) [ლათ. *profanus* სიტყვა-სიტყვით: ტაძრის გარეშე მყოფი] – რაიმე საკითხის, დარგის სრულიად უცოდინარი, უვიცი. ქეგლ. ტ.ნ.

პროფანაცია (პროფანაციისა) [ლათ. *profanatio*] – უპატივცემულო, უხამსი, შეურაცხმყოფელი დამოკიდებულება საყოველთაოდ აღიარებული მოვლენის (მაგ., ხელოვნების ძეგლის, რაიმე იდეის, მოძღვრების) მიმართ. ქეგლ. ტ.ნ.

პროფესია – ცოდნის, უნარ-ჩვევებისა და კომპეტენციათა ერთობლიობა, რომელთა ფლობა აუცილებელია გარკვეულ სფეროში შრომითი საქმიანობისათვის და რომელთა შექმნა შესაძლებელია სწავლის ან/და შესაბამის სფეროში საქმიანობის შედეგად.

პროფესიული ბანატილება – სახელობო ან/და პროფესიული უმაღლესი განათლება, რომლის მიზანია პირის მომავალი პროფესიული საქმიანობისათვის მომზადება.

პროფესიული ორიენტაცია – ღონისძიებათა სისტემა, რომელიც უზრუნველყოფს მთელი სიცოცხლის განმავლობაში პირის შემდგომი განათლებისა და დასაქმების შესაძლებლობათა, სხვადასხვა სახის საქმიანობის სპეციფიკის, პროფესიათა შესახებ ინფორმაციასთან დაშვების ხელმისაწვდომობას და ხელს უწყობს მას, პროფესია აირჩიოს ინდივიდუალური თავისებურებების, მიდრეკილებებისა და შესაძლებლობათა გათვალისწინებით.

პროცესი (პროცესისა) [ლათ. processus წინსვლა] – 1. რისამე განვითარებაში ერთმანეთის მომდევნო საფეხურთა კანონზომიერი მონაცვლეობა, გარკვეულ ცვლილებათა თანმიმდევრობა, რისამე მიმდინარეობა, მსვლელობა. 2. სასამართლოში საქმის მსვლელობა, საქმის გარჩევა. ქეგლ. ტ.ნ.

პროცესია (პროცესისა) [ლათ. processio წინსვლა] – მრავალრიცხოვანი ხალხის სვლა რისამე აღსანიშნავად. ქეგლ. ტ.ნ.

პროცესუალური (პროცესუალურისა) – სასამართლო პროცესთან დაკავშირებული, პროცესის ხასიათისა. პროცესუალური სამართალი – კანონები, რომლებიც განსაზღვრავენ სასამართლოში საქმის წარმოებას. პროცესუალური უფლება – სასამართლო პროცესში მონაწილე მხარეების უფლება. ქეგლ. ტ.ნ.

პუბლიკაცია (პუბლიკაციისა) [გერმ. Publication, ლათ. publico-დან საჯაროდ ვაცხადებ] – მედიის საშუალებით გამოქვეყნება, საჯაროდ გამოცხადება.

პუბლიცისტიკა (პუბლიცისტიკისა) [გერმ. Publizistik, ლათ. publicus-იდან საზოგადოებრივი] – საზოგადოებრივ-პოლიტიკური ხასიათის ლიტერატურა თანამედროვე აქტუალურ საკითხებზე. ქველ. ტ.ნ.

პურიზმი (პურიზმისა) [ფრან. purisme, ლათ. purus-იდან წმინდა] – ზნეობრივი სიწმინდის დაცვა (ზოგჯერ მონენებით).

რ

რადიკალ-ი (რადიკალისა) [ინგ. ფრან. radical, ლათ. radix-იდან ძირი] – საკითხის ძირეული გადაწყვეტის, უკიდურეს ღონისძიებათა მომხრე. ქველ. ტ.ნ.

რადიკალიზმი (რადიკალიზმისა) – უკიდურესი ზომების, გამამწყვეტ ღონისძიებათა მომხრეობა. ქველ. ტ.ნ.

რადიკალიზაცია (რადიკალიზაციისა) – რადიკალის თვისება, რადიკალად ყოფნა. ქველ. ტ.ნ.

რადიკალიზაცია (რადიკალიზაციისა) – 1. გამამწყვეტი, გამამყრელი, უკიდურესი, ძირფესვიანი. 2. რადიკალების ან რადიკალიზმის დამახასიათებელი, რადიკალების შესხედულებათა შესაბამისი, რადიკალებისა. ქველ. ტ.ნ.

რანდევეუ (რანდევეუსი) [ფრან. rendez-vous მოდით, გამოცხადდით] – პაემანი, შეხვედრა. ქველ. ტ.ნ.

რარობა (რარობისა) – რისამე დედააზრი, ძირითადი თვისება, არსი, ბუნება. ქველ. ტ.ნ.

რასა [ფრ.] – ადამიანთა ისტორიულად ჩამოყალიბებული ჯგუფი, რომელიც გაერთიანებულია საერთო წარმოშობით, სხეულის აგებულების ერთნაირი, მემკვიდრეობით გადაცემული ნიშნებით (კანის, თვალის, თმის ფერით, თავის მოყვანილობით და სხვ.).

რასა – ანთროპოლოგიაში – ადამიანთა ჯგუფი, რომელშიც დამახასიათებელ გარეგნულ შესახედაობას განაპირობებს

საერთო მემკვიდრეობითი კონსტიტუციური ნიშნები (კანის ფერი, თავის ფორმა, სხეულის ზომები, პირისახის ფორმა).

რაციფიკაცია (რაციფიკაციისა) [ლათ. ratificatio-დან: ratus გადაწყვეტილი, დამტკიცებული და facio ვაკეთებ] – სახელმწიფოს წარმომადგენლის მიერ დადებული საერთაშორისო ხელშეკრულების დამტკიცება ამ სახელმწიფოს უმაღლესი ხელისუფლების მიერ. ქეგლ. ტ.6.

რაციონალიზმი (ლათ. rationalis - გონიერი) – მოძღვრება, რ-ის მიხედვითაც საყოველთაოობა და აუცილებლობა – სარწმუნო ცოდნის ეს ლოგიკური ნიშნები – ვერ გამოიყვანება ცდიდან და მისი განზოგადებებიდან; ისინი შეიძლება ავიღოთ მხოლოდ თვით გონებიდან: ან ცნებებიდან, რ-ებიც არსებობენ მხოლოდ გონების ჩანასახების, მიდრეკილებების სახით. ფილოსოფ. ლექს. 1987.

რეალიზაცია (რეალიზაციისა) [ლათ. რეალის-იდან ნივთიერი] – 1. რისამე განხორციელება, სისრულეში მოყვანა, ცხოვრებაში გატარება. 2. საქონლის გაყიდვა; ფასიანი ქაღალდების, ქონების ფულად ქცევა, განაღდება. სესხის რეალიზაცია – სესხის გავრცელება. ქეგლ. ტ.6.

რეალისტ-ი (რეალისტისა) – 1. რეალიზმის მიმდევარი. 2. ვინც თავის მოქმედებაში ანგარიშს უწევს რეალურ ვითარებას, - პრაქტიკოსი. 3. რეალური სასწავლებლის მოწაფე. ქეგლ. ტ.6.

რეალისტური-ი (რეალისტურისა) – რეალიზმის დამახასიათებელი, მისგან გამომდინარე, რეალიზმის შესაფერი. რეალისტურად – რეალიზმის შესაბამისად. ქეგლ. ტ.6.

რეალობა (რეალობისა) – ობიექტურად არსებული მოვლენა, ფაქტი, - სინამდვილე. ქეგლ. ტ.6.

რეაღურ-ი (რეაღურისა) – 1. ნამდვილად არსებული, - ჭეშმარიტი, ნამდვილი. ქეგლ. ტ.6.

რეაქცია (რეაქციისა) [ფრან. réaction: ლათ. re საპირისპირო და actio მოქმედება] – 1. პასუხი რაიმე ზემოქმედებაზე, რისამე საპასუხო მოქმედება, მდგომარეობა, პროცესი. 2. გადატ. ძლიერი აგზნების შემდეგ ძალ-ღონის გამოცლა, დაუძღურება. ქეგლ. ტ.6.

რეაქციული-ი (რეაქციულისა) – რეაქციის დამახასიათებელი, რეაქციის დამცველი, პროგრესის საწინააღმდეგო, კონტრრევოლუციური. ქველ. ტ.ნ.

რეგალია (რეგალიისა) [ლათ. regalis-იდან სამეფო] – 1. ხელისუფლების აღმნიშვნელი საგანი ან საგნები (მაგ., გვირგვინი, კვერთხი...), 2. გადატ. განმასხვავებელი ნიშანი (მაგ., ორდენი). ქველ. ტ.ნ.

რეგენერაცია (რეგენერაციისა) [ლათ. regeneratio აღდგენა, აღორძინება]. ქველ. ტ.ნ.

რეგენტ-ი (რეგენტისა) [ლათ. regens-იდან მმართველი] –სახელმწიფოს დროებითი მმართველი. ქველ. ტ.ნ.

რეგიონალური-ი (რეგიონალურისა) [ლათ. regionalis საოლქო] – რაც მოიცავს, ეხება ცალკეულ მხარეს, ქვეყანას ან რამდენსამე მეზობელ ქვეყანას. რეგიონალური პაქტი – საერთაშორისო ხელშეკრულება ურთიერთდახმარების შესახებ იმ ქვეყნებს შორის, რომლებიც ერთ გეოგრაფიულ რაიონში იმყოფებიან. ქველ. ტ.ნ.

რეგიონული – ადგილობრივი, რაც ეხება ცალკეულ მხარეს, ქვეყანას ან რამდენიმე მეზობელ ქვეყანას. მოკლე პოლიტ. ლექს.

რეგისტრ-ი (რეგისტრისა) [ლათ. registrum] – რისამე სია, მაჩვენებელი; დავთარი. ქველ. ტ.ნ.

რეგისტრაცია (რეგისტრაციისა) [ლათ. registratio, registrum-იდან სია] – დავთარში, სიაში (რეგისტრში) შეტანა, აღწერა, აღრიცხვა (აღამიანებისა, საქმიანი ქალაქებისა, ინვენტარისა, მოვლენებისა და სხვ.). ქველ. ტ.ნ.

რეგისტრირებული-ი (რეგისტრირებულისა) – რის რეგისტრაციაც მოხდა, - აღრიცხული, აღწერილი, გატარებული (დავთარში). ქველ. ტ.ნ.

რეგლამენტ-ი (რეგლამენტისა) [ფრან. r glement განკარგულება, ლათ. regula-დან წესი] – 1. დაწესებულების, ორგანიზაციის მუშაობის, მოქმედების წესდება, წესების კრებული. 2. სხდომის, კონფერენციის, ყრილობის... ჩატარების წესი. ქველ. ტ.ნ.

რეგლამენტაცია (რეგლამენტაციისა) [ფრან. réglementation] – დაწესებულების, ორგანიზაციის მუშაობის წესების დადგენა, რეგლამენტის დაწესება. ქეგლ. ტ.რ.

რეგრესი-ი (რეგრესისა) [ლათ. regressus-იდან უკუსვლა] – განვითარების შედარებით მაღალი ფორმებიდან უფრო დაბალზე გადასვლა, - დაქვეითება, დაცემა. ქეგლ. ტ.რ.

რეგულარული-ი (რეგულარულისა) [ლათ. regularis-იდან] – წესიერი, სისტემატური. ქეგლ. ტ.რ.

რეგულატორი-ი (რეგულატორისა) [ლათ. regulo-დან წარმართავ, ვაწესრიგებ] – მომწესრიგებელი, მარეგულირებელი.

რეგულაცია (რეგულაციისა) [ლათ. regulo-დან წარმართავ, ვაწესრიგებ] – მოწესრიგება, გარკვეული წესით წარმართვა.

რეგულირება – შესაბამისი კანონით დადგენილი უფლებამოსილების ფარგლებში დამოუკიდებელი მარეგულირებელი ორგანოს მიერ სამართლებრივი აქტების მიღება, ლიცენზიების/ნებართვების გაცემა, მონიტორინგის, კოორდინაციის, ზედამხედველობისა და სალიცენზიო/სანებართვო პირობების შესრულებაზე კონტროლის განხორციელება.

რედაქტირება (რედაქტირებისა) – რედაქციის გაკეთება.

რედაქტორი-ი (რედაქტორისა) [ფრან. rédacteur, ლათ. redactum-იდან მოწესრიგებელი] – 1. წიგნის, ჟურნალის, გაზეთის... გამოცემის ხელმძღვანელი და შინაარსის დამდგენი პირი. 2. ვინც ტექსტს რედაქციას უკეთებს, ასწორებს და ამზადებს დასაბეჭდად. ტექნიკური რედაქტორი – ვინც ბეჭდვის ტექნიკურ მხარეს ხელმძღვანელობს. ქეგლ. ტ.რ.

რედაქცია (რედაქციისა) [ფრან. rédaction] – ხელნაწერის გასწორება, ლიტერატურული დამუშავება და მომზადება დასაბეჭდად. ქეგლ. ტ.რ.

რედემაკაცია (რედემაკაციისა) [ფრან. redémarcation] – სასაზღვრო ნიშნების აღდგენა სახელმწიფოს საზღვარზე. ქეგლ. ტ.რ.

რევერანსი-ი (რევერანსისა) [ფრან. révérence] – 1. მდაბლად თავის დაკურა მუხლის ჩაკეცვით. 2. ირონ. გადატ. პატივისცემისა და მოწიწების გადაჭარბებული გამოხატვა. ქველ. ტ.რ.

რევიუ (რევიუსი) [ფრან. revue მიმოხილვა] – ზოგიერთ ქვეყანაში – ჟურნალის სახელწოდება. ქველ. ტ.რ.

რეზერვაცია (რეზერვაციისა) [ლათ. reservo-დან ვინახავ, ვიზოვავ] – 1. უფლება იმისა, რომ კვლავ დაუბრუნდნენ რაიმე საკითხის განხილვას. 2. ადგილი, სადაც იძულებითი წესით ასახლებენ ადგილობრივ მკვიდრებს. ქველ. ტ.რ.

რეზიდენტი-ი (რეზიდენტისა) [ფრან. resident, ლათ. residents-იდან ადგილზე მყოფი] – 1. რომელიმე ქვეყნის მოქალაქე, რომელიც მუდმივად უცხო ქვეყანაში ცხოვრობს. 2. დაზვერვის საიდუმლო ხელმძღვანელი უცხო სახელმწიფოს რომელიმე რაიონში. ქველ. ტ.რ.

რეზიდენცია (რეზიდენციისა) [ლათ. residentio] – მთავრობის, სახელმწიფოს მეთაურის ან სხვა მაღალი თანამდებობის პირის ადგილსამყოფელი. ქველ. ტ.რ.

რეზიუმე (რეზიუმესი) [ფრან. résumé] – შრომის, მოხსენების, სტატიის და სხვ. მოკლე შინაარსი, დასკვნა. ქველ. ტ.რ.

რეზიუმირება (რეზიუმირებისა) – რეზიუმეს, დასკვნების გაკეთება, რისამე შეჯამება. ქველ. ტ.რ.

რეზიუმირებულ-ი (რეზიუმირებულისა) – რასაც რეზიუმე გაუკეთდა, - შეჯამებული. ქველ. ტ.რ.

რეზოლუცია (რეზოლუციისა) [ლათ. resolutio გადაწყვეტილება] – 1. ფორუმზე, ასამბლეაზე, კრებაზე და მისთ. მიღებული დადგენილება, გადაწყვეტილება, ღონისძიება. 2. წერილობითი განკარგულება, რომელშიაც მოცემულია თანამდებობის პირის გადაწყვეტილება (საქმიან ქალაქში, განცხადებაში, თხოვნაში... დასმული საკითხის შესახებ). ქველ. ტ.რ.

რეზონანსი-ი (რეზონანსისა) [ფრან. resonance, ლათ. resono-დან ვესმაურები] – გამომხაურება, გამოძახილი. ქველ. ტ.რ.

რეზულტატი-ი (რეზულტატისა) [ლათ. resultatus-იდან ასახული, არეკლილი] – რაიმე მოქმედების, საქმიანობის, მოვლენის შედეგი. ქეგლ. ტ.ნ.

რეპიტარი – მსოფლიოს ერთ-ერთი უდიდესი საინფორმაციო სააგენტო. მოკლე პოლიტ. ლექს.

რეკვიზიცი (რეკვიზიციისა) [ლათ. requisitio მოთხოვნილება] – კერძო პირთა ან საზოგადოებრივ ორგანიზაციათათვის ქონების ჩამორთმევა სახელმწიფოს მიერ. ქეგლ. ტ.ნ.

რეკლამა – 1. კომერციული, სოციალური ან წინასაარჩევნო რეკლამა, გარდა მაუწყებლის მიერ საკუთარ ან დამოუკიდებელ პროგრამასთან დაკავშირებით გაკეთებული განცხადებისა, რომელიც არის ფიზიკურ ან იურიდიულ პირზე, საქონელზე, მომსახურებაზე, სამუშაოზე, იდეასა და წამოწყებაზე ნებისმიერი საშუალებითა და ფორმით გავრცელებული ინფორმაცია, რომელიც გამიზნულია პირთა განუსაზღვრელი წრისათვის და ემსახურება ფიზიკური ან იურიდიული პირის, საქონლის, მომსახურების, სამუშაოს, იდეისა და წამოწყებისადმი ინტერესის ფორმირებასა და შენარჩუნებას, აგრეთვე საქონლის, მომსახურების, სამუშაოს, იდეისა და წამოწყების რეალიზაციის ხელშეწყობას; 2. განცხადების გამოქვეყნება ნებისმიერი შესაძლო ფორმით, მათ შორის უწყებების, ნიშნების, ეტიკეტების, სავიზიტო ბარათების, წერილების, კატალოგების, ფასების ნუსხათა ჩვენებით, სურათების, ფოტოების გამოფენით, კინოფილმების დემონსტრაციით, აუდიო- ან ტელეგადაცემებით, კომპიუტერული ქსელებით, სხვადასხვა ჩანაწერების გავრცელებით და ნებისმიერი სხვა მსგავსი სახით.

რეკლამაცია (რეკლამაციისა) [ლათ. reclamatio უკმაყოფილება] – საჩივარი, პროტესტი. ქეგლ. ტ.ნ.

რეკლამირება (რეკლამირებისა) – 1. რეკლამის გაკეთება, რეკლამის მოწყობა. 2. ზედმეტად შექება. 3. რეკლამაციის მოხდენა. ქეგლ. ტ.ნ.

რეკომენდაცია (რეკომენდაციისა) [ლათ. recomendatio] – ვისიმე მუშაობის, საქმიანობის დადებითი დახასიათება წერილობით ან სიტყვიერად. ქეგლ. ტ.ნ.

რეპონსტრუქცია – 1. ძირფესვიანი გადაკეთება, გარდაქმნა გაუმჯობესების მიზნით. 2. რისამე აღდგენა, ახლად აგება შემორჩენილი გადმონაშთების ან აღწერის მიხედვით. მოკლე პოლიტ. ლექს.

რელატიურ-ი (რელატიურისა) [ლათ. *relativus*-იდან] – შეფარდებითი, მიმართებითი. ქველ. ტ.ნ.

რემარკა (რემარკისა) [ფრან. *remarque*] – შენიშვნა, მინაწერი. ქველ. ტ.ნ.

რემილიტარიზაცია – განიარაღებული სახელმწიფოს ხელახალი შეიარაღება. მოკლე პოლიტ. ლექს.

რემისია (რემისიისა) [ლათ. *remissio* შემცირება, შესუსტება]. ქველ. ტ.ნ.

რენესანს-ი (რენესანსისა) [ფრან. *renaissance* აღორძინება] – დასავლეთ და ცენტრალური ევროპის რიგ ქვეყანაში – კულტურული და იდეოლოგიური განვითარების პერიოდი, რომელიც დაიწყო XIV საუკ. იტალიაში; ახასიათებდა ჰუმანიზმი, ანტიკური კულტურისადმი ინტერესის გაღვივება, - აღორძინების ხანა. ქველ. ტ.ნ.

რენომე (რენომესი) [ფრან. *renommée*] – ამა თუ იმ პირის (მისი საზოგადოებრივი და პირადი ქცევის) შესახებ შექმნილი შეხედულება, - სახელი, რეპუტაცია. ქველ. ტ.ნ.

რეპატრიაცია (რეპატრიაციისა) [ლათ. *repatriatio*, ლათ. *repatrio*-დან სამშობლოში ვბრუნდები] – ემიგრანტების დაბრუნება თავიანთ ქვეყანაში სამოქალაქო უფლებათა აღდგენით. ქველ. ტ.ნ.

რეპლიკა (რეპლიკისა) [იტალ. *replica*, ლათ. *replico*-დან ვუპასუხებ, ვეკამათები] – 1. მოკლედ შეპასუხება, შეკამათება. ორატორისათვის კრებაზე ადგილიდან მიცემული მოკლე შენიშვნა. 2. მსახიობის საპასუხო ფრაზა პარტნიორის სიტყვებზე, აგრეთვე მსახიობის უკანასკნელი სიტყვები, რომლის შემდეგ მეორე მსახიობი იწყებს ლაპარაკს. 3. მხარეების შეკამათება სასმართლო პროცესზე. 4. მუსიკალური ფრაზის გამეორება სხვა ტონალობაში ან სხვა ხმის მიერ. ქველ. ტ.ნ.

რეპორტიორი-ი (რეპორტიორისა) [ინგ. reporter] – მასმედიის თანამშრომელი, რომელიც აგროვებს ცნობებს სხვადასხვა ამბებისა და შემთხვევების შესახებ. ქეგლ. ტ.ნ.

რეპრეზია – სახელმწიფო ორგანოების მიერ მიღებული სასჯელის ზომა; დასჯა.

რეპრიზატიზაცია – ნაციონალიზებული საკუთრების კერძო პირებისთვის დაბრუნება. მოკლე პოლიტ. ლექს.

რეპუტაცია (რეპუტაციისა) [ფრან. réputation, ლათ. reputatio-დან მოფიქრება] – საზოგადოებრივი აზრი, შეხედულება ცალკე პირის ან ადამიანთა ჯგუფის შესახებ. ქეგლ. ტ.ნ.

რეჟიმ-ი (რეჟიმისა) [ფრან. régime, ლათ. regimen-იდან მართვა] – 1. მმართველობის წესი. 2. სახელმწიფო წყობილება. ქეგლ. ტ.ნ.

რესპექტი-ი (რესპექტიისა) [ფრან. respect] – პატივისცემა. ქეგლ. ტ.ნ.

რესპექტაბელობა (რესპექტაბელობისა) რესპექტაბელურის თვისება, – დარბაისლობა, ღირსეულობა. ქეგლ. ტ.ნ.

რესპექტაბელურ-ი (რესპექტაბელურისა) [ფრან. respectable] – პატივსაცემი, ღირსეული, დარბაისლური. ქეგლ. ტ.ნ.

რესპუბლიკა (რესპუბლიკისა) [ლათ. respublica: res საქმე და publicus საზოგადო, სახალხო] – სახელმწიფო მმართველობის ფორმა, რომლის დროსაც უმაღლესი ძალაუფლება კეუთუნის გარკვეული ვადით არჩეულ პირებს თუ ორგანოებს. ქეგლ. ტ.ნ.

რესტავრაცია – 1. ძველი, რევოლუციის მიერ დამსობილი პოლიტიკური წყობილების აღდგენა. 2. ჟამთა ვითარებაში დაზიანებული საგნების აღდგენა პირველადი სახით. მოკლე პოლიტ. ლექს.

რესტიტუცია – ძველი უფლებრივი მდგომარეობის აღდგენა; ერთი სახელმწიფოს მიერ მეორისათვის იმ ქონების დაბრუნება, რომელიც ომის დროს უკანონოდ იყო მიტაცებული. მოკლე პოლიტ. ლექს.

რესურს-ი (რესურსისა) [ფრან. ressources ფულადი სახსრები] – მარაგი, სახსარი; შემოსავლის წყარო, შესაძლებლობა. ქეგლ. ტ.ნ.

რეტროგრადი-0 (რეტროგრადისა) [ლათ. retrogrades უკან მავალი] – ძველის აღდგენის მომხრე, პროგრესის მოწინააღმდეგე, ჩამორჩენილ შეხედულებათა მქონე ადამიანი. ქველ. ტ.ნ.

რეტროგრადობა (რეტროგრადობისა) – ჩამორჩენილობა. ქველ. ტ.ნ.

რეტროგრადულ-0 (რეტროგრადულისა) – ძველის აღდგენისაკენ მიმართული, პროგრესის საწინააღმდეგო. ქველ. ტ.ნ.

რეტროსპექტულ-0 (რეტროსპექ ტულისა) – წარსულისაკენ მიმართული, წარსულის განხილვისადმი მიძღვნილი. ქველ. ტ.ნ.

რეტროსპექცია (რეტროსპექციისა) [ლათ. retro უკან და specto ვიხედები] – წარსულ მოვლენათა მიმოხილვა, - წარსულისაკენ მიმართვა. ქველ. ტ.ნ.

რეფერატ-0 (რეფერატისა) [ლათ. referat მოახსენოს, refero-დან ვაუწყებ, მოვახსენებ] – 1. რაიმე შრომის, მოძღვრების, პრობლემის და მისთ. შინაარსის მოკლედ გადმოცემა. 2. მოხსენება, რომელშიაც მოცემულია რაიმე საკითხის შესახებ არსებული ლიტერატურის მიმოხილვა. ქველ. ტ.ნ.

რეფერენდუმ-0 (რეფერენდუმისა) [ლათ. referendum-იდან რაც უნდა აუწონ] – საჯარო გამოკითხვა, კენჭის ყრით ხალხის აზრის გარკვევა განსაკუთრებით მნიშვნელოვანი სახელმწიფოებრივი საკითხების შესახებ. ქველ. ტ.ნ.

რეფერენტი-0 (რეფერენტისა) [ლათ. referens-იდან მომხსენებელი] – 1. რეფერატის წამკითხველი. 2. თანამდებობის პირი, მომხსენებელი, კონსულტანტი გარკვეული საკითხების შესახებ. ქველ. ტ.ნ.

რეფერირება (რეფერირებისა) – რეფერატის მომზადება, წაკითხვა. ქველ. ტ.ნ.

რეფორმა (რეფორმისა) [ფრან. reforme, ლათ. reformo-დან გარდაქმნი] – 1. გარდაქმნა, გადაკეთება. 2. პოლიტიკური გარდაქმნა, რომელსაც ახდენს მმართველი კლასი არსებული წყობილების შეუცვლელად. ქველ. ტ.ნ.

რეფორმატორ-0 (რეფორმატორისა) [ლათ. reformator გარდამქმნელი] – რეფორმის მომხდენი, გამტარებელი. ქველ. ტ.ნ.

რეფორმაცია (რეფორმაციისა) [ლათ. reformatio-დან გარდაქმნა, გა-
მოსწორება. ქველ. ტ.ნ.

რეფორმირებული-ი (რეფორმირებულისა) – რამაც რეფორმირება
განიცადა, რის რეფორმაც მოხდა. ქველ. ტ.ნ.

რეფორმისტული-ი (რეფორმისტულისა) – რეფორმისტის
დამახასიათებელი; რეფორმიზმის ხასიათისა. ქველ. ტ.ნ.

რეცენზია (რეცენზიისა) [ლათ. recensio-დან განხილვა] –
ლიტერატურული ან მეცნიერული ნაშრომის, სპექტაკლის,
კინოსურათისა და მისთ. კრიტიკული შეფასება. ქველ. ტ.ნ.

რეცენზირება (რეცენზირებისა) – რეცენზიის დაწერა რისამე შესახებ.
ქველ. ტ.ნ.

რეციდივიზმი-ი (რეციდივიზმისა) – მოვლენათა განმეორებადობა.
ქველ. ტ.ნ.

რეციდივისტი-ი (რეციდივისტისა) – რეციდივის (განმეორებითი
დანაშაულის) ჩამდენი. ქველ. ტ.ნ.

რიტორი-ი (რიტორისა) [ბერძ. rhetor] – 1. ძველ საბერძნეთში –
მჭევრმეტყველების მასწავლებელი. 2. მჭევრმეტყველი, ენამჭევრი,
ორატორი. ქველ. ტ.ნ.

რიტორიკა (რიტორიკისა) [ბერძ. rhetorike] – 1. მჭევრმეტყველების
თეორია. 2. მჭევრმეტყველება, ენამჭევრობა, ორატორობა. ქველ.
ტ.ნ.

რიტორიკული-ი (რიტორიკულისა) [ბერძ. rhetorikos-იდან] –
რიტორიკასთან დაკავშირებული, რიტორიკის წესების
შესაბამისი.

რიტორობა – რიტორია, მჭევრმეტყველობა, ენამჭევრობა,
ორატორობა. ქველ. ტ.ნ.

როიალიზმი-ი (როიალიზმისა) [ფრან. royalisme; roi-დან მეფე] – მეფის
ხელისუფლების მომხრეობა, - მონარქიზმი. ქველ. ტ.ნ.

როიალისტი-ი (როიალისტისა) – როიალიზმის მიმდევარი, - მეფის
ხელისუფლების მომხრე, მონარქისტი. ქველ. ტ.ნ.

რომანიზაცია (რომანიზაციისა) – რომის საზოგადოებრივ ურთიერთობათა, კულტურისა და ენის ელემენტების შეთვისება რომის იმპერიის გავლენის ქვეშ მოქცეულ ხალხთა მიერ. ქეგლ. ტ.ნ.

რომანტიკა (რომანტიკისა) – განწყობილება, რომელშიაც გრძნობა სჭარბობს გონებას, ოცნებისადმი მიდრეკილება, სინამდვილის იდეალიზაცია. ქეგლ. ტ.ნ.

რომანტიკოსი (რომანტიკოსისა) – 1. რომანტიზმის მიმდევარი. 2. გადატ. მეოცნებე, გრძნობების ამყოლი ადამიანი, ვისაც სინამდვილის გაიდევლება სწვევია. ქეგლ. ტ.ნ.

რომანული (რომანულია) [ფრან. roman, ლათ. romanus-იდან რომაული, რომისა] – ძველი რომის სახელმწიფოს, რომაელების დამახასიათებელი.

როტაცია (როტაციისა) [ლათ. rotatio] – 1. ტრიალი, ბრუნვა, წრებრუნვა. ქეგლ. ტ.ნ. 2. დიპლომატიური წარმომადგენლობისა და საკონსულო დაწესებულების დიპლომატიური თანამდებობის პირთა ურთიერთშენაცვლება.

რუბიკონი (რუბიკონისა): რუბიკონის გადაღახვა (გადასვლა) – გადატ. ურყევი გადაწყვეტილების მიღება, გადაწყვეტი ნაბიჯის გადადგმა.

რუბრიკა (რუბრიკისა) [ლათ. rubrica კანონის სათაური, წითელი საღებავით დაწერილი, ruber-იდან წითელი] – 1. ძვ. რაიმე თხზულების ნაწილის, კარის სათაური, რომელიც წითელი მელნით იწერებოდა. 2. რისამე ნაწილი, განყოფილება, დანაყოფი. ქეგლ. ტ.ნ.

რუფუნება (რუფუნებისა) – შრომა, გარჯა, ზრუნვა, ღვაწლი. ქეგლ. ტ.ნ.

რუპორი (რუპორისა) [ჰოლან. roeper, roepen-იდან ყვირილი, ძახილი] – გადატ. სხვის შეხედულებათა, აზრთა გამმეორებელი, გამავრცელებელი. ქეგლ. ტ.ნ.

რუტინა (რუტინისა) [ფრან. routine, route-იდან გზა] – დაწესებული შაბლონის მონური მორჩილება, მოძველებული წესებისა და

ჩვეულებათა წინაშე ქედის მოხრა, - კონსერვატიულობა. ქველ.
ტ.6.

რწმუნებულების სიბედი - დოკუმენტი, რომელსაც სახელმწიფოს მეთაური დიპლომატიურ წარმომადგენელს პოსტზე დანიშვნის დროს გადასცემს. მოკლე პოლიტ. ლექს.

ს

სააბენთო - საინფორმაციო დაწესებულება, რომელიც პოლიტიკურ და ეკონომიკურ მოვლენებზე, სამეცნიერო და კულტურულ ცხოვრებაში მომხდარ ამბებზე აგროვებს მასალას და მას მედიას აწვდის. მოკლე პოლიტ. ლექს.

საარჩევნო სისტემა - იურიდიული ნორმებით განმტკიცებული და სახელმწიფო და საზოგადოებრივი ორგანიზაციების მუშაობის პრაქტიკით ჩამოყალიბებული წარმომადგენლობითი დაწესებულებების არჩევნების ორგანიზაციისა და მათი ჩატარების წესი. მოკლე პოლიტ. ლექს.

საბანაბრო მდგომარეობა - ქვეყნის შიგნით განსაკუთრებული სამართლებრივი მდგომარეობა, რომელსაც გარკვეული პერიოდით აწესებენ. მოკლე პოლიტ. ლექს.

საბარეო პოლიტიკა - საერთაშორისო ასპარეზზე სახელმწიფოთა და ხალხთა შორის ურთიერთობათა რეგულირების პოლიტიკა. მოკლე პოლიტ. ლექს.

საღმარკაციო ხაზი - 1. ნახაზი, რომელიც ტერიტორიას ან ქვეყანას ორ ან რამდენიმე ზონად ყოფს; 2. ხაზი, რომელიც დროებითი ზავის დროს მოწინააღმდეგეთა ჯარებს ყოფს. მოკლე პოლიტ. ლექს.

საეღწრო - სახელმწიფოს დიპლომატიური წარმომადგენლობა სხვა ქვეყნის მთავრობასთან. მოკლე პოლიტ. ლექს.

საერთაშორისო სამართალი - კანონთა სისტემა, რომელიც აწესრიგებს სახელმწიფოთაშორისო ურთიერთობებს.

საერთაშორისო სამართალი – იმ იურიდიული პრინციპებისა და ნორმების ერთობლიობა, რომლებიც პოლიტიკის და კულტურის დარგში სახელმწიფოთა ურთიერთობებს აწესრიგებს. სახელმწიფოებს შორის სამართლებრივი ნორმები ხელშეკრულებების დადებით წესდება. მოკლე პოლიტ. ლექს.

საერთაშორისო სასამართლო – გაერთიანებული ერების ორგანიზაციის მთავარი სასამართლო ორგანო. შეიქმნა 1945 წ.

საერთაშორისო წითელი ჯვარი – ეროვნული და საერთაშორისო ორგანიზაციების გაერთიანება, რომლის მიზანია დაჭრილების, სამხედრო ტყვეების და ომის სხვა მსხვერპლთა, აგრეთვე სტიქიური მოვლენების შედეგად დაავადებულების და დაზარალებულების დახმარება. მოკლე პოლიტ. ლექს.

საზოგადოება (საზოგადოებისა) – ერთობლიობა, ჯგუფი გარკვეულ წარმოებით ურთიერთობაში მყოფი ადამიანებისა, რომლებსაც აკავშირებს მატერიალური ცხოვრების საერთო, კონკრეტული-ისტორიული პირობები. ქეგლ. ტ.ნ.

საზოგადოებრივი (საზოგადოებრივისა) – საზოგადოების დამახასიათებელი, საზოგადოების შესახებ; საზოგადოებაში არსებული; საზოგადოებაში ადამიანთა საქმიანობასთან დაკავშირებული. ქეგლ. ტ.ნ.

საზოგადოებრივი ცნობიერების არსებობის თავისებური წესი, გამოსატული რ-მე სოციალური ჯგუფის, საერთო ინტერესებით დაკავშირებულ ადამიანთა გაერთიანების არაოფიციალური მასობრივი ცნობიერების სახით, რ-შიც ფიქსირებულია მათი დამოკიდებულება საზოგადოებრივი ცხოვრების მოვლენებისადმი, პარტიათა მოღვაწეობისადმი, დაწესებულებათა და პიროვნებათა მოქმედებისადმი. ფილოსოფ. ლექს. 1987.

საზოგადოებრივი ურთიერთობები – ურთიერთობები ადამიანთა შორის, რ-ბიც ყალიბდებიან მათი ერთობლივი პრაქტიკული და სულიერი მოღვაწეობის პროცესში. ფილოსოფ. ლექს. 1987.

საკონსულო (საკონსულოსი) – 1. ერთი სახელმწიფოს წარმომადგენლობა კონსულის მეთაურობით სხვა სახელმწიფოს რომელიმე ქალაქში. 2. კონსულისა და მისი კანცელარიის შენობა. 3. კონსულის კუთვნილი, - კონსულისა. ქეგლ. ტ.ნ.

საპრალურ-0 (საკრალურისა) [ლათ. sacer-იდან] – რელიგიური კულტისა და რიტუალის შესახები. ქველ. ტ.ნ.

სანტიმენტალობა (სანტიმენტალობისა) – სანტიმენტალური ქცევა, გადაჭარბებული გრძნობიერების, გულჩვილობის გამოჩენა. ქველ. ტ.ნ.

სანძვია (სანქციისა) [ლათ. sanctio დაურღვეველი დადგენილება] – 1. ზემდგომი ინსტანციის მიერ რაიმე აქტის დამტკიცება, რაც მას იურიდიულ ძალას ანიჭებს. 2. გადატ. დადასტურება, თანხმობის მიცემა, მოწონება. ქველ. ტ.ნ.

სანძვიონირება (სანქციონირებისა) – სანქციის მიცემა, ნების დართვა; რისამე ცნობა კანონიერად, მართებულად. ქველ. ტ.ნ.

სარანბ-0 (სარანგისა) [სპარ. “ჯარის მეთაური”, “სარდალი”] – წესრიგის დამცველი; ბოქაული, იასაული. ქველ. ტ.ნ.

სატელიტ-0 (სატელიტისა) [ლათ. satelles-იდან თანამგზავრი; მცველი] – 1. სხვისი ნების უსიტვეო შემსრულებელი, სხვისი ყურმოჭრილი ყმა, - დამქაში. 2. სახელმწიფო ან ხელისუფლება, რომელიც ფორმალურად დამოუკიდებელია, ფაქტიურად კი სხვა სახელმწიფოს ექვემდებარება.

საღი აზრი – შეხედულებათა, ჩვევათა, აზროვნების ფორმათა ერთობლიობა, რ-საც იყენებს რიგითი ადამიანი ყოველდღიურ პრაქტიკულ მოღვაწეობაში. ფილოსოფ. ლექს. 1987.

სახელმწიფოებრივ-0 (სახელმწიფოებრივისა) – სახელმწიფოს კუთვნილი, სახელმწიფოს დამახასიათებელი; სახელმწიფოს შესახები, - სახელმწიფოსი. ქველ. ტ.ნ.

სახელმწიფოებრიობა (სახელმწიფოებრიობისა) – სახელმწიფოებრივ დაწესებულებათა, ორგანიზაციათა, ღონისძიებათა და სხვ. ერთობლიობა; სახელმწიფოებრივი წყობილება. ქველ. ტ.ნ.

სამმენტ-0 (სეგმენტისა) [ლათ. segmentum მონაკვეთი] – გადატ. რისამე ერთგვაროვანი ნაწილები. ქველ. ტ.ნ.

საკულარიზაცია – საკლესიო და სამონასტრო საკუთრების გადაქცევა სახელმწიფო საკუთრებად. მოკლე პოლიტ. ლექს.

სენსაცია (სენსაციისა) [ფრან. sensation, ლათ. sensus-იდან გრძნობა, შეგრძნება] – 1. ძლიერი შთაბეჭდილება, რომელსაც საზოგადოებაზე ახდენს რაიმე მოვლენა, შემთხვევა, ამბავი. 2. თვით ეს მოვლენა, შემთხვევა, რომელიც ძლიერ შთაბეჭდილებას, ხმაურს, მითქმა-მოთქმას იწვევს. ქველ. ტ.ნ.

სენსაციური-ი (სენსაციურისა) – სენსაციის გამომწვევი, სენსაციის ხასიათისა. ქველ. ტ.ნ.

სენსაციურობა (სენსაციურობისა) – სენსაციურის ხასიათი, სენსაციურის თვისება. ქველ. ტ.ნ.

სენტენცია (სენტენციისა) [ლათ. sententia აზრი, მსჯელობა] – მორალური ხასიათის გამონათქვამი, ზნეობრივი დარიგება. ქველ. ტ.ნ.

სეპარატიზმი (სეპარატიზმისა) [ფრან. séparatisme, ლათ. separatus-იდან გამოყოფილი] – გამოყოფის, განკერძოებისაკენ სწრაფვა. ქველ. ტ.ნ.

სეპარატიზტული-ი (სეპარატიზტულისა) – სეპარატიზტის დამახასიათებელი, სეპარატიზმთან დაკავშირებული. ქველ. ტ.ნ.

სეპარატული-ი (სეპარატულისა) [ლათ. separatus-იდან გამოყოფილი] – განკერძოებული, განცალკევებული. სეპარატული ზავი – ერთი ან რამდენიმე სახელმწიფოს მიერ მოკავშირეებთან შეუთანხმებლად დადებული ზავი. ქველ. ტ.ნ.

სიმბოლიკა (სიმბოლიკისა) – 1. იდეათა. ცნებათა და გრძნობათა გამოხატვა სიმბოლოებით, პირობითი ნიშნებით. 2. სიმბოლოთა ერთობლიობა; სიმბოლური მნიშვნელობა. ქველ. ტ.ნ.

სიმბოლისტური-ი (სიმბოლისტურისა) – სიმბოლიზმის ან სიმბოლისტის დამახასიათებელი, სიმბოლიზმის ან სიმბოლისტის ხასიათისა. ქველ. ტ.ნ.

სიმბოლო (სიმბოლოსი) [ბერძ. symbolon პირობითი ნიშანი] – პირობითი ნიშანი (საგანი ან მოქმედება), რომელიც რაიმე ცნებას, იდეას გამოხატავს. სარწმუნოების სიმბოლო – ქრისტიანული სარწმუნოების ძირითად დოგმატთა მოკლე გადმოცემა. ქველ. ტ.ნ.

სიმპათია (სიმპათიისა) [ბერძ. symphateia თანაგრძობა] – 1. კეთილი განწყობილება, თანაგრძობა, შინაგანი სწრაფვა, ვისიმე ან რისამე მიმართ. 2. საუბ. გადატ. ვინც მოსწონთ, ვინც უყვართ, - სატრფო. ქველ. ტ.ნ.

სიმულაცია (სიმულაციისა) [ლათ. simulatio] – რისამე (მაგ., ავადმყოფობის) მოგონება ვისიმე მოტყუების, შეცდომაში შეყვანის მიზნით, - თვალთმაქცობა. ქველ. ტ.ნ.

სინამდვილე – ის, რაც რეალურად არსებობს და ვითარდება, თავისთავში შეიცავს საკუთარ არსებასა და კანონზომიერებას, აგრეთვე საკუთარი მოქმედებისა და განვითარების შედეგებს. ფილოსოფ. ლექს. 1987.

სინდისი – ეთიკური კატეგორია, რიც გამოხატავს პიროვნების მორალური თვითკონტროლის უნარის უმაღლეს ფორმას, მისი თვითცნობიერების მხარეს. ფილოსოფ. ლექს. 1987.

სინდრომი (სინდრომისა) [ბერძ. syndromos ერთად მორბენალი] – რომელიმე ავადმყოფობის დამახასიათებელი ნიშნების, სიმპტომების ერთობლიობა. ქველ. ტ.ნ.

სინქრონიზმი (სინქრონიზმისა) [ბერძ. synchronismos ერთდროულობა] – ორი ან რამდენიმე მოვლენის ან პროცესის დამთხვევა დროში, ერთდროული მიმდინარეობა. ქველ. ტ.ნ.

სინქრონული (სინქრონულისა) – სინქრონიზმის ხასიათისა, - ერთსა და იმავე დროს წარმოებული, მიმდინარე. ქველ. ტ.ნ.

სიონიზმი – ებრაელი ხალხის საზოგადოებრივ-პოლიტიკური მოძრაობა, რომლის მიზანია პალესტინაში, “აღოქმელ მიწაზე” ებრაული სახელმწიფოს დაარსება და განმტკიცება.

სისტემატიზაცია (სისტემატიზაციისა) [ფრან. systématisation] – სისტემაში მოყვანა, საგნებს, მოვლენებს შორის არსებულ კავშირთა დადგენა, - მოწესრიგება, დასისტემება. ქველ. ტ.ნ.

სისტემატიზირი (სისტემატიზირისა) – 1. რაც სისტემას ქმნის, სისტემას მისდევს, სისტემის ხასიათისა, გარკვეული წესის მიხედვით განლაგებული, წარმოებული. 2. რაც გამუდმებით მეორდება, - განუწყვეტელი. ქველ. ტ.ნ.

სიტუაცია (სიტუაციისა) [ფრან. situation, ლათ. situs-იდან მდებარეობა] – 1. შექმნილი პირობების ერთობლიობა, - გარემოება, მდგომარეობა, ვითარება. 2. რუკაზე ან გეგმაზე სათანადო ნიშნების საშუალებით გამოხატული მდებარეობა (მდინარეებისა, ტყეებისა, მთებისა, დასახლებული ადგილებისა და სხვ.). ქველ. ტ.რ.

სიტი - ლონდონის ცენტრალური ნაწილი, სადაც თავმოყრილია სავაჭრო და სამრეწველო მონოპოლიების, სანაოსნო კომპანიების, ბანკების, იურიდიული ფირმების მმართველობა და კანტორები, ბირჟა და სხვ. მოკლე პოლიტ. ლექსი.

სიტყვარ-ი (სიტყვარისა) – ლექსიკონი. ქველ. ტ.რ.

სკანდალ-ი (სკანდალისა) [ბერძ. scandalon-იდან დაბრკოლება, საცდური] – 1. სამარცხვინო, თავის მოსაჭრელი ამბავი, შემთხვევა ან საქციელი. 2. აურზაური, აყალმაყალი, შფოთი, ჩხუბი. ქველ. ტ.რ.

სკეპტიკოს-ი (სკეპტიკოსისა) [ბერძ. skeptikos] – ადამიანი, რომელიც ყველაფერს ეჭვის თვალთ უყურებს, უნდობლად ეკიდება. ქველ. ტ.რ.

სკეპტიციზმ-ი (სკეპტიციზმისა) [ბერძ. skepsis-იდან განხილვა] – კრიტიკული, უნდობლური დამოკიდებულება, დაეჭვება რისამე სისწორეში ან შესაძლებლობაში. ქველ. ტ.რ.

სკეპსის-ი (სკეფსისისა) [ბერძ. skepsis განხილვა] – ეჭვი, უნდობლობა. ქველ. ტ.რ.

სნობ-ი (სნობისა) – ადამიანი, რომელიც ცდილობს ყველაფერში მიზადოს მაღალი საზოგადოების მოდებსა და ქცევას და დაიცვას ე.წ. “კარგი ტონის” მოთხოვნილებები. ქველ. ტ.რ.

სნობიზმ-ი (სნობიზმისა) – სნობის თვისება, - მოდისა და კარგი ტონის მოთხოვნილებათა დაცვა. ქველ. ტ.რ.

სოლიდარობა – 1. ერთსულოვნება, შეთანხმებულობა; თანაგრძნობა. 2. ერთმანეთის მტკიცე მხარდაჭერა საერთო მოთხოვნების განხორციელების დროს.

სოფიზმი-ი (სოფიზმისა) [ბერძ. სოპჰისმია] – მცდარად გაკეთებული დასკვნა, რომელიც ერთი შეხედვით სწორი ჩანს; ემყარება ცნებათა ორპიროვნებას, ამოსავალ დებულებათა განზრახ უმართებულოდ შერწყმას და სხვ. ქველ. ტ.რ.

სოციოლოგია (ლათ. societas – საზ-ბა და ბერძნ. logos – მოძღვრება, სიტყვა) – მეცნიერება როგორც გლობალური (საზ-ბა მთლიანად), ისე კერძო სოციალური სისტემების განვითარებისა და ფუნქციონირების კანონზომიერებათა შესახებ. ფილოსოფ. ლექს. 1987.

სპეციალიზაცია (სპეციალიზაციისა) [ფრან specialisation, ლათ. specialis-იდან განსაკუთრებული, თავისებური] – რაიმე სპეციალობის მიღება, რაიმე სპეციალობაში დახელოვნება, - დასპეციალება. ქველ. ტ.რ.

სპეციფიკა (სპეციფიკისა) [ლათ. specificus თავისებური] – ის, რაც ამა თუ იმ საგანს, მოვლენას განასხვავებს დანარჩენებისაგან, - თავისებურება. ქველ. ტ.რ.

სპონტანუზმი-ი (სპონტანუზმისა) [ლათ. spontaneus თვითნებური] – გარეგანი გავლენის გარეშე, თავისთავად, შინაგანი მიზეზების გამო წარმოქმნილი. ქველ. ტ.რ.

სტაბილიზაცია (სტაბილიზაციისა) [ფრან stabilisation, ლათ. stabilis-იდან მყარი, გამძლე] – ურყევი, მყარი მდგომარეობის შექმნა, განმტკიცება. ქველ. ტ.რ.

სტაბილურობა (სტაბილურობისა) – სტაბილურობის თვისება, - სიმტკიცე, სიმყარე, გამძლეობა, უცვლელობა. ქველ. ტ.რ.

სტადია (სტადიისა) [ბერძ. stadion] – რისამე განვითარების საფეხური, პერიოდი, ხანა, ფაზა. ქველ. ტ.რ.

სტანდარტი-ი (სტანდარტისა) [ინგ. standard] – შაბლონი, ტრაფარეტი, არაორიგინალური რამ (შემოქმედების ნაყოფი, ნააზრვეი...). ქველ. ტ.რ.

სტანდარტული-ი (სტანდარტულისა) – გადატ. დამც. თავისებურებას მოკლებული, ერთფეროვანი, შაბლონური, ტრაფარეტული. ქველ. ტ.რ.

სტატუსი – საერთაშორისო სამართალში ფიზიკური ან იურიდიული პირის სამართლებრივი მდგომარეობა.

სტატუს-ჰერო – გარკვეულ მომენტში არსებული ფაქტიური ან სამართლებრივი მდგომარეობა.

სტილი (ხელოვნებაში) – ისტორიულად ჩამოყალიბებული მყარი ერთობა ხატოვანი სისტემების, მხატვრული გამოსატვის საშუალებებისა და წესების, რაც განპირობებულია იდეურ-ესთეტიკური და საზოგადოებრივ-ისტორიული შინაარსის ერთიანობით. ფილოსოფ. ლექს. 1987.

სტილისტიკა (სტილისტიკისა) [ფრან. *stylistique*, *styl*-იდან] – ენათმეცნიერების დარგი, რომელიც სწავლობს ენის გამომხატველობით საშუალებებს. ქეგლ. ტ.ნ.

სტილისტურ-ი (სტილისტურისა) – ამა თუ იმ სტილის დამახასიათებელი, სტილით განსაზღვრული, სტილთან დაკავშირებული. ქეგლ. ტ.ნ.

სტოიკოს-ი (სტოიკოსისა) [ბერძ. *stōikos*] – გაჭირვებისა და განსაცდლის ამტანი, მტკიცე ადამიანი. ქეგლ. ტ.ნ.

სტოიციზმი-ი (სტოიციზმისა) – გადატ. განსაცდელსა და გაჭირვებაში სიმტკიცე, გამძლეობა, ამტანიანობა. ქეგლ. ტ.ნ.

სუბორდინაცია (სუბორდინაციისა) [ლათ. *subordinatio*, ლათ. *sub* ქვე და *ordino* ემართავ, ენიშნავ] – უმცროსის სამსახურებრივი დაქვემდებარება უფროსისადმი, სამსახურებრივი დისციპლინის წესთა დაცვა. საერთოდ, დაქვემდებარება. ქეგლ. ტ.ნ.

სუბსტანცია (ლათ. *substantia* - არსება) – ობიექტური რეალობა მისი თვითგანვითარების ყველა ფორმის შინაგანი ერთიანობის ასპექტში, ბუნებისა და ისტორიის მოვლენათა მთელი მრავალგვარობის, ადამიანისა და მისი ცნობიერების ჩათვლით. ფილოსოფ. ლექს. 1987.

სუვერენიტეტი-ი (სუვერენიტეტისა) [გერმ. *Souverenität*, ფრან. *souveraineté*-დან] – 1. სუვერენის უფლებრივი მდგომარეობა, უმაღლესი უფლება. 2. სახელმწიფოს დამოუკიდებლობა; საკუთარი მმართველობის უფლება. ქეგლ. ტ.ნ.

სუვერენობა (სუვერენობისა) – სუვერენიტეტის უფლება, - დამოუკიდებლობა. ქეგლ. ტ.ნ.

სუვერენულ-0 (სუვერენულისა) – სუვერენის ან სუვერენიტეტის დამახასიათებელი, შესაფერი; დამოუკიდებელი. ქეგლ. ტ.ნ.

სქმატიზმი - გაუბრალოება, ტრაფარეტულობა აზროვნებაში, რისამე გადმოცემაში, გამოსახვაში. დოგმატიზმის ერთ-ერთი სახეობა. მოკლე პოლიტ. ლექს.

სქოლასტიკა (სქოლასტიკისა) [ბერძ. scholastikos-იდან სწავლული] – ცხოვრებასა და პრაქტიკას მოწყვეტილი, უშინაარსო, უნაყოფო მსჯელობა. ქეგლ. ტ.ნ.

ტ

ტავტოლოგია (ტავტოლოგიისა) [ბერძ. tautos იგივე და logos სიტყვა] – ერთისა და იმავეს გამეორება სხვა სიტყვებით; რომელიც ნათქვამს არაფერს მატებს და გაუმართლებელია.

ტაქტ-0 (ტაქტისა) [ლათ. tactus-იდან შეხება] – თავის დაჭერის უნარი, ზომიერების გრძნობა, - თავდაჭერილობა. ქეგლ. ტ.ნ.

ტაქტიკა (ტაქტიკისა) [ბერძ. taktikē] – გადატ. საზოგადოებრივი, პოლიტიკური ბრძოლის ხერხებისა და საშუალებათა ერთობლიობა. ქეგლ. ტ.ნ.

ტენდენცია (ტენდენციისა) [გერმ. Tendenz, ლათ. tendo-დან მივისწრაფვი] – 1. რისამე განვითარების მიმართულება. მიდრეკილება, მისწრაფება.

ტენდენციურ-0 (ტენდენციურისა) – წინასწარ შემუშავებული, - ცალმხრივი, მიკერძოებითი. ქეგლ. ტ.ნ.

ტერიტორიულ-0 – ტერიტორიის მიხედვით დადგენილი, არსებული, ტერიტორიასთან დაკავშირებული. ტ. წყლები.

ტერიტორიული წყლები – 12 საზღვაო მილის სიგანის წყლის სივრცე, რომელიც გასდევს სახელმწიფოს სანაპირო ზოლს.

ტერორი (ტერორისა) [ლათ. terror შიში] – ფიზიკური ძალადობა (მკვლელობა...) კლასობრივი და პოლიტიკური მოწინააღმდეგის დაშინების მიზნით. ქველ. ტ.რ.

ტერორიზმი (ტერორიზმისა) – ტერორის ტაქტიკა, ტერორის პოლიტიკა. ქველ. ტ.რ.

ტერორისტ-ი (ტერორისტისა) – ვინც ტერორს მიმართავს, ტერორისტული აქტის მონაწილე. ქველ. ტ.რ.

ტიპი (ტიპისა) [ბერძ. typos ანაბეჭდი] – რისამე არსებითი თვისებრივი ნიშნების მქონე ნიშუში; რისამე სახე, ფორმა. ქველ. ტ.რ.

ტიპაჟი (ტიპაჟისა) [ფრან. typage] – თვისებათა ერთობლიობა, რომელიც ტიპს აყალიბებს, ქმნის. ადამიანი, რომელსაც ასეთი თვისებები გააჩნია, - სახე. ქველ. ტ.რ.

ტიპობრივი (ტიპობრივისა) – გარკვეული ტიპის შესაბამისი, - სანიშუში. ქველ. ტ.რ.

ტირადა (ტირადისა) [ფრან. tirade] – პათოსით წარმოთქმული ვრცელი სიტყვა, მონოლოგი. ქველ. ტ.რ.

ტირანი (ტირანისა) [ბერძ. tyrannos] – 1. მკაცრი, სასტიკი მმართველი, - დესპოტი. 2. გადატ. თავნება, მკაცრი ადამიანი, - დესპოტი. ქველ. ტ.რ.

ტირანია (ტირანიისა) [ბერძ. tyrania] – მკაცრი, სასტიკი, თვითნებური მმართველობა, - დესპოტიზმი.

ტოტალიტარიზმი (ლათ. totalis – სულმთლად, მთელი, სრული) – 1. ცნება, რომელიც აღნიშნავს მე-20 საუკუნის მთელ რიგ სოციალურ რეჟიმებს, სადაც ეკონომიკას, კულტურას, საზოგადოებრივ და პირად ცხოვრებას მთლიანად გამსჭვალავს სახელმწიფო იდეოლოგია. განასხვავებენ კომუნისტურ და ფაშისტურ ტოტალიტარიზმს (ტერმინი შემოიტანა ბენიტო მუსოლინიმ). 2. საზოგადოებრივ-პოლიტიკური წყობილება, რაც ახასიათებს საზოგადოებრივი ორგანიზმის ყველა მოქმედებაში, ცალკეულ პიროვნებათა ცხოვრებაში

ტოტალური - ყოველსმომცველი. მოკლე პოლიტ. ლექს.

ტრადიცია (ტრადიციისა) [ლათ. traditio გადაცემა] – ისტორიულად ჩამოყალიბებული, თაობიდან თაობაზე გადაცემული ადათები, წესები, ყოფაქცევის ნორმები. ქეგლ. ტ.ნ.

ტრადიციონალიზმი – ტრადიციების როლის შენარჩუნება მეცნიერებაში, ხელოვნებაში, ზნე-ჩვეულებებსა და რწმენაში, პოლიტიკაში.

ტრანსკრიფცია (ტრანსკრიფციისა) [ლათ. transcriptio გადაწერა] – რომელიმე ენის სამეტყველო ბგერათა ზუსტად გადმოცემა საგანგებო ნიშნებით. ქეგლ. ტ.ნ.

ტრანსფორმაცია (ტრანსფორმაციისა) [ლათ. transformatio] – რისამე გარდაქმნა, სახეცვლილება, შეცვლა.

ტრაქტატ-ი (ტრაქტატისა) [ლათ. tractatus-იდან განხილვა] – 1. მეცნიერული შრომა, რომელშიც განხილულია რაიმე ცალკეული საკითხი. 2. საერთაშორისო ხელშეკრულება. ქეგლ. ტ.ნ.

ტრიუნალი – საგანგებო სასამართლო. მოკლე პოლიტ. ლექს.

ტრივიალური-ი (ტრივიალურისა) [ფრან. trivia, ლათ. trivialis-იდან ჩვეულებრივი] – ყველასთვის ცნობილი, გაცვეთილი, სიახლეს, ორიგინალობას მოკლებული. ქეგლ. ტ.ნ.

ტრიუმფი (ტრიუმფისა) [ლათ. ტრიუმფუს] – 1. საზეიმო შეხვედრა, რომელსაც უწყობდნენ გამარჯვებით დაბრუნებულ სარდალსა და მის ჯარს ძველ რომში. 2. გადატ. – ბრწყინვალე წარმატება, გამარჯვების ზეიმი. ქეგლ. ტ.ნ.

ტრიუმფალური-ი (ტრიუმფალურისა) – ტრიუმფის ხასიათისა, ტრიუმფით აღნიშნული, - საზეიმო, სადღესასწაულო. ტრიუმფალური თაღი – თაღებიანი ნაგებობა ღირსშესანიშნავი ისტორიული ამბის აღსანიშნავად ამართული; აქვს ერთი ან სამი გასასვლელი (ძველ რომში – ტრიუმფატორის გასატარებლად). ქეგლ. ტ.ნ.

ტრიუმფატორი-ი (ტრიუმფატორისა) – ძველ რომში – მტერზე გამარჯვებული სარდალი, რომელსაც რომში დაბრუნებისას ტრიუმფით ხვდებოდნენ. ქეგლ. ტ.ნ.

ტროას ცხენი – გადატანითი მნიშვნელობით – ნიშნავს საჩუქარს, რომელსაც დაღუპვის მიზნით ჩუქნიან მტერს.

უ

უზურპატორი-ი (უზურპატორისა) [ლათ. usurpator] – პირი, რომელმაც უკანონოდ ჩაიგდო ხელში ძალაუფლება ან ძალით მითვისა სხვისი უფლებები. ქეგლ. ტ.ნ.

უზურპაცია (უზურპაციისა) [ლათ. usurpatio] – უკანონოდ ხელში ჩაგდება, - მითვისება (ძალაუფლებისა, სხვისი უფლებებისა). ქეგლ. ტ.ნ.

ულტიმატუმი – 1. საერთაშორისო სამართალში ერთი სახელმწიფოს მიერ მეორე სახელმწიფოსათვის დიპლომატიური ნოტის გაგზავნა; 2. სიტყვის ფართო მნიშვნელობის - მტკიცე, კატეგორიული მოთხოვნა, რომელსაც მუქარა ახლავს. მოკლე პოლიტ. ლექს.

ულტრანაციონალიზმი-ი (ულტრანაციონალიზმისა) – უკიდურესი ნაციონალიზმი, - შოვინიზმი. ქეგლ. ტ.ნ.

ულტრანაციონალისტური-ი (ულტრანაციონალისტურისა) – უკიდურესად ნაციონალისტური, - შოვინისტური. ქეგლ. ტ.ნ.

ულტრარეაქციონერი-ი (ულტრარეაქციონერისა) – უკიდურესი რეაქციონერი. ქეგლ. ტ.ნ.

ულტრარეაქციული-ი (ულტრარეაქციულისა) – უკიდურესად რეაქციული. ქეგლ. ტ.ნ.

ულტრაფორმალიზმი-ი (ულტრაფორმალიზმისა) – უკიდურესი ფორმალიზმი. ქეგლ. ტ.ნ.

უნივერსალობა (უნივერსალობისა) – უნივერსალურის თვისება, - ყოველმხრივობა, ყოველისმცოდნეობა. ყოველისშემცველობა. ქეგლ. ტ.ბ.

უნივერსალურ-ი (უნივერსალურისა) [ლათ. universalis საყოველთაო] – 1. საყოველთაო, ყოველმხრივი. 2. ისეთი (წარხი, დაზგა...), რომლითაც შესაძლებელია ამა თუ იმ სამუშაოს სხვადასხვა ოპერაციის შესრულება. ქეგლ. ტ.ბ.

უნიკუმ-ი (უნიკუმისა) [ლათ. unicum ერთადერთი] – მეტის მეტად იშვიათი, განუყოფელი რამ. ქეგლ. ტ.ბ.

უნიფიკაცია (უნიფიკაციისა) [ლათ. unus ერთი და facio ვაკეთებ] – გაერთიანება, საერთო ნორმაზე, ფორმაზე დაყვანა. ქეგლ. ტ.ბ.

უნიფიცირებულ-ი (უნიფიცირებულისა) – რის უნიფიკაციაც მოხდა. ქეგლ. ტ.ბ.

უპორტუვლო მიწისტრი – მთავრობის წევრი, რომელიც უშუალოდ არ მართავს სამინისტროს ან სახელმწიფოს მმართველობის ორგანოს. მოკლე პოლიტ. ლექს.

უბანაზაცია – საზოგადოებაში ქალაქების როლის ზრდის ისტორიული პროცესი. უ-ის მთავარ მანკვენებელს ქალაქების მოსახლეობის წილის ზრდა წარმოადგენს. მოკლე პოლიტ. ლექს.

უტილიტარიზმი – ეთიკური მიმართულება, რომელსაც მიიჩნია, რომ ადამიანის ქცევის მიზანი უნდა იყოს სარგებლიანობა, კეთილდღეობა, იმის მიუხედავად, საქმე ეხება ინდივიდს თუ საზოგადოებას.

უტილიტარიზმი (ლათ. უტილიტას - სარგებლობა) – ეთიკური თეორია, რ-იც ქცევის ზნეობრიობის კრიტერიუმად მის სარგებლიანობას თვლის. ფილოსოფ. ლექს. 1987.

უტოპია (უტოპიისა) [ლათ. u არ და topos ადგილი, ე.ი. არარსებული ადგილი]. ქეგლ. ტ.ბ. 2. [ბერძ.] – ფანტასტიკური რამ, განუხორციელებელი ოცნება. 3. “ქვეყანა, რომელიც არსად არის” (თომას მორი). უტოპისტი – ადამიანი, რომელსაც ქადაგებს საზოგადოების გაუმჯობესების განუხორციელებელ გეგმებს ან იდეებს.

უტოპისტ-ი (უტოპისტისა) – უტოპიური სოციალიზმის მქადაგებელი.
გადატ. – მეოცნებე, ფანტაზიორი. ქველ. ტ.6.

უტოპიურ-ი (უტოპიურისა) – განუსორციელებელი, ფანტასტიკური.
ქველ. ტ.6.

უფლებამოსილება – დამოუკიდებელი მარეგულირებელი ორგანოს შესაბამისი კანონით განსაზღვრული და ამ მარეგულირებელ ორგანოზე სპეციალურად დელეგირებული უფლებები და მოვალეობები.

უფლებაუნარიანობა – პირის შესაძლებლობა, იქონიოს უფლებები და მოვალეობები.

უშიშროების საბჭო – გაერთიანებული ერების ორგანიზაციის მნიშვნელოვანი და მუდმივად მოქმედი ორგანო. გაერო-ს წესდების თანახმად, უ. ს-ს ევალება საერთაშორისო მშვიდობისა და უშიშროების დაცვა. მოკლე პოლიტ. ლექს.

ფ

ფავორიტ-ი (ფავორიტისა) [ლათ. favor-იდან კეთილგანწყობილება] – ძვ. აღამიანი, რომელიც სარგებლობს გავლენიანი, მაღალი თანამდებობის პირის კეთილგანწყობილებით, მოსარჩლეობით, მფარველობით, სიყვარულით. საერთოდ, ვისიმე სიყვარული, გამორჩეული პირი.

ფაზა (ფაზისა) [ფრან. phase, ბერძ. phasis-იდან] – 1. ისტორიული განვითარების გარკვეული პერიოდი. 2. ცალკეული მომენტი, საფეხური რომელიმე მოვლენის განვითარებაში. ქველ. ტ.7.

ფალსიფიკაცია (ფალსიფიკაციისა) [ლათ. falsificatio] – სწორის, ჭეშმარიტის, ნამდვილის თვალთმაქცურად შეცვლა არასწორით, არანამდვილით, მცდარით, - გაყალბება, დამახინჯება. ქველ. ტ.7.

ფამილიარობა (ფამილიარობისა) – ფამილიარულად მოპყრობა, - მოურიდებლობა, შინაურულობა, ზედმეტი სითამამე. ქველ. ტ.7.

ზამილიარული-0 (ფამილიარულისა) [ლათ. *familiaris* ოჯახური, შინაურული] – მეტად შინაურული, - მოურიდებელი, თამამი, თავისუფალი, უბოღიშო. ქეგლ. ტ.7.

ზანტაზია (ფანტაზიისა) [ბერძ. *phantasia* წარმოსახვა] – შემოქმედებითი წარმოსახვა. ქეგლ. ტ.7.

ზანტასმაგორია (ფანტასმაგორიისა) [ბერძ. *phantasma* მოჩვენება და *agoreuo* ვამბობ] – უცნაური, ფანტასტიკური, მოჩვენებითი, ბოდვისებური ხილვა, სურათი; არ არსებული რამ.

ზანტასტიკური-0 (ფანტასტიკურისა) – ფანტასტიკის ხასიათისა, - არნახული, დაუჯერებელი, ზღაპრული. ქეგლ. ტ.7.

ზატალიზმი-0 (ფატალიზმისა) [ლათ. *fatalis*-იდან საბედისწერო] – რაც მოსასვლელია, იმის გარდაუვალობის რწმენა, ბედისწერის (ფატუმის) არსებობის რწმენა. ქეგლ. ტ.7.

ზატალური-0 (ფატალურისა) [ლათ. *fatalis* საბედისწერო] – ფატალიზმის დამახასიათებელი, რასაც ვერ აიცდენ, გარდაუვალი. ქეგლ. ტ.7.

ზედეპანტია – სახელმწიფო მოწყობის ფორმა, რომლის დროსაც ორი ან რამდენიმე სახელმწიფოსაგან (მხარისაგან) იქმნება ერთი სახელმწიფო ძლიერი ცენტრალური ხელისუფლებითა და ერთიანი კონსტიტუციით.

ზემინიზმი-0 (ფემინიზმისა) [ფრან. *féminisme*, ლათ. *femina*-დან ქალი, დედაკაცი] – პოლიტიკური მოძრაობა, რომელიც მოითხოვს ქალთა უფლებრივ ფორმალურ გათანასწორებას მამაკაცებთან. ქეგლ. ტ.7.

ზენომენი-0 (ფენომენისა) [ბერძ. *phainomenon* მოვლენა] – არაჩვეულებრივი, გაუგონარი (მოვლენა, ადამიანი). ქეგლ. ტ.7.

ზენომენალური-0 (ფენომენალურისა) – ფენომენის ბუნებისა, განსაკუთრებული, არაჩვეულებრივი. ქეგლ. ტ.7.

ზეტიში-0 (ფეტისისა) [ფრან. *fétiche*] – 1. რაიმე ნივთი, საგანი, რომელსაც (პირველყოფილი ტომები) მიაწერდნენ ღვთაებრივ ძალას, მიიჩნევდნენ თავიანთსავე საგნად (კერპად, ხატად...). 2.

გადატ. საგანი, რომელსაც ბრმად თაყვანსა სცემენ, აღმერთებენ.
ქველ. ტ.7.

ფეტიშიზმი-ი (ფეტიშიზმისა) – 1. რელიგიური თაყვანისცემა
ფეტიშებისა. 2. გადატ. ფეტიშების ბრმად თაყვანისცემა, რისამე
გაღმერთობა. ქველ. ტ.7.

ფილანთროპი-ი (ფილანტროპისა) [ბერძ. philanthropos] – კაცთმოყვარე;
ქველმოქმედი; მოწყალე. ქველ. ტ.7.

ფილანთროპია (ფილანტროპიისა) [ბერძ. philanthropia] –
კაცთმოყვარეობა; ქველმოქმედება; მოწყალეობა. ქველ. ტ.7.

ფილიპიკა (ფილიპიკისა) – მკაცრი მამხილებელი სიტყვა, მიმართული
რომელიმე პიროვნების წინააღმდეგ [ბერძ. philippika
მომდინარეობს მეფე ფილიპე მაკედონელის წინააღმდეგ
მიმართული ძველი ბერძენი ორატორის დემოსთენის
მამხილებელი პოლიტიკური სიტყვების სახელწოდებიდან]. ქველ.
ტ.7.

ფიქცია (ფიქციისა) [ლათ. fictio] – მოგონილი, შეთხზული რამ.
სინამდვილის შეუფერებლის, არარსებულის მიჩნევა ნამდვილ
ფაქტად. ქველ. ტ.7.

ფიქციურ-ი (ფიქციურისა) – სინამდვილის შეუფერებელი,
მოსაჩვენებელი, მოგონილი, ყალბი. ქველ. ტ.7.

ფლეგმა (ფლეგმისა) [ბერძ. phlegma ლორწო, სისველე] – 1.
აუღელვებლობა, გულგრილობა, უსიცოცხლობა,
მოდუნებულობა. 2. საუბ. ფლეგმატური ადამიანი. ქველ. ტ.7.

ფლეგმატიზმი-ი (ფლეგმატიზმისა) – გულგრილობა, აუღელვებლობა,
მოდუნებულობა. ქველ. ტ.7.

ფლეგმატურ-ი (ფლეგმატურისა), ფლეგმატიკური-ი (ფლეგმატიკურისა)
– ფლეგმატიზმის ხასიათისა, გულგრილი, უსიცოცხლო,
აუღელვებელი. ქველ. ტ.7.

ფოლიანტი-ი (ფოლიანტისა) [ბერძ. Foliant, ლათ. folium-იდან ფურცელი]
– სქელი, დიდი ფორმატის წიგნი. ქველ. ტ.7.

ფორმალისტიკა (ფორმალისტიკისა) – ფორმალისმის მეტისმეტი
დაცვა, - ფორმალობა. ქველ. ტ.7.

ფორმალისტურ-0 (ფორმალისტურისა) – ფორმალიზმის ბუნებისა, ფორმალიზმთან დაკავშირებული, ფორმალიზმით გამსჭვალული. ქველ. ტ.7.

ფორმალობა (ფორმალობისა) – ფორმალური მხარე, რისამე გარეგნული, არაარსებითი მხარე. ქველ. ტ.7.

ფორმაცია (ფორმაციისა) [ლათ. formatio წარმოება; სახე] – ადამიანთა საზოგადოების განვითარების საფეხური, რომელსაც ახასიათებს წარმოებით ურთიერთობათა ერთობლიობის გარკვეული ტიპი (პირველყოფილ-თემური, მონათმფლობელური, ფეოდალური, კაპიტალისტური).

ფორმირებულ-0 (ფორმირებულისა) – გაფორმებული, ჩამოყალიბებული. შედგენილი, დაკომპლექტებული. ქველ. ტ.7.

ფორმულირება (ფორმულირებისა) – მოკლედ და ზუსტად გამოთქმა, განსაზღვრა, ფორმულად ჩამოყალიბება, - დაფორმულება. ქველ. ტ.7.

ფორპოსტი-0 (ფორპოსტისა) [გერმ. Vorposten] – 1. მოწინავე გამაგრებული პოზიცია, - ავანპოსტი. 2. გადატ. მოწინავე, რისამე წამომწყები; დასაყრდენი. ქველ. ტ.7.

ფორტუნა (ფორტუნისა) [ლათ. fortuna შემთხვევა] – 1. რომაულ მითოლოგიაში – ბედ-იღბლის ღვთაება. 2. ბედნიერი შემთხვევა, ბედი. ქველ. ტ.7.

ფორუმ-0 (ფორუმისა) [ლათ. forum] – 1. მოედანი ძველ რომში, სადაც იმართებოდა სხვადასხვა სახის შეკრებილობა (პაექრობა, სასამართლო, ბაზარი და სხვ.). 2. შეკრების ადგილი, სადაც იმართება გამოსვლები; თავმოყრის ცენტრი. ქველ. ტ.7.

ფრაზეოლოგია (ფრაზეოლოგიისა) [ბერძ. phrasis გამოთქმა და logos მოძღვრება] – 1. მტკიცედ ჩამოყალიბებული გამონათქვამები, ამა თუ იმ ენის დამახასიათებელი თავისებური სიტყვათა შეერთებანი, სიტყვათსაქცევი. 2. ენათმეცნიერების დარგი, რომელიც სწავლობს ასეთ გამოთქმებს.

ფრაზიორ-0 (ფრაზიორისა) [ფრან. phraseur] – ადამიანი, რომელსაც უყვარს მჭერმეტყველური, მაღალფარდოვანი, ლამაზი, მაგრამ უშინაარსო სიტყვებისა და ფრაზების ხმარება. ქველ. ტ.7.

ფრაქცია (ფრაქციისა) [ლათ. *fractio* გატეხა, ნატეხი] – 1. დაჯგუფება პარტიის შიგნით, რომელიც პარტიის ძირითად სახს არ იზიარებს. 2. ერთი რომელიმე პარტიის წევრთა დაჯგუფება პარლამენტში

ფსიქოზი (ფსიქოზისა) [ბერძ. *psyche*-დან სული] – რაიმე უცნაურობა, არანორმალურობა ადამიანის ფსიქიკაში. ქველ. ტ.7.

ფუნქცია (ფუნქციისა) [ლათ. *functio* სამუშაოს შესრულება] – შესასრულებელი საქმე, სამოქმედო საგანი, მოვალეობა. ქველ. ტ.7.

ფუნქციონირება (ფუნქციონირებისა) [ლათ. *functio*-დან სამუშაოს შესრულება] – მოქმედებაში ყოფნა, - თავისი დანიშნულების ფუნქციის შესრულება. ქველ. ტ.7.

ფურორი (ფურორისა) [ლათ. *furor* სიშმაგე, მძინვარება] – წარმატება, რომელიც იწვევს საზოგადოებაში დიდ აღტაცებას. ქველ. ტ.7.

ქ

ქარტია (ქარტიისა) [ბერძ. *chartion, chartēs*-იდან პაპირუსის ფურცელი, საწერად გამოსაყენებელი] – 1. გადატ. სახელმწიფოებრივ-პოლიტიკური მნიშვნელობის დოკუმენტი. 2. ძვ. ხელნაწერი პაპირუსი ან პერგამენტი. სიგელ-გუჯარი ქველ. ტ.7.

ქიმიკალი (ქიმიკალისა) – განუხორციელებელი, ფანტაზიური. ქველ. ტ.7.

ქოლერიკი (ქოლერიკისა) [ლათ. *cholericus*, ბერძ. *cholē*-დან ნაღველი] – ფიცხი ადამიანი. ქველ. ტ.7.

ქორონიკონი (ქორონიკონისა) – წელთაღრიცხვის ძველი სისტემა, რომელიც მიღებული იყო ქრისტიანულ ქვეყნებში. ქველ. ტ.7.

ქრონიკა (ქრონიკისა) [ბერძ. *chronika*] – საზოგადოებრივი მოვლენების ფაქტების ქრონოლოგიური აღწერა, ყოველწლიური ჩანაწერი, - მატიანე. ქველ. ტ.7.

ქრონოლოგია (ქრონოლოგიისა) [ბერძ. chronos დრო და logos მოძღვრება] – 1. ისტორიული მოვლენების თანმიმდევრობა დროის მიხედვით. 2. დამხმარე ისტორიული დისციპლინა, რომელიც ადგენს ისტორიული მოვლენებისა და დოკუმენტების თარიღებს. ქველ. ტ.7.

ქრონოლოგიურ-0 (ქრონოლოგიურისა) – დროის მიხედვით თანმიმდევრობითი, მიყოლებითი. ქველ. ტ.7.

ქტიტორ-0 (ქტიტორისა) [ბერძ. ktētōr მფლობელი, პატრონი] – ბიზანტიაში და ზოგ სხვა ქვეყანაში – პირი, რომელმაც საკუთარი ხარჯებით ააშენა და დააარსა ქრისტიანული ტაძარი. ქველ. ტ.7.

ქულბაძ-0 (ქულბაძისა) – ძვ. “ბაზარი” (საბა). ქველ. ტ.7.

ქუფრ-0 (ქუფრისა) – შავი, ბნელი. ქუფრად – შავად, პირქუშად. ქველ. ტ.7.

ქუშ-0 (ქუშისა) – მწყრალი, მოღუშული, პირქუში. ქველ. ტ.7.

ყ

ყვითელი პრესა – იმ პრესის კრებითი სახელწოდება, რომელიც სენსაციებითაა გატაცებული, არ ეთაკილება ცილისწამება, ფაქტების დამახინჯება. მოკლე პოლიტ. ლექს.

შ

შაბლონ-0 (შაბლონისა) [გერმ. Schablone] – გამოთქმის, გამოსახვის გაცვეთილი ფორმა, - ტრაფარეტი. ქველ. ტ.7.

შაბლონურ-0 (შაბლონურისა) – შაბლონის ხასიათისა, მრავალგზის განმეორებული, - გაცვეთილი, ტრაფარეტული. ქველ. ტ.7.

შანტაჟი (შანტაჟისა) [ფრან. *chantage*] – რეპუტაციის შემლახველი, შემარცხველი ცნობების გამჟღავნების მუქარა (რამე სარგებლობის მიღების მიზნით). ქეგლ. ტ.7.

შთაბეჭდილება (შთაბეჭდილებისა) – ადამიანის შემეცნებაში შეგრძნებების გზით მიღებული გარეგანდროზიანების კვალი. ქეგლ. ტ.7.

შთაბრუნება (შთაბრუნებისა) – 1. სხვის ნებისყოფაზე ზემოქმედება, რათა მან (ზემოქმედების ობიექტმა) შეუცნობლად შეასრულოს ზემოქმედის სურვილი, - პიპნოზი. 2. წაქეზება, შეგულიანება. 3. რწვეა-დარიგება რამეში დარწმუნების მიზნით, - შეგონება. 4. შემოქმედებითი აღფრთოვანება. სამოქმედოდ განწყობა, - აღძვრა. ქეგლ. ტ.7.

შიზრი – პირობითი ნიშნების სისტემა, რომელსაც იყენებენ დიპლომატები ან სამხედრო პირები საიდუმლო ბრძანებების, განკარგულებების, ცნობების გადასაცემად. მოკლე პოლიტ. ლექს.

შიზინიზმი (შიზინიზმისა) – უკიდურესი ნაციონალიზმი, რომელიც ქადაგებს სხვა ხალხებისადმი სიძულვილს და აღვივებს ეროვნულ შუღლს. [ფრანგი ჯარისკაცის *Chauvin*-ის სახელის მიხედვით, რომელიც აღფრთოვანებული იყო ნაპოლეონის დამპყრობლური პოლიტიკით]. ქეგლ. ტ.7.

შორსმჭვრეტელობა (შორსმჭვრეტელობისა) – შორსმჭვრეტელის თვისება, წინასწარ კარგად [გან]ჭვრეტის უნარი, - წინდახედულობა, შორსმხედველობა. ქეგლ. ტ.7.

შტატი – ფედერაციული სახელმწიფოს შემადგენლობაში შემავალი სახელმწიფოებრივ-ტერიტორიული ერთეული, რომელსაც აქვს თვითმმართველობა. მოკლე პოლიტ. ლექს.

ც

ცენზი (ცენზისა) [ლათ. *census* აღწერა, ქონების შეფასება] – მოქალაქის პოლიტიკური (ან სამსახურობრივი) უფლების

განსაზღვრის ესა თუ ის სახეობა. ქონებრივი ცენზი. – განათლების ცენზი. ქველ. ტ.გ.

ცენზურა (ცენზურისა) [ლათ. censura] – 1. სახელმწიფოს მეთვალყურეობა ბეჭდვით სიტყვაზე ან საჯარო გამოსვლებაზე. 2. სახელმწიფო ორგანო, რომელიც მეთვალყურეობას უწევს ბეჭდვით სიტყვასა და საჯარო გამოსვლებს. ქველ. ტ.გ.

ცენტრალიზაცია (ცენტრალიზაციისა) [ფრან. centralisation] – მართვის თავმოყრა ერთ ადგილას; ცენტრისათვის დაქვემდებარება. ქველ. ტ.გ.

ცენტრალიზებული (ცენტრალიზებულისა) – ცენტრს დაქვემდებარებული, ცენტრის ხელმძღვანელობით გაერთიანებული. ქველ. ტ.გ.

ცენტრალიზმი (ცენტრალიზმისა) – მმართველობის (ან ორგანიზაციის) სისტემა, რომლის მიხედვითაც ადგილობრივი ორგანოები მოქმედებენ ცენტრის ხელმძღვანელობითა და მითითებებით. დემოკრატიული ცენტრალიზმი პრინციპი, რომლის მიხედვითაც ხელმძღვანელი ორგანო არჩევითია და ამასთანავე ზემდგომი ორგანოს გადაწყვეტილება სავალდებულოა. ქველ. ტ.გ.

ცენტრიდანული (ცენტრიდანულისა) – ცენტრიდან გარეთ, პერიფერიისაკენ მიმსწრაფი (მოძრაობის დროს). ქველ. ტ.გ.

ცერემონია (ცერემონიისა) [ლათ. caerimonia მოკრძალება, მოწიწება] – ოფიციალური ზეიმი განსაზღვრული წესითა და რიგით. ქველ. ტ.გ.

ცერემონიული – ოფიციალური სახეიმო აქტი, რომელიც წინასწარ დადგენილი გეგმის, განსაზღვრული წესების ან ტრადიციების მიხედვით წარიმართება. მოკლე პოლიტ. ლექს.

“ციზი ომი” – ტერმინი, რომელიც იხმარება დაბაბული საერთაშორისო მდგომარეობის აღსანიშნავად. წარმოიშვა მეორე მსოფლიო ომის შემდეგ.

ცივილიზაცია (ცივილიზაციისა) [ფრან. civilisation] – ამა თუ იმ ფორმაციის შესაბამისი დონე საზოგადოებრივი განვითარებისა და მატერიალური კულტურისა.

ცივილიზაცია – 1. კულტურის სინონიმი; 2. საზოგადოებრივი განვითარებისა და მატერიალური კულტურის განვითარების დონე, რომელსაც მიაღწია ამა თუ იმ საზოგადოებრივ-ეკონომიკურმა ფორმაციამ; 3. საზოგადოებრივი განვითარების საფეხური, რომელიც ბარბაროსობას მოსდევს. მოკლე პოლიტ. ლექს.

ცივილიზაციითა შუხლა – ს. ჰანთინგტონის ტერმინი. 7-8 ცივილიზაციას შორის გეოპოლიტიკური კონფლიქტების პერმანენტულობის და მუდმივობის თეორია.

ცივილიზება (ცივილიზებისა) – ცივილიზაციის შეტანა. ქველ. ტ.ზ.

ცივილიზებულ-ი (ცივილიზებულისა) – ვინც ცივილიზაციას მიაღწია, ცივილიზაცია ათვისა. ქველ. ტ.ზ.

ცივილისტი (ცივილისტისა) [ლათ. *civilist* სამოქალაქო] – სამოქალაქო სამართლის სპეციალისტი. ქველ. ტ.ზ.

ცივილურ-ი (ცივილურისა) [ლათ. *civilis*] – წიგნ. არასამხედრო, სამოქალაქო. ქველ. ტ.ზ.

ციკლ-ი (ციკლისა) [ბერძ. *kyklos* წრე] – დროის განსაზღვრულ მონაკვეთში მოვლენათა (პროცესთა) განვითარების დასრულებული წრე. ქველ. ტ.ზ.

ცინიზმ-ი (ცინიზმისა) [ბერძ. *kynismos*] – ზნეობისა და წესიერების ნორმათა აბუჩად აგდება.

ციტატა (ციტატისა) [გერმ. *Zitat*, ლათ. *citatum*-იდან] – სიტყვასიტყვითი ამონაწერი სხვა ტექსტიდან (რისამე დასამოწმებლად მოყვანილი). ქველ. ტ.ზ.

ცნობიერება (ცნობიერებისა) – ადამიანის ტვინის უნარი – ასახოს სინამდვილე და განსაზღვროს თავისი დამოკიდებულება გარესამყაროსთან. ქველ. ტ.ზ.

ცოდნა – ადამიანთა საზოგადოებრივი მატერიალური და სულიერი მოღვაწეობის პროდუქტი; ბუნებრივი და ადამიანური სამყაროს ობიექტური თვისებებისა და კავშირების იდეალური გამოსატყა ნიშანთა ფორმით.

ცუღენობა (ცუღენობისა) – ლანძღვა-გინება; მითქმა-მოთქმა. ქველ. ტ.ზ.

ცუმმოუზბარ-ი (ცუდმოუბრისა) – ცუდის მოუზბარი, - ვბედი, ავეია. ქეგლ. ტ.გ.

ცძაზი (ცქაფისა) – ძვ. მატყუარა. ქეგლ. ტ.გ.

ძ

ძალაუფლება – საზოგადოების სოციალური ორგანიზაციის ერთ-ერთი ძირითადი ფუნქცია, ავტორიტეტული ძალა, რ-საც აქვს იმის რეალური შესაძლებლობა, რომ მართოს ადამიანთა მოქმედებები, შეათანხმოს წინააღმდეგობრივი ინდივიდუალური ან ჯგუფური ინტერესები, დაუმორჩილოს ისინი ერთიან ნებას დარწმუნების ან იძულების საშუალებით. ფილოსოფ. ლექს.

ძალთა ბალანსი – დასავლეთ ევროპული სახელმწიფოების მიერ გატარებული პოლიტიკა, რომლის მიზანია კონტინენტზე ჰეგემონიის აღმოცენების შესაძლებლობის აღმოფხვრა.

ხ

ხასიათ-ი (ხასიათისა) [არაბ. ხასიათ] – 1. ადამიანის ფსიქიკურ თვისებათა ერთობლიობა, – ზნე. 2. სულიერი განწყობილება, – გუნება. 3. რისამე თვისება.

ხელისუფლება (ხელისუფლებისა) – 1. პოლიტიკური ბატონობა, სახელმწიფოში მოქალაქეთა მოქმედების წარმართვის უფლება და შესაძლებლობა. ქეგლ. ტ.გ.

ხვაზრიელ-ი (ხვაერიელისა) – 1. ბარაქიანი, ხვაეიანი. ხვაერიელად ზმნს. ბარაქიანად, ხვაეიანად. 2. რთული ფუძის მეორე შემადგენელი ნაწილი. ქეგლ. ტ.გ.

ხმოსან-ი (ხმოსნისა) – 1. ხმის მქონე, - ხმიანი. ხმის ამომღები, - მოლაპარაკე. 2. ძვ. ხმის უფლების მქონე. 3. ქალაქის თვითმართველობის ან ერობის საბჭოს დეპუტატი. ქეგლ. ტ.გ.

ხმოსნობა (ხმოსნობისა) – ხმოსნად ყოფნა; ხმოსნის ადგილი, დეპუტატობა ქალაქის თვითმმართველობაში. ქველ. ტ.გ.

ხულიგან-ი (ხულიგნისა) – თავზეხელაღებული ადამიანი, რომელიც არღვევს საზოგადოებრივ წესრიგს [ინგლისური საკუთარი სახელის Hooligan-ის მიხედვით]. ქველ. ტ.გ.

ხულიგნობა (ხულიგნობისა) – ხულიგნის საქციელი: საზოგადოებრივი წესრიგის დარღვევა. ქველ. ტ.გ.

ხუნტა – სამხედრო დაჯგუფებები, რომლებიც სამხედრო გადატრიალების შედეგად დიქტატურას ამყარებენ. მოკლე პოლიტ. ლექს.

ხუმტურ-ი (ხუმტურისა) – ახირებული სურვილი, -ჟინი. ხუმტური სჭირს – ახირება სჩვევია. ქველ. ტ.გ.

ხუმტურიანი-ი (ხუმტურიანისა) – ვისაც (რასაც) ხუმტური სჭირს, - ჟინიანი, ახირებული. ქველ. ტ.გ.

ჯ

ჯაათ-ი (ჯაათისა) [არაბ. ჯაათ “მიზეზი”, “საბაბი”] – ჯიბრი, ჯინი; წინააღმდეგობა. ქველ. ტ.გ.

ჯაბადარ-ი (ჯაბადარისა) [თურქ.-სპარ. ჯაბადარ] – ძვ. ჯავშან-საჭურველის მნე, ჯაბახანის გამგე. ქველ. ტ.გ.

ჯაბან-ი (ჯაბანისა) [არაბ. ჯაბან] – 1. მშიშარა, მხდალი, ღაჩარი (ადამიანი). 2. ღაჩრული, არავაკაცური (ხასიათი). 3. რთული ფუძის მეორე შემადგენელი ნაწილი. ქველ. ტ.გ.

ჯაბიან-ი (ჯაბიანისა) – 1. ჯავით დაფარული ადგილი, - ჯაგნარი. 2. რთული ფუძის მეორე შემადგენელი ნაწილი. ქველ. ტ.გ.

ჯაბლბ-ი (ჯაბლაგისა) – 1. ძალიან გამხდარი, უხეირო (ცხენი). 2. უხეირო ცხენი. ქველ. ტ.გ.

ჯაბნარ-ი (ჯაბნარისა) – ჯავით დაფარული ადგილი. – ჯაგიანი. ქველ. ტ.გ.

ჯადო (ჯადოსი) [სპარ. ჯადუ] – ისეთი რამ (ნივთი, წამალი), რაც ავნებს, შეკრავს, შებოჭავს მას, ვისაც გაუკეთებენ, ვის სახელზედაც გააკეთებენ, - თილისმა. ქველ. ტ.8.

ჯადობაზი (ჯადობაზისა) [სპარ. ჯადობაზი] – იგივეა, რაც ჯადოქარი. ქველ. ტ.8.

ჯადოსიტყვა (ჯადოსიტყვისა) – მაგიური სიტყვები, სიტყვიერი ფორმულა, რომლითაც ვითომდა ჯადოთი შეკვრა წარმოებს. ქველ. ტ.8.

ჯადოსნური (ჯადოსნურისა) – რასაც ჯადოს ძალა აქვს; რაც ჯადოს ან ჯადოსანს შეეხება, - სასწაულებრივი. ქველ. ტ.8.

ჯადოქალი (ჯადოქალისა) – მომჯადოებელი, წარმტაცი ქალი. ქველ. ტ.8.

ჯავარდენი (ჯავარდენისა) [არაბ. ჯავჰარ-იდან] – 1. ფერადი ტალღა ჩუქურთმაზე; ზოლიანი ელვარება (ი. გრიშაშ.). 2. საგანგებოდ ნაწრთობი ფოლადის ხმალი. ქველ. ტ.8.

ჯავარიანი (ჯავარიანისა) – 1. ჯავარის მქონე, - მბრწყინავი, მოციმციმე, მოელვარე. 2. გადატ. მოხდენილი, შნოიანი, ლაზათიანი. 3. ბუნებრივი ღამაში სახეების მქონე (ხე, ქვა...). 4. რთული ფუძის მეორე შემადგენელი ნაწილი. ქველ. ტ.8.

ჯავარიანობა (მხოლოდ ნაკვთა აწმყოს წყებაში) – ჯავარიანია, მოხდენილად გამოიყურება, მომხიბლავი იერი აქვს. ქველ. ტ.8.

ჯავარსრული (ჯავარსრულისა) – ჯავარის მქონე, - უნაკლო აგებულების და შეხედულებისა; სიტურფითა და მშვენებით სავსე. ქველ. ტ.8.

ჯავრი (ჯავრისა) [არაბ. ჯავრ “უსამართლობა”, “ძალადობა”] – დარდი, საწუხარი, საფიქრალი. ქველ. ტ.8.

ჯალაბი (ჯალაბისა) [სპარ. ჯალაბ] – ოჯახი, ოჯახის წევრები, - სახლეული.

ჯამაბირი (ჯამაბირისა) [სპარ. ჯამაგი] – საუბ. იგივეა, რაც ხელფასი. ქველ. ტ.8.

ჯანი [სპარ. ჯან “სული”, “სიცოცხლე”, “სულიყო!”] – აღტაცების შე-
ძახილი. 2. მოფერების, ხეწნის გამომხატველი ნაწილაკი. ქველ.
ტ.8.

ჯანდაბ-ი (ჯანდაგისა) – გამხდარი. მჭლე. ქველ. ტ.8.

ჯანღ-ი (ჯანღისა) – ნისლი, ბურუსი. ქველ. ტ.8.

ჯარვა (ჯარვისა) – ძვ. დიდძალი ხალხის შეკრა, მოწყდომა, -
მოჯარვა, შეჯარვა. ქველ. ტ.8.

ჯაშა (ჯაშვისა) [არაბ. ჯაჰა] – 1. მძიმე შრომა. 2. რთული ფუძის
მეორე შემადგენელი ნაწილი. ქველ. ტ.8.

ჯაშუშ-ი (ჯაშუშისა) [არაბ. ჯაშუს] – 1. პირი, რომელიც რომელიმე
მთავრობის დავალებით იგებს სხვა სახელმწიფოს სამხედრო
საიდუმლოს. 2. საუბ. მახეზღარი, ადმინისტრაციასთან ენის
მიმტანი.

ჯაშუშობა (ჯაშუშობისა) – 1. ამა თუ იმ სახელმწიფოს აგენტების
ფარული საქმიანობა სხვა სახელმწიფოთა სამხედრო და სხვ.
საიდუმლოებათა მოსაპოვებლად. 2. საუბ. მახეზღარობა,
ენატანიობა. ქველ. ტ.8.

ჯახირ-ი (ჯახირისა) – წვალემა; წვალეებით კეთება რისამე. ქველ. ტ.8.

ჯახრაბ-ი (ჯახრაკისა) – ჯანდაგი, ჯაგლაგი. ქველ. ტ.8.

ჯაჯგურ-ი (ჯაჯგურისა) – მოჭიდება და აქეთ-იქით წევა. გაწამაწია,
ალიაქოთი, წეწვაგლეჯა. ქველ. ტ.8.

ჯაჯღან-ი (ჯაჯღანისა) – საუბ. ხმამაღლა უკმაყოფილო კილოთი
ლაპარაკი, - ჭაჭყანი. ქველ. ტ.8.

ჯგრო (ჯგროსი) – საუბ. ჯგუფი, ხროვა. ქველ. ტ.8.

ჯღა – იგივეა, რაც იჯდა. ერთხელ ჯდა ჩემთან ქალი ღამაზი
(იღია). ნახეს უცხო მოყმე ვინმე, ჯდა მტირალი წყლისა პირსა
(რუსთაველი). ქველ. ტ.8.

ჯეზირ-ი (ჯეზირისა) – იგივეა, რაც ჯაზირი, ჯაზეირი. ქველ. ტ.8.

ჯეიღ-ი (ჯეიღისა) [არაბ. ჯაჰიდ] – ახალგაზრდა, ჭაბუკი, ემაწვილი.
ქველ. ტ.8.

ჯეილობა (ჯეილობისა) – ჯეილის თვისება, ჯეილად ყოფნა, -
ახალგაზრდობა, სიტყბაჟკე. ქველ. ტ.ზ.

ჯეირანი (ჯეირნისა) [თურქ. ჯეირანი] – იგივეა, რაც ქურციკი. ქველ.
ტ.ზ.

ჯენტლმენური შეთანხმება – არაფორმალური დიპლომატიური
მორიგება სახელმწიფოთა (ან პიროვნებებს) შორის ნოტების
გაცვლის ან სახელმწიფო მეთაურთა შორის ზეპირი
ურთიერთობის დროს.

ჯეროვანი (ჯეროვნისა) – 1. ისეთი, როგორც უნდა იყოს, -
სათანადო; მართებული, რიგიანი. 2. იქ, სადაც ჯერ არს.
ჯეროვნად – სათანადოდ, მართებულად. ქველ. ტ.ზ.

ჯეროვნება (ჯეროვნებისა) – ძვ. წესიერება, მართებულობა. ქველ. ტ.ზ.

ჯიბი – ჯიბის გაუწევს, - გაუკერძდება. ქველ. ტ.ზ.

ჯიბრი (ჯიბრისა) [არაბ. ჯაბრ. “ძალა”; “ჩაგვრა”] – სურვილი რამეში
ჯიბრისა – ქიშპი, ინადი. ქველ. ტ.ზ.

ჯიბრიანი (ჯიბრიანისა) – ვინც ჯიბრით იქცევა, ვისაც ჯიბრში
ჩადგომა უყვარს, - ინადიანი. ქველ. ტ.ზ.

ჯიბარი (ჯიბარისა) [სპარ. ჯიგარ] – 1. საუბ. სისხლით ნათესავი,
ახლობელი. 2. საუბ. ნათესაობის გრძნობა; სიყვარული,
სიბრალული. ქველ. ტ.ზ.

ჯილდო (ჯილდოსი) [სპარ. ჯალდუ] – 1. საპატიო საჩუქარი ვისიმე
დამსახურების, ღვაწლის აღსანიშნავად. 2. უხმარიათ
გასამრჯელოს მნიშვნელობით. ქველ. ტ.ზ.

ჯომარდი (ჯომარდისა) [სპარ. ჯავანმარდი] – ძვ. გულადი, ყოჩადი,
ჩაუქი, ქველი. ქველ. ტ.ზ.

ჯუღელი (ჯუღელისა) – აგუელი, ღრძო. ქველ. ტ.ზ.

ჰაბიტუსი-0 (ჰაბიტუსისა) [ლათ. habitus] – გარეგნობა, შესახედაობა. ქეგლ. ტ.8.

ჰარმონია (ჰარმონიისა) [ბერძ. harmonia კავშირი, თანხმოება, შეხმატკბილება] – სხვადასხვა საგნების, სხვადასხვა ნაწილების მწყობრი შეხამება. ქეგლ. ტ.8.

ჰარმონიული-0 (ჰარმონიულისა) – ჰარმონიის მქონე; მწყობრად შეხამებული. ჰარმონიულად – 1. შეხამებულიად, შეთანხმებულიად. 2. ხმაშეწყობილად, შეხმატკბილებულიად. ქეგლ. ტ.8.

ჰეგემონი-0 (ჰეგემონისა) [ბერძ. hegemonia წინამავალი, მეთაური] – 1. ჰეგემონიის მქონე, ხელმძღვანელი, წინამძღოლი. 2. პირველობა, უპირატესობა გაველენასა და ძალაში; ხელმძღვანელი როლი. ქეგლ. ტ.8. 3. ერთი სახელმწიფოს გაბატონებული მდგომარეობა, მეორის მიმართ, რომელიც მიიღწევა დიპლომატიის, ეკონომიკის ან სამხედრო გამარჯვების გზით.

ჰეგემონობა (ჰეგემონობისა) – ჰეგემონის მდგომარეობა, - ხელმძღვანელი როლი, უპირატესობა. ქეგლ. ტ.8.

ჰიმნი-0 (ჰიმნისა) [ბერძ. hymnos] – 1. საზეიმო საგალობელი (მიღებული სახელმწიფოებრივი ან კლასობრივი ერთიანობის სიმბოლოდ). 2. ღვთაების სადიდებადელი საგალობელი. ქეგლ. ტ.8.

ჰიმნი – პოეტუკურ-მუსიკალური ნაწარმოები, რომელიც ადიდებს სამშობლოს, სახელმწიფოს, ისტორიულ მოვლენებს და მათ გმირებს. მოკლე პოლიტ. ლექს.

ჰიპოთეზა (ბერძნ. hypothesis – საფუძველი, ვარაუდი) – ვარაუდი, რის დროსაც რიგი ფაქტების საფუძველზე კეთდება დასკვნა ობიექტის, კავშირის ან მოვლენის მიზეზის არსებობის შესახებ, ამასთან ეს დასკვნა არ შეიძლება ჩაითვალოს მთლიანად სარწმუნოდ. ფილოსოფ. ლექს. 1987.

ჰუმანიზმი (ლათ. humanus - ადამიანური) – შეხედულებათა ერთობლიობა, რ-ებიც გამოხატავენ ადამიანის ღირსებისა და უფლებებისადმი პატივისცემას, მისი როგორც პიროვნების

ღირებულებას, ზრუნვას ადამიანთა კეთილდღეობისათვის, მათი
ყოველმხრივი განვითარებისათვის, ადამიანისათვის
საზოგადოებრივი ცხოვრების ხელსაყრელი პირობების შექმნას.
ფილოსოფ. ლექს.